

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE AÇIK HAVADA ÖĞRENME DENEYİMLERİNE
YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI:
“BAHÇE ÇOCUK’TA ÖĞRENIYORUM”**

Yüksek Lisans Tezi

Özge FİDAN

Eskişehir 2021

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE AÇIK HAVADA ÖĞRENME DENEYİMLERİNE
YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI:
“BAHÇE ÇOCUK’TA ÖĞRENİYORUM”**

Özge FİDAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Anabilim Dalı

Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özlem Melek ERBİL KAYA

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ocak 2021

Bu tez çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen 1903E023 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Özge FİDAN'ın "....."
....." başlıklı
tezi .../01/2021 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu
Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri
uyarınca, İlköğretim Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) :.....
Üye : .....
Üye : .....
Üye : .....

.....

Enstitü Müdürü

ÖZET

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE AÇIK HAVADA ÖĞRENME DENEYİMLERİNE YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI: "BAHÇE ÇOCUK'TA ÖĞRENIYORUM"

Özge FİDAN

İlköğretim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ocak 2021

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özlem Melek ERBİL KAYA

Okul öncesi eğitim çağındaki çocuklar için doğa sınırsız keşifler barındırır. Günümüzde kapalı alanlarda geçirilen sürenin artması okul öncesi eğitimde çocukların açık hava ile buluşturmanın önemini arttırmaktadır. Araştırmacı olan öğretmen, okul öncesi eğitimde çocukların açık havada öğrenme deneyimlerini sağlamak için bahçe etkinliklerini daha verimli hale getirmek istemiştir. Eylem araştırması olarak desenlenen bu araştırma bağımsız resmi anaokulunda, 21 çocuk ve velileri ile gerçekleştirilmiştir. Açık havada öğrenme deneyimleri süreci çocuk, öğretmen ve veliler açısından incelenmiştir. Öğretmen deneyimini de ortaya koyabilmek için kolay ulaşılabilir durum örnekleme seçilmiş, kendi sınıfıyla araştırmayı uygulamıştır. Çocuklarla olan veri toplama sürecinde mozaik yaklaşımdan yararlanılmıştır. Araştırmacı günlüğü, yarı yapılandırılmış görüşme, gözlem, video ve ses kayıtları veri toplama araçlarıdır. Veriler, eylem araştırması sürecinde eş zamanlı olarak analiz edildiği sistematik analitik analiz yaklaşımı ile çözümlenmiştir. "Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum" adlı uygulamada toplam 6 döngü (uygulama) gerçekleştirilmiştir. Uygulama bittiğinde velilerle bireysel görüşmeler yapılmıştır. Sonuç olarak, çocuklar bahçede olmaktan dolayı mutlu oldukları, bahçede sınırları olmayan geniş alanları tercih ettikleri; öğretmen açısından bahçe etkinliklerinin sistematik bir şekilde oluşturulup, düzenli olarak eğitim planlarında yer verilmesinin önemli olduğu; veliler açısından "Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum" uygulamasının çocuklarına ve kendilerine katkısı olsa da soğuk olmayan havalarda tercih edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler: Açık havada öğrenme, Okul bahçesi, Okul öncesi eğitim, Eylem Araştırması, Mozaik Yaklaşım.

ABSTRACT

AN ACTION STUDY ON OUTDOOR LEARNING EXPERIENCES IN
PRESCHOOL EDUCATION:
“BAHÇE ÇOCUK’TA ÖĞRENIYORUM”

Özge FİDAN

Primary Education

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, January 2021

Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Özlem Melek ERBİL KAYA

For children of pre-school education age, nature contains unlimited discoveries. Nowadays, the increase in the time spent in closed spaces increases the importance of bringing children together with the open air in preschool education. The teacher, who is a researcher, wanted to make garden activities more efficient in order to provide outdoor learning experiences of children in preschool education. This research, designed as an action research, was carried out with 21 children and their parents in an independent official kindergarten. The process of outdoor learning experiences was examined in terms of children, teachers and parents. In order to reveal the experience of the teacher, convenience sampling was chosen and he applied the research with his own class. The mosaic approach was used in the data collection process with children. Researcher diary, semi-structured interview, observation, video and audio recordings are data collection tools. The data were analyzed with a systematic analytical analysis approach. A total of 6 cycles (practice) were carried out in the application called “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum”. When the application was completed, individual interviews were made with the parents. As a result, children are happy to be in the garden and they prefer large areas without borders; It is important for the teacher to create garden activities systematically and to include them in education plans regularly; In terms of parents, it has emerged that the practice of “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” should be preferred in non-cold weather even though it contributes to their children and themselves.

Key words: Outdoor learning, School garden, Preschool education, Action Research, Mosaic Approach.

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimimden bu yana bende sayısız emeği olan, her zaman yol gösterici ve samimi yaklaşımı ile öğrencilik ve öğretmenlik hayatımda fikirlerini ve yardımlarını benden esirgemeyen, beni destekleyen ve cesaretlendiren değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Özlem Melek ERBİL KAYA'ya teşekkürlerimi sunarım. Değerli paylaşımlarda bulunarak araştırmama büyük katkılar sağlayan Prof. Dr. Hasan GÜRGÜR'e desteklerinden dolayı özel teşekkürü bir borç bilirim. Değerli görüşleri ve önerilerinden dolayı jüri üyelerim Dr. Öğr. Üyesi Banu DİKMEN ADA ve Doç. Dr. Burçin TÜRKCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Geçerlik komitesinde ve alt komitede bulunan tez uygulama sürecimde desteklerini benden esirgemeyen Esra ÖNCÜ'ye, Ayşe TAGAY'a, Filiz ERKAN'a, Hilal TOKER'e, Ayşegül GÜLER'e, Ayşe BERKTAŞ'a ve Emel GÖZAĞAÇ'a yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Destekleriyle her an yanımda olan kuzenlerim ve arkadaşlarıma, hayatımın her anında bana her türlü desteği sağlayan çok değerli aileme ve eşime çok teşekkür ederim.

28.01.2021

Özge FİDAN

28/01/2021

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Özge FİDAN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar/ÇİZELGELER DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvi
GÖRSELLER DİZİNİ	xvii
KISALTMALAR DİZİNİ	xix
1. GİRİŞ	1
1.1. Sorun.....	1
1.2. Amaç	3
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
2. ALANYAZIN	7
2.1. Açık Havada Öğrenme	7
2.2. Okul Öncesi Eğitim Süreci ile Açık Havada Öğrenme İlişkisi.....	10
2.3. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Hava Öğrenme Ortamları.....	13
2.4. Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	15
3. YÖNTEM	20
3.1. Araştırma Deseni	20
3.2. Uygulama Süreci.....	22

	<u>Sayfa</u>
3.3. Katılımcılar.....	29
3.3.1. Çocuklar	29
3.3.2. Veliler	30
3.3.3. Araştırmacı	31
3.3.4. Geçerlik komitesi.....	31
3.3.5. Alt komite.....	32
3.3.6. Uzman gözlemci.....	32
3.4. Veri Toplama Araçları	32
3.4.1. Gözlem.....	33
3.4.2. Yarı yapılandırılmış görüşmeler	34
3.4.2.1. Çocuklarla görüşmeler	34
3.4.2.2. Velilerle görüşmeler	35
3.4.3. Video çekimleri ve ses kayıtları.....	36
3.4.4. Araştırmacı günlüğü	37
3.5. Araştırmanın Gerçekleştirildiği Ortam.....	37
3.5.1. Okulun fiziki özellikleri	37
3.5.2. Sınıfın fiziki özellikleri	38
3.5.3. Okul bahçesi.....	39
3.5.4. Bahçe Çocuk Sınıfı	44
3.6. Verilerin Analizi.....	46
3.7. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması.....	48
4. BULGULAR.....	50
4.1. Ön Hazırlık Aşaması: Hazırlık ve Planlama (05.02.2018-14.03.2019).....	50
4.1.1. Hazırlık aşaması (05.02.2018-07.12.2018)	50
4.1.2. Planlama aşaması (07.12.2018-14.03.2019)	51
4.1.2.1. Uygulama sürecinin planlaması.....	51
4.1.2.2. Çocukların sürece hazırlanması.....	52

4.2. Hazırlık Aşaması: Birinci Uygulama (15.03.2019-05.04.2019)	54
4.2.1. Birinci uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular	54
4.2.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular	55
4.2.1.1.1. Çocuklarla planlama (15.03.2019)	55
4.2.1.1.3. Bireysel görüşmeler	61
4.2.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular	62
4.2.5. Birinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular	63
4.3. Ara Değerlendirme	65
4.3.1. Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi (08.04.2019)	65
4.3.2. Bahçe Çocuk Anı Posterlerinin sunumu (10.04.2019)	68
4.4. Genel Değerlendirme	71
4.4.1. Alt komite toplantısı (12.04.2019)	71
4.4.2. Geçerlik komitesi toplantısı (15.04.2019)	72
4.5. İkinci Uygulama (11.04.2019-19.04.2019)	73
4.5.1. İkinci uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular	73
4.5.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular	74
4.5.1.1.1. Çocuklarla planlama (11.04.2019)	74
4.5.1.1.2. Etkinliklerin yazımı	79
4.5.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular	80
4.5.2. İkinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular	81
4.6. Ara Planlama (26-28 Nisan 2019)	82
4.7. Üçüncü Uygulama (27.04.2019- 03.05.2019)	82
4.7.1. Üçüncü uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular	83
4.7.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular	83
4.7.1.1.1. Etkinliklerin yazımı	83
4.7.1.1.2. Bireysel görüşmeler	83

4.7.1.2. <i>Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular</i>	84
4.7.2. Üçüncü uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular	86
4.8. Ara Değerlendirme	88
4.8.1. Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi (02.05.2019).....	88
4.8.2. Bahçe Çocuk Anı Posterlerinin sunumu (03.05.2019).....	92
4.9. Dördüncü Uygulama (06.05.2019- 08.05.2019).....	95
4.9.1. Dördüncü uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular.....	95
4.9.1.1. <i>Planlama sürecine ilişkin bulgular</i>	95
4.9.1.1.1. <i>Çocuklarla planlama (06.05.2019)</i>	96
4.9.1.1.2. <i>Etkinliklerin yazımı</i>	96
4.9.1.1.3. <i>Bireysel görüşmeler</i>	97
4.9.1.2. <i>Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular</i>	97
4.9.2. Dördüncü uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular.....	97
4.10. Ara Planlama (8-10 Mayıs 2019)	99
4.11. Beşinci Uygulama (10.05. 2019-15.05.2019).....	99
4.11.1. Beşinci uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular.....	99
4.11.1.1. <i>Planlama sürecine ilişkin bulgular</i>	99
4.11.1.1.1. <i>Etkinliklerin yazımı</i>	100
4.11.1.2. <i>Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular</i>	100
4.11.2. Beşinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular .	101
4.12. Ara Değerlendirme	103
4.12.1. Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi (16.05.2019).....	103
4.12.2. Bahçe çocuk anı posterlerinin hazırlanması ve sunumu (17.05.2019).....	106
4.13. Genel Değerlendirme	110

4.13.1. Alt komite toplantısı (17.05.2019)	110
4.13.2. Geçerlik komitesi toplantısı (20.05.2019)	111
4.14. Altıncı Uygulama (20.05.2019- 23.05.2019)	114
4.14.1. Altıncı uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular	115
4.14.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular	115
4.14.1.1.1. Etkinliklerin yazımı	115
4.14.1.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular.....	116
4.14.2. Altıncı uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular ..	116
4.15. Ara Değerlendirme	119
4.15.1. Çocuklarla toplantı (24.05.2019).....	119
4.15.2. Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi (24.05.2019).....	121
4.15.3. Bahçe Çocuk Anı Posterlerinin ailelere sunumu.....	124
4.16. Genel Değerlendirme	126
4.16.1. Çocukların tüm posterlerinin ailelerine sunumu	127
4.16.2. Velilerle görüşmeler	131
4.16.2.1. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum uygulamasına yönelik düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular	131
4.16.2.2. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum uygulamasının çocuğunuzun üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular.....	133
4.16.2.3. “Bu uygulamanın bahçede yapılması konusunda olumlu ve olumsuz düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular.....	140
4.16.2.4. “Uygulanan etkinlikler hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular.....	142

4.16.2.5. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum uygulamasını geliştirmek için neler yapılabilir? Önerileriniz ve eleştirileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular.....	144
4.16.2.6. Görüşme soruları dışında ortaya çıkan bulgular.....	146
4.16.2. Geçerlik komitesi toplantısı (28.06.2019).....	148
5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	153
5.1. Sonuçlar	153
5.1.1. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının planlanma sürecinde ortaya çıkan sonuçlar	153
5.1.2. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının uygulanma sürecinde ortaya çıkan sonuçlar	155
5.1.3. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının değerlendirme sürecinde ortaya çıkan sonuçlar	156
5.1.4. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin sonuçlar	157
5.1.5. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının çocuklar üzerindeki yansımalarına ilişkin sonuçlar	158
5.1.6. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik velilerin görüş ve önerilerine ilişkin sonuçlar	160
5.2. Tartışma.....	161
5.3. Öneriler	170
KAYNAKÇA.....	172
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLolar/ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1. Araştırmaya katılan çocukların bilgileri.....	30
Tablo 3.2. Araştırmaya katılan velilerin özellikleri.....	30
Tablo 3.3. Veri toplama araçları matrisi.....	33
Tablo 3.4. Çocuklarla yapılan görüşmeler.....	35
Tablo 3.5. Velilerle yapılan görüşmeler.....	36
Tablo 4.1. İkinci dönem çocukları uygulama sürecine hazırlamaya yönelik etkinlikler.....	53
Tablo 4.2. Birinci uygulama günlük eylem planı.....	54
Tablo 4.3. Birinci uygulamada gerçekleştirilen etkinlikler.....	55
Tablo 4.4. Planlama toplantısında ortaya çıkan kodlar.....	56
Tablo 4.5. Birinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-1.....	66
Tablo 4.6. Birinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-2.....	66
Tablo 4.7. Bahçe Çocuk Anı Posterleri-1.....	68
Tablo 4.8. İkinci uygulama planı.....	73
Tablo 4.9. İkinci uygulama planlanan etkinlikler.....	74
Tablo 4.10. Çocukların planlama kağıtlarında yer alan çizimler.....	76
Tablo 4.11. Üçüncü uygulama planı.....	82
Tablo 4.12. Üçüncü uygulama gerçekleştirilen etkinlikler.....	83
Tablo 4.13. İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları- 1.....	89
Tablo 4.14. İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-2.....	90

Sayfa

Tablo 4.15. İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-3.....	91
Tablo 4.16. İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-4.....	91
Tablo 4.17. Bahçe Çocuk Anı Posterleri- 2.....	93
Tablo 4.18. Dördüncü uygulama planı.....	95
Tablo 4.19. Dördüncü uygulama planlanan etkinlikler.....	96
Tablo 4.20. Beşinci uygulama planı.....	99
Tablo 4.21. Beşinci uygulama planlanan etkinlikler.....	99
Tablo 4.22. Üçüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-1.....	103
Tablo 4.23. Üçüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-2.....	105
Tablo 4.24. Üçüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-3.....	105
Tablo 4.25. Üçüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-4.....	106
Tablo 4.26. Bahçe Çocuk Anı Posterleri- 3.....	107
Tablo 4.27. Altıncı uygulama planlanan etkinlikler.....	115
Tablo 4.28. Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfına dair görüşleri-1.....	119
Tablo 4.29. Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfına dair görüşleri-2.....	119
Tablo 4.30. Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfına dair görüşleri-3.....	120
Tablo 4.31. Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-1.....	121
Tablo 4.32. Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-2.....	122
Tablo 4.33. Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-3.....	123
Tablo 4.34. Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-4.....	123

Sayfa

Tablo 4.35. Bahçe Çocuk Anı Posterleri-4.....	124
Tablo 4.36. Son görüşme soruları ve yanıtları-1.....	127
Tablo 4.37. Son görüşme soruları ve yanıtları-2.....	130
Tablo 4.38. Son görüşme soruları ve yanıtları -3.....	130
Tablo 4.39. Velilerle görüşmeler-1.....	131
Tablo 4.40. Velilerle görüşmeler- 2.....	133
Tablo 4.41. Velilerle görüşmeler- 3.....	141
Tablo 4.42. Velilerle görüşmeler-4.....	142
Tablo 4.43. Velilerle görüşmeler-5.....	144

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1. Açık Hava Eğitim Ağacı	9
Şekil 1.2. Açık Hava Eğitimi Şemsiyesi	9
Şekil 3.1. Eylem araştırması döngüsü	21
Şekil 3.2. Uygulanan eylem araştırması hazırlık süreci.....	23
Şekil 3.3. Uygulanan eylem araştırması süreci.....	26
Şekil 3.4. Okul kroki çizimi.....	40
Şekil 3.5. Sistemik analitik analiz süreci.....	47
Şekil 4.1. Çocukların bahçede yapmak istedikleri etkinlikler.....	79

GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 3.1. Bahçe Çocuk Günlerim dosyası ve Bugün Ne Öğrendim? değerlendirme kâğıdı.....	24
Görsel 3.2. Bir çocuğa ait Bahçe Çocuk Anı Posterleri.....	25
Görsel 3.3. Sanat merkezi ve dramatik oyun merkezi (Güney cephe)	39
Görsel 3.4. Kitap merkezi ve fen-duyu merkezi (Batı cephe)	39
Görsel 3.5. Geçici öğrenme merkezi.....	39
Görsel 3.6. Böcek oteli ve Ön bahçe-2.....	41
Görsel 3.7. Trafik alanı Ön bahçe-3.....	41
Görsel 3.8. Oyun parkı ve su yolu.....	42
Görsel 3.9. Kum havuzu (arkasında tulumba, oyun parkı)	42
Görsel 3.10. Ahşap köprü ve depo (Yan bahçe-1)	43
Görsel 3.11. (Yan bahçe-1) Denge parkuru ve köpek kulübesi (solda)	43
Görsel 3.12. Ahşap oturma alanı ve hobi bahçeleri (Arka bahçe)	44
Görsel 3.13. Ses tüneli (Yan bahçe-2)	44
Görsel 3.14. Bahçe Çocuk Sınıfı dış görünümü.....	45
Görsel 3.15. Bahçe Çocuk Sınıfı iç görünüm.....	45
Görsel 3.16. Masalar ve sınıf kapısının yanında karatahta	46
Görsel 3.17. Dramatik oyun merkezi ve fen merkezi.....	46
Görsel 3.18. Kitap merkezi.....	46

Görsel 4.1. İki farklı çocuğun “Ağaçların sesi var mı?” isimli etkinlik değerlendirme kağıtları.....	65
Görsel 4.2. Sınıfa ait hobi bahçesi-ıspanak bahçesi.....	67
Görsel 4.3. Bahçe Çocuk Sınıfında yapılan tüm etkinliklerin çizilmiş olduğu poster.....	70
Görsel 4.4. Heyyü grubundan bir çocuğun (K1) plan kâğıdı- şato maketi, deli dansının figürleri.....	76
Görsel 4.5. Uzman gözlemcinin (Y2) notları.....	86
Görsel 4.6. Aşey rolüne girmiş araştırmacı.....	92
Görsel 4.7. Güneş’in hareketine şaşırان çocuk resmi ve gün batımında ağaç resmi.....	98
Görsel 4.8. Bahçe Çocuk Sınıfında ağaca çıkan çocuklar.....	102
Görsel 4.9. Okulun fotoğrafı, ahşap oturma alanı, Bahçe Çocuk Sınıfı, okulun köpeği.....	109
Görsel 4.10. Çocuklar etkinliklerini yaparken bir çocuk hikayesini araştırmacıya anlatıyor.	117
Görsel 4.11. Çocuklar arkadaşlarına müzik gösterisini yapıyorlar.....	118

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

f : frekans

vd. : ve diğerleri

1. GİRİŞ

Bu bölümde sorun, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar ve sınırlılıklar başlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Sorun

Doğadan ve doğal oyundan mahrum kalan çocuğun oksijensiz kalmış gibi olduğunu ifade eden Louv *doğadaki son çocuğu* ise nesli tükenmekte olan bir tür olarak çarpıcı bir şekilde betimlemektedir. Çocukların sağlığı ile yeryüzünün sağlığını birbiriyle ilişkili ayrılmaz bir bütün olarak görmektedir. Ona göre; çocukların doğada geçirdikleri zaman boş zaman olarak görülmemeli sağlıklarına yatırım yapıldığı düşünülmelidir. Çocuklar dijital araçlarla daha fazla zaman geçirdiğinde hareketsiz ve sosyal çevreden uzak kalarak obezite, hiperaktivite, kaygı bozuklukları, uyum sorunları, anksiyete gibi fiziksel ve psikolojik sorunlar yaşamaktadırlar (Louv, 2017).

Ebeveynler sınırlı şehir yaşamlarında çocukları sağlık ve güvenlik gibi nedenlerle soğuk havadan, çamurdan, böceklerden, hayvanlardan kısacası doğadan uzak tutmaya çalışmaktadırlar. Çocuklarıyla açık etkinliklerinin çoğu ise oyun parkları gibi yapay ortamlarda olmaktadır (Alat, Akgümüş, Cavalı, 2012). Çocuklar daha doğa ile temasa geçmeden iklim değişikliği, nesli tükenen hayvanlar, küresel ısınma gibi ekolojik sorunlarla karşı karşıya kalıp doğaya dair olumsuz bilgi sahibi olmaktadır. Bu durum çocukların doğa algısını farklılaştırmakta doğaya karşı kaygı sahibi olmalarına neden olmaktadır. Ekofobi olarak tanımlanan bu kavram çocukların doğayla ilişkisine engel olmaktadır (Sobel, 2014). Bu durum doğal çevreden kopuk çocukların yetişmesine neden olabilmektedir.

Okul öncesi eğitim alanında Orman okulları, doğa okulları gibi alternatif yaklaşımlar artmaya başlasa da kimi okullar kendi olanakları doğrultusunda eğitim vermeye devam etmektedirler. Alanyazında devlet ve özel anaokullarını kapsayan çalışmalara bakıldığında Ankara, Muğla, Sivas, Kocaeli ve Eskişehir'deki anaokullarının bahçelerinin incelendiği, çoğu anaokulunun yeterli bahçe olanaklarına sahip olmadıkları görülmektedir (Kaçan, Halmatov ve Kartaltepe, 2017; Karaküçük, 2008; Çelik, 2012). Bahçe olanaklarına sahip olan okullar olsa bile öğretmenlerin ve ebeveynlerin güvenlik, sağlık konularındaki endişeleri ve hava koşulları çocukların sınıf ortamında daha fazla

zaman geçirmesine neden olmaktadır (Alat, Akgümüş, Cavalı, 2012). Bu konudaki endişelerin eğitim ve öğretim konusundaki endişelerin önüne geçtiği görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocukları çevrelerinde bulunan kişilerle iletişime girerek, nesnelere dokunup inceleyerek dünyayı algılamaya çalışırlar (Aktaş Arnas ve Ördek İnceoğlu, 2019). Çocuklar sevgi, güven içeren ve kendilerini ifade edebilecekleri ortamlarda, akranlarıyla iletişim kurup, özgürce oyun oynayarak, iş birliği yaparak, yaratıcılıklarını geliştiren, merak duygularına yanıt veren etkinliklere gereksinim duymaktadırlar (Şirin Kaya, 2020). Okul öncesi eğitimi öğretmenin görevi her çocuğun becerisi ve gelişiminin farkında olarak çocuklara uygun öğrenme ortamları oluşturmaktır (Aktaş Arnas ve Ördek İnceoğlu, 2019). Her çocuğun farklı öğrenme stiline doğa zengin içeriği ile yanıt verebilmektedir (Louv,2017).

Çocukların açık havadaki dokunma, görme, koku, ses gibi çok yönlü deneyimleri sınıf ortamındakinden daha etkili olabilmektedir. Açık hava özgür hareket alanı ve çeşitli doğal materyaller sunarak çocukların yaratıcılıklarını ve becerilerini kullanmaya fırsat verir. Çocuklar açık havada tüm bedenini kullanarak keşif yapma, plan yapma ve planını uygulama olanağına sahiptir (Chakravarthi, 2009). Doğa çocukların merak duygusunu her zaman etkin tutarak eşsiz bir öğrenme ortamı sunar (Louv, 2017). İlk elden keşifler yaparak daha etkili öğrenmeler gerçekleştirilir. Simetri, şekiller, yükseklik, hacim, alan, ölçüm ve boyut gibi pek çok matematiksel kavramlarla doğada etkileşime girerek öğrenme yaşantısı gerçekleşebilir. Bitkileri gözlemleyerek, iklim değişikliklerini fark ederek, fosilleri, enerji kaynaklarını öğrenerek fen alanında; uçurtma, kaldıraç, çukruk gibi basit makineler oluşturarak fizik alanında temel kavramlar öğrenilebilir (Miller, Tichota ve White, 2013; Ouvry, 2003). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim düzeylerine uygun iyi planlanmış açık hava ortamlarının çocukların bilişsel, dil, sosyal duygusal ve motor gelişim alanlarının desteklenmesinde katkı sağladığı birçok araştırma tarafından ortaya koyulmuştur (Miller, Tichota ve White, 2013; Wilson, 2012; Waters ve Maynard, 2010).

Bu çalışmada araştırmacı, öğretmen olarak görev yaptığı okulun bahçe olanaklarını olabildiğince kullanıp verimli bir açık hava uygulaması gerçekleştirmek istemiştir. Bahçede geçirdiği sürenin daha çok oyun parkı, serbest bahçe zamanı, büyük grup oyun etkinlikleri ya da hikâye okuma gibi etkinliklerle geçirdiğini fark etmiş ve sistematik bir yol izlemek istemiştir. “Bahçeyi bir öğrenme ortamı olarak daha verimli nasıl

kullanabilirim?” sorusundan yola çıkarak süreci çocuk, öğretmen ve veli boyutundan incelemiştir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı; okul öncesi eğitimde açık havada etkin bir öğrenme sürecinin nasıl gerçekleştirileceğini belirlemeye çalışmak ve bu bağlamda çocuklarla birlikte araştırmacı tarafından geliştirilecek “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” isimli uygulamanın incelenmesidir. Bu araştırma ile çocuk, öğretmen ve veli deneyimleri incelenerek ortaya çıkan sonuçlarla okul öncesi eğitim sürecinde bahçe etkinliklerine daha verimli bir biçimde yer verilmesinin sağlanacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın alt amaçları şu şekilde sıralanabilir:

1. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının öğretim sürecinde etkinliklerin;
  - a. Planlama,
  - b. Uygulama,
  - c. Değerlendirme süreçleri nasıl gerçekleştirilebilir?
  - d. Süreçte yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri neler olabilir?
2. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının çocuklar üzerindeki yansımaları nasıldır?
3. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik velilerin görüş ve önerileri nelerdir?

1.3. Önem

Günümüzde çocuklar açık havada zaman geçirme olanağına yeterince sahip olamamaktadırlar. Şehirleşen kentler çocukların oynayabileceği açık hava alanlarını kısıtlamakta ve çocuklar çoğu zamanını kapalı ortamlarda geçirmektedirler. Çalışan aileler yoğun iş temposu nedeniyle çocuklarıyla açık hava etkinlikleri yerine kapalı ortamları tercih ettikleri görülmektedir (Çelik, 2012). Okul öncesi eğitim çağındaki çocuğun ailesinden sonra zamanının büyük bir kısmını okul öncesi eğitim kurumlarında geçirmektedir (Başal, 2005).

Çocuğun fiziksel ve ruhsal bakımdan sağlıklı bir yetişkin olabilmesi için okul öncesi eğitim kurumları çocuğun bütünsel gelişimini dikkate alarak uygun eğitim ortamları düzenlemeden sorumludur. Fiziksel ve sosyal çevre çocuğun gelişiminin

desteklenmesi için önemlidir (Şener, 2001). Açık havada çocuklar daha geniş alanlarda, daha özgür hareket edebilmekte ve dünyayı ilk elden deneyimleme fırsatı bulmaktadırlar. Çocukların açık havada arkadaşlarıyla hayali oyunlar kurup iş birliği yaptıkları ve ilgi alanlarında derinlemesine öğrenmelerini gerçekleştirdikleri görülmüştür (Ouvry, 2003). İskandinavya’da açık havada zaman geçirmenin çocuklara ve yetişkinlere sağlıklı yaşam için gerekli olduğu, Norveç’teki bazı okul öncesi eğitim kurumlarının hava durumuna ve mevsime bakılmaksızın dokuz saate kadar açık havada çocuklara zaman geçirme olanağı sunduğu bilinmektedir. Açık hava etkinlik saati zorunlu olarak programları dahilinde bulunmakta ve okul öncesi eğitim kurumlarını genellikle iyi hava koşullarını sağlayan ve bitki örtüsü çeşitliliği olan yerlere yerleştirmektedirler (Ulset vd., 2017). Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarında açık hava etkinliklerinin yer verilme durumuna bakıldığında çok büyük bir farkın olduğu görülmektedir. Açık havada öğrenme deneyimlerine en büyük engel bahçelerin donanımsal, fiziksel yetersizlikleri ve yetişkinlerin hava koşullarının çocukların sağlığını olumsuz etkileyeceğine dair kaygılarının olduğu görülmüştür (Tepedağ ve Aktaş Arnas, 2017). İskandinavya’ya göre Türkiye daha ılıman iklim yapısına sahip olmasına karşın Asya kültüründen gelen ebeveynlerin daha korumacı oldukları buna neden olarak gösterilebilir (Yalçın, 2015). Ancak Frobel çocukları tam anlamıyla bahçeye yerleştirerek gerçek dünyada hareket etmesini ve oynamasını, Rousseau çocukları ormana göndererek doğaya dönüşü, Dewey çocukların tohumlardan ve bahçeden matematiği keşfedebileceklerini savunarak açık hava temelli eğitim yaklaşımlarını oluşturmuşlardır (Ulset vd., 2017). Öğretmenlerin bahçede oyun parkı ve boş alanları sıklıkla kullanmaları, açık havayı öğrenme ortamı olarak değerlendirmediklerini, çocukların hoş zaman geçirmelerini sağladıklarını ortaya koymuştur. (Tepedağ ve Aktaş Arnas, 2017). Kalabalık sınıflar, donanımsız bahçe, çocukların hastalanacaklarına dair oluşan kaygılar, velilerin olumsuz tepkileri nedeniyle açık havada öğrenme etkinliklerine yeteri kadar yer vermedikleri görülmektedir (Alat, Akgümüş ve Cavalı, 2012). Çocukların gelişimlerine ve gereksinimlerine yanıt veren programları nitelikli bir şekilde öğretmenlerin uygulaması gerekmektedir (Şener, 2001).

Bu çalışmada okul öncesi eğitim öğretmeni olan araştırmacı çalıştığı anaokulunun bahçesinde çocuklara açık havada öğrenme deneyimi sunmak istemiştir. Okul öncesi eğitim sürecinde açık havada öğrenme deneyimine örnek olabilecek “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının geliştirme sürecini incelemeyi amaçlamıştır. Bahçe etkinliklerini daha verimli hale getirmeye çalışırken süreci çocuk, öğretmen ve veli

açısından ortaya koymak istemiştir. Yaptığı araştırmanın alana katkı getireceği, öğretmenlere bahçe etkinliklerini hazırlama ve uygulama aşamasında yol gösterici olacağı ve ileride araştırma yapmak isteyenler için de örnek olacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada,

1. Çocukların uygulama sürecinde ifade ettikleri görüşlerin kendi gerçek düşüncelerini yansıttığı,
2. Araştırmaya katılan velilerin görüşme sorularına verdikleri yanıtların kendi gerçek görüşlerini yansıttığı,
3. Çocukların görüşme sorularına verdikleri yanıtların kendi gerçek görüşlerini yansıttığı,
4. Etkinlik sürecinde gözlem yapılan çocukların bahçe etkinliklerinde çeşitli değişkenlerden eşit şekilde etkilendikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. 2018-2019 eğitim öğretim yılı Eskişehir ili MEB'e bağlı bağımsız bir anaokuluna devam eden 5 yaş grubu bir şubede bulunan 21 çocuk,
2. 2018-2019 eğitim öğretim yılı Eskişehir ili MEB'e bağlı bağımsız bir anaokuluna devam eden 5 yaş grubu çocuklarının ailesi olan 20 veli,
3. 2018-2019 eğitim öğretim yılı ikinci dönemde gerçekleştirilen gözlem,
4. Eskişehir ili MEB'e bağlı bir bağımsız anaokulu ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim: 0 – 6 yaş aralığındaki çocukların bütünsel gelişimini gözeterek bireysel ve gelişimsel özelliklerine uygun, potansiyelini ortaya çıkarmasını ve geliştirmesini amaçlayan, ilkokula hazırlayan, kültürel değerlerle topluma uyumunu kolaylaştıran, zengin çevre ve uyaran sunan, okul öncesi eğitim kurumlarında verilen sistemli ve planlı eğitim sürecidir (Kuru, 2020, s.12).

Anaokulu: Eylül ayı sonu itibarıyla 36-68 aylık olan çocukların eğitimi amacıyla açılan okullardır (MEB, 2014).

Bağımsız Anaokulu: Bina olarak tamamen özerk olan ve 36-68 ay aralığındaki çocuklara eğitim veren kurumlardır. Bahçesi ve binası kendine özgüdür (Acartürk, 2016).

Okul Öncesi Eğitim Programı: Okul öncesi eğitim veren kurumlara devam eden çocukların sağlıklı bir şekilde büyümeleri, bütün gelişim alanlarının desteklenmesi ve temel eğitime hazırlanması için geliştirilmiş bir programdır (Okul Öncesi Eğitim Programı, 2013).

Açık havada öğrenme: Çocuğun ve öğretmenin sınıf ortamındaki kısıtlanmasının önüne geçtiği, çocuğun akranları ve öğretmeniyle özgürce etkileşime girmesini sağladığı hem akademik hem de doğal öğrenmelerine fırsat tanıdığı öğrenme süreci olarak tanımlanmaktadır (Alat, Akgümüş, Cavalı, 2012). Açık havada yapılan öğretim etkinliklerinin özellikle erken çocukluk döneminden itibaren; çocukların bilişsel, sosyal, duygusal, motor gelişimleri yanında; farkındalık düzeyleri, sebep sonuç ilişkisi kurma yetenekleri, gözlem becerileri, yaratıcı düşünme becerileri, konsantrasyon ve hayal gücü gibi farklı düşünme ve yeteneklerini geliştirdikleri; farklı paylaşımlara yönlendikleri ve olumlu ilişkiler geliştirmelerinde katkı sağladıkları ortaya konulmuştur (Öztürk Aynal, 2013).

2. ALANYAZIN

Bu bölümde açık havada öğrenme, okul öncesi eğitim süreci ile açık havada öğrenme ilişkisi, okul öncesi eğitim kurumlarında açık hava öğrenme ortamları ve konu ile ilgili yapılan araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Açık Havada Öğrenme

Öğrenme sadece sınıflarda gerçekleşmez; müzeler, parklar, botanik bahçeleri, su parkları, oyun alanları, ormanlar ve akarsular gibi açık alanlarda da gerçekleştirilebilmektedir (Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2017). Açık havada öğrenme sınıf ortamındaki öğrenmeyi doğaya taşıyarak sınırsız sınıflar oluşturmaktadır. Açık hava, bir öğrenme ortamı olarak ele alındığında geniş ve karmaşık tanımları içeren bir kavramdır (Korkmaz,2017). Mekân dışı eğitim, sınıf dışı eğitim, okul dışı öğrenme, mekân dışı öğrenme, açık eğitim, doğada eğitim, gerçek ortamda öğrenme gibi değişik şekillerde adlandırılan *Açık havada öğrenme*, Seyfried tarafından “Ne yeni bir kavram ne de yeni bir yöntem ancak eğitimdeki değişen paradigmalara yanıtıdır (Öztürk, 2009, s. 133).” şeklinde tanımlanmıştır. Bir öğrenme ortamı olarak açık hava; maceraya dayalı olarak açık alanlarda uygulanan eğitim öğretim, alan çalışmaları, doğa çalışmaları, açık alanlarda oyun, doğa mirasına yönelik eğitim, çevre eğitimi, deneyimsel eğitim çalışmaları ve ziraatla ilgili çalışmalar şeklinde birçok eğitimsel faaliyete olanak sağlar (Öztürk, 2009).

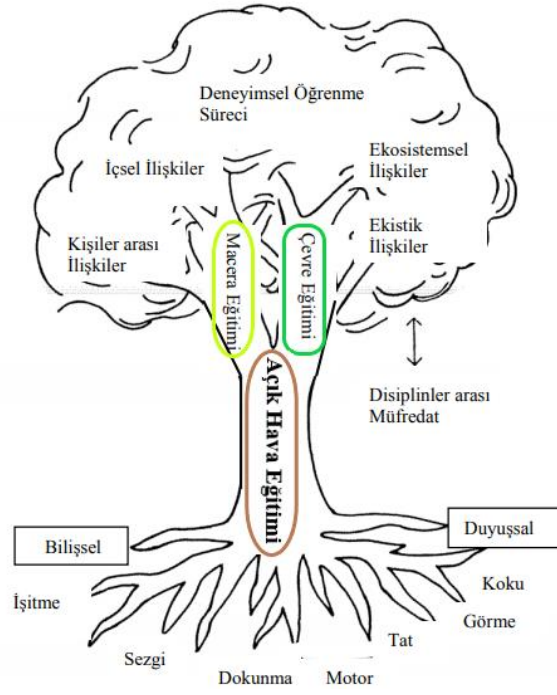
Açık havada öğrenmenin felsefi temellerine bakıldığında ilk olarak doğa felsefecileri olan Aristo ve Platon göze çarpmakta, onlar eğitimin doğada verilmesi gerektiğini söylemektedirler. Aristo, Platon, Socrates gibi felsefe bilimciler gerçekliği duyularımız yoluyla algıladığımızı vurgulayarak eğitimin amaçlarını doğaya, kültüre ve bütün canlı yaşamlara karşı sorumluluk bilinci oluşturma etrafında toplamaktadırlar. (Öztürk,2009). Yıllar sonra Rousseau, Locke, Schelling, Frobel, Basedow ve Pestalozzi gibi filozoflar ve bilim insanları çocukların sıklıkla doğada olmaları gerektiğini vurgulamışlardır (Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2017). Rousseau, çocukların eğitimi için doğayı okuldan daha değerli görmüş, bilişsel gelişim kadar fiziksel gelişimi de ön plana çıkarmıştır. Pestalozzi, çocuklara duyu deneyimleri için fırsat veren doğal nesnelerin öğretmenler tarafından tanıtılması gerektiğini vurgulamıştır (Yılmaz, 2016). Açık alanlar çocukların duyu organları aracılığıyla kendilerini ve doğayı tanımalarına

fırsat sağladığı için önemlidir (Ouvry, 2003). Şehirleşme ve teknolojinin yaşamımıza girmesiyle doğal açık alanlarda geçirilen zamanlar daha değerli hale gelmiştir. Çocukların doğa ile etkileşime girmesine fırsat tanıyan, temiz hava, hareket ve serbest oyun olanağı sunan, eğitim öğretim faaliyetlerini orman/ağaçlık alanlarda gerçekleştiren *Orman Okulları* günümüzdeki alternatif yaklaşımlardan biri olmuştur (Kanat, 2020).

Araştırmacılar açık havada eğitime yönelik farklı modeller oluşturmuşlardır (Civelek, 2016). “Açık Hava Eğitim Ağacı” (Priest, 1986) ve “Açık Hava Eğitim Şemsiyesi” (Bisson, 1996) bu modellerden birkaçıdır. Priest’in *Açık Hava Eğitim Ağacı* modeli altı temel noktaya dayanmaktadır:

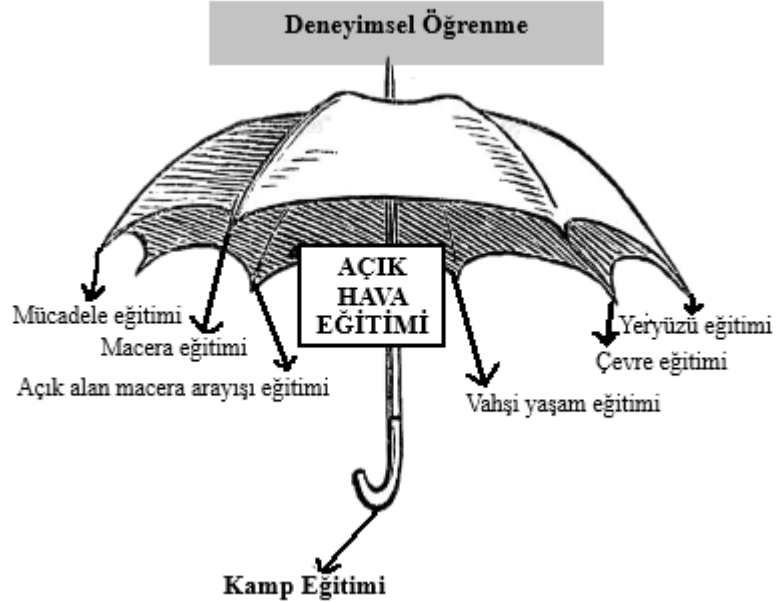
- Açık hava eğitimi bir öğrenme yöntemidir.
- Öncelikli olarak açık alanda gerçekleştirilir ve öğrenme ortamı için düzenleme gerektirir.
- Açık hava eğitimi deneyimsel süreçler içerir.
- Çocukların tüm duyularını kullandığı, bilişsel, duyuşsal ve motor öğrenme alanlarının aktif olduğu bir süreçtir.
- Açık hava eğitimi disiplinler arası müfredata dayanmaktadır.
- Doğal ve doğadaki kaynaklar kadar insanlarla da ilişkiyi içeren bir yöntemdir.

Açık Hava Eğitim Ağacı modeli ağaç şekli ile anlatılmıştır. Ağacın gövdesini oluşturan *açık hava eğitimi* iki ana dala ayrılmaktadır. Bu dallar *macera eğitimi* ve *çevre eğitimi* temsil etmektedir. Çevre eğitimi *ekistik, ekosistemsel* ilişkilere odaklanırken macera eğitimi *içsel ve kişiler arası* ilişkilere odaklanmaktadır. Tüm bunlar deneyimsel öğrenme sürecini içermektedir (Priest, 1986).

Şekil 1.1. Açık Hava Eğitim Ağacı (Civelek, 2016)

Bisson ise “Açık Hava Eğitim Şemsiyesi” modelinde şemsiyeyi bir metafor olarak kullanarak yöntem karmaşıklığını daha anlamlı hale getirmeye çalışmıştır.

Şekil 1.2. Açık Hava Eğitimi Şemsiyesi (Bisson, 1996, s.43; Türkçeleştirilmiştir)

Açık hava eğitimi terimi şemsiyenin gövdesi ile temsil edilmiştir. Şemsiyenin sapı açık hava eğitiminin önemli bir öncüsü olan okul kamp programlarını tanımlamak için *kamp eğitimi* terimini içermektedir. Şemsiyenin telleri ise *deneyimsel öğrenme* sürecinde bir çatı altında toplanan farklı yöntemler yer almaktadır. Bunlar: *çevre eğitimi*, *yeryüzü eğitimi*, *vahşi yaşam eğitimi*, *macera eğitimi*, *mücadele eğitimi* ve *açık alan macera arayışı eğitimidir*. Bazı teller modelin esnekliğini göstermek adına boş bırakılmıştır. Yeni terimlerin, yeni tanımların açık hava da eğitim alanı geliştikçe buralara eklenebileceği vurgulanmıştır (Bisson, 1996).

Açık hava eğitimi farklı yöntemler içeren, çocukların çevrelerinden ilk elden deneyimleme fırsatı buldukları, yaparak, yaşayarak, deneyerek, etkin öğrenme süreçlerinde ve yapılandırmacı pedagoji temellerine dayanan süreç temelli bir yaklaşım şeklinde tanımlanabilmektedir (Öztürk, 2009; Civelek, 2016).

2.2. Okul Öncesi Eğitim Süreci ile Açık Havada Öğrenme İlişkisi

Zaman içerisinde kırsal alanlardan kentlere göç eden insanlar teknolojinin de gelişmesiyle doğadan uzaklaşmaya başlamışlardır. Çalışma yaşamına kadınların da dahil olması, çalışma saatlerinin uzaması, kentlerdeki çarpık ve plansız yapılaşma doğal ve güvenli alanların sınırlandırılmasına yol açarak çocukların doğadan kopuk büyümelerine yol açmıştır. Orman, park, oyun alanları gibi çocukların özgür olacağı alanların kısıtlanması çocukların toplum ve doğa ile çok sınırlı bir şekilde ilişki kurmasına ve çoğu zamanlarını kapalı ortamlarda geçirmelerine neden olmuştur (Başal, 2005). Çocukların sınırlı dünyalarına giren en renkli şey tablet, bilgisayar, televizyon gibi teknolojik aletler olduğu için ilgileri ve merakları en çok bu nesnelere yönelmekte onları sosyal ortamlardan izole etmektedir. Arkadaşları ile oyun oynama, egzersiz yapma, okuma gibi daha aktif ve anlamlı etkinliklerin yerini bilgisayar oyunları ve televizyon alabilmektedir. Televizyon çocukların zihinsel olarak pasifleşmesine neden olmakta ve yaratıcı oyun etkinliklerini engellemektedir (Çelik, 2012). Yapılan araştırmalarda, 0-6 yaş arası çocukların kapalı alanlarda, yetişkinlerin sıkı denetim ve kuralları altında geçirdikleri hareketsiz zamanların, çocuklara pasif bir yaşantı getirdiği gibi obezite endemiğinin patlamasına neden olduğu ortaya konulmuştur. Doğadan uzakta kapalı ortamlarda büyüyen çocuklar için doğa, ancak belgesellerde görülen egzotik bir varlığa dönüşür. Doğa ile etkileşimde bulunmayan çocuklar, ona ait her şeyden kaçınmaya başlar, kendilerini rahatsız hisseder ve çevre sorunlarına karşı duyarsızlaşırlar. Araştırmalara göre erken çocukluk dönemi,

doğa sevgisi ve olumlu çevre tutumlarının geliştirilmesi için kritik bir önem taşır (Alat, Akgümüş, Cavalı, 2012).

Okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklar, doğaları gereği çevrelerine karşı merak içerisindedirler. Duyularıyla çevrelerinde olup biteni takip eder, taklit yeteneğiyle kendi öğrenmelerini hayata geçirirler (Acer, 2016). Piaget, çocuğun daima yeni şeyler görmek ve duymak istediğini vurgular. Maria Montessori ise üst düzey bir öğrenme için somut deneyimleri ifade ederken çok iyi tasarlanmış materyallere dikkat çeker. Çocuk, meraklı yapısıyla çevresindeki nesnelere ve varlıkları alışılmışın dışında kullanarak yeni durumlar yaratır. Yarattığı bu durumlarla nesnenin ya da varlığın farklı yönlerini duyumsamaya çalışır (Yalçın,2017). Tüm bunların gerçekleşebilmesi için bu yaş çocuklarına onlar için hazırlanmış özel eğitim ortamı ve materyallerin sunulması önemlidir.

Çocuğun gelişiminde aile birinci derecede etkili iken, daha sonraki yıllarda çocuğun tüm gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalabilir. Bir sosyal kurum olarak ailenin değişen rolü açısından ebeveynler artık evde daha az bulunmakta ve sonuçta çocukları için yeterli eğitim ve sosyal ortamı sağlayamamaktadırlar. Bu durumda devreye, çocukların akranlarıyla birlikte kendi çevrelerini oluşturdukları, gelişimlerinin en sağlıklı ve doğal bir şekilde desteklenebileceği bir ortam sağlayan okul öncesi eğitim kurumları girmektedir (Louv, 2017). Bu kurumlarda uygulanan programlar ve çocuğa sunulan ortam planlı, sistemli, onların yaş ve gelişim özelliklerini destekleyici nitelikte olduğundan, eğitim kurumlarında verilen okul öncesi eğitim önemlidir (Güleş, 2013).

Okul öncesi eğitim ortamı çocuğun gelişim özellikleri ve ilgileri göz önünde bulundurularak hazırlanır. Çocuğun kendi öğrenmelerini gerçekleştirebilmesi için bağımsız hareket edebildiği, yaratıcılığının desteklendiği, üretken olabildiği, kendine güven duygusunu geliştiren ortamlar olmalıdır. Eğitim kurumlarının fiziksel ortamı, öğrenmeyi ve davranışı etkiler. Eğitim ortamı ve materyaller nitelikli bir şekilde hazırlandığında farklı öğrenme yaşantıları için fırsatlar yaratır (Acer, 2016). Okul öncesi eğitim kurumlarında küçük yaş grubu olması nedeniyle eğitim ortamları yapılandırılırken genellikle iç mekân üzerine yoğunlaşmaktadır. Okul Öncesi Eğitim Programında sınıf için nasıl düzenleneceğine, yapılacak etkinliklere dair detaylı anlatımlara yer verilirken açık havada gerçekleştirilecek eğitim hakkında fazla bir vurgu yapılmamıştır. Sınıf dışında yapılacak etkinlikler öğretmenin inisiyatifine bırakılmıştır (Tepedağ vd., 2017). Frobel'in, "Kindergarten" adıyla nitelendirdiği okul öncesi eğitim uygulamalarında bahçeyi merkeze aldığı görülmektedir. Çocuğun en iyi öğrenme yöntemi olan oyunu

vurgulayarak bahçeyi çocuğun özgürce oyun oynadığı, egzersiz yaptığı alan olarak kullanmıştır. Çocuğun doğayla olan etkileşimini geliştirmek için de her çocuğa ait bitkilerini yetiştireceği, gelişimlerini gözlemleyebileceği alanlar ayırmış, doğayı keşfetmek adına doğa yürüyüşleri önermiştir. Frobel'in görüşlerini pratik olarak doğrulayacak orijinal bir kaynak olmadığı için, fikirlerinin eğitim pratiğindeki etkileri 20. yüzyılın başlarında azalmaya başlamıştır (Yalçın, 2017).

Açık hava, öğrenme ortamı olarak düzenlendiğinde çocuklara fiziksel, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında önemli katkılar sağladığı bilinmektedir (Miller vd. 2013). Açık alanlar çocukların hareket yeteneklerini, denge, koordinasyon, güçle ilgili becerilerini geliştirdiği olanaklar sunarak fiziksel gelişimine büyük katkı sağlamaktadır. Kas gelişimine etkisi olduğu kadar kalp, akciğer sağlığı gibi hayati organlarının gelişimine de etkisi bulunmaktadır (Louv, 2017; Nur, 2019). Açık hava çocukların akranlarıyla ve öğretmenleriyle doğal ve geniş ortamda farklı şekillerde iletişime girmelerine olanak tanıyarak dil, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Açık havada çocukların akranlarıyla oyunlarında ve yapılan etkinliklerde iletişimi başlattıkları, takım çalışmasında bulunarak iş birliği yapmayı ve uzlaşmayı öğrendikleri, sorumluluk aldıkları, fikirlerini paylaştıkları, yaratıcılıklarını geliştirdikleri, kendi sınırlarını keşfederek özgüven duygusunu geliştirdikleri, oyunlarındaki çatışmalarında daha uzlaşmacı oldukları, doğa ile duygusal bağlılıklarının arttığı ve empati duygularının geliştiği, tüm bunların iç ortamlardan daha kolay şekilde gerçekleştirildiği görülmektedir (Ouvry, 2003; Frost vd. 2004; Campbell, 2013; Nur, 2019) .

Açık havada deneyimsel süreçlerin içinde olan çocuk kendi kendine ve daha derin öğrenmeler gerçekleştirmektedir. Doğada tüm duyuları aktif olan çocuğa ilk elden deneyimleme fırsatı ile kalıcı öğrenmeleri sağlayan açık hava, kapalı ortamlara göre daha zengin materyallere sahiptir. Bu nedenle çocuğun bilişsel gelişimi için açık havada geçirilen zaman önemlidir. Bitkilerin gelişimlerini inceleyerek, tohumları sayarak, mevsim değişimlerini keşfedip neden sonuç ilişkisi kurarak, en önemlisi merak duygusunu canlı tutarak fikirlerini deneme fırsatı sunan doğa çocuğun bilişsel gelişimine katkı sağlamaktadır. Açık hava çok fazla uyaran barındırdığı için çocukların dikkatlerini canlı tutmaktadır (Day ve Midbjer, 2007). Araştırma, inceleme, keşfetme becerilerini besleyen doğa, çocukların problem çözme ve hayal güçlerini kullanmalarına fırsat

tanılmaktadır. Özetle; açık alan ve doğal ortamlar çocukların bütünsel gelişimlerine destek olmaktadır (Nur, 2019).

2.3. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Hava Öğrenme Ortamları

Okul öncesi eğitim kurumlarında açık hava öğrenme olanaklarının çocuklara sunulabileceği en etkili ortamlar okul bahçeleridir. 2013 yılında uygulamaya konulan Okul Öncesi Eğitim Programında sınıf dışı etkinlikler önerilmekte, Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde (2014) ise bahçe düzenlemesi ile ilgili bilgiler yer almaktadır:

“Çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi, gezip oynamalarına imkân sağlanması, çevre sevgisinin kazandırılması, trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları ve bahçenin ağaçlandırılması için yeterli toprak alanın ayrılmasına özen gösterilir (madde 90).

Bahçesi elverişli olan okullarda tarım çalışmaları ve denemeleri yapılır, süs bitkileri ve ağaçlar dikilir, çim alanları düzenlenir (madde 91).”

Okul öncesi eğitim kurumları çocuklar için doğayla etkileşimini sağlamalı, açık havada oyun ve etkinlik olanakları sunmalıdır. Eğitim programında düzenli şekilde ve yeterli miktarda açık hava etkinliklerine yer verilmelidir. Çocukların sağlıklı gelişimleri, doğayı seven ve doğayı koruma yolunda çaba gösteren bireyler olmaları açısından önemlidir. Okul bahçelerinde yapılacak değişikliklerin çocukların hem fiziksel hem de psikolojik gereksinimlerine uygun olması gerekir. Okulun bina yapısında ve tüm fiziksel koşullarındaki düzenlemelerin çocukların ilgi, gereksinimlerine ve sağlığına uygun şekilde planlanması onların deneyimlerini arttırması açısından büyük önem taşır. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarının planlanması, mimarlık, mühendislik, çocuk gelişimi, eğitim, psikoloji, ekonomi gibi birçok bilim dalının iş birliği içinde birlikte çalışmasını gerektirmektedir (Güleş, 2013).

Çocukların açık havada güvenli ve aynı zamanda verimli bir şekilde deneyimler yaşayabilmeleri için açık alanların sahip olmaları gereken bazı özellikler vardır. Bu açıdan açık alanlar; çocukların ilgisini çekebilmelidir. Bunun için nicelik ve nitelik bakımından zengin, temiz ve çocukların orada olmayı isteyecekleri bir alan olmalıdır. Öğretmenler ve çocuklar için kolay bir şekilde düzenlemeye fırsat verecek nitelikte olmalıdır. Çocuğun çevresiyle etkileşime girmesini sağlayan ve başarabileceği düzeyde hafif zorluklar içeren, kaldırıp taşıyabileceği şekilde doğal malzemeler, oynayabileceği ve doğa ile etkileşimi sağlayan doğal nesnelere olmalıdır. Güneşli ve gölgeli alanlar

dengeli bir şekilde yer almalıdır. Bütün duyularına hitap eden nesnelere, oynayabilecekleri kum, su, çamur içeren alanlar güvenli bir şekilde oluşturulmalıdır. Rahatça koşabilecekleri, takla atma, zıplama, tırmanma, denge gerektiren hareketlerin yapılabilmesine fırsat veren donanımlar ve nesnelere güvenli bir şekilde düzenlenmelidir. Çocukların akranlarıyla sosyal etkileşime girmelerine fırsat veren, kendilerini tanımalarına ve aidiyet duygusu kazanabilmelerine olanak ve alanlar sunmalıdır (Korkmaz, 2017).

Yapılan çalışmalarda birçok farklı okul bahçesi tasarımları olduğu görülmektedir. Bahçe türleri birbirleri ile terim olarak birbir uymamakla birlikte içerik olarak benzer tanımlamaları kapsadığı gözlenmektedir. Araştırmalarda çoğunlukla okul bahçesinde; sanat, müzik ve gösteri çalışmaları alanı, fen eğitimi çalışmaları alanı (bitki yetiştirme, deney, gözlem, sulama), küçük hayvanat bahçesi (tavuk, köpek tavşan gibi hayvanların bakımı, beslenmesi), trafik kurallarını öğrenme alanı, çocukların sergi alanı, kum havuzu, aktif ve serbest etkinlikler için çim alanı (koşma, top oynama, zıplama, geleneksel çocuk oyunları vs.), öğretmenlerin ve ebeveynlerin çalışma, deney, gözlem ve oturma alanı bulunması gerektiği vurgulanmaktadır (Kaçan, Halmatov, Kartaltepe, 2017).

Oyun alanları araştırmacılar tarafından *Geleneksel*, *Maceracı* ve *Modern/Çağdaş* oyun alanları olmak üzere üç tipe ayrılmıştır. Fiziksel etkinliğe yönelik ve eğlenceyi hedef alan *geleneksel oyun alanları* kaydırak, salıncak gibi büyük oyun grubu materyalleri içermektedir. *Maceracı oyun alanları* çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına fırsat tanıyan ve onların kendi yapılarını inşa etmesine olanak veren bitkiler, hayvanlar, kum, su, lastikler vb. olanaklarla çocukların öğrenmelerini destekleyen oyun alanlarıdır. *Modern/çağdaş oyun alanları* estetik açıdan önemsenen farklı yükseklikler ve dokular barındıran peyzaj mimarları ile tasarlanmış alanlardır. Daha çok motor gelişimi ve fiziksel etkinliğe fırsat tanıyan materyaller barındırırlar (Nur, 2019).

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarının bahçelerinin kullanılma durumunu ve donanımsal yapılarını inceleyen çalışmalara bakıldığında benzer sonuçlar ortaya çıkmakta; bahçe düzenlemesinde eksikliklerin olduğu ve belirli bir standardın olmadığı görülmektedir (Geney vd., 2019; Kaçan vd., 2017; Kalburan, 2014; Çelik, 2012; Atabey vd., 2009; Karaküçük, 2008; Baran vd., 2007) Öğretmenlerin bahçeyi eğitsel amaçlı kullanma durumlarına bakıldığında en fazla oyun ve hareket etkinliklerine, en az matematik ve okuma yazmaya hazırlık etkinliklerine yer verdikleri görülmektedir

(Kalburan, 2014; Kaçan, Halmatov, Kartaltepe, 2017). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin bahçeyi çocukların enerjilerini harcamaları, gelişimlerinin desteklenmesi, materyal toplamak, hava değişimi yapmak için, ayrıca oyun oynama ve yaparak yaşayarak öğrenme amacıyla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Fiziksel yapı ve güvenlik açısından orta ve yüksek düzeyde olan okul bahçelerinde öğretmenlerin daha çok oyun parkı ve açık boş alanları kullanmaları bahçeyi öğrenme amaçlı kullanmadıklarını göstermiştir (Tepedağ, Aktaş Arnas 2017).

2.4. Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Şirin Kaya'nın (2020) çalışmasına okul öncesi eğitime devam eden 48-72 ay aralığındaki çocukların bahçe etkinliklerinde problem davranışlarında azalma olup olmadığı araştırılmıştır. Yarı deneysel desende ön test- son test kontrol grubu 20, 20 toplam 40 çocuktan oluşmaktadır. Okul Öncesi ve Anasınıfı Davranış Ölçeği (OÖDÖ) kullanılmıştır. Sosyal beceri ve davranış ölçeğinden oluşan bu ölçek yaz dönemini kapsayan üç aylık dönemdeki davranış değişikliklerini ölçmüştür. Deney grubunda bahçede geçirilen sürede çocuklarda anlamlı düzeyde problemleri davranışlarda azalma, sosyal becerilerde artma görülmüştür. Bahçe etkinlikleri sona erip sınıf ortamında etkinlikler yapılmaya devam edildiğinde problem davranışlarında artış, sosyal becerilerinde azalma görülmüştür. Kontrol grubunda ise anlamlı bir değişikliğe rastlanmamıştır. Sosyal beceriler ve problemleri davranışlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bahçe etkinlikleri çocukların sosyal becerilerini arttırıp problem davranışlarında azalmaya fırsat sağladığı görülmüştür.

Tuğrul vd., (2019) yaptığı çalışmada resmi anaokullarında çalışan 460 okul öncesi eğitim öğretmeni ile çocukların okullarda bulunan oyun olanakları araştırılmıştır. Genel tarama modelinde olan çalışmada öğretmenlerden anket formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Çocukların okul bahçesinde oyun oynamayı ve doğal/doğadan malzemelerle oynamayı sevdikleri görülmüştür. Öğretmenler park ve bahçe alanlarını olumsuz koşullarından dolayı riskli gördükleri, ailelerin çoğunlukla oyun oynama sürelerinin azaltılarak okuma yazma öğretiminin yapılmasını istedikleri, okul yönetiminin okulda hareketli ve gürültülü oyun oynanmasını istemedikleri tespit edilmiştir.

Wiseman, Harris ve Downes (2019) ebeveynlerin güvenlik endişelerinin çocukların açık havada fiziksel etkinliklerini engellediğinin birçok çalışmayla ortaya koyulduğunu ifade etmişlerdir. Yaptıkları çalışmada ebeveyn tutumlarının çocukların fiziksel etkinlik

tercihleri arasındaki bağlantıyı ortaya koymuştur. Avustralya’da okul öncesi dönem 138 çocuk ve ebeveyn ile nicel bir araştırma desenlenmiştir. Çocukların fiziksel etkinlik tercihleri ebeveynlerinin kuralları kapsamında şekillenmektedir. Ayrıca çocukların davranışını ödüllendirmek ve kontrol etmek için ebeveynlerin ekran zamanını (telefon, tablet, oyun konsolu, tv vb.) kullanması çocukların daha hareketsiz etkinlikleri tercih etmelerine yol açmıştır. Fiziksel olarak aktif olmayı tercih eden çocukların fiziksel etkinliğe katılma olasılıkları daha yüksek ve hafta sonları ekran başında kalma olasılıkları daha düşük çıkmıştır. Çocukların daha fazla ekran başında zaman geçirmemeleri için ebeveynlerde oluşan açık havada güvenlik endişelerinin giderilmesine yönelik halk sağlığının merkezlerinin çalışmalarında bulunulması önerilmiştir.

Yıldırım (2017) yaptığı çalışmada bağımsız resmi anaokulunda görev yapan 135 okul öncesi eğitim öğretmeninin dış mekân oyun alanlarına ilişkin görüşlerini ve uygulamalarını öğrenmeye çalışmıştır. Karma desen olarak yapılan çalışmada nicel ve nitel veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin eğitimde dış mekân kullanmanın önemini bilseler de yeterli düzeyde kullanmadıkları görülmüştür. Öğretmenlerin açık hava etkinliklerinde yeterli bilgi, tecrübe, inanç ve tutuma sahip olmadıkları görüşü; fiziksel ve donanımsal yetersizlikler, hava koşulları, güvenlik, ebeveyn baskısı, okul yönetimi ve kaynaştırma öğrencisi nedenleriyle dış mekân kullanımına çok fazla yer vermedikleri görülmüştür. Öğretmenlerden dış mekân kullanımında yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğunu düşünenler dış mekân kullanımına daha fazla yer verdikleri görülmüştür.

Ulset ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada (2017) okul öncesi dönemde çocukların dışarıda geçirilen süreyle bilişsel ve davranışsal gelişimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan boylamsal araştırma 4 yıl sürmüştür. Norveç’te yapılan çalışmaya okul öncesine devam eden 12-78 aylık arasında değişen 562 çocuk katılmıştır. Çocukların gelişimlerini ölçmek için davranışsal, bilişsel ve mizaçlarına yönelik ölçekler kullanılmıştır (SDQ, WISC-IV, Toddler Temperament Scale). Okul öncesi eğitim kurumlarının en fazla 9 en az 1 saat her gün açık hava etkinliğinde bulunduğu öğrenilmiştir. Ölçekler öğretmenler tarafından doldurulmuştur. Sonuç olarak açık havada geçirilen süre ile çocukların öz düzenleme becerileri ve bilişsel gelişimleri arasında pozitif ilişki, dikkat eksikliği ve hiperetkinlik ile negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Yıldırım ve Özyılmaz Akamca (2017), İzmir’de dezavantajlı bölgelerde yaşayan ve eğitim göremeyen 35 okul öncesi çocuğa açık hava etkinlikleri yapılarak bilişsel, sosyal

duygusal, dil ve motor becerilerindeki gelişimleri incelenmiştir. 10 haftalık okul öncesi eğitimi içeren çalışma deneysel yöntemle desenlenmiştir. 58-66 aylık çocuklara 90 açık hava etkinliği uygulanmış, ön- test, son- test ölçümleri ve gözlem formları ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda açık hava etkinliklerinin okul öncesi çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor becerilerini geliştirdiğini ortaya koymuştur.

Tepedağ, Aktaş, Arnas (2017) yaptığı çalışmada, okul bahçe donanımı ve güvenliği düşük, orta ve yüksek olmak üzere birbirinden farklı özelliklere sahip okullarda çalışan öğretmenlerin, okul bahçesini; enerji harcama, gelişimi destekleme, hava değişimi, materyal toplama, oyun oynama, yaşayarak öğrenme amacıyla kullandıkları saptanmıştır. Bahçe donanımı ve güvenliği iyi durumda olan okullarda oyun parkı ve boş alanları sıklıkla kullanmaları, öğretmenin okul bahçesini öğrenme ortamı olarak değerlendirmedini ortaya koymuştur.

Korkmaz (2017) yaptığı çalışmasında doğal açık alanlarda ve sınıf içerisinde uygulanan sorgulama temelli etkinliklerin çocukların uzamsal ve geometrik becerilerine etkisi olup olmadığını araştırmıştır. 48-66 aylık 32 çocuğun katıldığı bu araştırmada yarı-deneysel desen kullanılmıştır. Çocuklarla açık alanlarda gerçekleştirilen sorgulama temelli etkinliklerin, geometrik ve uzamsal düşünme becerilerine sınıf ortamında yapılanlara göre daha etkili olduğu görülmüştür. Açık alanda eğitimin ve sorgulama temelli etkinliklerin çocuklarda geometrik düşünme, şekil alan ve uzamsal görselleştirme becerilerine katkısı anlamlı olduğu görülmüştür. Doğal açık alanların çocukların gelişimi üzerine etkisinin ve doğal açık alanlara karşı önyargılı yaklaşımın ortadan kaldırılması için hizmet içi eğitimler ve toplumun bilinçlendirilmesi önerilmiştir.

Civelek (2016), okul öncesi dönem çocuklarıyla yaptığı açık hava etkinliklerinin bilimsel süreç becerilerine etkisi ortaya koymaya çalışmıştır. Yapılan araştırma deneysel desen kullanılmış, ön ve son test ile çocukların gelişimleri ölçülmüştür. Altı yaş grubu 16 çocuk ile sekiz hafta süren araştırmada kontrol grubundaki çocuklar sınıfta öğretmenleriyle bilimsel süreç becerilerini destekleyici etkinliklerde yer almışlardır. Deney grubundaki çocuklar araştırmacı ile okulun bahçesinde etkinliklere katılmışlardır. Elde edilen sonuçlara göre açık hava gözlem yapma, sınıflama ve ölçme becerilerinde sınıf ortamına göre daha etkili olduğu görülmüştür. Tahmin etme ve sonuç çıkarma becerileri için anlamlı fark bulunamamıştır. Sınıf ortamında ve açık havada yapılan etkinlikler çocukların tümünde bilimsel süreç becerilerini geliştirse de açık havada yapılan etkinliklere katılan çocukların puanları anlamlı ölçüde daha yüksek çıkmıştır.

Ayrıca çocukların açık alanda yapılan etkinlikleri daha eğlenceli buldukları ve bahçede olmaktan keyif aldıkları ortaya koyulmuştur.

Yılmaz'ın yaptığı çalışmada (2016) dış mekân ve dış mekân etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarına sağladığı yararlar üzerine birçok araştırmanın bulunmasına karşın ortaya çıkan sonuçların okul öncesi eğitim ortamlarına aktarılmasında eksik olduğu görülmüştür. MEB Okul Öncesi Eğitim Programında da açık hava etkinliklerine yönelik eksik noktalar vardır. Öğretmenlere fiziksel, donanımsal ve programda olan eksikleri kapatmak için büyük sorumluluk düşmektedir. Öğretmenler açık hava deneyimlerinden çocukların maksimum yararı elde edebilmeleri için çabalamaları gerekmektedir.

Kiewra ve Veselack (2016) 3-5 yaş aralığındaki çocuklarla iki farklı açık hava sınıfında yürütülen nitel bir araştırma yapmıştır. Açık hava ortamının çocukların yaratıcılıklarına ve hayal güçlerini nasıl desteklediği araştırılmıştır. Çocukların yaratıcılığını ve hayal gücünü destekleyen açık hava sınıflarında dört faktör ortaya çıkmıştır: öngörülebilir alanlar (gereksinimleri olacak materyallere erişim, nerede oynamak isteyecekleri, güvenlik açısından), geniş ve düzenli (kesintisiz ve serbest oyun) zaman, açık uçlu doğal materyaller ve yaratıcı oyunu destekleyen dikkatli ve gözlemci öğretmenler.

Björge ve Svendsen (2015) Norveç'te 10 okul öncesi eğitim öğretmeni ile yaptığı araştırmada çocukların açık havada fiziksel oyunlarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini incelemiştir. Öğretmenlerin açık hava etkinliklerinde daha fazla keyif aldıklarını, çocuklara daha iyi rol model olduklarını, açık hava etkinliklerine yer verdikçe açık havanın çocukların gelişimindeki önemini daha iyi kavradıklarını ifade etmişlerdir.

Yalçın (2015), okul öncesi eğitim öğretmenlerinin ve ebeveynlerinin kültürlerarası dış mekân oyunlarına yönelik bakış açılarını ortaya koymak için 14 Türk ve 14 Fin katılımcıyla araştırma yapmıştır. Tüm katılımcılar dış mekânın çocuklar için gelişimsel ve bilişsel açıdan önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Fin öğretmenler Türk öğretmenlerden farklı olarak dış mekânın çocuklarda sosyal ve motor becerilerinin gelişimini desteklediklerini ifade etmişlerdir. Türk öğretmenler ve veliler açık havada oyuna engel olarak soğuk hava koşulları, yetersiz ve çocuğa uygun olmayan dış mekân donanımları, yardımcı personel eksikliği olduğu gördükleri anlaşılmıştır. Ayrıca olumsuz ebeveyn görüşleri, kendilerinin tembelliği ve dış mekân oyunlarına yönelik yetersiz teorik ve pratik bilgiye sahip olma öğretmenlerin dış mekân oyunlarına yer vermesine engel olduğu görülmüştür. Türk öğretmenler için çocuklara dışarı giysilerini giydirmek için

harcanan zamanın da olumsuz bir etken olduğu görülmüştür. Fin öğretmenlerin ve ebeveynlerinde böyle bir tutum görülmemiştir. Fin kültürünün dışarıda oyun oynamanın hem yetişkinler hem çocuklar açısından sağlıklı bir alışkanlık olarak görülmesi görüş farklılıklarının nedeni olabileceği araştırmacı tarafından düşünülmüştür.

Alat, Akgümüş ve Cavalı (2012) okul öncesi eğitim öğretmenlerinin açık hava eğitimine karşı olumlu bir tutum sergilemelerine karşın yeterli zaman harcamadıklarını belirtmişlerdir. Okul bahçesindeki yetersizlikler, kalabalık sınıflar, çocukların dışarıda hasta olma olasılığı ve ebeveynlerin olumsuz tepkileri hakkındaki endişeleri gerekçe olarak sunmuşlardır.

Çelik (2012) Kocaeli’nde bulunan resmi okul öncesi eğitim kurumlarında açık havanın kullanımına yönelik durum saptaması çalışması yapmıştır. Açık alanların etkin kullanılmadığı, fiziksel düzenlemenin ihmal edildiği ve bu alanların uygun nitelikte olmadığı tespit edilmiştir. Okul bahçelerinin fiziksel yetersizlikleri, yetişkinlerin açık havaya yönelik olumsuz bakış açıları çocukların doğal öğrenmelerinin önüne geçmektedir. Okullardaki açık alanlar çocuklara uygun bir şekilde, doğa ile ilişkili şekilde düzenlenmesi, pek çok doğa bilimlerini öğrenmeye uygun hale getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Erdoğan vd., (2003) yaptığı çalışmada Türkiye’de resmi anasınıflarına devam eden 6 yaşındaki çocukların oyun oynamak istedikleri yerlerin ve kişilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çocuklardan oynamak istedikleri yerlerin resimlerini yapmaları istenmiştir. 4020 resimden 323’ü araştırmacının örnekleme olmuştur. Çocukların doğa ve park gibi daha çok açık alanlarda, arkadaşlarıyla oyun oynamak istedikleri görülmüştür. Şehirlerde yaşayan çocukların %88,46’sının açık alanlarda oyun oynamak istedikleri ortaya çıkmıştır.

Yapılan birçok araştırma, erken çocukluk döneminde açık havada öğrenmenin çocuklar açısından önemini ortaya koymuştur. Çocuklar ve öğretmenler açık alanda kendilerini iyi hissetmelerine karşın uygulamalar konusunda olumsuzluklar göze çarpmaktadır. Fiziksel koşullar, ebeveynlerin endişeleri ve öğretmenlerin açık alanı boş zaman değerlendirme aracı olarak görmeleri açık havada öğrenme deneyimlerine engel olmaktadır. Aynı zamanda Türkiye’de alanyazında okul öncesi eğitimde açık havada uygulamaya yönelik çalışmaların da sayıca az olduğu görüldüğü için araştırmacının alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma desenine, katılımcılara, veri toplama araçlarına, araştırmanın gerçekleştirildiği yerlere, uygulama sürecine, geçerlik- güvenirlilik çalışmalarına ve elde edilen verilerin analizine ilişkin detaylar açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Deseni

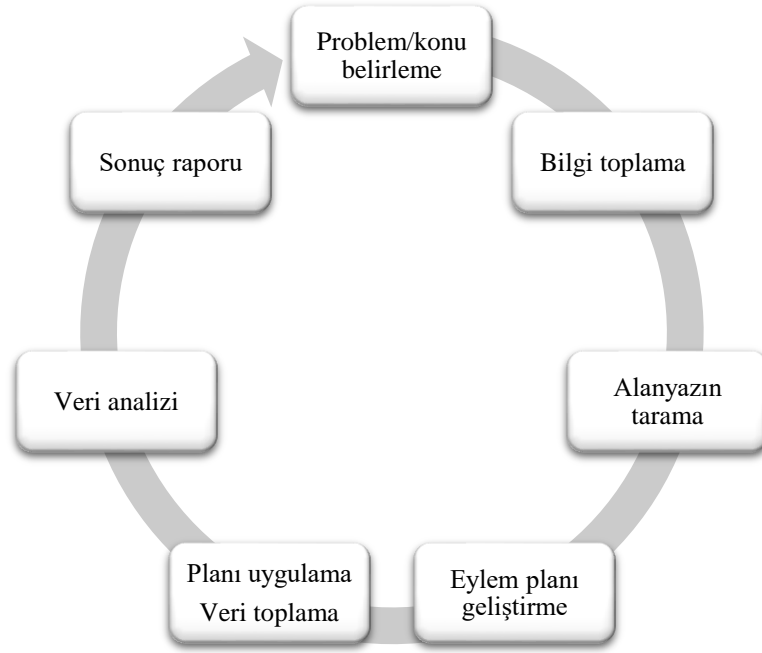
Bu araştırma, doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde alguları ve olayları alana özgü açıklama ya da teori geliştirme süreci olarak tanımlanan nitel araştırma (Saban ve Özden, 2017) desenlerinden eylem araştırması olarak yürütülmüştür. Eylem araştırması bir öğretim yöntemi, bir problem ya da ilgi duyulan bir alanı incelemek için geliştirilebilmektedir (Johnson, 2015). Okul öncesi eğitimde bahçeyi eğitim ve öğretim ortamı olarak kullanmaya yönelik “Bahçe Çocukta Öğreniyorum” isimli uygulamanın geliştirilme sürecinin incelenmesi amacıyla bu çalışmada eylem araştırması deseni seçilmiştir. Eylem araştırması türlerinden biri olan uygulamalara eleştirel bir gözle bakıldığı, araştırmacıya yeni bilgi ve beceriler kazandırdığı *Geliştirici/ Eleştirel* türünde desenlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.308).

Eylem araştırması uygulanan alanda değişimi ve gelişimi sağlayan, sistematik bir şekilde ilerleyen araştırma yöntemidir (Mills, 2003, s.6). Uygulayıcıların mesleki yönden öz değerlendirmelerini veya bir problemin ya da uygulamanın olası yönlerinin değerlendirmelerini sağlamaktadır. Uygulayıcı kendi başına ya da bir başka araştırmacı ile uygulamayı yürütebilmektedir. Birkaç uygulayıcı bir araya gelerek ortak bir amaç için veri toplama, analiz etme ve sistematik bir plana göre yeni bir uygulamayı deneme adımlarını eylem araştırması ile yapabilmektedirler (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 307). Bu çalışmada öğretmen olan araştırmacı kendi sınıfındaki öğrencileri ile eylem araştırmasını gerçekleştirmiştir.

Eylem araştırmasının eğitim alanında özellikle öğretmenler tarafından okulda ya da sınıfta gerçekleştirilmiş olması *öğretmen araştırması* olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Sınıf içinde karşılaşılan problemlerde derinlemesine ve sistematik bir araştırma yapma fırsatı sunan eylem araştırmasında öğretmen veri toplama, analiz etme, karar verme sürecinde uzmanların da desteğiyle yol almaktadır. Alınan kararlar ve çözüm yollarından değişimi ve gelişimi bizzat kendi yaşayarak mesleki yeterliliğini arttırmaktadır (Kuzu, 2009). Bu araştırmalar yoluyla öğretmenlerin bilgi sahibi

oldukları, çözüm ürettikleri, kendilerini etkili öğretmen olarak nitelendirdikleri, mesleki doyum konusunda olumlu gelişim gösterdikleri (Atay, 2003), karşılaştıkları farklı problemlere daha sistematik ve bilimsel yaklaştıkları, çözümlerin niteliklerinin arttığı görülmüştür (Köklü, 2001).

Şekil 3.1. Eylem araştırması döngüsü (Mertler, 2014).

Eylem araştırmasını diğer bilimsel araştırmalardan ayıran nokta; araştırmanın problemine yönelik bulunan çözümün uygulama planı/eylem planı olarak denenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 314). Toplanan verilerin analizi ve eylem planlarına karar verilirken geçerlik komitesi ya da üye denetimi şeklinde adlandırılabilen meslektaş veya uzman gruplarıyla sağlamlık ilkesine dayanan bir süreçle ilerlemektedir. Bu durum farklı bakış açıları ve deneyimlerden yararlanılıp nitelikli bir sürecin işleyişine olanak sağlamaktadır. Bu çalışmada da araştırmacı alan uzmanları ve meslektaşlarından oluşan komitelerle alınan kararlar doğrultusunda eylem adımlarını planlamış ve uygulamıştır.

Ayrıca araştırmada Alison Clark tarafından geliştirilmiş çocuk merkezli bir metodolojinin benimsendiği, farklı tekniklerin bir arada kullanıldığı Mozaik Yaklaşımdan “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasında çocukların deneyimlerini ortaya koymak amaçlı yararlanılmıştır. Mozaik yaklaşımı; çocukları kendi yaşamlarında

uzman olarak gören, onların eylemlerini yorumlamak için dünyayı nasıl gördüklerini anlamaya gereksinim duyduğunu kabul eden yorumcu bir yaklaşımdır. Alison Clark çocuklarla araştırma yapmak için geliştirdiği Mozaik yaklaşımını oluştururken Loris Malaguzzi'nin "Çocuğun yüz dili" adlı eserinden yola çıkmıştır (Clark, 2001). Clark yaptığı çalışmada, okul öncesi eğitim kurumunda gözlem, bireysel/grup görüşmeleri, fotoğraflar (çocukların önemli gördükleri şeylerin fotoğrafını çekmesi), alandaki geziler, harita hazırlama, yöneticiler ve ebeveynlerle görüşmeler gibi yöntemleri bir arada kullanmış, geleneksel olan yazılı görüşme formatının dışında küçük çocukların yaratıcılığını gösterebileceği yöntemlere yer vermiştir (Şahin ve Dostoğlu, 2014). Araştırmacı ilk olarak çocukların oyunlarını gözlemlemiştir. Daha sonra çocuklarla okulları hakkında resmi konuşmalar yaptığı yapılandırılmış görüşmelerde onların çok pasif olduklarını ve soruların bazı çocukların ilgilerini çekmediğini gözlemlemiştir. Çocukların iletişim kurabileceği katılımcı bir araç olarak onların fotoğraf çekmelerine fırsat tanımıştır. Clark fotoğraf makinesinin çocuklara yeni ve güçlü bir dil kattığını ifade etmiştir. Çocuklardan küçük gruplar halinde araştırmacıyı okul turuna (alan gezisine) çıkarmalarını istemiştir. Okulda çocuklar için önemli olan yerlerin nereler olduğu bu şekilde de ortaya konulmuştur. Harita hazırlama ise çocukların alan gezilerinden topladıkları materyalleri bir araya getirmek için bir yol olarak geliştirilmiştir. Çocuklar okullarının haritalarını hazırlamışlardır (Clark, 2005a). Farklı veri toplama araçları kullanılarak çocukların her bir mozaik parçası ortaya konulmaya çalışılmış haritalandırma ile büyük resim meydana gelmiştir. Çocukların perspektifinden okullarının anlamlandırma biçimleri ortaya konulmuştur.

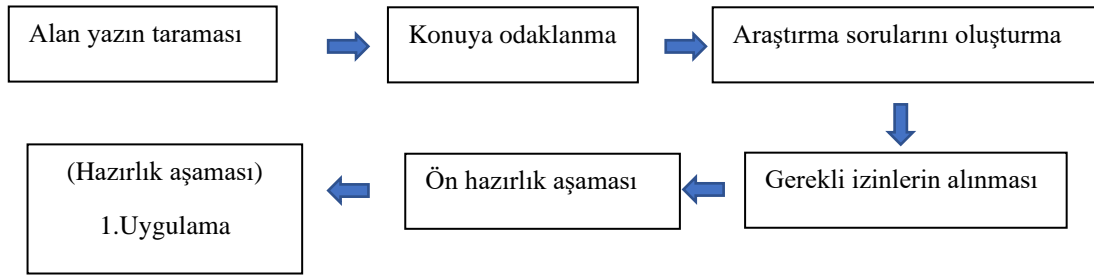
Bu araştırmada mozaik yaklaşımı ile uygulama süreci ve değerlendirme boyutunun çocukların gözünden net bir şekilde ortaya koyulacağı düşünüldüğü için tercih edilmiştir. Fotoğraf çekimi, bahçe turu ve poster hazırlama teknikleri kullanılmıştır. Bu yaklaşımda kullanılan teknikler veri toplama araçları başlığı altında açıklanmıştır.

3.2. Uygulama Süreci

Bu bölümde eylem araştırmasının amaçları doğrultusunda uygulanan araştırmanın detayları açıklanmıştır.

Araştırmacı çalıştığı okulda kendi sınıfı ile yapacağı araştırma için gerekli izinleri MEB ve üniversite etik kurulundan aldıktan sonra ebeveynlerle veli bilgilendirme toplantısı yapmıştır. Uygulama süreci, yapılacak etkinlik türleri detaylı bir şekilde

anlatıldıktan sonra velilere kendileri ve çocukları için izin belgeleri dağıtılmıştır. Araştırmacı uygulama sürecine eğitim öğretim yılının ikinci döneminde başlamıştır. Çocukları sürece hazırlamak için bahçede etkinlikler yaparak onların davranışlarını gözlemlenmiştir. Araştırmada kullanılacak video, ses kaydı cihazları çocukların alışmaları için ortamda bulundurulmuştur. Çocuklara fotoğraf çekmeleri için fırsat verilmiştir. Bahçe etkinliklerini planlamalarında etkin katılımlarını sağlamak için çocukları planlama sürecine hazırlayan etkinlikler oluşturulmuştur. Çocuklarla ortak bahçe planları hazırlama ve değerlendirme sürecinden onların bireysel bahçe planları yapmalarına ve değerlendirmelerine doğru bir yol izlenmiştir. Bahçe etkinliklerinde yaşanan aksaklıklar, eksikler, gerekli materyal, süre kullanımı konularında farkındalık geliştirmeleri sağlanmıştır. Bu süreç bulgular kısmında detaylıca anlatılmıştır.

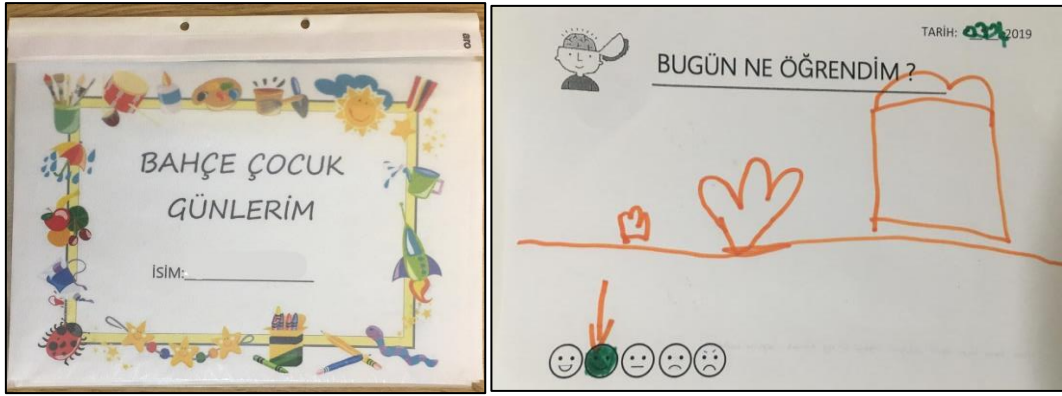

Şekil 3.2. Uygulanan eylem araştırması hazırlık süreci

Çocuklarla Planlama: Çocuklarla toplantı yapılarak bir proje uygulanacağı söylenmiştir. Çocuklar okulda yürütülen proje kavramına alışkın oldukları için bu şekilde açıklama yapılmıştır. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” isimli proje için bahçede neler yapmak istedikleri sorulmuştur. Araştırmanın gerçekleştirildiği anaokulunda *Bahçe Çocuk* adında bir açık sınıfın oluşu uygulamaya “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” ismini vermekte etkili olmuştur. Bahçe Çocuk Sınıfının detayları “*Araştırmanın gerçekleştirildiği ortam*” başlığı altında açıklanmıştır.

Etkinliklerin Yazımı: Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan kazanım- göstergeler ve kavramlar ele alınarak yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış etkinlikler çocuklarla birlikte uygulayıcı/araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Çocuklarla etkinlik planlama toplantılarında ortaya çıkan konu başlıklarına göre araştırmacı etkinlik planları yazmıştır. Etkinlikler için uzman onayı alındıktan sonra okul bahçesinde uygulanmıştır. Etkinlik ve toplantılar ses/video kaydına alınmıştır.

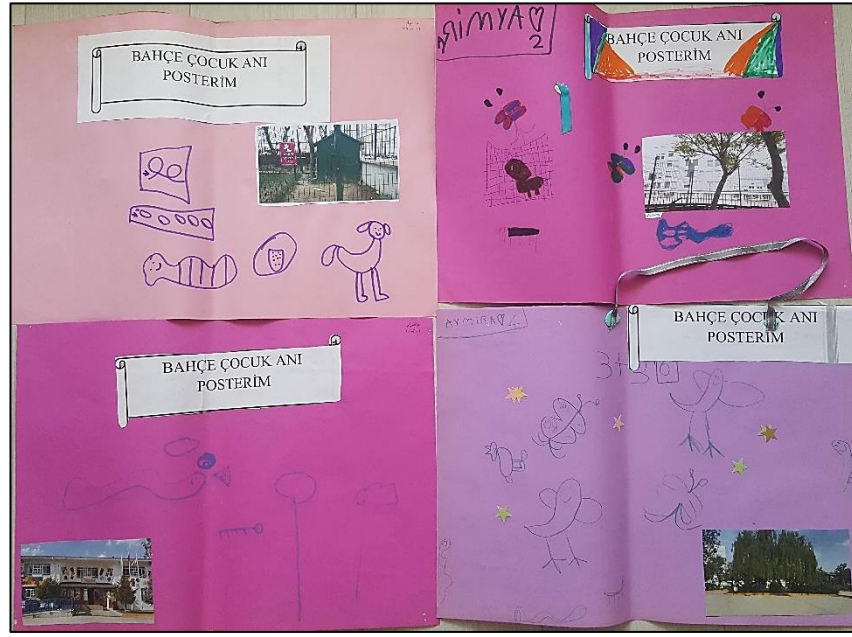
Etkinliklerin Uygulanması ve çocuklar tarafından değerlendirilmesi: Etkinlikler haftanın ardışık günlerinde bahçede uygulanmıştır. Hava koşullarına göre düzenlemeler yapılmıştır. Çok soğuk ve rüzgârlı havalarda etkinliğin bir kısmı bahçede bir kısmı sınıfta yapılmıştır. Uygulanan her etkinliğin sonunda çocuklar, kendi öğrenmelerini değerlendirmeleri ve uygulama süreçlerini unutmamaları için bireysel olarak “Bahçe Çocuk Günlerim” isimli uygulama değerlendirme dosyaları hazırlamışlardır. Etkinlik değerlendirmeleri için *Bugün Ne Öğrendim?* kâğıdı oluşturulmuş, çocuklar tarafından resimler çizilerek tamamlanmıştır (Bkz. Görsel 3.1). Kâğıtta yüz ifadelerinin olduğu alan çocuklar tarafından işaretlenerek çocukların etkinlik sürecinde hangi duygu durumunda oldukları belirlenmeye çalışılmıştır. Çocukların etkinlik değerlendirmelerini dosyalarında biriktirmeleri sağlanmıştır.

Görsel 3.1. Bahçe Çocuk Günlerim dosyası ve Bugün Ne Öğrendim? değerlendirme kâğıdı

Ara Değerlendirme: Çocuklarla yapılan değerlendirme çalışmalarına ara değerlendirme adı verilmiştir. Etkinliklerin uygulanması tamamlandıktan sonraki günlerde çocuklarla ilk önce okul bahçe turu yapılmıştır. Bahçe turu çocuklarla küçük gruplar halinde bahçede neler yapıldığı hatırlatılmak amaçlıdır. Aynı zamanda çocuklarla yarı yapılandırılmış görüşme soruları bu sırada sorulmuştur. Çocuklardan tek tek yanıtlar alınmış ve ses kaydı yapılmıştır. Bahçe turunun en son aşaması her zaman “Bahçede senin için önemli yerin fotoğrafını çeker misin?” denilerek çocukların fotoğraf çekimi ile tamamlanmıştır. Bahçe turu ve fotoğraf çekimi çocukların ifade gücünü güçlendirmek için tercih edilmiştir. Bahçe turu çocuklarla yapılan görüşme sürecini daha verimli hale getirmek için tercih edilmiş, fotoğraf ise çocukların gözünden bahçenin ortaya koyulmasını amaçlamıştır.

Ara değerlendirmenin ikinci aşaması çocukların poster hazırlama ve sunma sūrecidir. Bahçe ocuk Anı Posterim adı verilen posterler çocuklar tarafından çektikleri fotoğrafları kullanarak hazırlanmıştır. Bahçe ocuk Gūnlerim dosyalarında yer alan etkinlik değerlendirme kağıtlarını inceleyerek posterlerini istedikleri gibi (izim, boya, sūsleme yaparak) hazırlamışlardır (Bkz. Gōrsel 3.2). Daha sonraki gūn posterlerini arkadaşlarına sunmuşlardır.

Gōrsel 3.2. Bir ocuğa ait Bahçe ocuk Anı Posterleri

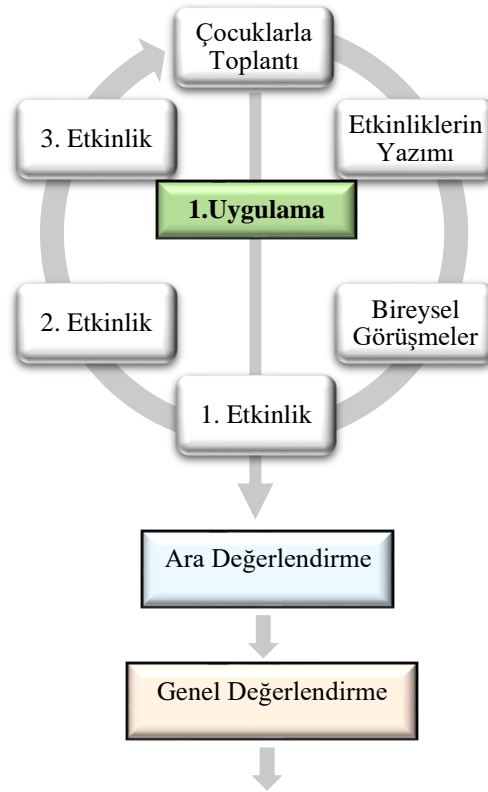
Ara deęerlendirme, bahçe turu ve fotoęraf çekimi için bir gūn; poster hazırlama ve sunma için de bir gūn olacak řekilde ardıřık iki gūn sūrmektedir.

Genel Deęerlendirme: Çocuklarla yapılan ara deęerlendirme ve arařtırmacının yaptığı analizlerle birlikte genel deęerlendirme komite toplantılarını kapsamaktadır. Ara deęerlendirme, uygulama planlama ve etkinliklerin uygulanması sūreleri komitelerle paylařılmıř genel deęerlendirmeler yapılmıřtır. Alt komite ūyeleri ile detaylar konuřulduktan sonra elde edilen bulgular, ōzūmler ve ūneriler geçerlik komitesine sunulmuřtur. Geçerlik komitesinde son deęerlendirmeler yapılarak sonraki uygulama sūreci planlanmıřtır.

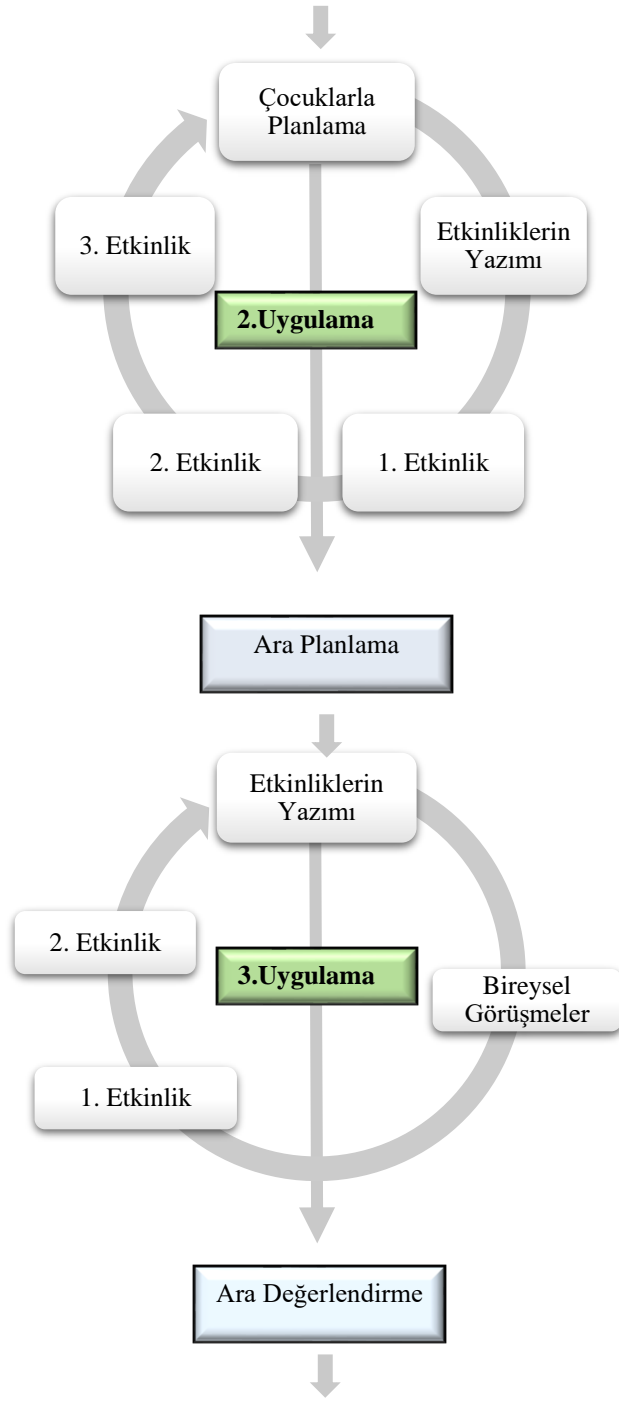
Sūre tekrar çocuklarla planlama, etkinliklerin yazımı, etkinliklerin uygulanması şeklinde devam etmiştir. Okul programı ve hava koşulları nedeniyle kimi etkinlikler uygulanamamış ara değerlendirme bir sonraki uygulamadan sonra geerleştirilmiştir.

Altıncı uygulama yapıldıktan sonra genel değerlendirme yapılmış, veriler komite üyeleri ile paylaşılmış ve eylem araştırması uygulama süreci sonlandırılmıştır. Çocuklarla son kez ara değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın sona erdiği çocuklarla yapılan toplantıda söylenmiştir. Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum uygulamalarına yönelik çocukların görüşleri alınmıştır.

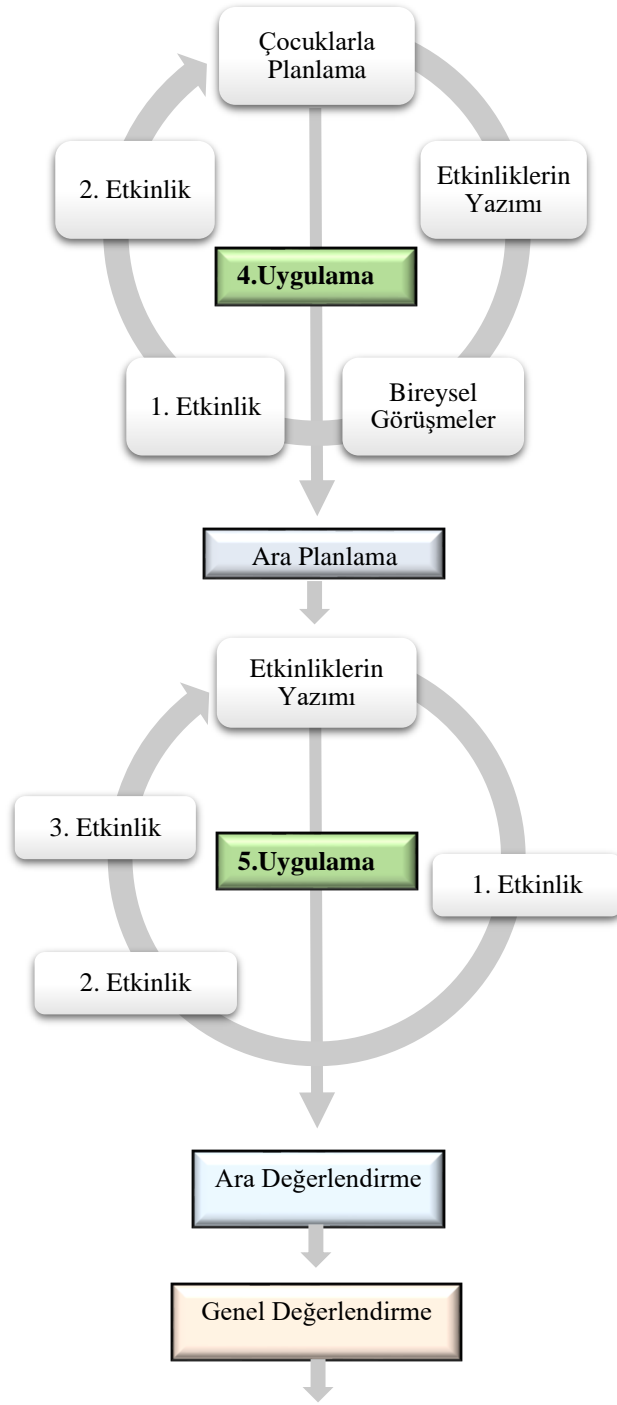
Veli görüşmeleri velilerin uygun oldukları saatlerde Bahçe Çocuk Sınıfında gerçekleştirilmiştir. Her bir çocuk, ebeveynlerine Bahçe Çocuk Günlerim dosyasında uygulama boyunca neler yaptıklarını anlattıktan sonra tüm posterlerini sunmuştur. Araştırmacı sunumun ardından çocuğa yarı yapılandırılmış görüşme sorularından sormuştur. Daha sonra veli ile bireysel yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Yaklaşık dört hafta süren görüşmelerin ardından geçerlik komitesi toplantısı ile uygulama sonlandırılmıştır. Uygulanan araştırmanın eylem basamakları Şekil 3.3'te gösterilmiştir.

Şekil 3.3. Uygulanan eylem araştırması süreci (Şekil devam ediyor)

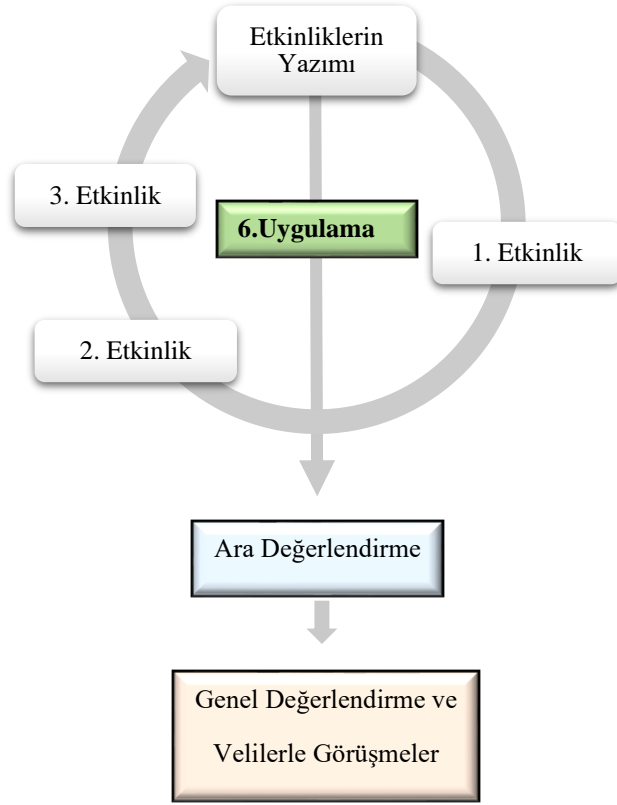

Şekil 3.3. (Devam) Uygulanan eylem araştırması süreci

Şekil 3.3. (Devam) Uygulanan eylem araştırması süreci

Şekil 3.3. (Devam) Uygulanan eylem araştırması süreci

3.3. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları bir devlet anaokulunun 5 yaş grubu sınıfına devam eden 21 çocuk, bu çocukların velileri, komite üyeleri ve araştırmacıdır. Araştırmada katılımcıların isimleri yerine harf ve sayılarla kod verilmiştir.

3.3.1. Çocuklar

Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Eskişehir ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir devlet anaokulunun öğleci grubuna devam eden 21 çocukla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan çocuklar 58-69 aylık, 10 kız ve 11 erkekten oluşmaktadır. Çocukların isimleri araştırmada kullanılmamış onun yerine kodlar verilmiştir. Çocukların tümü daha önce okul öncesi eğitime almıştır. Çocukların kaç aylık oldukları ve düzenli okul öncesi eğitim kurumlarına devam yılları aşağıda Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan çocukların bilgileri

Çocuk	Gelişim Dönemi* (Aylık)	Daha önce aldığı okul öncesi eğitimi yılı	Çocuk	Gelişim Dönemi* (Aylık)	Daha önce aldığı okul öncesi eğitimi yılı
A1	69	2	M3	69	2
A2	58	1	D1	65	3
A3	66	2	D2	65	2
A4	67	1	D3	67	1
A5	65	1	K1	63	1
E1	63	1	K2	66	1
E2	65	1	P	69	2
E3	66	3	S	67	1
E4	67	1	Ö	62	1
M1	60	1	İ	67	2
M2	67	1			

*1 Eylül 2018 tarihine göre hesaplanmıştır

3.3.2. Veliler

Araştırmaya katılan çocukların ebeveynleriyle gönüllü olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çocukların arasında ikiz kardeş olduğu için 20 veli araştırmaya katılmıştır. Velilerin eğitim durumları ve meslekleri Tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Araştırmaya katılan velilerin özellikleri

Çocuk	Anne Eğitim Durumu	Baba Eğitim Durumu	Anne Meslek	Baba Meslek
A1	Lisans	Lisans	Öğretmen	Astsubay
A2	Lisans	Lisans	Çalışmıyor	Ticaret
A3	Lisans	Lisans	Çalışmıyor	Esnaf
A4	Lisans	Lisans	Çalışmıyor	Mühendis
A5	Lise	Lisans	Çalışmıyor	Mühendis
E1	Lise	Ön lisans	Çalışmıyor	Polis
E2	Lisans	Doktora	Öğretmen	Akademisyen
E3	Yüksek lisans	Lisans	Akademisyen	Memur
E4	Lisans	Lisans	Çalışmıyor	Mühendis

Tablo 3.2. (Devam) *Araştırmaya katılan velilerin özellikleri*

Çocuk	Anne Eğitim Durumu	Baba Eğitim Durumu	Anne Meslek	Baba Meslek
M1	Lisans	Lisans	Avukat	Avukat
M2	Ön lisans	Lisans	Çalışmıyor	Memur
M3	Yüksek lisans	Lisans	Çalışmıyor	Mühendis
D1	Lisans	Lisans	Öğretmen	Öğretmen
D2	Lisans	Ön lisans	Çalışmıyor	Memur
D3	Lise	Ön lisans	Çalışmıyor	İşçi
K1	Lisans	Lisans	Öğretmen	Memur
K2	Yüksek lisans	Doktora	Öğretmen	Akademisyen
P	Lisans	Lisans	Hemşire	İşçi
S	Lise	Ön lisans	Çalışmıyor	İşçi
Ö	Lisans	Lisans	Doktor	Doktor
İ	Lisans	Lisans	Öğretmen	Memur

3.3.3. Araştırmacı

Araştırmacı 29 yaşında kadındır. 2014 yılında Anadolu Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Lisans Programından mezun olup aynı yıl MEB'e bağlı okullarda okul öncesi eğitim öğretmenliği görevine başlamıştır. İki yıl farklı okullarda anasınıfı öğretmeni olarak görev yaptıktan sonra norm fazlası olduğu için üç farklı anaokulunda çalışma fırsatı olmuştur. Bulduğu anaokulunda ikinci yılını çalışmaktadır.

3.3.4. Geçerlik komitesi

Araştırmada toplanan verilerin analizi ve sonraki uygulanacak eylem planı için uzman, meslektaş veya üye denetiminin sağlanması gerekmektedir. Geçerlik komitesi denilen üye denetimi toplantılarında farklı bakış açıları, deneyimler ve tartışmalar sayesinde sürece birlikte karar verilerek araştırma daha sağlam temellere dayandırılmaktadır (Gürgür, 2017, s. 75-76). Bu araştırmada geçerlik komitesi toplantılarıyla uygulama planlamaları düzenlenmiş, toplanan verilerin analizleri değerlendirilmiş, sonraki uygulama planlanmıştır. Karşılaşılan problemler tartışılmış çözüm önerileri komite üyeleri tarafından sunulmuştur.

Geçerlik komitesi üyeleri 3 (Y1, Y2, Y3) kişiden oluşmaktadır. Anadolu Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak

görev yapan tez danışmanı, Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Lisans Programı mezunu ve Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi alanında yüksek lisans yapmış olan okul müdür yardımcısı ve yüksek lisans eğitimine devam etmekte olan aynı okulda görev yapan ve aynı zamanda uzman gözlemci olan okul öncesi eğitim öğretmenidir.

3.3.5. Alt komite

Uygulama sürecinin pratik ve işlevsel bir biçimde ilerleyebilmesi adına aynı okulda ve aynı dönemde (öğleci olarak) çalışan okul öncesi eğitim öğretmenleriyle alt komite oluşturulmuştur. Bu komitenin araştırma sürecine yönelik fikir alma, eksiklikleri belirleme ve öneriler alarak farklı bakış açıları kazanma konusunda yarar sağlayacağı düşünülmüştür. Araştırmacının kararsız kaldığı noktalarda alt komite üyeleri ile bireysel görüşmeler de yapılmıştır. Alt komite üyeleri 5 kişiden (Y4, Y5, Y6, Y7, Y8) oluşmaktadır. Üye öğretmenlerden iki tanesi araştırmada yer alan çocukların velileridir. Bir öğretmen yüksek lisans eğitiminde tez yazım aşamasındadır. Öğretmenlerin mesleki deneyim yılları 3-14 yıl arasında değişmektedir.

3.3.6. Uzman gözlemci

Uzman gözlemci aynı okulda çalışan bir okul öncesi eğitim öğretmenidir. 6 yıllık mesleki deneyimi olan uzman gözlemci aynı zamanda yüksek lisans programına kayıtlı bir öğrencidir ve e-Twinning “iklim değişikliği” temalı bir projenin kurucu ortaklığını yapmaktadır. *Buki Öğreniyor* isimli online uzantılı okul öncesi eğitim programında etkinlik yazımında katkı sağlamıştır. Araştırmada uygulanan etkinliklerin denetimine uzman gözlemci öğretmen de katılmıştır. Araştırmacının yaptığı gözlem verilerinin geçerliliğini artırmak için bu yönetime başvurulmuştur.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada eylem araştırması sağlamlık ilkesi gereği veri çeşitliliği için farklı tekniklerden yararlanılmıştır (Johnsan, 2015, s.111). Bunlar gözlem, yarı yapılandırılmış görüşmeler, video çekimleri ve ses kayıtları, araştırmacı günlüğüdür. Araştırma sorularına göre veri toplama araçları Tablo 3.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.3. *Veri toplama araçları matrisi*

Araştırma soruları	Gözlem	Yarı yapılandırılmış Görüşme	Video ve Ses kayıtları	Araştırmacı Günlüğü
“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik okul öncesi dönem çocuklarının deneyimleri nelerdir?	X	X	X	X
“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik uygulayıcı olarak öğretmenin deneyimleri nelerdir?			X	X
“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” isimli uygulamasına yönelik velilerin görüş ve önerileri nelerdir?		X		

3.4.1. Gözlem

Gözlem bir ortamda oluşan davranışı ayrıntılı biçimde tanımlamak için kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmacı gözlemlerini eylem sırasında ve sonrasında kaydedebilmektedir. Gözlem notları araştırmacının dikkat etmeyebileceği ayrıntıları kaçırmamasını engeller (Johnson, 2015, s. 82). Araştırmacı bu araştırmada aynı zamanda öğretmen olduğu için “katılımcı gözlemci” pozisyonundadır. Genel görüşler araştırmacı günlüğüne kaydedilmiştir. Etkinliklerin çocuklara ne kadar uygun olduğunu belirlemek ve sonraki etkinlikleri düzenlemek adına araştırmacı gözlem yapmıştır. Hazırladığı gözlem formu ile çocukların etkinliklere katılım durumlarını ve etkinlik anındaki duygusal durumlarını (mutlu, şaşkın, üzgün, heyecanlı, meraklı, ilgili, ilgisiz vb.)

- “Çocukların etkinliklere katılım durumları nasıldır?” ve
- “Çocuklar etkinlik sırasında nasıl bir duygu durumundadırlar?”

Sorularına yanıt oluşturacak biçimde gözlemlenmiştir. Çocuklar 03.04.2019/23.05.2019 tarihleri arasında bahçede yapılan etkinlik sürecinde gözlemlenmiştir. Gözlem araştırmacıya kılavuz olması amacıyla tercih edilmiştir.

3.4.2. Yarı yapılandırılmış görüşmeler

Görüşülen kişilerin deneyimleri, tutumları, düşünceleri, zihinsel algıları ve tepkileri ile iç dünyasını anlamaya çalıştığımız yöntem görüşmedir. Yapılandırılmış görüşme ile verilen yanıtlar arasında benzerliği ve farklılığı saptayarak karşılaştırmalar yapılır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı görüşülen kişinin yanıtlarını detaylandırmak için farklı alt sorular sorabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 130). Yarı yapılandırılmış görüşmeler eylem araştırması uygulamasının çocuklar ve veliler tarafından değerlendirilmesi için yapılmıştır.

3.4.2.1. Çocuklarla görüşmeler

Eylemler sürecinde ve süreç sonunda çocukların uygulamayı değerlendirmeleri amaçlanmıştır. Uygulamalar arası genel değerlendirmelerde çocuklarla küçük gruplar oluşturulup bahçe turu yapılmıştır. Bahçe turu sırasında ve sonrasında görüşme soruları sorulmuştur. Çocukların süreci hatırlamaları için bahçe turu yapılmış, zaman yönetimi ve yanıt verirken birbirlerini olumlu etkilemeleri için 4-5 kişilik grup oluşturulmuştur. En son ebeveynlerine sunumlarını yaptıktan sonra süreç sonunda son kez görüşme soruları sorulmuştur. Görüşme soruları ile;

- Bahçede yapılan etkinliklerden hangilerini hatırladıkları, etkinliklere yönelik görüşleri, en çok hoşlandıkları etkinlikler,
- Bahçede olmanın çocuklara ne hissettirdiği,
- Bahçede nerede olmak istedikleri, ne yapmak istedikleri,
- Bahçede önemli gördükleri yerler belirlenmeye çalışılmıştır.

Uygulamaların genel değerlendirme sürecinde ve çocukların ebeveynlere poster sunumlarında yarı yapılandırılmış görüşme soruları çocuklara sorulmuştur (Bkz. EK- 1). Görüşmeler ses veya video kaydına alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilere tablo halinde bulgular bölümünde yer verilmiştir. Ayrıca çocukların özellikli yanıtları okuyucular açısından daha anlaşılır olması için alıntılar halinde sunulmuştur. Yarı

yapılandırılmış görüşme ile bahçe etkinliklerinin çocuklar açısından nasıl bir deneyim oluşturduğunu göstermek amaçlanmıştır.

Tablo 3.4. *Çocuklarla yapılan görüşmeler*

Bahçe turu	Katılan toplam çocuk sayısı	Tarih	Toplam görüşme süresi
1	17	08.04.2019	8'49''
2	12	02.05.2019	23'56''
3	20	16.05.2019	19'12''
4	17	29.05.2019	34'35''

3.4.2.2. *Velilerle görüşmeler*

Uygulamalar bittiğinde velilerin uygun oldukları saatlerde Bahçe Çocuk Sınıfında görüşmeler yapılmıştır. Önce veliler çocuğunun süreç içerisinde hazırladığı *Bahçe Çocuk Anı Posterleri* ve *Bahçe Çocuk Günlerim* dosyası sunumunu dinlemiştir. Araştırmacı tarafından bu süreç video kaydına alınmıştır. Çocuğun sunumu bittiğinde araştırmacı veli ile birebir yarı yapılandırılmış görüşme yapmıştır (Bkz. EK- 2).

- Uygulamaya yönelik genel düşünceleri,
- Uygulamanın çocuğun üzerindeki olumlu ve olumsuz etkisinin olup olmadığı,
- Uygulamanın bahçede yapılacağına dair önceden endişelerinin oluşup oluşmadığı,
- Uygulamanın bahçede yapılmasına dair düşünceleri,
- Süreç içerisinde olumsuz bir şey yaşayıp yaşamadıkları,
- Uygulanan etkinlikler hakkındaki düşünceleri,
- Uygulamanın geliştirilmesi için neler yapılabileceği hakkında görüşme yapılmıştır.

Tablo 3.5. *Velilerle yapılan görüşmeler*

Veli isim kodu	Tarih	Başlangıç saati	Süre
V2	16.05.2019	18.40	12 dk
V8	27.05.2019	18.10	4.44 dk
V7	28.05.2019	11.30	9.44 dk
V11	28.05.2019	12.20	9.50 dk
V16	28.05.2019	18.10	14 dk
V14	29.05.2019	11.30	15 dk
V3	29.05.2019	12.20	5 dk
V13	29.05.2019	18.30	9 dk
V5	30.05.2019	11.00	12 dk
V1	30.05.2019	11.30	6 dk
V9	30.05.2019	12.20	7 dk
V15	30.05.2019	18.10	11 dk
V18	31.05.2019	11.00	13 dk
V12	31.05.2019	12.20	12 dk
V17	31.05.2019	18.10	24 dk
V10	10.06.2019	18.10	12 dk
V4	11.06.2019	18.10	5 dk
V20	12.06.2019	12.00	10 dk
V19	12.06.2019	18.10	11 dk
V6	13.06.2019	18.10	21 dk

3.4.3. Video çekimleri ve ses kayıtları

Video ve ses kayıtları çocukların sözel olmayan davranışları hakkında bilgi elde etmek, uygulamalarda araştırmacının tekniğini ve performansını incelemek için bilgi sağlamaktadır (Johnson, 2015, s. 96). Bu çalışmada kameranın rahatsız edici özelliğini ortadan kaldırmak adına önceden pek çok kez sınıf ve bahçe ortamında kayıt yapılmıştır. Etkinlik planlamaları, uygulamaları ve değerlendirme aşamalarında ek veri kaynağı olarak video ve ses kayıtlarından yararlanılmıştır. Geçerlik komitesi ile yeni kararları belirlemede, analiz sürecinde ve verilerin güvenilirliğini arttırmak için ses kayıtları kullanılmıştır.

3.4.4. Araştırmacı gnlg

Araştırma sürecinde gözlemlerin ve düşüncelerin araştırmacı tarafından kronolojik sıralamaya göre kaydedildiği veri toplama aracıdır. Nasıl oluşturulup, nasıl kullanılacağı araştırmacı tarafından belirlenmektedir (Johnson, 2015, s. 81). Araştırma süresince günlük notlar ve gözlemler araştırmacı gnlgne not edilmiştir. Araştırmacının duyuğu ve düşünceleri, eylem planı hazırlıkları, öğretmenlerle ve komitelerle görüşmeler, eylem planlarının ve etkinliklerin günlük değerlendirmeleri, çocukların uygulamaya yönelik yorumları, çevreden gelen (ğretmen, veli) eleştiriler, problemler ve çözüm yolları, öz yansıtımlar süreç boyunca not edilmiştir. Araştırma sürecinin başlangıcından bitişine kadar 93 sayfa araştırmacı gnlg tutulmuştur.

3.5. Araştırmanın Gerçekleştirildiği Ortam

Araştırma, uygulamanın yapılacağı bağımsız anaokulunun giriş katında olan sınıfta, okul bahçesinde ve açık sınıf olan Bahçe ocuk Sınıfında gerçekleştirilmiştir.

3.5.1. Okulun fiziki zellikleri

Araştırmanın gerçekleştirildiği okul, bahçesiyle birlikte 3500m² alana sahiptir. Okul binası bahçenin ortasında yer almaktadır ve iki katlıdır. Okul bina girişinde ilk kapıdan içeri girildiğinde küçük bir alan bulunmaktadır. Burada veliler çocukları ile ayrılmakta ya da çocukları almak için beklemektedir. Bu alanda veli bilgilendirme panoları, kitaplık ve geri dönüşüm kutuları yer almaktadır. İkinci kapıdan içeri girildiğinde çocukların ayakkabılarını deđerētirebilmeleri için oturma alanlarının ve ayakkabı dolaplarının olduğu giriş bölümüne geçilmektedir. Giriş bölümünden sağ koridora doğru ilerlendiğinde personelin bulunduğu alan, okul müdür ve müdür yardımcısının odaları, tuvaletler ve kazan dairesi yer almaktadır. Giriş bölümünden ileri doğru gidildiğinde ise bina i kapısından içeri girilmektedir. Burada iki tane sınıf, yemekhane, mutfak, küçük depo ve ocuk tuvaletleri bulunmaktadır. Orta alanda sahne ve çocuklar için kütüphane köşesi vardır. Araştırmacının sınıfı bu katta yer almaktadır. Üst katta beş tane sınıf, rehberlik servisi, okul kütüphanesi ve ocuk tuvaletleri vardır. Orta alanda kapaklı dolaplar ve kağıtların koyulduğu küçük bir depo bulunmaktadır. Okul binasının orta alanları her iki katta da boştur ve toplu etkinlikler için kullanılmaktadır.

3.5.2. Sınıfın fiziki özellikleri

Araştırmanın gerçekleştirildiği sınıf 64 m² genişliğinde ve zemin kattadır. Ön (güney) ve yan (doğu) bahçeye bakan iki cephede camlar vardır. Sınıfın sağından itibaren sıra ile sanat, kitap, fen, duyu, dramatik oyun, blok ve geçici ilgi merkezleri bulunmaktadır. Orta alanda masalar “L” şeklinde konumlandırılmıştır. Çocukların eşyaları (boyalar, makas, yapıştırıcı, kalem kutusu vb.) büyük bir kutu içerisinde sanat merkezinde bulunan bireysel eşya dolabında yer almaktadır. Sanat ve fen merkezinde ortak kullanım için kağıtlar, boyalar, artık materyaller, büyüteçler, gözlem kutuları vb. bulunmaktadır. Çocukların bakımını üstlendiği çiçekler ve sınıfa ait olan bir balık vardır. Çocukların istedikleri zaman yemeleri için atıştırma köşesinde kuruyemişler ve kıracak da bulunmaktadır. İki duvarda büyük beyaz tahta, bir dolabın arkasında kara tahta vardır.

Görsel 3.3. Sanat merkezi ve dramatik oyun merkezi (Güney cephe)

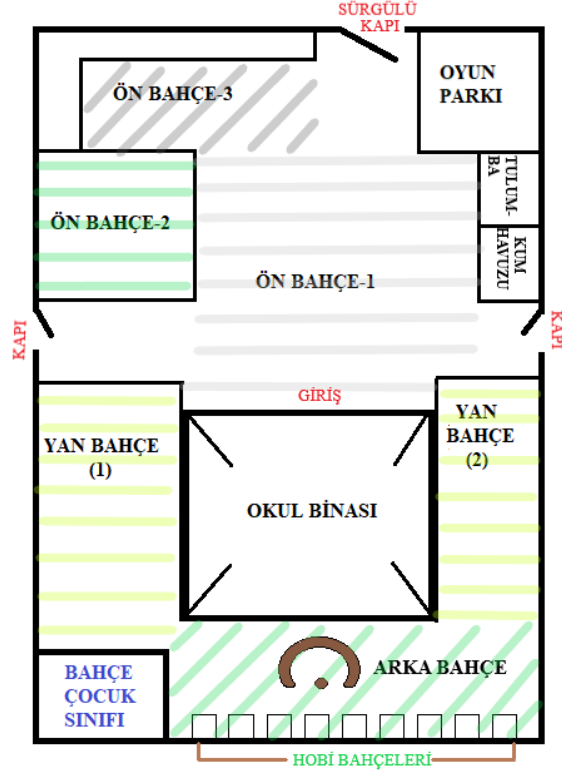
Görsel 3.4. Kitap merkezi ve fen-duyu merkezi (Batı cephe)

Görsel 3.5. Geçici öğrenme merkezi

3.5.3. Okul bahçesi

Okul bahçesi 3000 m² büyüklüğe sahiptir. Okul bahçesine üç taraftan giriş vardır ancak sürekli olarak bir kapı giriş-çıkışlar için kullanılmaktadır. Okul binası bahçenin ortasında yer almaktadır. Bina girişine göre bahçe alanları *ön bahçe 1-2-3*, *yan bahçe 1-2*, *arka bahçe* şeklinde isimlendirilmiştir (Bkz. Şekil 3.4). Okulun tam karşısında olan sürgülü kapı, beton alana açılmaktadır. Bu beton alana *Ön Bahçe-1* denilmiştir. Beton yapı sadece bahçenin ön kısmında vardır. Bahçe genel olarak çimenle kaplıdır.

Şekil 3.4. Okul kroki çizimi

Ön Bahçe-2 giriş için kullanılan bahçe kapısının sol tarafında kalan yeşillik alana denilmiştir. Farklı ağaç türlerinin olduğu bu alanda etkinlik yapmak için geniş bir açıklık alan bulunmaktadır. Bu alanda çocukların gözlem yapabilmeleri ve böceklere yaşam alanı oluşturmak için oluşturulmuş *Böcek Oteli* bulunmaktadır (Bkz. Görsel 3.6).

Görsel 3.6. Böcek oteli ve Ön bahçe-2

Ön Bahçe-3, *Ön Bahçe-2*'nin yanındaki alana denilmiştir. Trafik eğitim alanı olarak kullanılan bu alanın ortası beton, kenarlarında çimenlik ve ağaçlar vardır (Bkz. Görsel 3.7).

Görsel 3.7. Trafik alanı Ön bahçe-3

Ön Bahçe-3'ün karşısında oyun parkı vardır. Oyun parkı ahşap oyun grubundan oluşmaktadır. Tırmanma alanları, kaydıraklar, iki adet tahterevalli, üç adet salıncak vardır (Bkz. Görsel 3.8). Oyun parkının yanında tulumba ve ağaç gövdesinden oyularak yapılmış su yolu vardır. Onun yanında kum havuzu bulunmaktadır (Bkz. Görsel 3.9). Güney cephede bulunan bahçenin ön tarafı bu şekildedir. Okulun yan ve arka tarafında dar bir kaldırımdan başka beton alan bulunmamaktadır.

Görsel 3.8. *Oyun parkı ve su yolu*

Görsel 3.9. *Kum havuzu (arkasında tulumba, oyun parkı)*

Yan bahçe-1’de, okulun batı cephesinde, ahşap köprü ve kütüklerden oluşmuş denge parkuru vardır (Bkz. Görsel 3.10). Çocukların boyuna göre ahşap çubuklardan ve kumaştan yapılmış iki ucu açık çadır bulunmaktadır. Yine ahşap çubuklardan bir ağacın gövdesinin etrafında oluşturulmuş çocukların girebilecekleri alçak bir alan yaratılmıştır. Bahçe, okul ve Bahçe Çocuk Sınıfının malzemelerinin bulunduğu depo bu bahçededir. Aynı zamanda okulun kedisi bu depoda barınmaktadır. Karşı tarafında köpek kulübesi ve denge parkuru vardır (Bkz. Görsel 3.11). Köpek kulübesinin yanında Bahçe Çocuk Sınıfı bulunmaktadır.

Görsel 3.10. Ahşap köprü ve depo (Yan bahçe-1)

Görsel 3.11. (Yan bahçe-1) Denge parkuru ve köpek kulübesi (solda)

Arka bahçe okul binasının arkasında kalmaktadır. Burada “C” şeklinde ahşap oturma alanı bulunmaktadır. Ahşap oturma alanının orta kısmında büyük bir kütük yer almaktadır. Arka bahçenin uzun duvarında ahşap kasalarla çevrilmiş 11 adet küçük hobi bahçeleri vardır. Bu küçük bahçeler sınıflar tarafından ekim ve kompost yapmak için kullanılmaktadır (Bkz. Görsel 3.12).

Görsel 3.12. Ahşap oturma alanı ve hobi bahçeleri (Arka bahçe)

Yan bahçe-2, doğu cephe, farklı ağaç türlerinin ve sarmaşıkların olduğu yeşillik alanıdır. Okul binasının yangın merdiveni bu alana çıkmaktadır. Bambu çubukların sarktığı çocukların içinden geçebileceği ses tüneli bulunmaktadır (Bkz. Görsel 3.13).

Görsel 3.13. Ses tüneli (Yan bahçe-2)

3.5.4. Bahçe Çocuk Sınıfı

Bahçe Çocuk Sınıfı 65 m² etrafı demir tellerle çevrili, iç kısım alt duvarları ahşap tahtalarla oluşturulmuş, merkezlerin düzenlenmesi için duvara monteli masaların ve rafların bulunduğu üstü açık dikdörtgen şeklinde bir alandır. Sınıfın içerisinde farklı alanlarda dört tane ağaç bulunmaktadır. Sınıfın ortasındaki ağaç çocukların çıkabileceği genişlikte gövdeye sahiptir.

Görsel 3.14. Bahçe Çocuk Sınıfı dış görünümü

Görsel 3.15. Bahçe Çocuk Sınıfı iç görünüm

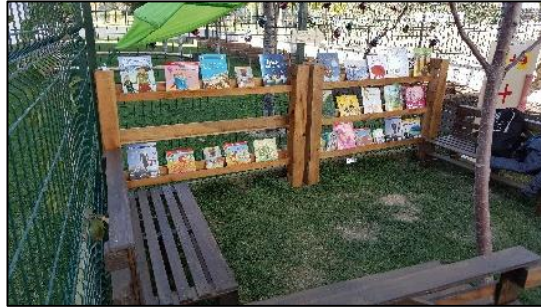
Ahşap kablo makarasından oluşturulmuş üç adet masa sınıfın ortasında bulunmaktadır. Çocukların boyuna göre hazırlanmış kütükler ve banklar etkinliklerde çocukların oturması için kullanılmaktadır. Bahçe Çocuk Sınıfından içeri girildiğinde sağ tarafta tele asılı kara tahta bulunmaktadır. Sınıfın içerisinde sağa doğru devam edildiğinde sıra ile dramatik oyun merkezi için konulmuş evye ve masalar; diğer merkezler için konulmuş büyük terazi, masalar ve raflar; sanat merkezi için ayaklı, şeffaf boya duvarı ve kitap merkezi için kitaplık banklar bulunmaktadır. Bahçe Çocuk Sınıfının malzemeleri merkezlere göre ayrılmış büyük tekerlekli plastik kaplarda depoda bulunmaktadır. Kullanılacağı zaman ilgili kutu Bahçe Çocuk Sınıfına taşınmaktadır.

Görsel 3.16. *Masalar ve sınıf kapısının yanında karatahta*

Görsel 3.17. *Dramatik oyun merkezi ve fen merkezi*

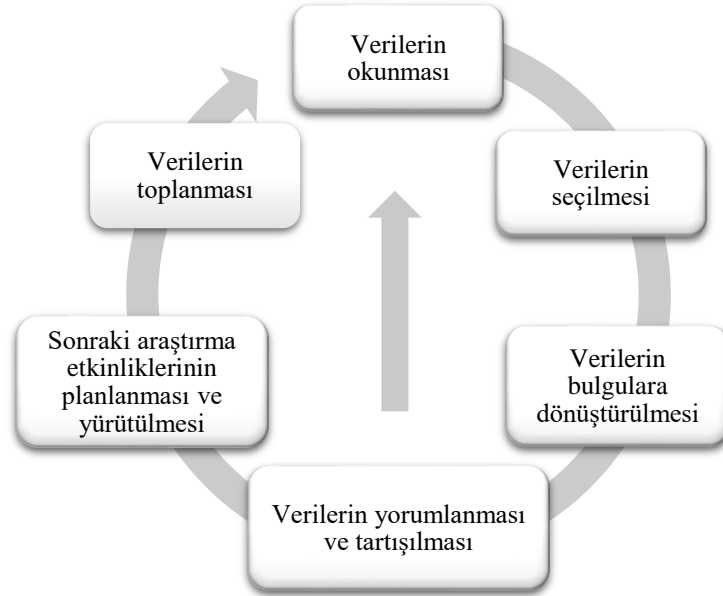

Görsel 3.18. *Kitap merkezi*

3.6. Verilerin Analizi

Eylem araştırmasında döngüsel bir sürecin olması, verileri toplama ve çözümleme sürecinin eş zamanlı yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bunun nedeni gerçekleştirilecek döngüye geçerli ve güvenilir bir zemin hazırlamak ve elde edilen bulgular doğrultusunda sonraki eylemler için verilecek kararların dayanaklarını oluşturmaktır (Mills, 2003). Eylem araştırması ile elde edilen verilerin eş zamanlı olarak analiz edilme sürecine

sistemik analitik analiz yaklaşımı denmektedir. Sistemik analitik analiz yaklaşımında, ilk olarak toplanan veriler hızla gözden geçirilmekte ve seçilmektedir (Gürgür, 2017). Verilerin seçilmesinde veri özetleme tekniği kullanılarak araştırma sorusu ile ilişkili olup olmadığı kontrol edilmektedir. Aynı zamanda bir sonraki döngü için temel dayanak noktası da oluşturmaya yarar sağlamaktadır. Verilerin seçilmesi aşamasında, verilerin kodlanarak kategorilere ayrılması, veri kodlama olarak ifade edilmektedir. Veri özetleme tekniği ile kullanılmaktadır. Verilerin hızlıca kod ve kategorilere ayrılması gerçek durumun göz önüne serilmesini sağlamakta ve sonraki döngü için dayanak oluşturmaktadır. Verileri gerekli düzenleme, ayıklama, gruplama yapıldıktan sonra anlaşılır kılmak için bulgulara dönüştürülmesi gerekmektedir. Döngüsel sürecin devamı için etkinliklerin planlanması ve yürütülmesi aşaması ile sistemik analitik analiz istenilen amaca ulaşana kadar sürekli bir şekilde devam edecektir (Gürgür, 2017). Araştırmanın desenine uygun olarak verilerin çözümlenmesinde geliştirilecek uygulamanın çözümlenmesi için sistemik analitik analiz sürecinde yer alan aşamalar izlenmiştir (Bkz. Şekil 3.5).

Şekil 3.5. Sistemik analitik analiz süreci

Sistemik analitik analiz sürecinde her uygulama sonrası çocuklarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin, etkinlik ve etkinlik değerlendirme süreçlerinin kaydedildiği video-ses kayıtlarının dökümleri, gözlem formu, çocukların ürünleri ve

araştırmacı günlüğü amaçlar doğrultusunda detaylı olarak incelenmiştir. Elde edilen verilerin amaçlarla örtüşmeyen kısımlarının ayıklanması için veriler hızlıca gözden geçirilmiş, araştırma soruları ile ilişkili olup olmadığı kontrol edilmiş ve bir sonraki eylem planı için temel oluşturacak veriler özetlenmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler uzman ile ayrı ayrı kodlanmış ve görüş birliği ile temalar oluşturulmuştur. NVivo 12 veri analizi programından süreçte pratik olunması adına yararlanılmıştır. Elde edilen veriler çocuklar ve öğretmen açısından olacak şekilde bulgulara dönüştürülmüş ve komitelere sunulmuştur. Komitelerde elde edilen bulgular yorumlanmış ve tartışılmıştır. Bir sonraki eylem planı için kararlar alınmıştır.

3.7. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Eylem araştırmasında geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması adına bazı stratejilerden yararlanılmaktadır. Sağlamlık ilkesi geçerlik ve güvenilirlik kavramlarını kapsayan, araştırmanın her aşamasının özenle yürütüldüğünü gözler önüne seren bir kavramdır. Sağlamlık ilkesi eylem araştırmasında gerçekleştirilen her adımı detaylarıyla, eksiksiz bir şekilde raporlaştırmaktır. Veriler, katılımcılar, sahada geçirilen zaman, veri toplama ve analiz süreçlerinin hepsini kapsamaktadır (Gürgür, 2017, s.73).

Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları bu araştırmada veri çeşitlemesi, uzman görüşü, uzman katılımı ve geçerlik komitesi ile sağlanmıştır. Veri çeşitlemesi gözlem, video/ses kaydı, araştırmacı günlüğü ve uzman katılımı ile yapılmış veriler arası tutarlık sağlanmıştır. Araştırmacı günlüğü ve görüşme verileri titizlikle kaydedilmiştir. Araştırmacı günlüğünden elde edilen veriler nesnel ve tarafsız bir şekilde yorumlanmaya çalışılmıştır. Geçerlik komitesi ve alt komite ile yapılan toplantılarda veri toplama yöntemleri, elde edilen verilerin incelenmesi, eylem planı oluşturma aşamaları gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları ve eylem planları uzman görüşlerinden yararlanarak düzenlenmiş uzman onayı ile uygulamaya geçilmiştir. Analiz sürecinde başta tez danışmanı olmak üzere komite üyeleri ile uzman görüşlerinden yararlanılmıştır.

Nitel araştırmalarda uygulamalar birçok değişkene bağlı olduğu için elde edilen sonuçlar genelleme yapılmak yerine benzer ortamlarda ve benzer süreçlerde aktarılabilir değerde oldukları ortaya konulmaktadır. Okuyucular benzer durumlar için kendi deneyimlerine daha bilinçli yaklaşabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.281). Eylem araştırmasının aktarılabilirlik boyutunu sağlamak için gerçekleştirilen araştırma süreci tüm detaylarıyla anlatılmaya çalışılmış ve verilen kararlar nedenleriyle açıklanmıştır.

Araştırmanın gerçekleştirildiği ortam, araştırma süreci titizlikle aktarılmıştır. Etkinlik videolarının betimlemeleri yapılarak gözlem, araştırmacı günlüğü, uzman katılımcı ile elde edilen bulgular karşılaştırmalı incelenmiş ve araştırmanın bulgularının inandırıcılık ilkesine katkı sağlanmıştır. Eylem araştırmasının onaylanabilirlik boyutu için elde edilen bulguların sürekli ve sistematik analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Okul öncesi eğitimde açık havada öğrenme deneyimlerine örnek olabilecek ve çocuklarla birlikte araştırmacı tarafından geliştirilmeye çalışılan “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” isimli uygulamanın geliştirilme sürecini inceleyen bu araştırmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda ön hazırlık aşaması ve altı ayrı uygulamanın gerçekleştirildiği görülmüştür. Ortaya konulan aşamalar alt başlıklara ayrılarak incelenmiştir.

4.1. Ön Hazırlık Aşaması: Hazırlık ve Planlama (05.02.2018-14.03.2019)

Araştırma sürecinin sonunda tez danışmanı ve eylem araştırması konusunda bir uzman ile yapılan görüşmeler sonrasında ortaya çıkan bu aşamaya ön hazırlık adı verilmiştir. Ön hazırlık aşaması *hazırlık* ve *planlama* başlıkları altında incelenmiştir.

4.1.1. Hazırlık aşaması (05.02.2018-07.12.2018)

Tez danışmanı ile yapılan görüşmeler sonucunda yürütülecek olan araştırma için açık havada eğitim süreci konusuna odaklanması ve araştırmanın planlanması kararlaştırılmıştır. Açık havada eğitim süreci konusunun seçilme nedeni okulun fiziksel uygunluğu ve araştırmacının bu alanda kendini geliştirmek isteğidir. Hazırlık aşamasında alanyazın taraması yapılmış ve meslektaşların görüşleri alınarak mevcut durum hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Bunun sonucunda öğretmenlerin açık hava etkinliklerine çok fazla yer vermedikleri ve bu alanda yeterince araştırmanın olmadığı görülmüştür. Tez danışmanı ile yapılan görüşmede uygulamanın eylem araştırması olarak öğretmen olan araştırmacının kendi sınıfında yürütülmesine karar verilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 05.11.2018, s.1).

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli izin belgeleri hazırlanarak Milli Eğitim Müdürlüğü’ne, üniversite etik kuruluna verilmesi; veli toplantısı yapılarak araştırma ile detaylı bilgi verilmesi; veli izin formu, gönüllü katılım formu, görüşme sorularının hazırlanıp uzman görüşüne sunulduktan sonra gerekli imzaların alınması planlanmıştır (Araştırmacı günlüğü, 07.12.2018, s. 4). Tez danışmanı ile bu formlar hazırlanmış, uzman görüşüne sunulmuştur. Eylem araştırmasının sağlık ilkesi gereği oluşturulacak geçerlik komitesi üyelerinin tez danışmanı, okul müdür yardımcısı ve aynı

okulda çalışan bir okul öncesi eğitim öğretmeni olması planlanmıştır (Araştırmacı günlüğü, 13.12.2018, s. 6).

4.1.2. Planlama aşaması (07.12.2018-14.03.2019)

Planlama aşamasının amaçları (a) uygulama sürecinin planlaması ve (b) çocukların sürece hazırlanması şeklinde ortaya çıkmıştır (Araştırmacı günlüğü, 07.12.2018, s. 3).

4.1.2.1. Uygulama sürecinin planlaması

Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum isimli uygulamanın gerçekleştirilebilmesi için; (a) çocuklarla planlama toplantıları, (b) etkinliklerin yazılması, (c) geçerlik komitesi ile görüşme, (d) planlanan etkinliklerin uygulanması, (e) çocukların posterlerinin hazırlığı ve sunumu, (f) verilerin analizi adımları planlanmıştır (Araştırmacı günlüğü, 08.12.2018, s. 4).

(a) Çocuklarla Planlama: Çocuklarla toplantı yapılarak bahçede uygulamak istedikleri etkinlik türleri, kullanmak istedikleri materyaller sorularak uygulama süresinin ne kadar uzun olması gerektiğinin konuşulması planlanmıştır.

(b) Etkinliklerin Yazılması: Çocuklarla yapılan toplantı ses kaydı incelenerek etkinlikler araştırmacı tarafından yazılacaktır.

(c) Geçerlik Komitesi ile Görüşme: Ses kaydı dinlenerek araştırmacının oluşturduğu etkinlikler incelenip etkinliklerin düzenlemeleri yapılacaktır. Eylem planı kontrol edilecektir. Uygulama hakkında analizler yapıp alınan kararlar tartışılacaktır.

(d) Planlanan Etkinliklerin Uygulanması: Nisan ayının 1. haftası bahçede uygulamanın başlaması hedeflenmektedir. Uygulama video ile kayıt altına alınacaktır. Günün sonunda çocukların "Bahçe Çocuk Günlerim" dosyasına etkinlik materyallerinin konulması sağlanacaktır.

(e) Çocukların Posterlerinin Hazırlığı ve Sunumu: Çocuklarla bahçe turu yapılarak bahçede önemli gördükleri yerin fotoğrafını çekmeleri sağlanacaktır. Bahçe turu sırasında çocuklara görüşme soruları sorularak ses kaydı alınacaktır. Çocukların çektikleri fotoğraflar çıktı alınıp posterlerinde kullanmaları için çocuklara dağıtılacaktır. Çocuklar kendilerine ait "Bahçe Çocuk Günlerim" dosyasını inceleyip yapılan uygulamayı hatırladıktan sonra posterlerini hazırlamaları sağlanacaktır. Hazırladıkları posterlerini arkadaşlarına sunacaklardır. Çocukların anlatımları video kaydı yapılacaktır.

(f) Verilerin Analizi: Uygulamanın sonunda, sistematik analitik analiz yaklaşımına göre toplanan veriler hızla gözden geçirilerek bulgulara yansıtma yapılacaktır.

Uygulama süreci yukarıda açıklandığı şekilde planlanmıştır. Araştırmacı velilerin davranışlarından dolayı endişelendiğini günlüğüne not almış ve bu nedenden dolayı çocukları bahçeye her çıkardığında velilere mesaj atarak haber verdiğini günlüğünde belirtmiştir (Araştırmacı günlüğü, 09.01.2019, s. 8). Bu konuda araştırmacı günlüğüne şöyle bir not almıştır:

“Aynı zamanda velim olan öğretmen (Y8), uygulanacak tez için bana “Tez için bizden izin alacaksın değil mi? Ben izin vermeyeceğim de!” dedi (gülerek). Havaların soğuk olduğunu, çocuğunun çabuk hastalandığını ve bırakacak kimse olmadığı için yanında (okula) getirdiğini dile getirdi.” (Araştırmacı günlüğü, 14.11.2018, s. 7).

Araştırma kapsamında yapılacak uygulamaya hava koşulları dikkate alınarak başlanması, ikinci dönem başında velilerle yapılacak toplantıda, çocukların açık havada korunma, hastalıkların önüne geçme, açık havada eğitimin önemi hakkında bilgilendirme yapılması planlanmıştır (Araştırmacı günlüğü, 10.01.2019, s. 8).

Planlanan veli toplantısı ikinci dönem okulların açıldığı ilk hafta yapılmıştır. Veli toplantısında çocukların her türlü hava koşulunu deneyimleyebilmeleri ve sağlıkları için önlemler almayı öğrenebilmeleri amacıyla her pazartesi günü bahçe günü olacağı ve hava durumu nasıl olursa olsun bahçeye çıkılacağı söylenmiştir. Bunun için velilerden çocuklarını o günün hava durumuna göre giydirmeleri önerisinde bulunulmuştur (Araştırmacı günlüğü, 07.02.2019, s. 9). Aynı zamanda çocuklarının sağlığı konusunda hassas olan velilerin endişelerini azaltmak için uygulama yapılacağı gün mesajla bildirileceği, hava durumuna göre etkinliklerin ertelenebileceği söylenmiştir.

4.1.2.2. Çocukların sürece hazırlanması

Çocukların okul öncesi eğitim sürecinde uygulamak istedikleri etkinliklere karar verebilmelerini, kullanacakları materyalleri seçebilmelerini, süreyi kontrol edebilmelerini, kullanılacak olan veri toplama araçlarına alışmalarını (video ve ses kayıt cihazları) kontrol etmek hedeflenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 08.12.2018, s. 5).

Gerçekleştirilecek uygulamada çocukların bahçe etkinliklerini planlamaları ve kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları amaçlanmıştır. Öncelikle çocukların gününü planlama, uygulama ve değerlendirme yapabilmeleri hedeflenmiştir. Çocuk planlamasını yaparken ihtiyacı olan materyalleri seçmeli ve süreyi kontrol edebilmelidir. Planının

eksik olan noktaları görebilmeli ve buna göre çözüm bulabilmelidir (Araştırmacı günlüğü, 10.01.2019, s. 8).

Okul saatlerinde mümkün olduğu kadar bahçede olunmasının çocukların sürece hazırlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bunun için ikinci dönem haftanın belirli bir günü bahçe günü olarak belirlenmiştir. Hava durumuna ve eğitim programına göre bahçede ne kadar kalınacağını öğretmen belirlemiştir. Çocuklarla bahçe etkinlikleri yapılırken Minik TEMA eğitim programında yer alan etkinliklerden de yararlanılmıştır (Araştırmacı günlüğü, 10.01.2019, s. 8). Çocukları uygulama sürecine hazırlamaya yönelik yapılan etkinlikler Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. İkinci dönem çocukları uygulama sürecine hazırlamaya yönelik etkinlikler

TARİH	YAPILAN ETKİNLİKLER
11.02.2019	Tüm çocuklarla birlikte ortak bahçe planı yapma
13.02.2019	Çocukları etkinlik türleri hakkında bilgilendirme
18.02.2019	Bahçe Çocuk Sınıfında ceviz kırma etkinliği
19.02.2019	Çocukların bireysel bahçe planlamaları
20.02.2019	Minik TEMA “Rüzgâr Çorabı” etkinliği
25.02.2019	Minik TEMA “Bahçedeki Şekiller” etkinliği
01.03.2019	“Kompost nedir?” etkinliği
04.03.2019	“Peyzaj mimarı olalım” etkinliği (bahçe için gerekli malzemeleri belirleme)
05.03.2019	“Bahçede ne yapacağım?” kâğıdı ile çocukların bireysel planlamaları ve değerlendirmeleri
11.03.2019	Bahçe Çocuk Sınıfı’nda – İp sarma ve katlamalı Pirana balığı etkinlikleri, meyve saati
12.03.2019	Bahçeye sarmaşık dikimi
15.03.2019	Çocuklarla toplantı
18.03.2019	Bahçede serbest zaman (parkta)
19.03.2019	Bahçe Çocuk Sınıfında – seramik hamuruyla saksı yapımı (aile katılımı), meyve saati, bahçede oyun (yağ satarım)
20.03.2019	Bahçe Çocuk Sınıfında serbest zaman
21.03.2019	Kent ormanı gezisi
29.03.2019	Çocuklarla uygulanacak olan etkinlik türlerine ve konularına karar verme

Sonuç olarak ön hazırlık aşamasında araştırmaya yönelik hazırlıklar ve planlamalar yapılmıştır. Uygulama sürecinin planlanmasının ardından uygulanan bazı etkinlikler hem çocukları sürece hazırlarken hem de araştırma sürecinin hazırlıklarının tamamlanmasında yarar sağlamıştır.

4.2 Hazırlık Aşaması: Birinci Uygulama (15.03.2019-05.04.2019)

Ön hazırlık aşamasında elde edilen bulgular doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak planlanan bu aşama *Hazırlık Aşaması: Birinci Uygulama* şeklinde adlandırılmıştır. Tez danışmanı ve eylem araştırması konusunda bir uzman ile yapılan bireysel görüşmeler sonucunda ilk uygulamanın hazırlık aşaması olduğu kararlaştırılmıştır. Komitelerin oluşturulması, etkinlikleri planlama, uygulama süreci ve bahçenin kullanımı gibi durumların diğer uygulamalara hazırlık sağladığı düşünüldüğü için bu şekilde adlandırılmıştır (Araştırmacı günlüğü, 01.04.2019, s. 27).

Birinci uygulama eylem planı aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi planlanmıştır (Bkz. Tablo 4.2.).

Tablo 4.2. *Birinci uygulama günlük eylem planı*

TARİH	EYLEM PLANI
(1-2 Nisan) Pazartesi Salı	Etkinlikler için hazırlık
(3-4-5 Nisan) Çarşamba Perşembe Cuma	Birinci uygulama etkinliklerinin gerçekleştirilmesi “Ağaçların sesi var mı?” “Hızlı ve dengeli” “Solucanları inceleyelim”
(8 Nisan) Pazartesi	Çocuklarla küçük gruplar halinde bahçe turu ve fotoğraf çekimi
(9 Nisan) Salı	Bahçe Çocuk Anı Posterinin hazırlanması
(10 Nisan) Çarşamba	Posterlerin arkadaşlarına sunumu

4.2.1. Birinci uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular

Birinci uygulamada ortaya çıkan bulgulara aşağıda başlıklar altında yer verilmiştir.

4.2.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular

Planlama sürecine ilişkin bulgular (a) çocuklarla planlama, (b) etkinliklerin yazımı ve (c) bireysel görüşmeler başlıkları altında verilmiştir. Birinci uygulamada gerçekleştirilen etkinlikler Tablo 4.3'te görülmektedir.

Tablo 4.3. Birinci uygulamada gerçekleştirilen etkinlikler

TARİH	ETKİNLİĞİN ADI	ETKİNLİĞİN TÜRÜ	YER
03.04.2019	Ağaçların Sesi Var Mı?	Bütünleştirilmiş Türkçe, Drama ve Müzik Etkinliği	Sınıf Yan bahçe (2)
04.04.2019	Hızlı ve Dengeli	Bütünleştirilmiş Oyun ve Hareket Etkinliği	Ön bahçe (2)- (3) Bahçe Çocuk Sınıfı
05.04.2019	Solucanları İnceleyelim	Bütünleştirilmiş Matematik ve Fen Etkinliği	Sınıf Arka bahçe Bahçe Çocuk Sınıfı

Birinci uygulamanın etkinlikleri için bahçede gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bahçe Çocuk Sınıfı için malzeme kutusu gözden geçirilmiştir. Çöp kutusu ve temizlik malzemeleri temin edilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 02.04.2019, s. 28).

4.2.1.1.1. Çocuklarla planlama (15.03.2019)

Çocuklara “Bahçe Çocuk Sınıfında ne öğrenebiliriz?” sorusu yöneltilerek Bahçe Çocuk Sınıfında ne öğrenmek istedikleri ve buraya yönelik algılarının ne olduğu ortaya koyulmak istenmiştir. Hazırlanacak etkinlik planlarının, öğrenmek istedikleri konuları içermesi düşünülmüştür. Yapılan toplantıda her çocuğa söz hakkı verilmiştir. Toplantı otuz dakika sürmüştür (Araştırmacı günlüğü, 15.03.2019, s. 18). Ses kaydı alınan konuşmalar kodlar verilerek çözümlenmiştir. Verilen kodlar aşağıda açıklanmıştır (Bkz. Tablo 4.4.).

Tablo 4.4. *Planlama toplantısında ortaya çıkan kodlar*

Kodlar	Frekans
Böcekler	7
Bitkiler	4
Doğayı korumaya yönelik	3
Hayvanlar	3
Doğa dışı planlar	10
Toplam frekans	27

Böcekler: Çocuklar en çok böceklerle ilgili meraklarını dile getirmişlerdir:

Araştırmacı: Bahçe Çocuk Sınıfında ne öğrenelim?

P: Mesela böcek... Gözlem kutumuzu alalım, gözlem defterimizi alalım.

...

E2: Böcekleri incelemek.

Araştırmacı: Böceklerin neyini merak ediyorsun?

M2: Ayaklarının nasıl olduğunu.

E2: Dişlerini.

Araştırmacı: Evet acaba ne kadar küçüktür?

P: Evet dişlerini hiç görememiştim resmen.

A3: Ben dilini.

Araştırmacı: Evet. Böceğin dili var mı?

A3: (tiksinerek gülüyor) Görmedim ama.

...

M3: Kelebeklerin desenlerini yapalım.

...

D1: Kelebek demişken. Kelebekler çabuk ölüyor ya kelebek ölüsünü inceleyelim. Karıncaların dişlerini, yemekleri nasıl yediğini, o kadar şeyi nasıl taşıdığını öğrenmek istiyorum. Tabi karınca bulursak.

...

İ: Ölmüş kelebek bulalım bahçede sonra onu kâğıda bantlayalım izi çıksın.

Bitkiler: Çocuklar bitkilerle ilgili yapmak istedikleri etkinlikler olmuştur:

P: Değişik bitkileri...

...

E4: Bitkileri inceleyelim.

...

A4: Bence bahçeyi inceleriz.

...

A4: Ağaçları, belki yaprakları...

M2: Yaprak baskısı yapalım!

Hayvanlar: Çocuklar bahçede hayvanlarla ilgili etkinlikler yapmak istemişlerdir:

A3: Kedileri besleyelim.

...

S: Köpekleri besleyelim.

...

D2: Mia'yı (okulun köpeğini) besleyelim.

Doğayı korumaya yönelik: Çocukların bahçe etkinliklerinde doğayı korumaya yönelik planlar geliştirdikleri görülmüştür:

M1: Doğayı koruyalım.

...

A3: Çöpleri toplayalım.

...

A3: Yaprakları toplayalım.

Doğa dışı bahçe planlamaları: Çocuklar sırayla ne öğrenmek istediklerini söylerken doğa ile doğrudan ilgisi olmayan konular bu kategoriye alınmıştır.

Araştırmacı: Bahçe Çocuk Sınıfında ne öğrenelim?

M2: Ne öğrenelim projesi.

...

M2: Arabalar nasıl oluşuyor?

...

E1: Buldum. Nasıl kitaplık oluyor?

...

K2: Aile katılımını yapalım.

...

Ö: Deney gibi bir şey (yapalım). Çok değişik bir şey. Mesela patlayan bir şey!

...

E1: Su balonu (oynayalım).

...

E3: Bahçe Çocuk'ta maket yapalım.

Araştırmacı: Ne maketi olsun?

(Çocuklar kendi fikirlerini söylüyor; hayvan, balık, araba, tilki...)

...

A1: Matematik yapabiliriz. Tahta da var.

...

P: Bütün her şeyi öğrenebiliriz. Kütüklere desenler yapabiliriz.

...

K1: Pazartesi günü kağıtlarla hayvan veya obje falan yapalım. Objeye yapalım yani.

...

İ: Taş koleksiyonumuza taş bulalım.

Çocuklarla yapılan bu toplantının ses kaydı incelendiğinde, çocukların birbirleri ile olan iletişimleri de kodlanmıştır. Yapılan kodlama çalışmasında *Olumlu iletişim*, *Espri* ve *Olumsuz tepkiler* kodları ortaya koyulmuştur.

Olumlu iletişim: Çocuklar fikirlerini söylerken birbirlerini dinledikleri aynı zamanda olumlu iletişim kurdukları gözlemlenmiştir. Bilgi birikimlerini, anılarını ve planlarını paylaşmışlardır. Arkadaşlarının merak ettikleri şeylere yanıt vermeye çalışmışlardır.

M3: Kelebeklerin desenlerini yapalım. Arkadaşımın üstünde kelebek var ya aklıma geldi.

Araştırmacı: Evet kelebekler hakkında detaylı şeyler öğrenebiliriz.

A3: Renkliler hemen ölüyor. Çok az yaşamları var. Ama renksizlerin çok zamanı var.

E2: Renkliler niye çabucak ölüyor?

(Çocuklar kelebekler hakkında düşüncelerini söylüyor.)

P: Ben beyaz kelebek görmüştüm.

A2: Ben de sarı kelebek görmüştüm

Ç: Ben de orada kelebek gördüm.

...

E2: Leylekler artık buraya göç etmiş arkadaşlar!

...

D1: Karıncaların dişlerini, yemekleri nasıl yediğini, o kadar şeyi nasıl taşıdığını öğrenmek istiyorum. Tabi karınca bulursak.

P: Karıncalar antenleriyle konuşuyor.

D1: Ama nasıl yiyecek yiyorlar?

M2: Böyle tozları var onları alıyorlar.

...

S: Köpekleri besleyelim.

E1: Bir keresinde S'lerin köpekleri beni kovalamıştı.

...

D2: Sekizin yarısı kadar şey söyleyeceğim. Hani arkadaşım kediler yedi aylık demişti ya ben de ondan sonra düşündüm. Kardeşim yedi aylık olunca bakacağım. Bakalım emekleyecek mi? Ona bakacağım. İkincisi zaten aile katılımını dışarıda yapacağız...

Espri: Çocuklar toplantı sırasında öğretmenin sorduğu “Bahçe Çocuk Sınıfında ne öğrenelim?” sorusuna ve arkadaşlarının yanıtlarına esprili yanıtlar vermiş, birbirlerini güldürmeye çalışmışlardır.

A1: Banyo yapmayı öğrenelim. Terlememeyi öğrenelim.

...

M1: Doğayı koruyalım.

A1: Doğanın muhafızları olalım mı?

A3: Uzay'a çıkıp...

A2: Çöplerle bir roket yapıp uzaya çıkalım.

(Çocuklar gülüyor. Hayali komik şeyler söylüyor.)

...

P: Kedilerden bahsetmişken kedilerin yaşı bu arada...

Çocuklar: 100,102... (Saymaya devam ediyorlar ve gülüyorlar)

...

A1: Turşu suyu yapalım. (Arkadaşlarını güldürmeye çalışıyor)

...

K1: Pazartesi günü kağıtlarla hayvan veya obje falan yapalım. Objeye yapalım yani.

D2: Objeye ne oje gibi mi?

...

İ: Ölmüş kelebek bulalım bahçede sonra onu kağıda bantlayalım izi çıksın.

A1: Kanı çıkar. İğne vururuz kanını alırız.

Olumsuz tepkiler: Çocuklarla yapılan planlama toplantısında çocukların bazı durumlara olumsuz tepkiler verdiği görülmüştür. Hatta bir çocuk kendi fikrini söylemeden önce arkadaşı söylediği için ağlamıştır.

E3: Aynı şeyi söyleseydim anlamazdınız! (Ağlıyor)

D2: Yo!

Araştırmacı: AA neden ağlıyorsun? Biz anlayınca ne oluyor?

E3: Aynı şeyi söylemiş olurdum.

...

A3: Kedileri besleyelim.

A2: Evet!

D1: Kendinin olduğu için öyle diyorsun!

...

E2: Böcekleri incelemek.

A2: Ya ben diyecektim!

...

Araştırmacı: Ne maketi olsun?

(Çocuklar kendi fikirlerini söylüyor; hayvan, balık, araba, tilki...)

Araştırmacı: Tamam herkes kendi istediğini de yapabilir.

P: Ben yapmayı bilmiyorum.

...

Araştırmacı: Anne babalarınızı çağıracağız, anne babalarınıza anlatacağız. Çok eğlenceli olacak bence.

D1: Olmaz!

Çocuklarla yapılan planlama toplantısında her çocuğun fikri alınmaya çalışıldığından toplantı uzun sürmüştür. Sıkılan çocuklar olmuştur. Ancak çocuklar kendi fikirlerini rahat bir şekilde ifade edebilmişlerdir. Merak ettikleri şeyleri detaylı bir şekilde açıklayabilmişlerdir. Çocukların bahçeye yönelik planlarının daha çok doğa temelli olduğu görülmüştür. Toplantı sırasında çocukların birbirleri ile iletişime geçtikleri görülmüştür. Arkadaşlarını güldürmek için espri yapan birden fazla çocuk olmuştur. Çocukların, yeni fikirleri arkadaşlarından önce söylemeyi önemsedikleri görülmüştür.

4.2.1.1.2. Etkinliklerin yazımı

Etkinlikler, Okul Öncesi Eğitim Programında (2013) yer alan kavramlar, kazanım ve göstergeler arasından seçilerek etkinlik formatına göre hazırlanmıştır. Çocuklarla yapılan ilk toplantıda (15.03.2019) söyledikleri, merak ettikleri, öğrenmek ve yapmak istedikleri şeyler, uygulanacak etkinlikler için konu havuzu olarak görülmüştür. İlk uygulama etkinliklerini yazmak için çocuklarla karar verme sürecinde etkinlik konuları oylama yapılarak seçilmiştir. Birinci uygulamada, etkinliklerin yazımında çocukların en çok oyladıkları kedi-köpek, ağaçlar ve solucanlar konularına yer verilmiştir. Etkinlik türlerine karar verirken çocukların ilgilerine göre seçilmeye çalışılmıştır. Çocukların en çok oy verdikleri konular hakkında internet ortamında araştırma yapılarak çocukların seviyelerine uygun olacak şekilde etkinlikler planlanmıştır. Görsel materyal kullanımına dikkat edilmiştir. Etkinlikler oluşturulurken bahçenin farklı alanlarının kullanılması planlanmıştır. Etkinlikler yarı yapılandırılmış formatta hazırlanmıştır. Etkinlik materyalleri belirlenirken kolay ulaşılabilir olmasına dikkat edilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 29.03.2019, s. 24).

Etkinliklerin yazımı çocuklarla yapılan toplantılarda çocukların görüşleri ve bahçedeki davranışları dikkate alınarak yapılmıştır. Çocukların kedi ve köpeklere olan yoğun ilgisi ve bahçede parkur olmasını istemeleri *Hızlı ve Dengeli* etkinliğinin oluşturulmasını sağlamıştır (Bkz. EK- 4). *Ağaçların Sesi Var Mı?* etkinliği çocukların doğaya olan ilgilerinden dolayı drama ve müzik etkinliği olarak planlanmıştır. Çocukların her Bahçe Çocuk Sınıfına gidildiğinde solucanlarla ilgilenmeleri ve planlama toplantısında solucana daha fazla oy vermeleri *Solucanları İnceleyelim* etkinliğinin Bahçe Çocuk Sınıfında yapılması kararını etkilemiştir. Çocukların bahçede ilgilerini toplayabilmeleri için bahçedeyken ilgilendikleri şeylerle zaman geçirmesi gerektiği kanısına varılmıştır (Araştırmacı günlüğü, 31.03.2019, s. 25).

4.2.1.1.3. Bireysel görüşmeler

Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum adlı uygulamanın eylem planı araştırmacı tarafından tez danışmanının da görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Eylem araştırmasının sistematik ve döngüsel bir yapıya sahip olması ve eylem planında yöntemsel açıdan bir problem yaşanmaması için araştırmacı, eylem araştırması alanında bir uzmanla bireysel görüşme planlamıştır. Bireysel görüşmede araştırmacı; eylem planının uygunluğu, eylem planının kontrolünün sağlanması, bir başka söyleyişle geçerlik komitelerinin işleyişi ve analiz süreci hakkında bilgi almak istemiştir (Araştırmacı günlüğü, 28.03.2019, s. 21). Araştırmada uygulanacak adımlar hakkında onay alınmıştır. Eylem araştırmasının döngülerden/uygulamalardan oluşması, gerekçeleriyle birlikte eylem planının yeniden düzenlenebilmesine olanak sağlamaktadır. Eylem planında yapılacak değişikliklerin geçerlik komitesinin de onayıyla gerçekleştirilebileceği belirlenmiştir. Geçerlik komitesinin dışında pratik ve işlevsel olması adına *alt komite* oluşturulması uzman tarafından önerilmiştir. Alt komite üyeleri alanda çalışan, kolay ulaşılabilecek (çalışma arkadaşları) kişilerden olması istenmiştir. Alt komite ile planlanan uygulama hakkında fikir alma, uygulamanın eksiklerini belirleme, öneriler alma gibi konularda görüşme yapılıp alınan kararların geçerlik komitesiyle paylaşılması ve geçerlik komitesinin onayıyla uygulamaya geçilmesi uzman tarafından önerilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 29.03.2019, s. 22-23).

Tez danışmanı ile yapılan bireysel görüşmede, eylem araştırması konusunda uzman kişiyle yapılan görüşme aktarılmış ve araştırmacının birinci uygulama için yazdığı etkinliklerin ve eylem planının kontrolü yapılmıştır. Alt komite oluşturulması önerisi tez danışmanı tarafından da onaylanmıştır. Etkinlik planlarının onayını almak için bir uzman belirlenmesi ve tüm etkinliklerin uzman görüşüne sunulması kararlaştırılmıştır. Hazırlık aşamasının etkinlikleri tez danışmanı ile düzenlenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 01.04.2019, s. 26). Diğer etkinliklerin incelenmesi için komite üyesi olan (Y2) uzman olarak kararlaştırılmıştır.

Çocuklarla yapılan planlama toplantısında karşılaşılan zorluklar tez danışmanına aktarılmıştır. Çocukların etkinlik konusu seçerken arkadaşlarının tercihlerinden etkilendikleri, çıkan sonuçlara olumsuz tepkiler verdikleri, etkinlik türleri, süreleri ve malzemeler belirlenirken sıkıldıkları söylenmiştir. Planlama sürecinden beklenen verimin alınmadığı, çocukların planlama sürecine katılımını sağlamak için farklı bir yol

izleneceği söylenmiştir. Tez danışmanı tarafından etkinliklerin değerlendirme sürecinde çocukların ilgilerine göre bir yol izlenmesi önerilmiştir. Etkinlik değerlendirme sorularına, planlanacak etkinliklere yönelik soru eklenebileceği, yapılacak bahçe turunda çocukların yorumları ya da çocukların bahçedeki davranışları bir sonraki aşama planlaması için kullanılabileceği söylenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 01.04.2019, s. 26-27).

Ailelerin çocukların sağlığına yönelik endişeleri bakımından uygulama öncesi bilgilendirme yapılacağı, hava koşulları göz önünde bulundurularak etkinliklerin sınıfta devam edilebileceği ya da iptal edilebileceği bilgisinin velilere mesaj yoluyla verileceği söylenmiştir. Tez danışmanı yapılacak etkinliklerde güvenlik önlemleri gereği ön bilgilendirme de vermek gerektiğini hatırlatmıştır. Etkinliklerden birinde kedi ve köpekle temasın olacağı bu konuda velilere haber verilmesi, hayvanların aşılarının kontrollü olması gerektiği söylenmiştir. Her uygulama öncesi velilere bilgilendirme mesajının atılması gerektiği kararı alınmıştır (Araştırmacı günlüğü, 01.04.2019, s. 26).

4.2.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular

Etkinlikler üç gün artarda uygulanmıştır. Etkinliklere sınıfta başlanmış bahçede devam edilmiştir. Hava durumuna göre etkinlik değerlendirme süreçlerinde tekrar sınıfa dönmüştür. Araştırmacı etkinliklerde sesini çocuklara duyurmakta zorlanmıştır. Açık ve büyük alanlarda çocukların ilgileri farklı şeylere yöneldiği için bazı yönergeleri iki kez tekrarlamıştır. Aynı zamanda etkinlik alanı çok geniş tutulduğu için çocuklar birbirlerini de duyamamışlardır.

Bahçede çocuklar etkinlik uygulanan alandan uzaklaşıp farklı yerlere gitmişlerdir. Çocuklara etkinlik için belirlenen bahçe sınırları açıklanmıştır. Hem etkinliği yönetmek hem de çocukları denetlemek araştırmacı açısından zor olmuştur. Araştırmacı "*Çocuklar daha özgür daha mutlu oluyorlar belki ama sınıf yönetimi zorlaşıyor. Öğretmenleri neden tercih etmediği belli; çok yorucu, çocukları sürekli takip etmek zorundasın. Gruba göre dışarıda geçirdiğin zaman değişebilir* (Araştırmacı günlüğü, 04.04.2019, s. 31)." şeklinde yorumda bulunmuştur

Bahçede etkinlikler uygulanırken tuvalet ve su ihtiyacı olan çocuklar okul binasına gönderilmiştir. Bu durum araştırmacıyı tedirgin etmiş sonraki etkinlikler için önlem alınması gerektiği not edilmiştir. Eksik malzeme ve Bahçe Çocuk Sınıfı'nın dağınık olması etkinlik sürecini olumsuz etkilemiş çocukların ilgilerinin dağılmasına ve

etkinliklere odaklanamamalarına neden olmuştur. Alınabilecek önlemler olarak; her çocuğun kişisel eşyasını kendisinin alması (suluk, minder, kalem kutusu vb.), bahçeye çıkılmadan önce tuvalet ihtiyacının hatırlatılması gerektiği düşünülmüştür (Araştırmacı günlüğü, 04.04.2019, s. 31).

4.2.5. Birinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular

Birinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkileri üç ayrı tema üzerinde incelenmiştir. Bunlar: *Etkinliklere olan ilgileri*, *Gelişimsel süreçlerine yönelik*, *Doğa deneyimlerine yönelik* şeklinde adlandırılan temalardır.

Etkinliklere olan ilgileri: Çocuklar etkinliklere karşı bazen ilgili ve istekle katılmışlar bazen de açık alanda yapılan uygulamada çocukların ilgileri çeken farklı uyaranlar olmuştur: böcek, yaprak, tohum, uçak sesi, oyun parkı. Okulun köpeğinin Bahçe Çocuk Sınıfının yanında olması çocukların ilgilerinin sürekli köpeğin üzerinde olmasına neden olmuştur. Çocuklar bahçedeyken oyun parkına gitmek istediklerini sürekli dile getirmişlerdir. Bu durumlarda araştırmacı kısa süre bekleyip yönergeleri daha sonra tekrarlamıştır (Araştırmacı günlüğü, 03.04.2019, s. 30). Etkinlik anında sohbet edip şakalaşan çocuklar olduğu gibi sıkılan çocuklar da gözlemlenmiştir (A3 ve A4). Bu çocuklar ne yapacaklarını karar veremeyip arkadaşlarını gözlemlemişlerdir (Araştırmacı günlüğü, 05.04.2019, s. 32). İkinci etkinlikte bir çocuğun şarkı mırıldandığı görülmüştür (Etkinlik video kaydı 1.2.4., 04.04.2019, 0-5dk).

Duygu durumlarını değerlendirmek için *Bugün Ne Öğrendim?* kağıdında yer alan yüz ifadeleri çocuklar tarafından eksik bulunmuş ve kızgın, şaşkın, çok üzgün yüz ifadelerini eklemişlerdir. Sadece iki çocuğun (E1, D2) üzgün olduğu görülmüştür. Bunlardan biri tuvaletini tutamayan çocuk ve diğeri istediği olmayan (parka gidemeyen) çocuk olmuştur.

Gelişimsel süreçlerine yönelik: “Hızlı ve Dengeli” isimli etkinlikte çocukların parkur oluşturma sürecinde iş birliği yaptıkları, çözüm ürettikleri, fikir paylaşımında buldukları ve heyecanlı oldukları gözlemlenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 04.04.2019, s. 31). “Çocuklar etrafta gördükleri nesnelere parkur yapmaya çalışmışlardır. Üç kız masayı (D1, D2, M3), üç erkek lastiği (P, Ö, E2) yuvarlayarak taşımışlar, tüm çocuklar aktif olarak keyifli bir biçimde süreçte yer almışlardır. Yerleştirdikleri eşyaları denemişler, demir çubuğun üzerinde yürümeye çalışmışlardır (Etkinlik video kaydı 1.2.4., 04.04.2019, 0-5dk)”.

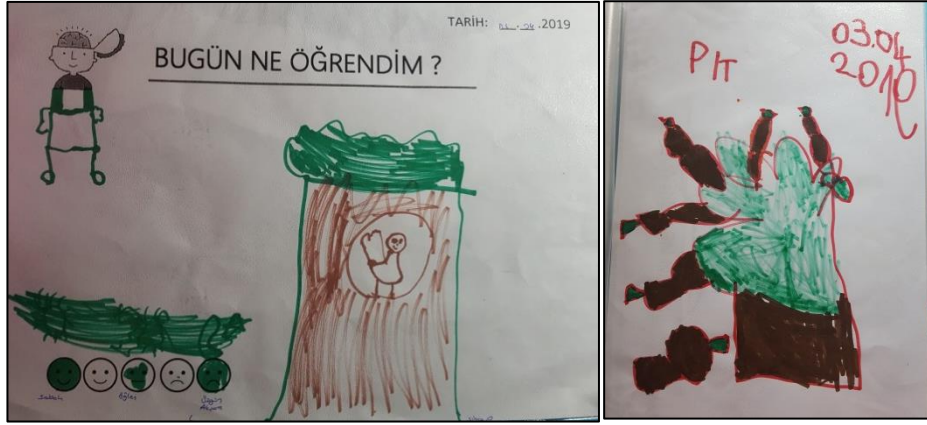
Çocukların etkinlikten bağımsız kendi oyunlarını kurdukları görülmüştür. Parkuru tamamlayan çocuklardan kenarda oturup beklemeleri istenmiştir. Bekleyen çocuklar kendi aralarında kedi ve köpekle ilgili bir oyun kurmuşlar ve bir çocuğun önerisi üzerine yan bahçede bulunan köpek kulübesinin yanına gitmişlerdir (Etkinlik video kaydı 1.2.6., 04.04.2019, 03.50-05.05sn).

“Solucanları İnceleyelim” isimli etkinlikte çocuklar çok uğraşmış ama solucan bulamamışlardır. Bu duruma kendileri çözüm üretmişlerdir. Çocuklardan birkaçı toprağın çok kuru olduğunu, su dökerlerse solucanları bulabileceklerini söylemişlerdir (Etkinlik video kaydı 1.3.2., 05.04.2019).

Çocuklarda benmerkezci davranışlar da gözlemlenmiştir. Solucan bulan çocuklar “Benim solucanım!” diyerek masaya koymak istememişlerdir. Çocuklar ısrar etmelerine karşın bir süre sonra tekrar geri alacaklarını söyleyerek masaya koymuşlardır. Etkinlik sırasında “Benim solucanım” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Solucanları inceleyen çocuklar sohbet etmiş, espri yapmış ya da daha yakından bakabilmek için birbirlerini omuzlarıyla iteklemişlerdir (Gözlem formu-3).

Doğa deneyimlerine yönelik: *Bugün Ne Öğrendim?* Kağıtlarına etkinliklerle ilgili detaylar yer almış bunun yanında “*Güneşin bazen koyu, bazen açık (renk) olduğunu öğrendim.*”, “*Doğanın baya baya önemli olduğunu, doğaya bir şey atarsak ağaçların hastalandığını öğrendim.*” şeklinde ifade eden çocuklar da görülmüştür (Araştırmacı günlüğü, 05.04.2019, s. 32).

Aşağıda iki farklı çocuğun (İ, K1) değerlendirme çalışması görülmektedir. Birinci görselde ağaç ve sincap çizilmiştir. Duygu durumunun sabah mutlu, öğlen normal, akşam üzgün olduğu belirtilmiştir. İkinci görselde bir ağaçtan düşen tohumun “pıt” diye ses çıkardığı resmedilmiştir (Bkz. Görsel 4.1.). Doğaya yönelik kendi öğrenmelerinden eklemeler yapmışlardır.

Görsel 4.1. İki farklı çocuğun “Ağaçların sesi var mı?” isimli etkinlik değerlendirme kağıtları

4.3. Ara Değerlendirme

Etkinliklerin uygulanmasından sonra çocuklarla birlikte yapılan değerlendirme çalışmaları, ara değerlendirme olarak adlandırılmıştır. Çocuklarla bahçe turu yapılarak görüşme sorularının yanıtlanması ve *Bahçe Çocuk Günlerim* dosyalarını inceleyerek hazırlayacakları posterlerinin sunumu ile çocukların gözünden sürecin incelemesi planlanmıştır.

4.3.1. Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi (08.04.2019)

Araştırmacı çocuklarla bahçe turu yaparak yarı yapılandırılmış görüşme sorularını sormayı planlamıştır. Bahçe turuyla çocuklara kendilerini rahat ifade edebilecekleri alan sağlamak ve bahçede yapılan etkinliklerin hatırlanması amaçlanmıştır. Çocukların fotoğraf çekmeye alışması için kullanılacak makine üç hafta önce sınıfa getirilmiş fotoğraf çekmeyi deneyimlemeleri sağlanmıştır (Araştırmacı günlüğü, 18.03.2019, s. 19)

Güne başlama zamanında bahçe turu ve fotoğraf çekimi hakkında çocuklara bilgi verilmiştir. Çekilen fotoğrafların çıktılarını anı posterlerinde kullanacakları söylenmiştir. Bahçe turu yapılırken görüşme soruları tüm çocuklara yöneltilmiştir. Gönüllü çocuklarla gruplar halinde bahçe turuna başlanmıştır.

Çocuklar bahçede yapılan etkinliklerin tümünü hatırlamışlardır. Bahçede “iyi, mutlu” hissettiklerini ifade etmişlerdir (Araştırmacı günlüğü, 08.04.2019, s.36).

“Bahçede nerede olmaktan mutluluk duyuyorsun?” sorusuna verilen yanıtlar frekanslarıyla aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 4.5.).

Tablo 4.5. *Birinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-1*

Bahçede nerede olmaktan mutluluk duyuyorsun?	f
Oyun parkı	10
Bahçe Çocuk Sınıfı	9
Hikâye okunan alan (ahşap oturma alanı)	4
Hobi bahçesi/ “ıspanak bahçemiz”	3
Kompost	2
Ağaçlar	2
Tulumba	2
Frekans toplamı	32

Çocukların verdikleri yanıtlara göre bahçede sevdikleri ve olmak istedikleri alanlar oyun parkı ve Bahçe Çocuk Sınıfı olarak ön plana çıkmıştır.

Çocuklara “Bahçede senin için önemli olan yer neresi? Oranın fotoğrafını çeker misin?” şeklinde soru yöneltildiğinde bahçede olmayı tercih ettikleri yerlerin farklılaştığı görülmüştür (Bkz. Tablo 4.6.).

Tablo 4.6. *Birinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-2*

Bahçede senin için önemli olan yerin fotoğrafını çeker misin?	f
Ispanak bahçesi	4
Köpek kulübesi	3
Ağaçlar	3
Oyun parkı	2
Bahçe Çocuk Sınıfı	2
Çiçekler	2
Kompost	1
Hikâye okunan alan (ahşap oturma alanı)	1
Kum havuzu	1
Ahşap köprü	1
Böcek oteli	1
Frekans toplamı	21

Çocuklar için ıspanak bahçesinin önemli yerlerden biri olduğu görülmüştür. Ispanak bahçesi kendi sınıflarına ait sebze yetiştirdikleri alandır. Birinci dönem ekilen

ıspanakların gelişimi düzenli olarak çocuklarla gözlemlenmiştir. Ispanakların incelenmesi çocukların bahçe planlarında da yer almıştır (Araştırmacı günlüğü, 08.04.2019, s.36).

Görsel 4.2. Sınıfa ait hobi bahçesi-ıspanak bahçesi

“Bahçede hoşuna gitmeyen bir yer var mı?” sorusuna “Hayır.” şeklinde yanıt veren çocukların dışında bir çocuk “Bahçe Çocuk Sınıfı” şeklinde yanıt vermiştir.

A: Peki bahçede hoşuna gitmeyen bir yer var mı?

A1: Bahçe Çocuk (sınıfı).

A: Neden?

A1: İşte sıkıcı bence. Küçük.

A: Nesi sıkıcı?

A1: Yani etkinlik yapmak da sıkıcı.

A: Ne yapmak istersin bahçede?

A1: Her zaman oyun oynamak.

...

A: A1 senin dediğin oyun serbest oyun mu?

A1: Hı hı.

...

A1: Ama silahlara kıızıyorsun ya işte istediğimiz oyunu oynayalım (Ses 12, ses kaydı, 08.04.2019, 1.05-1.45 sn).

Bahçede serbest oyun oynamak istediğini, Bahçe Çocuk Sınıfının küçük ve sıkıcı olduğunu dile getirmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme olduğu için çocukların ilgilerine ve yanıtlarına göre farklı sorular da sorulmuştur. “Bahçede başka neler yapabiliriz?” sorusuna “Böcekleri,

yaprakları, çalılırları ve tohumları inceleyelim” şeklinde yanıt veren çocuklar olmuştur (Ses 14, ses kaydı, 08.04.2019, 1.20-1.43 sn)

Bahçe turuna o gün okula gelmeyen dört çocuk katılamamıştır. Görüşme süresi çocukların ilgilerine ve yanıtıama sürelerine göre şekillenmiştir. Fotoğraf çekiminde bir aksaklık yaşanmamıştır. Birden fazla fotoğraf çeken çocuklar olmuştur (Araştırmacı günlüğü, 08.04.2019, s.35-36).

4.3.2. Bahçe Çocuk Anı Posterlerinin sunumu (10.04.2019)

Çocuklar ilk uygulamaya dair deneyimlerini arkadaşlarına sunmak için bireysel Bahçe Çocuk Anı posterlerini hazırlamışlardır. Daha önceden çocuklarla hazırlayacakları posterler için bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Öncelikle anı kelimesinin anlamı üzerinde konuşulmuştur. Çocuklar “Anı ne demek?” sorusuna “Eskilerden kalma, eski eşyalar, eski hatırladığımız şeyler” şeklinde yanıtlar vermişlerdir. Posterle ilgili bilgi verildikten sonra bir çocuk (D2) hazırlayacakları poster için “Oraya hatırladığımız şeyleri mi çizeceğiz?” şeklinde soru sormuştur (Bahçe Turu ve Poster Bilgilendirme, Ses Kaydı, 08.04.2019, 3.22 sn). Çocukların *Bahçe Çocuk Günlerim* dosyalarından yaptıkları etkinlikleri hatırlamaları için yararlanabilecekleri söylenmiştir.

Çocuklar bahçe turu sırasında çektikleri fotoğrafların çıktılarını da posterlerine yapıştırmışlardır. Ertesi gün sıra ile çocuklar posterlerini arkadaşlarına ve araştırmacıya anlatmışlardır. Dinleyici olan çocuklar anlamadıkları yerleri arkadaşlarına sormuşlardır. Çocukların *Bahçe Çocuk Anı Posterlerinde* yer alan öğeler aşağıdaki tabloda çocukların cümleleri ile detaylı bir şekilde verilmiştir (Bkz. Tablo 4.7.)

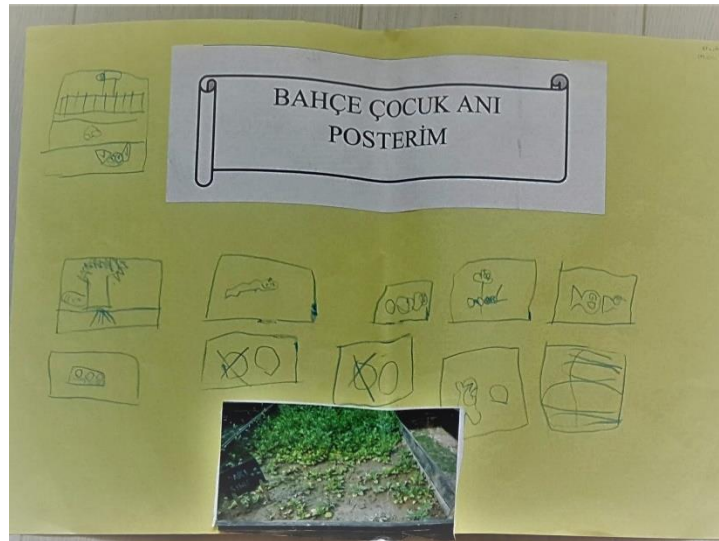
Tablo 4.7. Bahçe Çocuk Anı Posterleri-1

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DIŞI DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
D2	“Kedi, köpek, solucan çizdim. Arkadan da kırkayak gözüküyor.”	“Kuşlar sürü halinde uçuyor.”	<i>Küçük çam ağacı</i> “Küçük olduğunu seviyorum.”
K2 (Sadece 1.etkinliğe katıldı)	“Beş tane ağaç çizdim.”	<i>Yok.</i>	<i>Büyük ağaç</i> “Belki büyüyünce bu okulu bir daha hatırlarım diye ağacı çektim. Ağacı çektim diye ağaç çizdim.”
E3	“Kedinin dilinin üzerindeki gözeneklerin diken diken olduğunu, solucanların yumurtadan çıktığını, solucanların uzayıp kısaldığını öğrendim.” “Saksıları boyadık (eski etkinlik)”	<i>Yok.</i>	<i>Küçük ağaç</i> “Çünkü o ağacı çok seviyorum.”
A3	“Rüzgârın serin estiğini, kedinin dilinin dikenli olduğunu öğrendim. Köpek ve solucan çizdim.”	“Yağmurun nasıl yağdığını hatırladım.”	<i>Köpek kulübesi</i> “Mia’nın evini sevdiğim için onu çektim.”
P	“Ağacın köklerinin büyük ve küçük olduğunu öğrendim.”	“Kelebeklerin renklerinin farklı olduğunu öğrendim. Kuşların bazı yerlerinde farklı renk tüyler olduğunu öğrendim.”	<i>Köpek kulübesi</i> “Benim için önemli olan Mia”
A4	“Solucan çizdim. Ağaçları çizdim. Ağaçları çok sevdiğim için çizdim.”	“O gün mutlu olduğum için gülen yüz çizdim.”	<i>Oyun parkı</i> “Çünkü parkta oynamayı çok seviyorum”
E2 (Hiçbir etkinlikte yoktu)	“Bahçe Çocuk Sınıfını çizdim.”	Kırmızı güneş.	<i>Ispanak bahçesi</i> “Benim için bitkilerimiz önemli.”
K1	“Solucanların uzayıp kısaldığını; ağaçların farklı türde yapraklarının olduğunu, kedilerin ince yerlerde yürümelerini öğrendim. Parkuru çizdim”	<i>Yok.</i>	<i>Hikâye okunan alan (ahşap oturma alanı)</i>
A2	“Ağaç, kedilerin ince yerde yürüdüğünü, solucanları çizdim.”	<i>Yok.</i>	<i>Yapay çiçekler</i> “Çiçekleri çok sevdiğim için çektim.”
Ö	“Uzun kısa solucanlar, köpek, kedi çizdim.”	<i>Yok.</i>	<i>Lale</i> “Çünkü onu çok seviyorum.”
M1	“Ağaçların ses çıkardığını; solucanları, tırtılları; kedilerin kulakları, köpeklerin burunları ödül almış bunları öğrendim. Pirana balığı, saksıları boyadığımızı çizdim.”	“Taşların kabuk değiştirebildiğini, fosillerin taşla dönüşebildiğini öğrendim.”	<i>Ispanak bahçesi</i> “Benim için önemli.”

Tablo 4.7. (Devam) Bahçe Çocuk Anı Posterleri-1

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DIŞI DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
M2	“Ağaçların sesini, solucanların içinin kırmızı olduğunu, kedileri ve ödül alan kulakları olduğunu öğrendim.”	<i>Yok.</i>	<i>Ispanak bahçesi</i> “Çünkü önemli ve bizim sınıfımızın.”
E1	“Kedinin o araya girdiğini, solucanları, kırkayak, görünmez rüzgar çizdim.”	“Güzel olsun diye kalp çizdim.”	<i>Köpek kulübesi</i>
İ	“Kedi, köpekleri öğrendim; solucanların uzayıp kısaldığını, ağaçları öğrendim.”	Sincap yuvası	<i>Bahçe Çocuk Sınıfı</i> “Sevdiğim için.”
A1	“Hava ve rüzgarı öğrenmiştik; kedi ve köpekleri yani özelliklerini; köpeklerin nasıl koku alabildiğini; solucanları ve kırkayakları; kedilerin incecik yerlerde nasıl yürüdüğünü öğrendim.”	<i>Yok.</i>	<i>Böcek oteli</i> “Karınca otelinin olduğu yer, seviyorum orayı. Çünkü saklambaç oynadığımızda çok güzel hem yeşillik hem de takla atabiliyorum.”
D1	“Ağaçları, köpekleri ve kedileri, solucanları, bir de kedinin dilini öğrendik.”	<i>Yok.</i>	<i>Kompost</i> “Burayı çektim çünkü böceklere iyi geliyor”

Bir çocuk (E4) posterinin hazır olmadığını söyleyerek anlatmamıştır. (1. Poster sunumu, video kaydı, 10.04.2019, 22.39 sn.). Çocukların *Bahçe Çocuk Günlerim* dosyasında yer alan etkinliklerin dışında daha önce yapılan etkinliklere de yer verdikleri görülmüştür (Bkz. Görsel 4.3.).

Görsel 4.3. Bahçe Çocuk Sınıfında yapılan tüm etkinliklerin çizilmiş olduğu poster

4.4. Genel Değerlendirme

Birinci uygulamanın ardından çocuklarla yapılan ara değerlendirme dışında komite toplantıları ile yapılan çalışmalara *genel değerlendirme* adı verilmiştir. Alt komite üyeleri araştırmacının çalıştığı okuldaki iş arkadaşlarından oluşmaktadır. Geçerlik komitesi üyeleri araştırmacının tez danışmanı, okul müdür yardımcısı ve okul öncesi eğitim öğretmenidir.

Uygulanan ilk uygulamanın ve ara değerlendirmenin verileri hızla gözden geçirilmiş komite toplantılarında ele alınmıştır. Araştırmacı elde ettiği bulguları önce alt komite ile yapılan toplantıda üyelere sunmuştur. Araştırmacının sorun yaşadığı konularda çözüm önerileri alınmıştır. Bir sonraki uygulama için düzenlemeler yapılmıştır. Daha sonra geçerlik komitesi ile yapılan toplantıda, alt komite toplantısında ele alınan konular sunulmuş, çözüm önerileri tartışılmış bir sonraki uygulama için onay alınmıştır.

4.4.1. Alt komite toplantısı (12.04.2019)

Araştırmacı tarafından, pratik ve işlevsel olması adına çalıştığı okuldaki öğretmenlerden oluşturduğu alt komiteyle yapılan ilk toplantı ses kaydına alınmıştır (Alt komite-1, Ses kaydı, 22dk, 12.04.2019). Yapılan araştırma tanıtılmış ve ilk uygulamadan elde edilen bulgular öğretmenlere sunulmuştur. Çocukların ürünlerinden örnekler gösterilmiştir. Gözlem kaydı ve araştırmacı günlüğünden notlar sunulmuştur (Alt komite-1, Ses kaydı, 0-6.35 sn.). Öğretmenler genel olarak uygulamaya yönelik olumlu eleştirilerde bulunmuşlardır. Alt komite toplantısında araştırmacı sorun yaşadığı konuları öğretmenlerle paylaşarak nasıl bir yol izleneceği tartışılmıştır. Bu konuda yapılan tartışmalar aşağıda özetlenmiştir:

Toplantıda çocukların posterlerini sunarken dinleyici olan çocukların sıkılması konusuna çözüm aranmıştır. Poster sunumunda her çocuk kendi posterini detaylı bir şekilde anlatmış ve süreç uzun sürmüştür. Bu duruma çözüm olarak kitap merkezini sunum alanı gibi kullanılabileceği önerilmiştir. Çocuklar serbest zamanda gönüllü olarak posterlerini anlatabilecekleri, isteyen çocukların dinleyici olarak katılabilecekleri öngörülmüştür (Alt komite-1, Ses kaydı, 10.32-14.35 sn.). Araştırmacının aynı zamanda sınıfın öğretmeni olması, sınıfta tek olması ve öğrenme merkezlerinde oyun zamanında diğer çocukların gelişimlerini, arkadaşlarıyla ilişkilerini vb. durumların takibinin

kaçırılmaması gerektiği için bu duruma netlik kazandırılmamıştır. Geçerlik komitesine sorulmak üzere not alınmıştır.

Etkinlik türlerini çocukların belirlemesinin araştırmacıyı zorladığı ifade edilmiş ve bunun için etkinlik planlama sürecinde farklı bir yol deneneceği danışman ile yapılan bireysel görüşmede kararlaştırılmıştır (Araştırmacı günlüğü, 01.04.2019, s.26). Alınan bu karar ve sonuçları üyelere sunulmuştur. Çocukların gruplara ayrılarak planlama yapmaları sağlanmıştır. Çocukların planlamaları incelenmiş ve ikinci uygulamanın, uygulama süreci üyelerle oluşturulmuştur (Alt komite-1, Ses kaydı, 16.30-22.02 sn.).

4.4.2. Geçerlik komitesi toplantısı (15.04.2019)

Birinci uygulamanın değerlendirmesi ve ikinci uygulamaya hazırlık amacıyla toplanan geçerlik komitesine danışman, okul müdür yardımcısı ve bir öğretmen katılmış ve ses kaydı yapılmıştır (Geçerlik komitesi-1, Ses kaydı, 24.25 sn., 15.04.2019). Yapılan birinci uygulama anlatılmış eksik yönler tartışılmıştır. Araştırmacının yardım istediği konulara çözümler getirilmiştir. İkinci uygulama eylem planı oluşturulmuştur. Bu konuda alınan kararlar aşağıda özetlenmiştir:

İlk uygulamaya yönelik çocukların davranışları, ilgileri, yorumları komite üyelerine aktarılmıştır. Çocuklar uygulanan ilk etkinliklerde bahçedeyken oyun parkına ne zaman gideceklerini sormuşlardır. Üçüncü etkinlikte solucan ve böceklerle ilgilendikleri ve arka bahçede oldukları için parkla ilgili bir istekte bulunmamışlardır. Bahçe turu ve fotoğraf çekimi için bahçedeyken de oyun parkına gitmek istemişlerdir (Araştırmacı günlüğü, 10.04.2019, s.36). Çocukların ilgilerinden ve fiziksel gereksinimlerinden dolayı hava koşulları göz önünde bulundurularak öğrenme merkezlerinde oyun zamanının bir kısmını bahçe ve oyun parkında geçirme kararı alınmıştır. Velilerin kaygılarını da göz önüne bulundurularak bu konuda bilgilendirme yapılması kararlaştırılmıştır (Geçerlik komitesi-1, Ses kaydı, 4.53-5.43 sn.).

Çocukların poster sunumlarına yönelik alt komitede alınan karara düzeltme yapılmıştır. Eylem araştırması tekrar eden uygulamalar halinde devam ettiğinden, çocukların ilerleyen zamanlarda da gönüllü olarak anlatıcı ya da dinleyici rolüne girmeleri için ilgilerini çekmesi gerektiği konuşulmuştur. Zamanla gönüllü olan çocuk sayısında azalma görülebileceği vurgulanmıştır. Çocukların sunumlarını poster asma ve anlatma şeklinde seremoniye dönüştürülmesi önerilmiştir. Geniş bir alanda çocuklar hazırladıkları posterleri asacak ve ilgilenen arkadaşlarına anlatacaklardır. Çocukların da

ilgileri göz önünde bulundurularak süreç düzenlemelerle devam edecektir (Geçerlik komitesi-1, Ses kaydı, 06.12-14.43 sn.).

Uygulamanın her aşamasında çocukların sürece istekle katılmalarını sağlamak için çocukların ilgilerini çekecek yöntemler uygulanmaya çalışılmıştır. İkinci uygulama etkinliklerini çocukların planlamalarını sağlamak için gruplara ayrılmaları önerilmiştir. Çocukların arasında yaşanan sorunların nedenleri tartışılmıştır. İş birliğine dayalı öğretim yönteminde dikkat edilmesi gereken konulara vurgu yapılmıştır (Geçerlik komitesi-1, Ses kaydı, 15.00-21.10 sn.).

İkinci uygulama eylem planı oluşturulmuş ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı haftası okul programından dolayı ara planlama eklenmiştir.

4.5. İkinci Uygulama (11.04.2019-19.04.2019)

Birinci uygulamanın yapılmasının ardından yapılan genel değerlendirme toplantılarında ikinci uygulama planlanmıştır (Bkz. Tablo 4.8.).

Tablo 4.8. *İkinci uygulama planı*

Tarih	Eylem Planı
15-16 Nisan 2019	Etkinlik uzman görüşü ve etkinliklere hazırlık
17-18-19 Nisan 2019	Etkinliklerin uygulanması
22-26 Nisan 2019	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı haftası etkinlikleri
26-28 Nisan 2019	Eylem planlama

4.5.1. İkinci uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular

Etkinlikler belirlendiği günlerde uygulanmıştır ancak hava koşulları nedeniyle etkinliklerin sadece belirli bir kısmı bahçede, “Maket Şato Yapalım” etkinliğinin tamamı ise sınıfta yapılmıştır. Velilere uygulanacak etkinlikler hakkında bilgi verilmiştir. Hava sıcaklığının düşük olmasından dolayı etkinlikleri yarım saati geçmeyecek şekilde dışarıda yapılacağını, gerekirse etkinliklerin ertelenebileceği velilere mesaj yoluyla açıklanmıştır.

4.5.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular

Planlama süreci (a) çocuklarla planlama ve (b) etkinliklerin yazımı başlıklarından oluşmaktadır. Komite toplantıları yapıldığı için bireysel görüşmelere yer verilmemiştir.

Planlanan etkinlik detayları tabloda gösterilmiştir (Bkz. Tablo 4.9.).

Tablo 4.9. İkinci uygulama planlanan etkinlikler

TARİH	ETKİNLİĞİN ADI	ETKİNLİĞİN TÜRÜ	YER
17.04.2019	Taşlar ve Böcekler	Bütünleştirilmiş Fen, Oyun ve Türkçe etkinliği	Bahçe Çocuk Sınıfı Tüm bahçe
18.04.2019	Doğanın Renkleri	Bütünleştirilmiş Fen ve Sanat etkinliği	Sınıf Tüm bahçe Bahçe Çocuk Sınıfı
19.04.2019	Maket Şato Yapalım	Bütünleştirilmiş Türkçe ve Sanat etkinliği	Arka bahçe Bahçe Çocuk Sınıfı

4.5.1.1.1. Çocuklarla planlama (11.04.2019)

Çocuklarla, uygulanacak birinci uygulama etkinlikleri için planlama toplantısı yapılmıştır. Her çocuğun fikrini dinleyebilmek için toplantı uzun sürmüştür. İkinci uygulama planlaması için farklı bir yöntem denenmek istenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 10.04.2019, s. 36). Birkaç gün önce poster sunumlarında da sıkılan çocuklar olduğu için çocukların istekle katılacağı düşünülen gruplama- iş birliği yöntemi araştırmacı tarafından denenmeye çalışılmıştır. Çocukların istekle katılacağı, aktif olacağı ve fikir alışverişi yapabilecekleri bir ortam sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmacı “...İstediğin arkadaşınla grup oluştur ve planlama yapmaya başlayabilirsin.” şeklinde çocuklara yönerge vermiştir. Üç farklı grup oluşmuştur. Araştırmacı grup üye sınırını belirtmediği için fazla sayıda çocuklardan oluşan gruplar ortaya çıkmıştır. Dokuz kız çocuk aynı grupta olmak istemiştir. Bu gruptaki çocuklardan biri (D1) birkaç arkadaşını gruptan atmak istemiş ve iteklemiştir. Araştırmacı çocukla birebir görüşerek problemi çözmeye çalışmıştır. Çocuk (D1) “Neden hep benim grubuma gelmek istiyorlar?” deyip ağlamaya başlamıştır. Çocuk sakinleştirilip arkadaşlarına böyle davranırsa onların neler hissedecekleri hakkında konuşulmuş ve arkadaşlarının fikirlerini dinlemesi gerektiği söylenmiştir. Gruptaki çocuklara farklı bir grup oluşturabilecekleri

söylense de sekiz kız aynı grupta olmaya devam etmiştir (Araştırmacı günlüğü, 11.04.2019, s. 37).

Gruplar kendilerine; “Türkiye”, “Heyyü” ve “Şimşekler” grubu şeklinde isimler koymuşlardır. Türkiye grubu üyeleri kırmızı şapka takma kuralı getirmiştir. Araştırmacı grup üyelerinin çember oluşturacak şekilde oturmalarını ve gruptaki her bir arkadaşının konuşmasına fırsat vermeleri gerektiği söylenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 11.04.2019, s. 37). İkinci yönerge olarak araştırmacı “*İkinci görev geliyor! Grup arkadaşlarıyla konuşarak Bahçe Çocuk projemizde neler öğrenmek istiyorsun? Önce konuşalım. Karar verdikten sonra çizmeye geçelim çocuklar.*” şeklinde ifade etmiştir (Video-2, video kaydı, 11.04.2019, 01.21 sn.).

Toplam 45 dakika süren etkinlik çocukların gruplarıyla *Bahçe Çocuk ‘ta Öğreniyorum* uygulaması için ortak planlarını çizmeleri için oluşturulmuştur. Çocukların nasıl fikir alışverişinde bulunacağı öğretmen tarafından canlandırılmıştır (Araştırmacı günlüğü, 11.04.2019, s. 37).

Çocuklar kümeleşip plan yapmaya başlamışlardır. Gruplardan birinin ortak karar almak için parmak kaldırıp oylama yaptığı, diğer grubun oturarak sıra ile planlarını çizdikleri görülmüştür (Video-3, video kaydı, 11.04.2019, 00.21 sn.). Araştırmacı, Şimşekler grubu hariç (sekiz kız üyeden oluşan grup) diğer çocukların birbirlerini dinlemeyi başarabildiklerini gözlemlemiştir (Araştırmacı günlüğü, 11.04.2019, s. 37). Bir çocuğun (E2) araştırmacıya “*Öğretmenim herkes kendi fikrini çizebilir mi?*” sorusu üzerine araştırmacı kamerayı alıp Şimşekler grubuna yaklaşmıştır:

Araştırmacı: “Neden sadece D1 çiziyor?”

E2: “Çünkü izin vermiyor.”

D1: “Bir dakika (E2’yi susturmak istiyor). Çizebilirler. Şimdi şöyle bir şey yaptık biz öğretmenim. Ben çizeceğim onlar da yapabilecekler mi yapamayacaklar mı göstereceğim onlara.”

A: “Ama şu an plan yapıyoruz etkinlik yapmıyoruz.”

(D1 plan yaptığına dair onaylıyor.)

E2: “Öğretmenim!”

D1: “Çiz tamam! (Eliyle E2’ye susması gerektiğini işaret ediyor). Çiz çiz çiz (arkadaşının susması için onu onaylar gibi yüz mimiklerini kullanıyor.) (Video-4, video kaydı, 11.04.2019, 01.54sn.).

Ardından diğer çocuklar da kâğıt alıp planlarını çizmeye başlamışlardır. Bu sırada Heyyü grubu planlamasını bitirmiştir. Heyyü grubu şato maketi yapmaya ve *deli dansı* diye adlandırdıkları dansı yapmaya karar verip çizmişlerdir (Bkz. Görsel 4.4.). Grup

arkadaşlarıyla bir araya toplanıp dans etmeye başlamışlardır (Video-4, video kaydı, 11.04.2019, 04.08sn.).

Görsel 4.4. Heyyü grubundan bir çocuğun (K1) plan kâğıdı- şato maketi, deli dansının figürleri

Türkiye grubundan çocukların (P, M1, M2, E1, E3) iş birliğine dayalı planlama yaptıkları görülmüştür.

P: “Ağaçtaki böcekleri inceleyelim?”

E3: “Ben elleyemem ama.”

P: “M2 sen tutabiliyor musun?”

(M2 evet anlamında başını sallıyor).

P: “Öğretmenim. Kırkayakları inceleyeceğiz de aramızdan bir tek M2 kırkayakları tutabiliyor. O yüzden o alır.” (Video-4, video kaydı, 11.04.2019, 00.24sn.) şeklinde ifade ederek görev dağılımı yaptıkları da görülmüştür. Türkiye grubundaki çocukların (P, E1, E3, M1, M2, K2, A4) planlarında daha çok böcekleri incelemek ve değişik taşlar bulmak yer almıştır. Çocukların çizdikleri planları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Bkz. Tablo 4.10.). Bir çocuk o gün okula gelmemiştir (A5).

Tablo 4.10. Çocukların planlama kağıtlarında yer alan çizimler

Çocuk	Planı	Grubundaki Arkadaşlarıyla Ortak Planı
M3 ve D1	Şimşek (D1 istediği için çizmiş)	Yok
E2	Renkler	Var- Renkler
S ve D3	Renkler	Var- Renkler
A2	Renkler ve çiçekler	Var- Renkler
E4	Renkler	Var- Renkler
İ	Renkler, kalpler	Var- Renkler

Tablo 4.10. (Devam) *Çocukların planlama kağıtlarında yer alan çizimler*

Çocuk	Planı	Grubundaki Arkadaşlarıyla Ortak Planı
M1	Arayacağı taşların listesi: Pürüzsüz taş, altına benzer taş, değişik renkli taş, nerede taşı arayacağı yeri çizmiş (tohum ektiği yeri de belirtmiş), Türkiye grubu olduğu için Türk bayrağı çizmiş	Var- Taşlar
E3	Taşları ve böcekleri arayacakları yerleri çizmiş: park, Bahçe Çocuk, köpeğin kulübesi; değişik taşlar, Türkiye grubu öğretmene yazdırmış.	Var- Taşlar, böcekler
E1	Harita çizmiş: Ev, yol ve hazinenin olduğu yer.	Yok
K2	Kırkayak, sümüklü böcek, hamam böceği	Var- Kırkayak, sümüklü böcek, hamam böceği
A4	Kırkayak, sümüklü böcek, hamam böceği	Var- Kırkayak, sümüklü böcek, hamam böceği
M2	Kırkayak, sümüklü böcek, hamam böceği	Var- Kırkayak, sümüklü böcek, hamam böceği
P	Değişik ince ve kalın taşlar	Var- Taşlar
D2	Maket şato, takım bayrağı, arkadaşına kendi ve takımın ismini yazdırmış, deli dansı yazdırmış	Var- Maket şato, dans
Ö	Maket şato, takım bayrağı, dans eden çocuk resmi; takım ismi ve arkadaşlarının isimlerini yazmış	Var- Maket şato, dans
A1	Maket şato, takım bayrağı, solucan ve kırkayak resimleri; deli dansı, takım ve kendi ismini yazı ile yazmış	Var- Maket şato, dans
K1	Maket şato, takım bayrağı, deli dansının figürleri resmi; arkadaşlarının isimlerinin baş harfi ve yapacaklarını yazıyla yazmış	Var- Maket şato, dans
A3	Maket şato, takım bayrağı, kendi adı, dans eden figürler	Var- Maket şato, dans

Etkinliğin son bölümü on dakika süren bir toplantıdan oluşmuştur. Gruplar planlarını arkadaşlarına açıklamışlardır. Planları dinleyen çocuklar detaylar hakkında soru ve öneri getirmiştir. Çocuk P: *“Peki öğretmenim dansta ne yapacağız?”* diye sormuştur. Çocuklardan E4, solucanları da incelemeye son anda karar veren grup için *“Bence sizin takım, mesela solucanları inceliyorsunuz ya. Solucanlar nasıl gidiyorsa ona göre dans yapın.”* şeklinde farklı bir etkinlik önermiştir. Peşinden D1 *“Benim bir fikrim var! İkisini birleştirsinler (deli dansını ve solucan dansını).”* diye eklemiştir. Ancak grup yeni fikirlere olumsuz yanıt vermiştir (Video-6, video kaydı, 11.04.2019, 8.00-9.00 sn.). Araştırmacı bütün grupların araştırma konularını not alıp çocuklara okuduktan sonra kendi grubunda *değişik böcekleri inceleme* etkinliği olan P: *“Değişik böcekler derken*

kelebekleri de inceleyebiliriz. Onlar da böcek sayılır ya. Tırtıllar da böcek sonra kanatları çıkıyor.” diye ekleme yapmıştır (Video-6, video kaydı, 11.04.2019, 9.30 sn.).

Çocuklara neden grup oluşturdukları açıklanmıştır. Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum uygulaması planlaması için yapıldığı, bir önceki toplantıda çok sıkıldıkları için böyle bir şey tercih edildiği anlatılmıştır. Birbirlerinin fikirlerini dinledikleri için çocuklara teşekkür edilmiştir. Çocukların planladıkları etkinlikleri sıra sıra bahçede yapacakları söylenmiştir (Video-6, video kaydı, 11.04.2019, 0-01.15 sn.). Çocuk K1 *“Planlarla ilgili olmayan bir şey soracağım. Bahçe Çocuk Sınıfında etkinlikler yapacağız ya çantaları nereye koyacağız?”* diye sormuştur (Video-6, video kaydı, 11.04.2019, 9.45 sn.).

Çocukların grup olma konusunda farklı algıları oluşmuştur. Çocuk A1: *“Mesela D2 D1'le oynayamayacak mı?”* (Video-6, video kaydı, 11.04.2019, 00.57sn.) diye sormuştur. Farklı gruptaki çocuklar birbirleriyle oynayabilecekler mi merak etmiştir. Başka bir çocuk (A1) öğrenme merkezlerinde oyun zamanında sadece grup arkadaşlarıyla oynanmasını istemiştir. Çocukların grup olmaktan heyecan duydukları gözlemlenmiştir. Ancak ertesi gün olumsuz tepkiler gözlemlenmeye başlamıştır: *“Heyyü grubu toplansın!... Heyyü buraya gelsin!... Heyyü grubu su molası.”* *“Gruptan olmayanlar gelemez!”*, *“Heyyü grubundan olmayanlar gelmesin!”*. Daha sonra D2: *“Öğretmenim gruptayım diye hep onların istedikleri yapmamı söylüyorlar.”* demiştir. Çocuklarla böyle durumlar için kullandıkları ve *acil durum toplantısı* diye adlandırdıkları toplantı yapılmış ve bir önceki gün gruplama yapmalarının amacı tekrar açıklanmıştır. Artık grupların devam etmediği söylenmiştir. Çocuklar bu davranışları devam ettirmemiştir (Araştırmacı günlüğü, 12.04.2019, s.38-39).

Geçerlik komitesi toplantısında çocukların grup olduklarındaki davranışları incelenmiştir. Grup üye sayılarının çok fazla olduğu ve arkadaşları üzerinde baskınlık kuran çocuklara ortam sağlandığı görülmüştür. Çocukların lider olma isteklerinin onlara paylaşılan sorumluluklar verilerek dengelenebileceği söylenmiştir. Böylelikle liderlik özelliği baskın olan çocukların liderliği paylaşmak zorunda olduğunun farkına varıp davranışlarını kontrol altına alacakları düşünülmüştür. Bir süre grup dinamiğinin yapılandırmasına zaman ayrılması gerektiği, grupta çocukların farklı rollere sahip olup, üstünlük kurmak yerine birbirine bağımlı olduklarını anlayacakları bir ortam yaratılması gerektiği danışman tarafından önerilmiştir (Geçerlik komitesi-1, Ses kaydı, 15.00-21.10 sn.).

4.5.1.1.2. Etkinliklerin yazımı

Çocukların planlarından yola çıkılarak ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programına uygun olarak etkinlikler yazılmıştır. Çocukların gruplarıyla birlikte planladıkları ve yapmak istedikleri etkinlikler aşağıda gösterilmiştir (Bkz. Şekil 4.1.).

Şimşek Grubu (D1, E2, M3, D3, E4, A2, İ, S)	Renkleri incelemek
	Doğadaki şeylerle boya yapmak
Türkiye Grubu (P, E1, E3, M1, M2, K2, A4)	Değişik taşlar bulmak
	Böcekleri incelemek
	Hazine bulmak
Heyyü Grubu (Ö, A1, K1, D2, A3)	Şato maketi yapmak
	Deli dansı yapmak
	Kırkayakaları incelemek
	Solucanları incelemek

Şekil 4.1. Çocukların bahçede yapmak istedikleri etkinlikler

Çocukların bahçede yapmak istedikleri etkinlikler aylık planda yer alan kazanımlar-göstergeler ve kavramlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Çocukların bahçe planları bütünleştirilmiş etkinlik planı şeklinde düzenlenmiştir. Çocukların tüm planlarına yer vermeye çalışılmıştır. “Deli dansı” diye adlandırdıkları planlarını arkadaşlarıyla sınıfta ve bahçede kendiliğinden yapmışlardır. Bu yüzden tekrar etkinlik planlarında yer verilmemiştir.

Çocukların “değişik taş” ve “böcek inceleme” fikirleri bütünleştirilmiş etkinlik planı olarak hazırlanmıştır. Etkinliğin ilk bölümüne çocukların planlarından olan “hazine bulma” bölümü eklenmiştir. Çocukların böceklerle ilgili planları farklı bir grupta da olduğu için ilk etkinlik olarak planlanmıştır. “Renkleri incelemek” ve “doğadaki şeylerle (çamur, yaprak vb.) boya yapma” fikirleri bütünleştirilmiş etkinlik planı olarak hazırlanmıştır. “Maket şato yapımı” planı Eskişehir’de yer alan masal şatosundan yola çıkılarak hazırlanmıştır. Etkinlikler uzman görüşüne sunulmuş gerekli düzenlemeler yapılmıştır (Araştırmacı günlüğü, 14.04.2019, s.40).

4.5.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular

Araştırmacı bahçeye çıkmadan önce çocuklara hangi malzemeleri almaları gerektiğini sorup onları yönlendirmeye çalışmaktadır. Araştırmacı günlüğüne, etkinlikte gerekli olan malzemeleri hem çocukların hem de öğretmenin taşımalarının zor olduğu için poşet ya da kutu kullanılacağını not almıştır.

Çocuklarla bahçeye çıkılmadan önce okul kapısının önünde sıra olmaları sağlanmış ve yapılacaklar hakkında soru yanıt yöntemi ile çocukların sürece odaklanmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmacı ne için bahçeye çıkacaklarını sorduğunda “*keşif yapmak, renkleri keşfetmek*” biçiminde yanıtlar almıştır. Araştırmacı çocuklara keşif yaparken nelere dikkat edeceklerini, keşif yapmaya nereden başlayacaklarını sorup birlikte karar almalarını sağlamaya çalışmıştır. Çocukların bahçede kendinden çok uzaklaşmaması gerektiğini, herkesin şapkasını ve montunun önünü kapatmasını söylemiştir (Etkinlik video kaydı 2.2.2.,18.04.2019, 0.00-01.04sn.). Bu sırada çocuklardan birinin annesi ve aynı zamanda okulda çalışan bir öğretmen olan (Y8) gelip “*Gerçekten bu havada dışarı mı çıkacaksınız!*” demiştir. Çocuğuna dışarı çıkmaması konusunda uyarıda bulunduğunu ifade etmiştir (Gözlem formu- 4).

Çocukların bahçede heyecanlı ve sabırsız oldukları, etraftaki uyaranlardan (köpek, böcek, ağaç) dolayı öğretmeni dinlemekte zorlandıkları bu nedenle öğretmen açısından sınıf yönetiminin zor olduğu not alınmıştır (Araştırmacı günlüğü, 17.04.2019, s.44).

Etkinlik için Bahçe Çocuk Sınıfında çocuklardan kütüklere oturmaları istenmiştir ama çocukların ilgilerinin dağınık olduğu görülmüştür. Araştırmacı sınıfın ortasına geçip çocukları yanına çağırıştır. Gruplama yapılacağını ve bunun için söylenecek sayıya dikkat etmeleri gerektiği açıklanmıştır. Çocuklar bu durumda dikkatlerini verebilmişlerdir. Grupların açık sınıfta belirli köşelerde toplanmaları istenmiştir: “*Birler sanat merkezine, ikiler dramatik oyun merkezine, üçler kitap merkezine, dörtler terazinin oraya toplansın.*” (Etkinlik video kaydı 2.1.1.,17.04.2019, 0.00-01.52 sn.).

Çocukların oyun parkına olan ilgileri ve bahçeye yeni yapılan tulumbayı merak ettikleri için bahçede yapılan bir etkinlikten önce öğrenme merkezlerinde oyun zamanının 15 dakikası bahçede geçirilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 17.04.2019, s.43).

4.5.2. İkinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular

İkinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular *Etkinliklere olan ilgileri, Gelişimsel süreçlerine yönelik ve Doğa deneyimlerine yönelik* olmak üzere üç tema altında incelenmiştir.

Etkinliklere olan ilgileri: Çocuklardan çoğu bahçeye çıkma fikrine heyecanlı yaklaşıp da birkaç çocuk havanın soğuk olduğunu ve hasta olabileceklerini ifade etmişlerdir. Araştırmacı soğuktan korunmak için korunaklı giyineceklerini ve bahçede geçirilen sürenin bu nedenle az olacağını söylemiştir. Bahçede yapılacaklar hakkında konuşulmuş olsa da bahçeye çıkar çıkmaz köpek kulübesinin yanına giden çocuklar olmuştur. Araştırmacı uyarmasına karşın tekrar köpeğin yanına gidip kulübenin içine top atmaya çalışmışlardır. Bazı çocuklar ağaca tırmanmaya çalışmış, böcek ve solucan aramaya başlamışlardır. Çocuklara süre tanınmıştır.

Etkinlik için hazine haritası verileceği söylendiğinde çocuklar ilgilerini öğretmene yönlendirmiş ve bazı çocukların çok heyecanlandıkları gözlemlenmiştir (Etkinlik video kaydı 2.1.1.,17.04.2019, 04.46 sn.). İlgisi dağınık gibi görünen ve sürekli ağaca çıkmaya çalışan çocuk (E1) sınıfa giderken “*Öğretmenim ben bu oyunu çok sevdim.*” diyerek etkinlikten çok keyif aldığını dile getirmiştir (Etkinlik video kaydı 2.1.2.,17.04.2019, 0.00-0.57 sn.).

Bugün Ne Öğrendim? değerlendirme kağıdını yapmak istemeyen çocuklar olmuştur. İsteyen çocuklara verilmiştir. Çocuklar *Bugün Ne Öğrendim?* kağıdında yüz ifadelerini genellikle mutlu olarak işaretlemişlerdir. Bahçede az kaldığı için üzgün (E1), havalının soğuk olduğu için şaşkın (K2), ayakkabısını sürekli giyip çıkardığı için kızgın (A1) yüz ifadelerini işaretleyen birer çocuk olmuştur.

Gelişimsel süreçlerine yönelik: Araştırmacı sınıfta bahçede yapılacak etkinlik için hangi malzemelere gereksinimleri olduğunu çocuklara sormuştur. Bant, kâğıt, yapıştırıcı, fırça diyen çocuklar olmuştur. M3: “*Hiçbir şeye ihtiyacımız yok doğayı kullanırız. Mesela düşmüş bir yaprağı kullanırız.*” demiştir.

Çocukların çabucak etkinliğe geçebildikleri ve etkinlik için iş birliği yaptıkları görülmüştür:

A3: “*Öğretmenim biz planladık.*”

Araştırmacı: “*Ne yapacaksınız?*”

K1: “*Biz şöyle düşündük: şurada ve şurada hazine olabilir diye düşündük (Eliyle işaret ediyor). E3, A3 ve A5 şuraya gidecek; ben ve D3 buraya gideceğiz.*” (Etkinlik video kaydı 2.1.1., 17.04.2019, 11.02 sn.).

Çocuklar bahçede renk elde etmek için yaprakları, çiçek ve küçük çalıları kâğıda sürterek, parmaklarıyla ezerek, ıslatarak; kağıtları toprağa, çimene sürterek ve bant kullanarak renk çıkartmaya çalışmış kendi çözümlerini denemişlerdir.

Doğa deneyimlerine yönelik: Çocukların doğaya karşı dikkatli oldukları gözlemlenmiştir. Bahçeye çıkarken iki çocuk (M3, A2) arasında şöyle bir diyalog geçmiştir:

M3: “Düşen yaprakları alacağız bir tane bile koparmayacağız tamam mı?”

A2: “Sadece düşenleri alacağım.” (Etkinlik video kaydı 2.2.1.,18.04.2019, 18.02sn.).

Çocukların çevrelerine karşı merak içinde oldukları gözlemlenmiştir. Bahçe Çocuk Sınıfına geldiklerinde hemen kütükleri devirip böcek ve solucan aramaya başlamışlardır. Birkaç çocuk sınıfın hemen yanında olan köpekle ilgilenmiş bir kısım çocuk da ağaca tırmanmaya çalışmıştır (Etkinlik video kaydı 2.1.1.,17.04.2019, 0.00-01.52 sn.).

4.6. Ara Planlama (26-28 Nisan 2019)

İkinci uygulamada sadece iki etkinlik uygulanabilmiştir. Okul programı dahilinde 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı nedeniyle bir hafta boyunca ortak etkinlikler yapılmıştır. Uygulanan etkinliklerin bir kısmı bahçede yapılmıştır. Bahçede olunan zaman içerisinde çocuklar yine oyun parkına gidip gidemeyeceklerini sormuşlardır (Araştırmacı günlüğü, 22-24-26 Nisan 2019, s.47-49).

Çocuklarla yapılan planlama (11.04.2019) ve son yapılan etkinliklerdeki çocukların ilgileri göz önünde bulundurularak etkinlikler oluşturulmuştur. Eylem planı olarak ara değerlendirme de eklenmiştir. (Bkz. Tablo 4.11.).

4.7. Üçüncü Uygulama (27.04.2019- 03.05.2019)

Ara planlamaya göre üçüncü uygulama; (a) etkinliklerin yazımı, (b) bireysel görüşmeler ve (c) etkinliklerin uygulanması aşamalarından oluşmaktadır.

Tablo 4.11. Üçüncü uygulama planı

Tarih	Eylem Planı
27-28 Nisan 2019	Etkinliklerin yazımı
29-30 Nisan 2019	Etkinliklerin uygulanması
2 Mayıs 2019	Bahçe turu, fotoğraf çekimi ve Bahçe Çocuk Anı Posterinin hazırlanması
3 Mayıs 2019	Bahçe Çocuk Anı Posterlerinin sunumu

4.7.1. Üçüncü uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular

Üçüncü uygulama sürecinde açık havada yapılması planlanan etkinliklerin tümü bahçede uygulanmıştır. Aşağıda planlama ve uygulama sürecine yönelik bulgulara yer verilmiştir.

4.7.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular

Planlama sürecinde okul programına göre düzenlenmiş etkinliklerin yazımı ve bireysel görüşmelerle süreç planlanmıştır.

Tablo 4.12. Üçüncü uygulama gerçekleştirilen etkinlikler

TARİH	ETKİNLİĞİN ADI	ETKİNLİĞİN TÜRÜ	YER
29.04.2019	Entomolog Olalım	Fen Etkinliği	Bahçe Çocuk Sınıfı Arka bahçe
30.04.2019	Harf Avcıları	Bütünleştirilmiş Okuma yazmaya Hazırlık ve Sanat Etkinliği	Bahçe Çocuk Sınıfı Arka bahçe Yan bahçe (1)

4.7.1.1.1. Etkinliklerin yazımı

Çocuklar Bahçe Çocuk Sınıfında sürekli böcek aradıkları ve *Taşlar ve Böcekler* etkinliğinin de yarım kalmasından dolayı *Entomolog Olalım* adlı bir etkinlik oluşturulmuştur. Bir velinin entomolog olması ve çalıştığı laboratuvara gezi düzenleme imkânının olması bu terimin verilmesi için uygun olduğu düşünülmüştür. Sınıfta iki çocuğun okumayı bilmeleri ve bazı çocukların da harfleri tanıyarak heceleri okumaları üzerine diğer çocukların okumaya karşı olan ilgileri daha da artmıştır. Çocukların isimlerini yazma isteklerinin artması *Harf Avcıları* adlı etkinliğin oluşturulmasını sağlamıştır (Araştırmacı günlüğü, 27.04.2019, s.52).

4.7.1.1.2. Bireysel görüşmeler

Araştırmacı ve tez danışmanı ile yapılan görüşmede eylem planı düzenlenmiştir. Yazılması planlanan etkinlikler hakkında görüş ve öneri alınmıştır. Yazılan etkinlikler

uzman görüşüne sunulmuş gerekli düzenlemeler yapılmıştır (Araştırmacı günlüğü, 27.04.2019, s.52).

4.7.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular

Çocukların oyun parkına ilgileri yoğun bir şekilde devam ettiği için öğrenme merkezlerinde oyun zamanının 15 dakikasında oyun parkına çıkılmıştır.

Araştırmacı çocuklara sınıftayken alması gereken malzemeleri söylemiş ve Bahçe Çocuk Sınıfına gidip oturmalarını istemiştir. Çocuklardan birkaçı gözlem kutusunu da yanında getirmiştir. Çocukların çoğunun masalarda oturmuş olduğu gözlemlenmiştir. (Araştırmacı günlüğü, 29.04.2019, s.54).

Gerekli olmayan materyallerin çocukların ilgilerini etkinliğe vermelerini güçleştirdiği görülmüştür. Etkinlikte kullanılmayacağı zamanlarda gözlem kutularını almamanın daha iyi olacağını araştırmacı günlüğünde ifade etmiştir (Araştırmacı günlüğü, 30.04.2019, s.57).

Etkinlik malzemelerinin ayrı ayrı kutulanması araştırmacının işini kolaylaştırmıştır. Daha önceden açık sınıfı/bahçeyi hazırlamanın imkânsız oluşu ve tek malzeme kutusu ile bahçeye çıkmanın etkinlik sürecini az da olsa olumsuz etkilediği görülmüştür. Malzemeler karışmakta ya da çocuklar beklemek zorunda kaldıkları için ayrı ayrı kutulanması gerekmektedir.

Araştırmacı çocukların ilgilerini toplayabilme konusunda daha iyi olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı etkinlik sürecinde farklı ses ve tonlamalar kullanarak, çocukları farklı alanlara çağırarak ve parmak oyunu ile çocukların dikkatlerini toplayabildiğini, onları gözlemleyerek ilgilerinin dağıldığı noktada sürecin yeniden şekillendirilebileceğini fark etmiştir (Araştırmacı günlüğü, 30.04.2019, s.57). Çocuklar ahşap oturma alanına çağırılmıştır. Araştırmacı bu durumu günlüğünde *“Etkinlik geçişlerinde sorun yaşandığı için yani beni dinlemelerinde sorun olduğu için onları ahşap oturma alanına çağırdım.”* şeklinde ifade etmiştir (Araştırmacı günlüğü, 30.04.2019, s.56). Araştırmacı herkes hazır olduktan sonra etkinlikte ne yapacaklarını söyleyeceğini belirtmiş ve tüm çocukların araştırmacıya odaklandığı görülmüştür (Etkinlik video kaydı 3.2.2., 30.04.2019, 08.40 sn.).

Çocukların sürece alıştıkları ancak araştırmacının hala endişe yaşadığı araştırmacı günlüğüne aldığı şu not ile ortaya çıkmaktadır:

“Çocuklara malzemeleri verdim ve kalan süreci kendileri yaptıkları için daha keyifli olduklarını düşünüyorum. Etkinliğin başında da şarkılar söylüyorlardı. Bu aşamada da şarkılar söylediler. Açık sınıfta olduğumuz için çocukların rahat olduklarını düşünüyorum. Etkinliği tamamlayan çocuklar köpekle ilgilendiler, böcek aradılar, arkadaşlarıyla oyunlar kurdular ama açık bir alan olsaydı, sınıftan dışarı çıkma ihtimalleri olsaydı hepsini kontrol etmek zor olabilirdi.” (Araştırmacı günlüğü, 30.04.2019, s.57).

Güvenlik tedbiri için araştırmacı çocuklara, böcekleri incelerken onlara zarar vermeyecekleri gibi böceklerden gelecek zararlara karşı da dikkatli olmaları konusunda uyarıda bulunmuştur. Daha sonraki süreçte çocukların dikkatli oldukları gözlemlenmiştir (Gözlem formu-6).

Açık havada etkinlik süreçlerinde hava durumunun büyük bir etken olduğu ortaya çıkmıştır. Rüzgâr etkinlik materyallerini uçurmuş ve çocuklarla birlikte kağıtlar toplanmıştır. Araştırmacı havaların daha da ısınacağı için velilerden şapka istemesi gerektiğini not almıştır. Etkinlik ve etkinlik materyalleri hazırlanırken hava durumları da göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca araştırmacı çocuklarla birlikte böcek ve sineklere olan tikslenme ve dokunamama davranışının oldukça azaldığını da günlüğe yazmıştır (Araştırmacı günlüğü, 29.04.2019, s.55).

“Harf Avcıları” etkinliğine okul öncesi eğitim öğretmeni olan uzman gözlemci (Y2) katılmıştır (Bkz. Görsel 4.5.)

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE AÇIK HAVADA ÖĞRENME DENEYİMLERİNE
YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI: "BAHÇE ÇOCUK'TA ÖĞRENİYORUM"
UZMAN GÖZLEM FORMU

- Çocukların etkinliklere katılım durumları nasıl?
- Çocuklar etkinlik sırasında nasıl bir duygu durumunda?

Tarih: 30/04/2019

Etkinlik adı: Harf Avcıları

Bahçede geçirilen süre: 70dk

Çocuklar etkinlikte de isteklidirler. Birbirlerine yardımcı olduklarını gördüm. Keyiflidirler. Sürece parkları süzleyerek eşlik ettiler. Yolu sıra geçişlerde dikkat dağınıklıkları yapardı. Köpek Mia ve solucan gözlemi yapma istekleri, ağaca tırmanma istekleri dikkat çekti. İşbirlikleri güzeldi. Sınıfın genel atmosferi çok iyiydi. uyumlu ve mutlu. Sorun yarayan, arkadaşını rahatsız eden, katılmayı reddeden çocuklar gözlemlenmedi. Rüzgar etkinliği olumsuz etkiledi. Çocuklar uçuran kağıtlarla mücadeleye giriştiği anlar oldu. Etkinliğin son kısmındaki bireysel çalışmada çok isteklidirler. Herkes kendi işine odaklanmış haldeydi. Etkinliklerini beğeni ile arkadaşlarına gösterip anlatanlar oldu. Sorulara memnun görünüyorlar. İletişimleri güzel. Yapıldırılmamız etkinlik ilgi gördü.

Görsel 4.5. Uzman gözlemcinin (Y2) notları

4.7.2. Üçüncü uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular

Üçüncü uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular *Etkinliklere olan ilgileri, Gelişimsel süreçlerine yönelik ve Doğa deneyimlerine yönelik* temaları altında incelenmiştir.

Etkinliklere olan ilgileri: Çocukların mutlaka oyun parkında zaman geçirmek istedikleri görülmüştür. Bu nedenle öğrenme merkezlerinde oyun zamanında parka gidilmediği durumda etkinlikten sonra 15 dakika parkta zaman geçirilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 30.04.2019, s.57).

Çocukların dikkatlerinin daha az dağıldığı, etkinliklere daha çok odaklandıkları, etkinlik için bekledikleri; keyifli oldukları, şarkı söyledikleri gözlemlenmiştir. İki çocuğun (D1, M3) zaman zaman etkinlikle ilgilenmeyip yerde böcek aradıkları, Bir

çocuğun (E1) ağaca çıkma, köpeğe bakma, sınıfta ara ara dolaşma davranışları gözlemlenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 29.04.2019, s.55).

Çocukların etkinlikler anında heyecanlı ve keyifli oldukları görülmüştür. Birbirlerine espri yapmışlardır. A4: “*Solucanlar peçeteye gidiyor, burnunu silecek galiba*” diyerek gülmüşlerdir (Gözlem formu-6).

Etkinlik başladığında çocukların hemen işe koyuldukları görülmüştür (Etkinlik video kaydı 3.1.1.,29.04.2019, 08.30 sn.). Çocuklar birbirlerine yardımcı olmuşlardır, çözüm aramışlardır. Başka bir sınıf bahçede etkinlik yaparken gürültü olmuştur ama çocukların bundan etkilenmedikleri, etkinliklerine devam ettikleri görülmüştür (Etkinlik video kaydı 3.2.3., 30.04.2019, 28.04 sn.).

Çocuklara *Bugün Ne Öğrendim?* kâğıdı dağıtılmıştır. Daha çok yaptıkları deneyi çizmişlerdir. Farklı böcekler ve bahçeyi çizen çocuklar olmuştur. Genelde mutlu yüz ifadesini boyamışlardır. İki çocuk (A4, K2) normal, iki çocuk (A1, K1) şaşkın, bir çocuk (A2) böcek bulamadığı için üzgün yüzü boyadığını ifade etmiştir.

Diğer etkinlikte çocuklar *Bugün Ne Öğrendim?* Değerlendirme kağıdını yapmak istemedikleri için dağıtılmamış, etkinlik değerlendirme soruları sorulmuştur. Çocuklar etkinlikte mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Etkinliğin sevmedikleri bir aşaması olmamıştır.

Gelişimsel süreçlerine yönelik: Araştırmacı etkinlikte yardıma ihtiyacı olan çocuklara yardım etmiştir. Çocuklar birbirlerine yardımcı olmuşlardır, çözüm aramışlardır. Çocukların paylaşımda ve iş birliğinde buldukları görülmüştür. İki çocuk (M2, E3) araştırmacıdan etkinlikte yapacakları görevlerini gözlem defterlerine yazdırmak istemiştir. Birlikte böcek aramaya ve incelemeye karar vermişlerdir. Böcekleri elleyemeyen bazı çocuklar gözlem kutularına koymak için arkadaşlarından yardım istemişlerdir. Böcek bulamayanlar birbirleriyle paylaşmışlardır (Etkinlik video kaydı 3.1.1.,29.04.2019, 28.05 sn.).

Çocuklar kendi öğrenmelerinin farkında olup çizerken aynı zamanda arkadaşları ile iletişim halinde oldukları görülmüştür. Çocukların böcekleri inceleyip gözlem defterlerine çizerken aralarında geçen diyalog aşağıdaki gibi olmuştur.

E4: “*Kırkayağın rengini öğrendim.*”

M1: “*Ben solucanın ne yediğini öğrendim. Dört yapraklı ot yiyor.*”

E1: “*Kırkayak ve solucanlar çimen yiyorlar.*”

P: “*Benim solucanım da ot yiyor.*”

E4: “*O zaman dört yapraklı yonca ve çimen çizelim.*”

M1: “(Solucan) nasıl yaşıyor?” (Düşünüyor).

E4: “Tarlalarda yaşıyor.”

M1: “Yani tarlalarda yaşıyor. Bu tarla olsun...seraya benzettim.” (Gülüyor)

E4: “Evet. Solucan, dört yapraklı ve ot. Kırkayak neyle besleniyor şimdi?”

M1: “Solucanla.”

E4: “Solucanla (Gülüyor). Kırkayak değişik böcekler yiyor, ot yiyor. Ben buraya ot çizmeyeğim değişik böcekler çizeyim...” (Etkinlik video kaydı 3.1.1.,29.04.2019, 25.20sn.).

Çocukların etkinlik sürecini tahmin edip uygulamaya geçtikleri görülmüştür. Araştırmacı çocuklardan deney kabında gözlemlediklerini gözlem defterlerine çizmelerini istemeden çocukların çizdikleri gözlemlenmiştir. Aynı zamanda çocuklar kendi kendilerine şarkı söylemeye başlamışlardır (Araştırmacı günlüğü, 29.04.2019, s.54; Etkinlik video kaydı 3.1.3.,29.04.2019, 14.08 sn.).

Doğa deneyimlerine yönelik: Çocukların doğaya karşı sorumluluk kazandıkları görülmüştür. Araştırmacı “Eğer sen bir entomolog gibi böcek inceleyeceksen nelere dikkat etmelisin?” biçiminde bir soru sorunca çocuklardan böceklere zarar vermemeleri yönünde birçok yanıt gelmiştir.

Çocukların böcek korkularında azalma olduğu gözlemlenmiştir. Çocuklardan biri (D3) duvarda “Büyük sivrisinek” diye adlandırdığı sineği kanadından tutmak istediğini söylemiştir. Arkadaşından cesaret alarak dokunmaya çalışan başka çocuklar da olmuştur. (D3) sineği tutmuş ve arkadaşlarının da incelemeleri için gözlem kutusuna koymuştur (Araştırmacı günlüğü, 29.04.2019, s.54). Çocukların böcek inceleme isteklerinin hala devam ettiği görülmüştür. Ertesi günkü etkinlikten sonra (E1) böcek incelemek istediğini söylemiştir, sınıf çocuklar tarafından toplanırken ağaca çıkan, böcek arayan çocuklar olmuştur (Etkinlik video kaydı 3.2.1., 30.04.2019, 26.09 sn.).

4.8. Ara Değerlendirme

Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi ardından Bahçe Çocuk Anı Posterleri çalışmaları yapılmıştır.

4.8.1. Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi (02.05.2019)

Hava yağmurlu olduğu için sınıftan çıkarak bahçe turu yapılmıştır. Yağmur dindiğinde bahçe turuna başlanmıştır. Gönüllü çocuklarla gruplar halinde bahçe turu yapılmıştır. Çocuklardan biri (A1) “Ben gelmek istemiyorum!” deyince bahçe turuna

katılmaktan vazgeçen çocuklar olmuştur. Çocuklarla gerçekleşen diyalog şu şekilde olmuştur:

Araştırmacı: Ö ve P üşüdüğü için çıkmak istemiyor. A1 neden çıkmak istemiyor?

A1: Ben hep... belki hasta olurum. Bugün zaten hastaneye gittik. Hastanede biraz bulaştı mı bilmiyorum ama ben çıkmak istemiyorum. Keyifsiz oluyor.

Araştırmacı: Keyifsiz mi oluyor?

A1: Hem de hasta olabilirim.

Ö: Ben de keyifsiz oluyorum. Hasta da olabilirim.

Araştırmacı: Sanırım A1 bahçe turuna keyifsiz diyor.

A1: Zaten boğazım acıyor (öksürüyor).

Ö: Benim de boğazım ağrıyor.

A1: Ben postere keyifsiz diyorum tur da keyifsiz.

Araştırmacı: Peki bunları nasıl keyifli hale getirebiliriz? Ben merak ettim. Bir önerin varsa keyifli hale getirelim.

A1: Velilerden Kızılderili kostümü isteyelim onlarla, ya da asker kostümü isteyelim, daddiri dat dat dat (melodi söyleyerek dans ediyor.)

Araştırmacı: Bugün tam da istediğin bir şey olacak gibi. Sanki senin istediğini biliyordum gibi bugün bir etkinlik hazırladım belki ondan sonra çekmek isteyebilirsin...A4 ve K2 neden gelmek istemiyor?

A4: Bana çok sıkıcı geldi.

K2: Annem dışarı çıkmama izin vermiyor (Ses kaydı- 19, 02.05.2019, 03.57 sn.).”

Beş çocuk (A1, Ö, P, A4, K2) bahçe turu ve fotoğraf çekimine gelmemiştir. Başka bir öğretmen çocuklarla ilgilenmiştir. Okula gelmeyen beş çocuk vardır (A5, D1, E3, E4, M2). Bu nedenle 11 çocukla bahçe turu yapılmıştır. Havanın kapalı ancak 18 derece olduğu belirlenmiştir. Gönüllü çocuklarla bahçe turuna çıkılmış, bahçeyi dolaşarak belirli alanlarda sorular sorulmuştur. Çocuklar bahçede otlar ve yapraklarla ilgilendikleri görülmüştür (Araştırmacı günlüğü, 02.05.2019, s.59). “Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?” sorusunun yanıtlarının kodları tabloda gösterilmiştir (Bkz. Tablo 4.13.).

Tablo 4.13. İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları- 1

Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?	f
Mutlu	6
Doğaya yönelik	2
Eğlenceli	1
Hiçbir şey	1

Tablo 4.13. (Devam) İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları- 1

Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?	f
Garip	1
Frekans toplamı	11

Mutlu: “Mutlu”, “çok mutlu bir şey” ve “güzel” yanıtları bu koda dahil edilmiştir.

Doğaya yönelik: Bahçede olmaktan dolayı “nefes almayı” ve “temiz havayı” hisseden çocuklar olmuştur. İkisi de *Temiz hava* koduna dahil edilmiştir.

Eğlenceli: “Bahçede olmak eğlenceli” diyen bir çocuk (A2) olmuştur.

Hiçbir şey: Bahçede olmaktan dolayı hiçbir şey hissetmeyen bir çocuk (M1) olmuştur.

Garip: Bahçede olmaktan dolayı garip hisseden bir çocuk (D2) aşağıdaki gibi yanıt vermiştir:

Araştırmacı: Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?

D2: Yani ne düşündürüyor, hissettirmek değil de! Karnımda kaç nefes alıyorum ben onu söyleyeyim.

Araştırmacı: Nasıl yani?

D2: Karnımda kaç tane nefes aldığımı hesaplıyorum ben bence.

Araştırmacı: Neden?

D2: (Gülüyor) bilmem.

A3: Öğretmenim burada patates var.

Araştırmacı: Bahçede olmak sana ne hissettiriyor M3?

D2: Patates toplamak (Gülüyor).” (Ses kaydı- 16, 02.05.2019, 03.16 sn.).

“Bahçede nerede olmaktan mutluluk duyuyorsun?” sorusuna daha çok Bahçe Çocuk Sınıfı ve oyun parkı olarak yanıt vermişlerdir (Bkz. Tablo 4.14.).

Tablo 4.14. İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-2

Bahçede nerede olmaktan mutluluk duyuyorsun?	f
Bahçe Çocuk Sınıfı	4
Oyun parkı	3
Hobi bahçesi/ “ıspanak bahçemiz”	2
Bahçede	1
Kompost	1
Frekans toplamı	11

Çocukların posterlerine yapıştırmak için fotoğrafını çektikleri yerler Tablo 4.15’de gösterilmiştir. En fazla ağaçların fotoğrafını çekmişlerdir. Küçük ağaç, ağaç gövdesi ve Bahçe Çocuk Sınıfındaki ağaç onlar için önemli olmuştur (Araştırmacı günlüğü, 02.05.2019, s.59).

Tablo 4.15. İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-3

Bahçede senin için önemli olan yerin fotoğrafını çeker misin?	f
Ağaçlar	4
Bahçe Çocuk Sınıfı	2
Büyük sinekler	2
Oyun parkı	1
Hobi bahçesi	1
Köpek kulübesi	1
Frekans toplamı	11

Çocuklara aynı zamanda bahçede yapılan ve en çok hoşlarına giden etkinlik sorulmuştur. Çocukların yanıtları aşağıdaki gibi olmuştur (Bkz. Tablo 4.16.).

Tablo 4.16. İkinci tur görüşme sorusu ve yanıtları-4

Bahçede yaptığımız etkinliklerden en çok hoşuna giden hangisidir?	f
“Hazine bulmaca”	3
“Harflerimizle etkinlik yapmak”	2
“Kumdan resim yapmak”	1
“Kompostu karıştırmak”	1
“Kaşıkla oynamak (pinpon topu taşıma)”	1
“Pirana balığı etkinliği”	1
“Taşlarla saat yapmak”	1
“Saksıları boyamak”	1
Frekans toplamı	11

Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfında ilk dönem yapılan etkinlikleri hatırladıkları görülmüştür (“Taşlarla saat yapmak”).

4.8.2. Bahçe Çocuk Anı Posterlerinin sunumu (03.05.2019)

Çocukların *Bahçe Çocuk Anı Posterlerini* hazırlarken ve sunarken istekli olmaları için farklı yöntemler komite toplantılarında konuşulmuştur. Çocukların poster sunum sürecinde sıkıldıkları için poster sunumlarını daha kısa ve isteyen çocukların dinleyici olarak katıldıkları *poster asma* şeklinde düzenlenme kararı geçerlik komitesi toplantısında alınmıştır (Araştırmacı günlüğü, 15.04.2019, s.41).

Son uygulanan etkinliğin değerlendirilmesi yapıldıktan sonra çocuklara bahçe turu ve poster hazırlama çalışmalarının iki gün sonra yapılacağı söylenmiştir. Bunun üzerine bazı çocuklar poster hazırlamak istemediklerini ve sıkıldıklarını dile getirmişlerdir. Çocuk A1: “*Bir daha bir daha aynı şeyi yapmak sıkıcı! Bir kere yapınca eğlenceli oluyor.*” diye ifade etmiştir (Etkinlik değerlendirme ses kaydı, 30.04.2019, 10.17 sn.).

Üçüncü uygulamanın ardından yapılacak olan poster hazırlama ve sunma süreci için araştırmacı farklı bir yöntem planlamıştır. Araştırmacı kendi için kostüm tasarlamış ve bir karakter oluşturmaya çalışmıştır. *Aşey* isimli karakter doğada yaşayan, bir kabileden gelen ve bileğine rengarenk kurdeleler takarak anılarını biriktiren bir kişidir (Bkz. Görsel 4.6.). Kendini ifade ederken dans ve müziği kullanmayı tercih etmektedir. “*Funga Alafia*” isimli bütünleştirilmiş Türkçe, Müzik ve Sanat Etkinliği olarak hazırlanmıştır (Araştırmacı günlüğü, 01.05.2019, s.59).

Görsel 4.6. *Aşey* rolüne girmiş araştırmacı

Bahçe turu yapıldıktan sonra etkinlik saatinde araştırmacı kostümünü giyip sınıftan içeri beden perküsyonu yaparak girmiştir. Çocuklar bu süreçte dikkat kesilmiştir.

Çocuklarla birlikte beden perküsyonu yapılmış, çocukların ilgileri doğrultusunda bu süre uzatılmıştır. Bileğinde olan renkli kurdeleleri gösterip anılarını nasıl biriktirdiğini anlatmıştır. Çocukların bahçede geçirdikleri anılarını merak ettiğini söyleyip onları posterlerini hazırlamaya teşvik etmiştir. Çocuklar nasıl poster hazırladıklarından bahsetmiştir. *Aşey* posterlerini dinlemek için tekrar geleceğini söyleyip çıkmıştır. Öğretmen sınıfa kostümü çıkarıp geldiğinde çocukların posterlerini hazırlamaya başladıkları görülmüştür (Araştırmacı günlüğü, 02.05.2019, s.60).

Ertesi gün öğrenme merkezlerinde oyun zamanında sergi alanı gibi sınıfın düzenleneceği söylenmiştir. Çocuklara sınıfın duvarlarına ve dolaplara posterlerini asabilecekleri söylenmiştir. Duvarlarda yer bulamayan çocuklar posterleri sandalyelerin arkalarına asmıştır. Sınıfta isteyenlerin poster sunumunu dinleyebileceği isteyenlerin sessizce serbest oyun oynayabilecekleri söylenmiştir. Başta kalabalık olan seyirci kitlesi giderek azalmıştır. Ama çocuklar “*Beni dinleyen yok!*”, “*Kim gelmek ister?*” diye seslendiklerinde gönüllü dinleyiciler gelmiştir (Sunum 2.2., video kaydı, 03.05.2019, 05.03 sn.), (Araştırmacı günlüğü, 03.05.2019, s.62). Çocukların posterlerinde yer verdikleri detaylar Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17. *Bahçe Çocuk Anı Posterleri- 2*

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DIŞI DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
D3	Toprağın altında bir solucan ve detaylı bir sinek “Solucan çizdim. Çünkü toprağı havalandırıyor.”	Kalpler	<i>Büyük sinekler</i>
E2	Gövdesi detaylı bir ağaç	Güneş, okul, Çocuklar (1, 2, 3 yazıyor)	<i>Küçük ağaç</i> “Ben küçük ağacı çektim çünkü onun yaşaması benim için çok önemli.”
E4	Pirana balığı ve saksı boyama etkinliği	Yok	<i>Bahçe Çocuk Sınıfı</i> “Bahçe Çocuk Sınıfını önemsiyorum ve seviyorum.”
A4	Pirana balığı etkinliği, isim kartı	Ağaçlar ve pasta (süs olsun diye), İki gülen yüz (mutlu olduğu için)	<i>Ağaç</i> “Ağaçları çok seviyorum.”
P	Pirana ve yavru piranalar		<i>Yok</i>
A1	Farklı böcek türleri, harita, sandık, saksı, isim kartı	Meyve, kendi fotoğrafı	<i>Yok</i>

Tablo 4.17. (Devam) *Bahçe Çocuk Anı Posterleri- 2*

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DIŞI DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
S	Kedi ince bir şeyin üzerinde yürüyor, sinek, Bahçe Çocuk Sınıfı, taşlarla saat etkinliği	Kalpler	<i>Köpek kulübesi</i>
K1	Böcek, harita ve taşlar, taşlarla saat etkinliği	Dünya ve çocuklar (23 Nisan etkinliği)	<i>Ağaç gövdesi</i>
A2	Çeşitli taşlar	Pullar	<i>Ağaç, kütük</i>
Ö	İsim kartı, böcek türleri, harita, saksı boyama etkinliği	Meyve	<i>Yok</i>
M1	Yapılan deney detaylı bir şekilde çizilmiş	Gülen yüz ve tarihler	<i>Yok</i>
E1	Büyük bir ağaç ve toprağın altında gizli taşlar	Yok	<i>Oyun parkı</i>
İ	Pirana balığı etkinliği, taşlarla saat etkinliği, böcek, Bahçe Çocuk Sınıfı	Kaydırak, Dünya ve çocuklar (23 Nisan etkinliği)	<i>Bahçe Çocuk Sınıfı</i>
D2	Doğanın renkleri etkinliği, taşlarla saat etkinliği	Dondurma	<i>Sinek</i>
A3	Böcek, solucan	Kelebekler, köpek, kurdele parçası (özel bir anı)	<i>Ağaç</i>
M3	Bahçe Çocuk Sınıfı,	Kelebek, köpek, kalpler	<i>Hobi bahçesi</i> “Çok güzel ve renkli olduğu için”
K2	İsim kartı etkinliği	Yıldızlar, pasta	<i>Yok</i>

Çocukların anı posterlerinde bahçede uygulanan etkinliklere yönelik detaylara yer verdikleri görülmüştür. *Harf Avcıları* etkinliğinden kendi yaptıkları isim kartlarını çizdikleri; *Entomolog Olalım* etkinliğinden farklı böcek türleri çizdikleri, etkinlikte yapılan deneyi detaylı şekilde çizen bir çocuğun olduğu; *Doğanın Renkleri* etkinliği için bir çocuğun (D2) “Renkleri inceledik.” diyerek farklı renkler boyadığı; *Taşlar ve Böcekler* etkinliğinden taşlar, harita ve sandık çizdikleri; *Solucanları inceleylim* etkinliğinden solucan ve toprağın altında olan solucan çizdikleri; *Hızlı ve Dengeli* etkinliğinden kedilerin ince yerlerde yürüdüğünü resmeden ve kedi, köpek resmi çizdikleri; *Ağaçların Sesi Var mı?* adlı etkinlikten (M3) “Ağaçların kalbi olmadığını öğrendim.” şeklinde ifade ederek ağaç ve kalp çizdikleri görülmüştür. Çocukları sürece hazırlamak amacıyla yapılan saksı boyama etkinliği (ardından meyve yediklerini), pirana balığı etkinliği ve ayrıca birinci dönem Bahçe Çocuk Sınıfının içinde yapılan taşlarla saat yapımı etkinliğini çizen çocuklar olmuştur. Kurdele parçası yapıştıran bir çocuk (A2) “Özel bir anım için.” şeklinde ifade etmiştir. 23 Nisan haftasında sınıfta yapılan bir etkinliği de yansıtmışlardır. Birkaç çocuğun Bahçe Çocuk Sınıfını çizdiği görülmüştür.

Süs olsun diye ağaç, yıldız, gülen yüz, pasta, dondurma, yıldızlar ve kelebek çizen, pullarla süsleyen çocuklar (D3, A4, A2, A3, M3, K2, D2, M1) olmuştur.

Hobi bahçesine çilek dikmek için aynı gün bahçeye çıkılmıştır. Çocuklardan E1 ilk defa solucana dokunarak marulların olduğu tarlaya solucan getirmiştir. Sebzelerin iyi büyümesi ve toprağı havalandırması için getirdiğini söylemiştir. Toprağın altına girmeyen solucanı güneşten elleriyle gölge yaparak korumuştur (Araştırmacı günlüğü, 03.05.2019, s.63).

4.9. Dördüncü Uygulama (06.05.2019- 08.05.2019)

Dördüncü uygulama; (a) çocuklarla planlama, (b) etkinliklerin yazımı, (c) bireysel görüşmeler ve (d) etkinliklerin uygulanması aşamalarından oluşmaktadır.

Tablo 4.18. *Dördüncü uygulama planı*

Tarih	Eylem Planı
6 Mayıs 2019	Çocuklarla planlama
6 Mayıs 2019	Etkinliklerin yazımı
7 Mayıs 2019	Bireysel görüşmeler
7-8 Mayıs 2019	Etkinliklerin uygulanması

4.9.1. Dördüncü uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular

Planlanan etkinlikler hava koşullarına göre açık havada uygulanmıştır. *Yeşil Günlük* etkinliği tamamen bahçede, *Ayak İzi* etkinliğinin ise belirli bir kısmı (15 dk) bahçede gerçekleştirilmiştir. Dördüncü uygulamanın planlama ve uygulama sürecine ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

4.9.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular

Dördüncü uygulama için iki etkinlik hazırlanmıştır. Uygulama yapılacak gün ve etkinlik detayları velilere mesaj yoluyla bildirilmiştir (Bkz. Tablo 4.19.).

Tablo 4.19. Dördüncü uygulama planlanan etkinlikler

TARİH	ETKİNLİĞİN ADI	ETKİNLİĞİN TÜRÜ	YER
07.05.2019	Yeşil Günlük	Bütünleştirilmiş Fen ve Sanat Etkinliği	Bahçe Çocuk Sınıfı Bütün bahçe
08.05.2019	Ayak İzleri	Bütünleştirilmiş Oyun ve Fen Etkinliği	Bahçe Çocuk Sınıfı Bütün bahçe

4.9.1.1.1. Çocuklarla planlama (06.05.2019)

Çocuklarla planlama yapmak için kısa bir toplantı yapılmıştır. Hızlıca çocukların fikirleri alınmıştır. İlk söz hakkı alan çocuk (E1) parkta oynamak istediğini söylemiştir. Araştırmacı havalarda ısındıkça öğrenme merkezlerinde oyun zamanını tamamen bahçede yapacağını söylemiştir. Çocuklar bu duruma çok sevinmişlerdir. Böceklerle ve taşlarla ilgili etkinlikler istemiş, “*yine yapalım*” demişlerdir. Kesme, yapıştırma, ip baskısı, sanat etkinliği, deniz resmi yapalım diyen çocuklar olmuştur (Planlama- 3, ses kaydı, 06.05.2019, 04.50 sn.).

4.9.1.1.2. Etkinliklerin yazımı

Çocukların bahçede ve etkinliklerdeki ilgilerine göre etkinlikler planlanmaya çalışılmıştır. Çocukların en son yapılan bahçe turunda en çok fotoğrafını çektikleri ve önemli gördükleri ağaçlar olmuştur. Posterlerinde de ağaç çizimlerine yer verdikleri için “Yeşil Günlük” isimli etkinlik oluşturulmuştur. Yeşil Günlük (Dikmen ve Sevde, 2016) isimli kitap etkinlik materyali olarak kullanılmıştır. Ağaçların yapısını resimlerle gösteren ve yaprakların saklanarak günlük oluşturulmasını sağlayan kitaptan yola çıkarak çocukların istedikleri sanat etkinliği olarak devam etmesi planlanmıştır. Yarı yapılandırılmış etkinlik olarak planlanmıştır. Diğer etkinlik çocukların taşları hazine gibi aradıklarında çok keyif aldıkları gözlemlendiği için yine arayıp bulacakları, keşfedecekleri bir etkinlik planlanmaya çalışılmıştır. “Ayak İzleri” etkinliği ile bahçede ayak izleri arayıp kendi ayak izlerini nasıl çıkarabilecekleri konusunda yarı yapılandırılmış bir etkinlik olarak hazırlanmıştır.

Belirli Gün ve Haftalar programı kapsamında Anneler Günü nedeniyle okulda ortak planlanan etkinlikler olduğu için bu uygulamada iki etkinlik hazırlanmıştır. Ara planlama yapılarak sonraki uygulama planlanacaktır (Araştırmacı günlüğü, 06.05.2019, s.64).

4.9.1.1.3. Bireysel görüşmeler

Tez danışmanı ile yapılan görüşmede eylem planı onaylanmış, komitelerde alınan poster sunumuyla ilgili kararın olumlu yönde yansımaları paylaşılmıştır. Çocukların Bahçe Çocuk Günlerim adlı dosyalarına koydukları “*Bugün Ne Öğrendim?*” adlı değerlendirme kağıtlarını yapmak istemedikleri söylenmiş, bunun yerine etkinlik ürünlerini dosyaya koyabilecekleri kararı alınmıştır. Etkinlik değerlendirmeleri etkinlik planında yer alan değerlendirme soruları ile yapıp video/ses kaydı olarak alınması kararlaştırılmıştır. Etkinlikler uzman görüşüne sunulmuştur. (Araştırmacı günlüğü, 26.04.2019, s.51).

4.9.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular

Etkinlik materyali olan kitap ile çocukların ilgisi çekilmiştir. Bazı çocukların ilgisi yine böceklere ve açık sınıfın yanında bulunan köpeğe kaymıştır ama bu sefer kısa süreli olmuştur (Araştırmacı günlüğü, 07.05.2019, s. 65). Oyun parkının olduğu alanda yapılan etkinlikte çocuklar parka yönelmiş ilgilerini tamamen etkinlikte tutamamışlardır. Oyun parkında serbest zaman geçirdikten sonra daha kolay etkinliklerine odaklandıkları görülmüştür (Araştırmacı günlüğü, 08.05.2019, s. 67-68).

Etkinlik sürecinin bölünmemesi için boya malzemelerinin kullanıldığı alana kova içerisinde su getirilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 07.05.2019, s. 65).

Etkinlik süreci çocuklara bırakıldığı için gerekli yerlerde müdahalede bulunulmuştur. Araştırmacı yarı yapılandırılmış etkinlik şeklinde düzenlendiği için sürecin daha rahat ilerlediğini fark etmiştir (Araştırmacı günlüğü, 07.05.2019, s. 65). Gözlem formuna şöyle not almıştır: “*Herkes kendi işiyle meşgul ve birbirleri ile iletişimleri de devam ediyor* (Gözlem formu- 10).

Velilerin soğuk havaya tepkileri devam etmiştir. Aynı zamanda veli olan (Y8) öğretmen “*Hava soğuk değil mi?*” diyerek çocuğunu ince giydirdiğini söylemiştir. Bahçede 15 dakika zaman geçirilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 08.05.2019, s. 67).

4.9.2. Dördüncü uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular

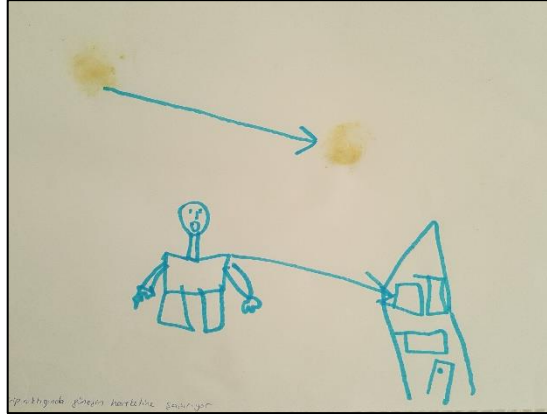
Dördüncü uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular *Etkinliklere olan ilgileri, Gelişimsel süreçlerine yönelik ve Doğa deneyimlerine yönelik* temaları altında incelenmiştir.

Etkinliklere olan ilgileri: Bahçe Çocuk Sınıfında etkinlik öncesi masalarda oturan çocuklar olduğu kadar ağaca tırmanan, böcek arayan ve köpeğin yanında olan çocuklar da olmuştur. Çocuklardan biri (A1) masaya solucan koyup incelemek istediğini söylemiştir (Etkinlik video kaydı 4.1.1.,07.05.2019, 03.40 sn.). Çocuklar sohbet ederek etkinliklerini yapmışlardır. Etkinliğini bitiren çocuklar arkadaşlarının resimlerini nasıl yaptıklarını izlemiş, fikir vermiş, köpekle ilgilenmiş, ağaca çıkmışlardır.

Çocuklar bahçede yeni olan çeşme ile ellerini yıkarken oynamışlardır. Parka gitmek istemişlerdir (Ses kaydı 4.1.1, 07.05.2019, 05.24 sn.).

Gelişimsel süreçlerine yönelik: Devam eden etkinlik sürecinde çocuklar kendi ürünlerini oluştururken birlikte ortak resim yapan ya da ip baskısı, çiçek baskısı yapan çocuklar olmuştur.

Çocuklardan biri Güneşin hareketini kendine özgü bir şekilde resmetmiş ve anlatmıştır. Çocuk (Ö): “...Çocuk eve girmiş Güneş böyle gitmiş. Sonra çocuk çıkmış evden bir bakmış Güneş buradaymış. Şaşırmış!” (Bkz. Görsel 4.7.).

Görsel 4.7. Güneş'in hareketine şaşırın çocuk resmi ve gün batımında ağaç resmi

Diğer etkinlikte çocuklardan biri (M3) “Öğretmenim ben ayak izi dansı keşfettim.” diyerek dans ederek ayak izini çıkartmıştır. Ayak izi çıkartmak için tulumbaya gidip su almışlardır. Çocuklar aynı ayak izine sahip arkadaşlarını bulmuşlardır. Nasıl iz çıkaracaklarını birbirlerine göstermişlerdir (Ses kaydı 4.2.1, 08.05.2019, 14.04 sn.).

Doğa deneyimlerine yönelik: Fırça kullanmak yerine bir çocuğun ottan fırça yaptığı görülmüştür (Gözlem formu- 10). Her zamanki gibi böcek inceleme ve ağaca çıkan çocuklar olmuştur.

4.10. Ara Planlama (8-10 Mayıs 2019)

Dördüncü uygulama okulda uygulanan ortak etkinlikler ve anneler günü etkinlikleri nedeniyle iki gün uygulanabilmiştir. Çocukların ilgileri ve aylık eğitim planı doğrultusunda beşinci uygulama için etkinlikler oluşturulmuştur. Eylem planı üç etkinlik olacak şekilde hazırlanmıştır (Bkz. Tablo 4.20.).

4.11. Beşinci Uygulama (10.05. 2019-15.05.2019)

Yapılan ara planlamaya göre beşinci uygulama; (a) etkinliklerin yazımı ve (b) etkinliklerin uygulanması aşamalarından oluşmaktadır. Bireysel görüşme, alt komite ve geçerlik komitesi toplantısı olacağı için planlanmamıştır. Etkinlikler uzman görüşüne sunulmuştur.

Tablo 4.20. Beşinci uygulama planı

Tarih	Uygulama planı
10-12 Mayıs 2019	Etkinliklerin yazımı
13-14-15 Mayıs 2019	Etkinliklerin uygulanması
16 Mayıs 2019	Bahçe turu, fotoğraf çekimi
17 Mayıs 2019	Bahçe Çocuk Anı Posterlerinin hazırlanması ve sunumu

4.11.1. Beşinci uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular

Etkinlikler haftanın ilk gününden itibaren (pazartesi) sırayla uygulanmış ardından ara değerlendirme yapmak için çocuklarla bahçe turu ve poster sunumu gerçekleştirilmiştir.

4.11.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular

Etkinlik türleri ve uygulama günleri aşağıda tabloda gösterilmiştir (Bkz. Tablo 4.21.).

Tablo 4.21. *Beşinci uygulama planlanan etkinlikler*

TARİH	ETKİNLİĞİN ADI	ETKİNLİĞİN TÜRÜ	YER
13.05.2019	Taşlarla Topluyorum, Eksiltiyorum	Matematik ve Okuma yazmaya Hazırlık Etkinliği	Yan bahçe (2) Ön bahçe (1)
14.05.2019	Doğadan Fırça	Bütünleştirilmiş Oyun ve Sanat Etkinliği	Bahçe Çocuk Sınıfı Arka bahçe Yan bahçe (1)
15.05.2019	Bahçe Çocuk'ta Matematik, Ülkelerden Meksika	Matematik Etkinliği, Sanat Etkinliği	Bahçe Çocuk Sınıfı

4.11.1.1.1. Etkinliklerin yazımı

Çocukların bahçe etkinliklerinde göstermiş oldukları ilgi ve yönelimler göz önünde bulundurulmuştur. Tekrar eden etkinlik konularına yer verilmek istenmemiştir. Böceklerle olan ilgileri nedeniyle alan gezisi planlanmıştır. Alan gezisi bahçe uygulamalarına dahil edilmemiştir. Aylık plan doğrultusunda çocukların Eylül ayında birinci sınıfa başlayacak olmaları etkinlik türü seçimini etkilemiştir.

Taşlarla somut olarak arttırma, eksiltme çalışmaları yapmak ve farklı bahçe alanını kullanmak için “Taşlarla Topluyorum, Eksiltiyorum” etkinliği planlanmıştır. Çocukların sanat etkinliklerine ilgilerinin artmasından dolayı planlanan “Doğadan Fırça” etkinliğinin bir bölümüne, keşfetmeyi sevdikleri için bahçeye saklanan kartları bulma kısmı eklenmiştir. Üçüncü etkinlik olarak “Bahçe Çocuk'ta Matematik ve Ülkelerden Meksika” isimli ayrı iki tane etkinlik planlanmıştır.

4.11.1.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular

Havalar ısındıkça bahçede daha çok vakit geçirilmeye başlanmıştır. Öğrenme merkezlerinde oyun zamanı ve hikâye saati bahçede yapılmıştır. Çocuklar yine de fırsat buldukça parkta oynamak istediklerini dile getirmişlerdir.

Soğuk havalarda olan veli müdahaleleri sıcak havada da çocuğuna şapkasını takması konusunda olmuştur (Araştırmacı günlüğü, 13.05.2019, s.71).

Araştırmacı bahçedeyken çocukların bir araya toplanmaları için “*Sarı sınıf toplanıyoruz! 10, 9, 8, ...1, 0*” diye saymıştır. Çocukların alıştığı bu rutin bir araya toplanıp ikili sıra olmalarını sağlamıştır. Çocukların yetiştirme durumlarına göre yavaş ya da hızlı bir şekilde 10'dan 0'a doğru sayılmaktadır (Araştırmacı günlüğü, 14.05.2019, s.72).

Bahçe Çocuk Sınıfında çocuklar yuvarlak masalarda oturdukları için dikkatlerini çekmek zor olmaktadır. Bunun için araştırmacı parmak oyunundan, çocukları hareketlendirerek ya da küçük oyunlardan yararlanmışır (Araştırmacı günlüğü, 14.05.2019, s.72).

Beşinci uygulamada çocukların sürece alıştıkları ve sorumluluklar aldıkları görülmüştür. Daha araştırmacı söylemeden çocuklar masalarını silmiş, ellerini ve boya paletlerini kendileri yıkamıştır (Etkinlik video kaydı 5.2.3, 14.05.2019, 10.03 sn.).

Bir bahçe etkinliğinin sonunda çekingen olan bir çocuk (E2) araştırmacıya sarılmışır. Araştırmacı bu durumu “*sürecin çok güzel geçtiğine dair işaret*” olarak yorumlamıştır (Araştırmacı günlüğü, 13.05.2019, s.71).

Araştırmacı “*Çocukların etkinliğe olan ilgisini, mutluluğunu gördüm ben de keyif aldım.*” şeklinde not almıştır (Araştırmacı günlüğü, 14.05.2019, s.73).

4.11.2. Beşinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular

Beşinci uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular *Etkinliklere olan ilgileri, Gelişimsel süreçlerine yönelik ve Doğa deneyimlerine yönelik* temaları altında incelenmiştir.

Etkinliklere olan ilgileri: Çocuklara güne başlama zamanında bahçeye çıkılacağı, Bahçe Çocuk’ ta etkinlik yapılacağı söylendiğinde “*Yaşasın! Bahçe Çocuk yapıyoruz!*” biçiminde tepki veren çocuklar olmuştur. “*Parkta oynayacak mıyız?*” diye soran çocuklar da olmuştur.

Araştırmacı günlüğünde çocukların Bahçe Çocuk Sınıfında etkinlik için hazır olduklarını, ne yapacaklarına dair merakla beklediklerini ifade etmiştir: “*Benim içeri girip etkinlikle ilgili açıklama yapmamı bekliyorlar.*” Etkinlik kağıtlarını görünce açıklama yapmadan etkinliği tahmin etmişlerdir. Çocukların etkinliğe aktif katıldıkları, gerekli yerlerde arkadaşlarından ya da öğretmenden yardım istedikleri görülmüştür. Etkinliğin sonunda ya da aralarda ağaca çıkma davranışları alışkanlık haline gelmiştir. Çocuklar açısından bir risk yaratmadığı için istekleri engellenmemiştir (Araştırmacı günlüğü, 15.05.2019, s.74).

Gelişimsel süreçlerine yönelik: Çocukların aralarındaki iletişimin olumlu olduğu ve birbirleri için çözüm ürettikleri görülmüştür. Çocukların arkadaşlarını etkinlik anında kontrol ederek eksik ya da yanlış yaptıklarında yardımcı olmaya çalıştıkları görülmüştür.

Hem etkinliklerini yaptıkları hem de arkadaşlarıyla iletişim halinde oldukları, birbirleriyle şakalaştıkları ve gülüp eğlendikleri gözlemlenmiştir (Gözlem Formu-13).

D1 şapkasını çıkararak ve güneşte oturan arkadaşının şapkasını takması konusunda uyarmıştır. Çocukların birbirlerinin etkinliklerini kontrol ettikleri, yardımlaşmaları ve sohbet ettikleri gözlemlenmiştir. (Etkinlik video kaydı 5.3.1, 15.05.2019, 33.54 sn.).

Çocuklardan biri ağaçtan inmekte zorlanmış arkadaşları ona yol göstermiştir (Bkz. Görsel 4.8.). Çocuklardan biri (Ö) ağaca çıkamayan kilolu çocukları kastederek “*kim şişko patates*” diye sormuştur. Diğer çocuklar da şişko patates kelimesine gülmüştür. Kilolu olanlardan biri (P) “*Bence en göbeklimiz o*” diyerek diğer arkadaşını kastetmiştir. Sonra yanlış bir soru sorduğunu fark eden çocuk “*ağaç ağaç*” diyerek konuyu kapatmıştır. Ancak çocukların bu söylemden rahatsız olmadıkları gözlemlenmiştir. Araştırmacı hiçbir uyarıda bulunmamıştır (Etkinlik video kaydı 5.2.3, 14.05.2019, 05.10 sn.).

Görsel 4.8. Bahçe Çocuk Sınıfında ağaca çıkan çocuklar

Doğa deneyimlerine yönelik: Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfında kütükleri devirip böcek arama davranışları bir rutin haline gelmiştir.

Etkinlik anında salyangoz kabuğu bulan bir çocuk (D1) “Dünyadaki en küçük salyangoz!”, çocuk (E4) “*Öğretmenim zehirli mantar!*” diye heyecanla bağıarak arkadaşlarına göstermişlerdir. Çocuklar için doğa her zaman heyecan verici olmuştur (Araştırmacı günlüğü, 14.05.2019, s.72).

Çocuklar doğada yaratıcı çözümler bulmuşlardır. Peçete olup olmadığını soran bir çocuğa arkadaşı D2 “Yaprakları peçete gibi kullanabiliriz.” diye yanıt vermiştir (Etkinlik video kaydı 5.2.2, 14.05.2019, 12.06 sn.).

M1: “Öğretmenim bu fırça yamuk yumuk boyuyor.”

Araştırmacı: “Farklı bir fırça yapabilirsin”

E4: “Dalla yapabilirsin.” (Etkinlik video kaydı 5.2.2, 14.05.2019, 20.52 sn.).

4.12. Ara Değerlendirme

Üçüncü etkinlikten sonraki gün çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi yapılmıştır. Ertesi günü çocuklar posterlerini hazırlamış ve geniş bir alan olan sahne de sunmuşlardır.

4.12.1. Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi (16.05.2019)

Çocuklarla bahçe turuna beş grup halinde çıkılmıştır. Bahçe Çocuk sınıfından başlayarak aynı rotada bahçe turu yapılmıştır. Bahçe turuna katılmak istemeyen çocuk olmamış ve çocukların keyifli oldukları görülmüştür (Araştırmacı günlüğü, 16.05.2019, s.75). Çocukların bahçede olmaktan dolayı nasıl hissettikleri kodlar halinde verilmiştir (Bkz. Tablo 4.22.).

Tablo 4.22. Üçüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-1

Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?	f
Doğaya yönelik	9
Mutlu	9
Serin	1
“Çiçek olduğumu”	1
Garip	1
Frekans toplamı	21

Doğaya yönelik: Çocukların verdikleri “Doğayı”, “Temiz havayı”, “Ağaçları”, “Ağaçların kokusunu” ve “Yağmurun kokusunu” yanıtları bu koda dahil edilmiştir.

Mutlu: Çocuklar bahçedeki hislerini “Mutlu”, “Güzel” ve “Güzellik” olarak ifade etmişlerdir.

Serin: Çocuklardan biri (P) bahçede “*Güzel, serin.*” hissettiğini söylemiştir.

Garip: Aynı çocuk yine garip hissettiğini söylemiştir. D2 ile araştırmacı arasındaki diyalog aşağıdaki gibi olmuştur:

Araştırmacı: D2 bahçede olmak sana ne hissettiriyor?

D2: Böyle garip hissettiriyor.

Araştırmacı: Garip, iyi anlamda mı kötü anlamda mı?

D2: İyi anlamda garip hissettiriyor.

Araştırmacı: Garip derken ne demek istiyorsun? Ben anlamadım.

D2: Yani demek istiyorum ki Bahçe Çocuk'ta çok garip şeyler yapıyoruz.

Araştırmacı: Çok garip şeyler! Hoşlanıyor musun hoşlanmıyor musun?

D2: Çok hoşlanmıyorum.

Araştırmacı: Neyden hoşlanmadın mesela?

D2: Zaten bugün ateşim mi var bir bakar mısın? Hasta oluyorum o yüzden.

Araştırmacı: Hasta oluyorsun o yüzden

D2: Hı hı (evet anlamında).

Araştırmacı: Bahçe Çocuk'un içinde mi?

D2: Çünkü soğuk olduğu için.

Araştırmacı: Dün güneşten kaçtık hatırlıyor musun?

D2: Evet ama bugün soğuk işte.” (Ses kaydı- 25, 16.05.2019, 01.46 sn.).

“Çiçek olduğumu”: D2 ile farklı grupta bahçe turuna çıkılan çocuklardan biri (A3) kendini *çiçek* gibi hissettiğini dile getirmiştir.

Araştırmacı: Peki bahçede olmak sana ne hissettiriyor?

A3: Bir çiçek olduğumu.

Araştırmacı: Nasıl bir çiçeksin?

A3: Pembe ve yeşilli bir çiçek.

Araştırmacı: Mutlu bir çiçek mi, üzgün mü, yalnız mı, nasıl bir çiçek?

A3: Çok arkadaşları var. Bir de çok mutlu bir çiçek.

Araştırmacı: Öyle mi! Peki kokusu var mı?

A3: Melek kokusu var.” (Ses kaydı- 27, 16.05.2019, 03.19 sn.).

Çocuklar bahçedeyken hislerini doğaya yönelik şeylerle açıklamışlardır. Mutlu olan çocuk sayısı fazladır. *Garip* diyen çocuğun bahçede yapılan şeylerden çok hoşlanmadığını söylediği anlaşılmıştır. Çiçek olduğunu hisseden çocuğun doğayla kendini bütünleştirdiği görülmüştür.

Çocukların bahçede mutlu oldukları yerlere bakıldığında sırayla en fazla söylenen yer oyun parkı, Bahçe Çocuk Sınıfı, ahşap oturma alanı ve hamak olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 4.23.).

Tablo 4.23. Üçüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-2

Bahçede nerede olmaktan mutluluk duyuyorsun?	f
Oyun parkı	7
Bahçe Çocuk Sınıfı	6
Ahşap oturma alanı	5
Hamakta	2
Frekans toplamı	20

Çocuklar en fazla okulun yeni üyesi olan kedinin fotoğrafını çekmiştir. Havaların ısınmasıyla bahçede daha fazla zaman geçirilmeye başlanmıştır. Kitap okuma saati, çocukların yaptıkları deneyler, anlattıkları kitaplar hava uygun oldukça bahçede ahşap okuma alanında yapılmıştır (Araştırmacı günlüğü, 16.05.2019, s.75). Bahçede yeni olan hamak ve çeşme çocukların ilgisini çekmiştir. Oyun parkının fotoğrafını çeken olmamıştır (Bkz. Tablo 4.24.).

Tablo 4.24. Üçüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-3

Bahçede senin için önemli olan yerin fotoğrafını çeker misin?	f
Okulun kedisi	7
Bahçe Çocuk Sınıfı	3
Ahşap oturma alanı	3
Okul	2
Ağaç	2
Çiçek	1
Çeşme	1
Frekans toplamı	20

Çocukların bahçede yapılan etkinliklerden hangisinden hoşlandıkları sorulmuştur. En fazla “Boyama/ resim yapmak” yanıtı alınmıştır (Bkz. Tablo 4.25.).

Tablo 4.25. Üçüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-4

Bahçede yaptığımız etkinliklerden en çok hoşuna giden hangisidir?	f
“Boyama/ resim yapmak”	6
“Böcekleri incelemek”	4
“Hamakta sallanmak”	3
“Bahçe Çocuk’ta zaman geçirmek”	3
“Doğayı keşfetmek”	1
“Kumla bir şeyler çizmek”	1
“Oyun oynamak”	1
“Dört yapraklı yonca bulmak”	1
Frekans toplamı	20

Bahçede daha fazla serbest zaman geçirildiği için “Hamakta sallanmak”, “Oyun oynamak” ve “Dört yapraklı yonca bulmak” gibi yanıtlar alınmıştır.

4.12.2. Bahçe çocuk anı posterlerinin hazırlanması ve sunumu (17.05.2019)

Çocuklar sunumlarını Aşey’e yapacakları için istekli bir şekilde poster hazırlamaya başlamışlardır. *Bahçe Çocuk Günlerim* dosyaları çocuklara dağıtılmış yaptıkları etkinlikleri incelemişlerdir. Çektikleri fotoğraflar ve poster için kullanabilecekleri malzemeler masalara koyulmuştur. Çocuklar ne yapacaklarını bildikleri için süreçte araştırmacı müdahale etmemiştir. Posterlerini birlikte hazırlayan çocuklar olmuştur. Yaptıkları etkinlikleri arkadaşlarına anlatanlar olmuştur. Poster hazırlarken ara ara şarkı söylemişlerdir. Birbirleriyle malzemelerini paylaştıkları görülmüştür. (D2): “Kalemlerimi kullanabilirsin. İşin bittiğinde kaldırırsın.” (Sunum- 3.1., video kaydı, 17.05.2019, 26.07 sn.).

Çocuklar posterlerini hazırladığında araştırmacı Aşey rolüne girmiş çocukları posterlerini asmak için okulun sahnesine davet etmiştir. Çocuklar posterlerini duvarlara kendileri asmıştır. Aşey çocukların bahçe anılarını çok merak ettiğini söyleyerek sırayla çocukların posterlerini dinlemiştir. Çocuklar posterlerini anlatırken merak edenlerin arkadaşının posterine yaklaştığı görülmüştür. Çocukların posterlerinde yer verdikleri detaylar tabloda gösterilmiştir (Bkz. Tablo 4.26.).

Tablo 4.26. Bahçe Çocuk Anı Posterleri- 3

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DIŞI DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
P	Kedi yavruları, köpek. Rüzgârın değişik estiğini öğrendim.”	“Bazen güneşin koyu olduğunu gördüm.”	<i>Okulun kedisi</i>
K1	Yok	Okuldan ayrılan arkadaşı için üzgün olduğunu çizmiş	<i>Çeşme</i> “Yeni yapıldığı için önemli.”
A1	Kedi, köpek, rüzgâr, farklı böcek türleri, harita, sandık, saksı, pirana, ayak izi,	Çöp şiş meyve “Yedigimiz armut.”	<i>Bahçe Çocuk Sınıfı</i>
M1	Arı, solucan, kırkayak, kısaç böceği “Arıları, solucanları inceledik, kırkayakların on iki tane ayağı olduğunu öğrendim, kısaç böceği ve değişik böcekler çizdim”	İsminin baş harflerini çizmiş	<i>Ahşap oturma alanı</i>
E4	Arı, solucan, kırkayak, kısaç böceği	İsmini yazmış	<i>Ahşap oturma alanı</i>
A4	Solucan	Gülen yüzler, kalpler, yıldızlar “Bahçe Çocuk’ta mutlu olduğum için”	<i>Bahçe Çocuk Sınıfı</i> “Bahçe Çocuk’u seviyorum”
K2	Pirana balığı	“Bahçe Çocuk için yıldızlar, kalpler”	<i>Bahçe Çocuk Sınıfı</i> “Bahçe Çocuk Sınıfını seviyorum.”
M2	“Pirana balığı birini yemiş.”	Süsler (kalpler ve yıldızlar)	<i>Okulun kedisi</i>
E1	Renkler ve isim kartı “Doğadaki renklerle boya yapmıştık. Bahçe Çocuk’ta isimlerimizi yapmıştık.”	Kalpler	<i>Okulun kedisi</i>
Ö	Solucan, kedi, kırkayak	“Sıcak güneş, kitap okuma yeri”	<i>Ahşap oturma alanı</i>
D3	Solucan, su damlacıkları, yosunlu göl “Çünkü kirletmişler”	Yok	<i>Okulun kedisi</i>
E3	Kedi, yıldız ağacı	Gökkuşluğu, kalp, yıldız, ismini yazmış	<i>Çiçek</i>
A2	Ağaç, çamur, ıspanak bahçesi “Ağaçlara çamur sürünce kabuğunun yarası geçiyor bunu öğrendim.”	“Uğur böceklerin uğur getirdiğini, kelebeklerin uzun yaşadığını öğrendim, güneş çizdim.”	<i>Okulun kedisi</i>

Tablo 4.26. (Devam) Bahçe Çocuk Anı Posterleri- 3

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DIŞI DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
M3	“Bahçe Çocuk Sınıfında toplama işlemi yapmıştık”	Bahçe Çocuk Sınıfındaki masa ve kütükler, desenler	<i>Ağaç</i>
A3	Böcek, solucan, taşlar, ağaç	Yok	<i>Okul</i>
S	Pirana balığı	Gökkuşuğu, kelebek, kalp	<i>Okulun kedisi</i> <i>“Kedi benim için önemli”</i>
A5	Ağaç	Okulun kedisi	<i>Yok (devamsızlık yaptığı için)</i>
E2	Bahçe Çocuk Sınıfı	Kırmızı noktalı Güneş	<i>Okulun kedisi</i>
İ	“Kitap okuyoruz, Bahçe Çocuk Sınıfında etkinlik yapıyoruz.”	Okulun köpeği	<i>Okul</i>
D1	Kedi dili, kırkayak, solucan	Yok	<i>Ağaç</i>
D2	Yok	Uğur böceği ve kelebek	<i>Okulun kedisi</i>

Çocukların çoğunlukla böceklere, ağaçlara, Pirana balığı etkinliği olmak üzere yapılan tüm etkinliklere yer verdikleri görülmüştür. Saksı boyama ve Pirana balığı etkinliği gibi çocukları sürece hazırlamak için yapılan ilk etkinliklere de yer verdikleri görülmüştür. Bahçe Çocuk Sınıfının çizimine yer veren birden fazla çocuk olmuştur. Çocuklar Bahçe Çocuk Sınıfının önemli olduğunu dile getirmiş ve orada etkinlik yaparken kendilerini çizmişlerdir (Bkz. Görsel 4.9.). Bahçe Çocuk Sınıfındaki masa ve kütükleri resmetmiş, Bahçe Çocuk'ta mutlu olduğu için gülen yüzler, kalpler, yıldızlar çizmişlerdir (S, E1, E3, M2, K2, A4). Bu konudaki düşüncesini (E3): “*Bahçe Çocuk için yıldızlar, kalpler çizdim.*” Biçiminde dile getirmiştir (Sunum- 3.4., video kaydı, 17.05.2019, 05.47 sn.).

Görsel 4.9. Okulun fotoğrafı, ahşap oturma alanı, Bahçe Çocuk Sınıfı, okulun köpeği

Ahşap oturma alanında daha fazla zaman geçirildiği için çocukların oranını fotoğrafına ve çizimine de yer verdikleri görülmüştür. Çocuklar havaların ısınmasıyla güneşten uzak yerlere oturmaya çalışılmıştır. Çocukların güneş, sıcak güneş, kırmızı noktalı güneş çizdikleri; “*Bazen güneşin koyu olduğunu gördüm (E4).*” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür (Sunum- 3.5., video kaydı, 17.05.2019, 01.18 sn.).

Çocuklardan (D3); “*Su damlası yaptım. Yağmur yağınca ağaçların büyümesini sağlıyor. Deniz yaptım. Kirlenmiş deniz. Denizler balıkların yaşamasını sağlıyor.*” ve (A2) “*Ağaçlara çamur sürünce kabuğunun yarası geçiyor bunu öğrendim.*” şeklinde posterini açıklamıştır. (Sunum- 3.1., video kaydı, 17.05.2019, 04.13 sn.; Sunum- 3.5., video kaydı, 17.05.2019, 04.00 sn.).

Çocukların bahçe etkinliklerinde yer almayan gökkuşağı, kelebek, uğur böceği, kalp, yıldız gibi “*süsleme*” olarak ifade etikleri çizimlere rastlanmıştır. Bahçe Çocuk etkinliklerini *garip* olarak adlandıran (D2) arkadaşlarının yaptığı gibi uğur böceği ve kelebek çizmiş, etkinliklere yönelik bir anısını çizmemiştir (Sunum- 3.4., video kaydı, 17.05.2019, 02.32 sn.).

Sadece bir çocuk (K1) o gün okulda son günü olan arkadaşının (A3) gitmesine şaşırıldığını ve üzüldüğünü belirten çizim yapmıştır (Sunum- 3.5., video kaydı, 17.05.2019, 02.13 sn.).

4.13. Genel Değerlendirme

Beşinci uygulamanın ardından çocuklarla ara değerlendirme çalışmaları tamamlanıp elde edilen veriler doğrultusunda komite toplantılarında uygulamaların genel değerlendirmesi yapılmıştır. Çocukların poster sunumlarından sonra okuldan erken ayrılmak zorunda kalan bir çocuk (A2) ve velisiyle son değerlendirme yapılmıştır (17.05.2019). Veli görüşmesi ve çocuğun ailesine sunumu en son başlık altında verilecektir.

4.13.1. Alt komite toplantısı (17.05.2019)

Araştırmacı çalıştığı okuldaki öğretmenler ile oluşturduğu alt komite toplantısını okulda gerçekleştirmiştir. Komitede hem veli hem de iş arkadaşı olan iki öğretmen (öğretmen Y7 ve Y8) yer almaktadır. Toplam üye sayısı beş kişidir. Toplantı ses kaydına alınmıştır (Alt komite-2, Ses kaydı, 17.05.2019, 20.44 sn.).

- Bahçe etkinliklerinin daha çok oyuna yönelik olacağını düşünen (Y8) öğretmen çocuğunda bu kadar çok doğa farkındalığı yaratacağını düşünmediğini şu sözlerle dile getirmiştir. *“Yani farkındalık oluşmuş. Ben (uygulamanın) verimli olduğunu düşünmeye başladım gerçekten.”* (Alt komite-2, Ses kaydı, 17.05.2019, 03.38 sn.). Öğretmen Y7 çocuğuna uygun bir ortam sağlandığı için teşekkür etmiştir. Çocuğunun günlük yaşamında da planlama yaptığını *“Kızım “Önce scooter’a bineceğim sonra bırakıp bisikletimi alacağım sonra salıncağa gider miyiz anne?” diye kendi kendine planlarını çiziyor.”* şeklinde ifade etmiştir. Aynı öğretmen (Y7) araştırmacının bahçeye çıkarken çocuklarla planlama yapmaya zaman ayırmasını özeleştiri yaparak şöyle ifade etmiştir: *“İşleyiş şeklinde ben mesela kendime özeleştiri olarak yapayım. Hani planlama yaptırıyorsun ya bahçeye çıkarken çocuklarla. Genelde biz komuta etmeyi, biz yönetmeyi seviyoruz onu çocuklara bırakmak biraz zaman kaybı gibi oluyor.”* (Alt komite-2, Ses kaydı, 17.05.2019, 04.16 sn.).
- Öğretmenler araştırmacının kendi sınıfında *Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum* uygulamasına başladığından bu yana çocukların hepsinde fark edilir düzeyde öz güven gözlemlediklerini dile getirmişlerdir. Çocuk merkezli, kendi kararlarını verdikleri ve doğada özgür oldukları için öz güvenlerinin arttığını düşünmüşlerdir. Araştırmacı etkinlik aralarında çocukların Bahçe Çocuk Sınıfında yer alan ağaca

çıkmalarına engel olmadığını dile getirmiştir (Alt komite-2, Ses kaydı, 17.05.2019, 13.04-14.10 sn.).

- Öğretmenler çocukların bu uygulamada kendi kararlarını almaları, özgür ve öz güvenlerinin yüksek olmalarının olumlu bir şey olmasına karşın ilkokulda bu imkanlara sahip olamayacaklarının üzücü olduğunu dile getirmişlerdir (Alt komite-2, Ses kaydı, 17.05.2019, 14.32 sn.).
- Araştırmacı çocukları ilkokula hazırlama konusundaki velilerde oluşabilecek kaygıları düşündüğünü dile getirmiştir. İlkokulda çocukların uzun süre oturacakları ve masa başı etkinliklerle daha çok zaman geçirecekleri için etkinliklerde bu yönde düzenleme yapılıp yapılmaması konusunda tartışılmıştır. Öğretmen Y7 çocukların bundan sonraki eğitim sürecinde zaten çoğu zaman oturacaklarını en azından bu yıl çocukların yapısına uygun olarak geçirmelerinde bir sakınca görmediğini söylemiştir. Öğretmen Y8 sistemin gerekliliğini ön planda tutarak düşüncesini “*Her gün akademik anlamda bir şeyler almalarını isterim.*” şeklinde ifade etmiştir. Y7 öğretmen hariç diğer öğretmenler çocukları ilkokula hazırlamak adına düzenlenmiş etkinliklere yer verilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Öğretmenler tarafından bahçe etkinliklerinde ilkokula hazırlık olması adına çocukların daha çok oturmalarını sağlayacak etkinliklere doğru ilerleyen bir planlamanın yapılması önerilmiştir. Bunun için uygulamadan ayrı tutularak önce bir ilkokula gezi düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Araştırmacıya okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri, matematik etkinlikleri, daha çok ince motor becerilerini kullandıkları etkinlikler önerilmiştir (Alt komite-2, Ses kaydı, 17.05.2019, 14.15-19.28 sn.).

4.13.2. Geçerlik komitesi toplantısı (20.05.2019)

Tez danışmanı, okul müdür yardımcısı ve okul öncesi eğitim öğretmeni ile yapılan geçerlik komite toplantısı ses kaydına alınmıştır (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 27.21 sn.).

Araştırmacı Bahçe Çocuk uygulamalarını genel olarak değerlendirmiştir:

- Bahçe etkinliklerinde başlangıç olarak tellerle sınırlandırılmış Bahçe Çocuk Sınıfında yapılmasının avantaj sağlandığı söylenmiştir. İlk uygulamalarda çok geniş alanda sınıf yönetimi araştırmacı için zor olmuştur.

- Bahçede gereksinim duyulan malzemelere erişmek için zamanla yapılan düzenlemeler olmuştur. Araştırmacı etkinliklerde kullanılacak materyaller için bahçede olan depoya bir kutu oluşturmuştur. Gerekli olan farklı materyaller için ayrı kutulara ya da poşetlere koyup Bahçe Çocuk Sınıfına götürmüştür. Çocuklar bireysel eşyalarını bahçeye kendileri taşımıştır. Bahçeye çıkmadan önce her zaman planlama yapmak çocukların gereksinim duyacağı malzemeleri önceden kestirip yanlarına almalarını sağlamıştır.
- Bahçede sınıf yönetiminin de başta zor olduğu araştırmacı tarafından dile getirilmiştir. Araştırmacı açık alanda uyaranların fazlalığı ve farklı ortamlarda etkinliklerin yapılması nedeniyle çocukların odaklanmaları için farklı yöntemlere gerek duyulduğunu ifade etmiştir. Etkinlik girişlerinde farklı materyallerin kullanılması, araştırmacının ses tonunu değiştirmesi, parmak oyunları ile etkinliklere başlanması bunlara örnektir. Çocuklar sürece alıştığında etkinlik için hazır bekledikleri gözlemlenmiştir. Araştırmacı bahçe etkinliklerinde kendini geliştirdiğini ifade etmiştir. Çocukların bahçedeki olumlu yönde gelişen davranışları araştırmacıyı bahçe etkinliklerinde motive etmiştir (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 00.05-04.50 sn.).
- Çocukların bahçedeki eğitim ortamına alıştıklarının gözlemlendiği araştırmacı tarafından dile getirilmiştir. Çocuklar parka gitmek için zaman ayrılacağını öğrenmişlerdir. Etkinlik saati içerisinde etkinliklerine odaklandıkları etkinlik sona yaklaştığında parkta oynayıp oynayamayacaklarını sordukları görülmüştür. Çocukların oyun parkına olan ilgilerinin her zaman yüksek olduğu için öğrenme merkezlerinde oyun zamanının bahçede ve oyun parkında yapılması bir önceki geçerlik komitesi toplantısında kararlaştırılmıştır. Hava koşullarından dolayı son uygulamada bu karar gerçekleştirilebilmiştir (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 07.05 sn.).
- Hava koşullarına göre günlük eğitim akışlarının düzenlenebildiği okul öncesi eğitim programının bu olanağı sunmasının bir avantaj olduğu araştırmacı tarafından ifade edilmiştir. Soğuk havalarda etkinliklerin başlangıç veya bitiş kısımlarını bahçede yaparak çocukların hareket etme gereksinimlerinin karşılandığı söylenmiştir.
- Araştırmacı etkinlik yapmak için gölge veya rüzgârsız alan seçmek gerektiğini ifade etmiştir. Rüzgârın kâğıt gibi hafif materyalleri uçurması etkinlik sürecini

olumsuz etkilemiştir. Sekreter dosyası kullanılarak bu sorun çözülmeye çalışılmış küçük kağıtlar için kalın kartonlar kullanılmıştır.

- Bahçe Çocuk Sınıfında yer alan ağaç çocukların ilgi odağı olmuş, çocuklar her zaman ağaca çıkmak için çabalamışlardır. Araştırmacı çocukları kısıtlama konusunda karar verirken onların kendilerini kazalara karşı koruma durumlarını gözlemlemiştir. Sadece çocukları dikkatli olmaları gerektiği konusunda uyarılmış, ağaca çıktıklarında gözlemlemeye devam etmiş, çocukları kısıtlamamıştır. Bütün bir yıl boyunca bir aksilik yaşanmamıştır. Ağaca bağlanan halat çocukların ağaca çıkma davranışını pekiştirmiştir. Halatın ağaçta farklılık yaratması ve çocukların ağaca çıkmalarını kolaylaştırdığı için bütün çocuklar halatla sallanmış ya da tutarak ağaca çıkmıştır.
- Çocuklar bahçede yeni olan şeyleri deneyimlemek istemişlerdir. Merak duygularının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bahçe hortumuyla, muslukla, tulumbayla oynamışlardır. Okulda yeni olan kedi ve köpeğe olan ilginin hep yüksek olduğu ancak beşinci uygulamada çocukların etkinliklerine öncelik verdikleri gözlemlenmiştir (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 00.03-14.55 sn.).
- Çocuklar bahçede daha fazla nerede zaman geçiriliyorsa oranın önemli olduğunu bahçe turunda söylemişlerdir. Ahşap oturma alanının fotoğrafını çeken çocuk sayısı artmıştır. Bahçeye yeni yapılan şeyler (örneğin musluk) onlar için önemli olmuştur. Çocukların önemli görüp fotoğrafını çektikleri şeyler üzerine geçerlik komitesinde yer alan bir uzman (Y3) şöyle bir yorumda bulunmuştur:

“Aslında bu çocukların orayı nasıl kullanabileceklerini fark ettiklerinin göstergesi. Onlar için bahçe eşittir salıncak, park alanydı. Şimdi başka şeyler de yapabiliyorlar, bunu fark etmeye başladılar. Genelde kapalı ortamda kitap okunuyor ya çocuklara. Açık ortamda okunması oraya ilgilerini çekmiş olabilir. (Ahşap oturma alanının) fotoğrafının çekilmesi içeride olan etkinlik burada daha güzel gibi bir mesaj veriyor olabilir. Bu da aslında senin çalışmanın başarısının göstergesi çok güzel bir sonuç.” (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 14.50 sn.).
- Bahçe turu sırasında bahçede *garip* hissettiğini söyleyen çocuk ardından hasta olduğunu ve bahçede üşüdüğünü de dile getirmiştir. Bahçede yapılan boya etkinlikleri yüzünden giysisinin kirlenip çıkmadığı için annesinin kızdığını söylemiştir. Komite toplantısında çocuğun aile ortamında benzer ifadeler kullanılabileceği düşünülmüş, bunun için veli görüşmesinde bu konuyla ilgili

konusulması kararlaştırılmıştır. (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 17.05 sn.).

- Araştırmanın beklenmedik bir etkisi velilerden gelen bilgilerle anlaşılmıştır. D1 ve M1'in anneleri çocukların evde günlerini planladıklarını ve kâğıda çizdiklerini ifade etmişlerdir. M1 bir günlük planını kalkma, yüzünü yıkama, kahvaltı için kaşık çatal, dişini fırçalama şeklinde devam ederek yaptığını ve planına uymaya çalıştığını ifade etmiştir (Araştırmacı günlüğü, 14.05.2019, s. 72). Aynı zamanda uzman gözlemci olarak etkinliğe katılan öğretmen (Y2) etkinliğe yönelik görüşlerini şöyle ifade etmiştir.

“Ortamın enerjisi çok güzeldi. Çocukların şarkı söyleyip eşlik etmelerinden de memnuniyet duydum. Ortam hep pozitif. Tatlı bir ortam vardı. Dikkatlerinin çok fazla dağılık olduğunu düşünmüyorum yani konsantreleri iyiydi. İş birlikleri çok güzel birbirlerine yardım ediyorlar. Birbirleriyle konuşmaları çok hoştu. Ben seyirci olarak bile orada olmaktan keyif aldım, hoşuma gitti.” (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 15.32 sn.).

- Araştırmacı döngüsel olan eylem araştırmasında artık başarılı bir şekilde ilerlediğini ifade etmiştir. Etkinlik için planı oluşturma, etkinlik ortamını, materyali seçme ve hazırlama konularında iyileştğini söylemiştir.
- Araştırmacı çocukların sürece alıştığını dile getirmiştir. Çocukların etkinlik için hazır beklemeleri, planlamaları doğrultusunda bahçede zamanın geçirilmesi, ilgilerinin ilk uygulamalara göre daha az dağılması, ara değerlendirme için yapılan çalışmalarda yönlendirmeye gereksinim duymamaları uygulamanın başarılı bir şekilde ilerlediğini göstermiştir. (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 18.45 sn.).
- Komite toplantısının sonunda çocukların son poster sunumlarını ailelerine Bahçe Çocuk Sınıfında yapmaları kararlaştırılmıştır. Çocukların *Bahçe Çocuk Anılarım* dosyasını ailesine anlatıp bütün posterlerini sunarken video kaydı alınması kararlaştırılmıştır. (Geçerlik komitesi-2, Ses kaydı, 20.05.2019, 24.50 sn.).

4.14. Altıncı Uygulama (20.05.2019- 23.05.2019)

Yapılan komite toplantılarında ortak karar ile altıncı uygulamanın son uygulama olması kararlaştırılmıştır. Altıncı uygulama (a) etkinliklerin yazımı ve (b) etkinliklerin uygulaması aşamalarından oluşmaktadır.

4.14.1. Altıncı uygulamanın öğretim sürecine ilişkin bulgular

Pazartesi gününden itibaren sırayla uygulanması planlanan etkinlikler çarşamba günü (22.05.2019) tarihinde meteorolojinin toz taşınımı uyarısı nedeniyle ertelenmek zorunda kalmıştır. Büyükayı Takımyıldızı adlı etkinlik bir gün sonra (23.05.2019) uygulanmıştır.

4.14.1.1. Planlama sürecine ilişkin bulgular

Uygulanması planlanan etkinlikler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Bkz. Tablo 4.27.).

Tablo 4.27. Altıncı uygulama planlanan etkinlikler

TARİH	ETKİNLİĞİN ADI	ETKİNLİĞİN TÜRÜ	YER
20.05.2019	Taşın Hikayesi	Bütünleştirilmiş Türkçe ve Sanat Etkinliği	Bahçe Çocuk Sınıfı Arka bahçe
21.05.2019	Bahçemizdeki Sesler	Bütünleştirilmiş Drama ve Müzik Etkinliği	Ön bahçe (2)
22.05.2019	Büyükayı Takımyıldızı	Fen ve Sanat Etkinliği	Ön bahçe (2)

4.14.1.1.1. Etkinliklerin yazımı

Çocuklarla yapılan ara değerlendirme ve komite toplantılarının ardından son uygulamanın etkinliklerini yazmak için araştırmacı çocukların ilgilerine yönelmiştir.

Sınıfta yapılan taş koleksiyonu ve taş sergisi hazırlığında çocukların ilgisi taşlara yönelmiştir. Koleksiyon için taş getiren çocukların o taşı neden aldığı ve getirdiğini anlatması istenmiştir. Buradan yola çıkarak “Taşın Hikayesi” adlı etkinlik planlanmıştır. Çocukların grupla birlikte çalışma durumlarını gözlemlemek için ve doğadan farklı şekilde yararlanmayı görmeleri adına “Bahçemizdeki Sesler” isimli etkinlik planlanmıştır. Çocukların posterlerinde güneşe çok fazla yer vermesi araştırmacının bu konuyla ilgili etkinlik hazırlamasına neden olmuştur. Uzman katılımı ile Güneş ve Uzay sistemi hakkında “En Yakın Yıldız Güneş” adlı seminer planlanmıştır. Seminerin ardından bahçede uygulanacak “Büyükayı Takımyıldızı” etkinliği planlanmıştır. Son iki etkinlik için bahçede çok az kullanılan ön bahçe (2) alanı tercih edilmiştir.

4.14.1.2. Etkinliklerin uygulanma aşamasına ilişkin bulgular

Araştırmacı bahçede etkinlik hazırlığı için çocuklara da sorumluluk vermiştir. Gönüllü iki çocuğa deponun anahtarını vererek depoyu açmalarını istemiştir. Materyal kutusu sınıfa çocuklar tarafından taşınmıştır. Çocuklar istekle Bahçe Çocuk Sınıfını düzenlemiş ve arkadaşlarını etkinliklerde rehber rolünde yönlendirdikleri görülmüştür (Etkinlik video kaydı 6.1.1, 20.05.2019, 05.00 sn.).

Çocukların ahşap oturma alanında *U düzeninde* oturmaları dikkatlerini toplamak ve çocuklara yönerge vermek için tercih edilmektedir (Araştırmacı günlüğü, 20.05.2019, s.79).

Araştırmacının sekiz haftadan beri devam eden uygulama sürecinden olumlu dönütler almış olması etkinliği keyifle sürdürmesini sağlamıştır. Çocukların etkinlik sürecine hâkim olması kolay bir etkinlik yönetimi sağlamıştır. (Araştırmacı günlüğü, 20.05.2019, s.80).

Son uygulamada etkinlik sürecince çevredeki uyaranlar çocukları etkilememiştir. Çocukların dikkatleri etkinlikte olmuştur. Araştırmacı çocukların dikkatini toplamak için farklı bir şey yapmamış, direkt yönergeyi vermiş ya da bir şarkı ile etkinliği başlatmıştır. Etkinlik anında çocuklara açıklama yapılırken okulda annesiyle birlikte olan bir çocuk öfke nöbeti geçirerek bahçede bağırarak, annesinden kaçmıştır. Çocuklar ve araştırmacı olaya şaşırılmışlar ancak araştırmacı ses tonunu yükselterek konuşmaya devam ettiğinde çocuklar ilgilerini etkinliğe geri çevirmişlerdir. Normalde çocukların durumla ilgili birbirleriyle konuşması ya da kendilerini bakmaktan alıkoyamamaları beklenirken onların ilgilerini etkinliğe vermeleri araştırmacının dikkatini çekmiştir. Araştırmacı görselleri göstererek etkinliğe devam etmiştir. (Etkinlik video kaydı 6.3., 23.05.2019, 17.40 sn.).

4.14.2. Altıncı uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular

Altıncı uygulamanın çocuklar üzerinde etkilerine ilişkin bulgular *Etkinliklere olan ilgileri, Gelişimsel süreçlerine yönelik ve Doğa deneyimlerine yönelik* temaları altında incelenmiştir.

Etkinliklere olan ilgileri: Güne başlama saatinde çocuklara Bahçe Çocuk Sınıfında etkinlik yapılacağı söylendiğinde çocuklar heyecanla karşılık vermektedirler. Etkinlik saati geldiğinde araştırmacı çocuklara almaları gereken malzemelerini söyleyip Bahçe Çocuk Sınıfına gitmelerini istemiş, çocukların başta çok ilgisini çeken okul köpeğinin

yanına kısa süreliğine uğrayıp açık sınıfa geçtikleri gözlemlenmiştir. Bahçe Çocuk Sınıfında çocukların bir kısmı solucanları çıkarıp masaların üzerine koymuş, bir kısmı ağaca tırmanmış, bir kısmı oturarak beklemiştir. Etkinliğe başladığında çocuklar tamamen araştırmacıya odaklanmıştır. Çocuklar bahçe etkinliklerine alışkın oldukları, etkinlik hazırlığı ve toplanmasında görev aldıkları görülmüştür. Çocukların etkinlik sürecinde önceki uygulamalara göre daha sesiz oldukları, işlerine odaklandıkları gözlemlenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 20.05.2019, s.79).

Çocukların etkinlik sırasında tekerleme söyledikleri gözlemlenmiştir. Bahçe kalabalık ve gürültü olmasına karşın çocuklar etkinliklerine ilgiyle devam etmişlerdir. Etkinlik bitmesine karşın uzun bir süre yere resimler çizmişlerdir (Gözlem formu-17).

Etkinlikler bittiğinde iki çocuk (E1, E3) “*Parka gidecek miyiz?*” diye sormuşlardır. Etkinlik bittikten sonra parka gidilmiştir (Araştırmacı günlüğü, 20.05.2019, s.80).

Uzman gözlemci etkinlik için çocukların yaratıcı, dikkatli, istekli olduklarını ve ilgilerinin çevreden olumsuz etkilenmediğini gözlem formuna yazmıştır (Gözlem formu (uzman)-15).

Gelişimsel süreçlerine yönelik: Çocuklar etkinlik anında arkadaşlarıyla iletişim halinde olmuşlar, kendilerine gerekli olan malzemeleri sesli şekilde söylemişler ve arkadaşları onlara yardımcı olmuştur: “*Bana yeşil lazım.*”, “*Bana siyah lazım.*”, “*Bunun mavisi yok mu?*”. Birbirleriyle boya paylaşıp sıralarını beklemişlerdir (Bkz. Görsel 4.10.).

Görsel 4.10. Çocuklar etkinliklerini yaparken bir çocuk hikayesini araştırmacıya anlatıyor

Çocukların etkinlikler için öneriler geliştirdikleri görülmüştür. Çocuk E1: “*Şöyle olsun mu? Biz hepimiz kendi hikayelerimizi yapalım (çizelim). Hepsini yapıştıralım*

kocaman bir tablo hikayesi olur.” şeklinde öneride bulunmuştur. Bir başka çocuk (E3) herkesin taşının hikayesini anlattığı kağıdını birleştirip *Sarı Sınıf Taş Hikayesi Kitabını* oluşturmayı önermiştir. Önerilerini çok beğendiğini söyleyen araştırmacı yanıt vermeyen çocuklara hikayelerini birleştirebileceklerini söyleyince birkaç çocuk birleştirmek istemediklerini ifade etmiştir (Etkinlik video kaydı 6.1.2, 20.05.2019, 01.45 sn.).

Çocukların benmerkezci yapıdan tamamen ayrılmadıkları görülmüştür. Uzman gözlemci bu etkinlik için olumsuz olarak sayılabilecek tek şeyin çocukların taşlarını seçerken arkadaşlarının elindekilerine ilgi duymaları olarak belirtmiştir (Gözlem formu (uzman)-15).

Çocukların etkinlik sürecine hâkim ve arkadaşlarının etkinliklerini tamamlamalarını beklerken açık alanda ilgilerine göre yönelimde buldukları, sınıftaki gibi sıkılmadıkları görülmüştür. Çocuklar ağaca tırmanmış, köpekle ilgilenmiş, sohbet etmiş, hamağa binmiş ya da bahçede parende atmaya çalıştıkları görülmüştür (Araştırmacı günlüğü, 20.05.2019, s.80).

Doğa deneyimlerine yönelik: Çocukların doğaya karşı hassas davrandıkları gözlemlenmiştir (Bkz. Görsel 4.11.). Böcek Oteline vurarak ritim yapmaya çalışan çocuklardan biri (E3) *“Böcekler rahatsız olmuyordur değil mi?”* diye sormuş yavaş yavaş vurmuşlardır (Etkinlik video kaydı 6.2., 21.05.2019, 24.44 sn.).

Görsel 4.11. Çocuklar arkadaşlarına müzik gösterisi yapıyorlar

Çocukların açık havada olması onların her anlarında bir şeyle meşgul olmalarını sağlamıştır: Böcek Oteline bakmış, dal parçalarıyla oynamış, ağaçtaki saksagan yavrularını fark etmişler, karıncaları keşfetmiş, böcek incelemişlerdir. (Araştırmacı günlüğü, 21.05.2019, s.81).

4.15. Ara Değerlendirme

Çocuklarla toplantı, bahçe turu ve fotoğraf çekiminin ardından çocuklar son posterlerini hazırlamışlar ve ailelerine sunmuşlardır.

4.15.1. Çocuklarla toplantı (24.05.2019)

Çocuklarla yapılan on dakikalık toplantıda *Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum* uygulamasının artık sona erdiği söylenmiştir. Araştırmacı Bahçe Çocuk Uygulaması için “*Uygulamayı sonlandıralım mı?*” diye sorduğunda “*Evet!*” diyen iki çocuk (A1, M2) olmuştur. Diğer çocuklar devam etmek istediğini söylemişlerdir.

Tablo 4.28. *Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfına dair görüşleri-1*

Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum projemizi sonlandıralım mı?	f
Hayır	16
Evet	2
Toplam frekans	18

Ardından çocuk A1 Bahçe Çocuk Sınıfını sevmediğini söyleyince diğer çocuklara da fikirleri sorulmuştur.

Tablo 4.29. *Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfına dair görüşleri-2*

Bahçe Çocuk Sınıfını seviyor musunuz?	f
“Seviyorum”	17
“Sevmiyorum”	1
Toplam frekans	18

Araştırmacı Bahçe Çocuk Sınıfının seneye gelecek çocuklar için düzenlemesi adına çocuklardan öneride bulunmalarını istemiştir. Çocuklardan birkaçı bunun haksızlık olduğunu dile getirmiştir. Bahçe Çocuk Sınıfını büyük hale getirip kardeşleri geldiğinde daha güzel bir sınıfta olduklarını görürlerse kıskanacaklarını söylemişlerdir. Bahçe Çocuk Sınıfına dair çocukların görüşleri alınmıştır.

Tablo 4.30. Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfına dair görüşleri-3

Bahçe Çocuk Sınıfına dair çocukların görüşleri	f
Küçük	10
Yeterince büyük	8
Sıkıcı	2
“Renklendirelim”	3
Toplam frekans	23

Küçük: Çocuklardan bazıları Bahçe Çocuk Sınıfının küçük olduğunu, biraz daha büyütülmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Yeterince büyük: Bahçe Çocuk Sınıfının küçük olduğunu söyleyen çocuklar olunca araştırmacı diğer çocuklara da fikirlerini sormuştur. “Küçük değil”, “yeterince büyük” ve “büyük” diyen çocuklar bu koda dahil edilmiştir.

Sıkıcı: Bahçe Çocuk Sınıfında sıkıldığını hiçbir şey yapamadığını söyleyen bir çocuk (A1) olmuştur. Ardından (M2) de sıkıcı olduğunu söylemiştir. Çocukların Bahçe Çocuk Sınıfında ağaca çıktıkları hatırlatılmıştır. Ağaca çıkmaktan başka bir şey yapamadığını söylemişlerdir. Parkın daha büyük ve güzel olduğunu söylemişlerdir.

“... ”

M2: Park en büyüğü.

A1: Bahçe Çocuk'ta hiçbir şey yapamıyoruz.

E3: Yapıyoruz.

D1: Etkinlik yapmıyor muyuz? Park park park! Parkta eğitici bir şey yok ki!

Araştırmacı: Peki arkadaşınız bir şey dedi. Parkta eğitici bir şey var mı?

A1: Var oyun oynamak.

D1: Daha iyi bir şey var. Erkekler yapamıyor ama üçümüz yapıyoruz: sallanmak ve jimnastik yapmak.” (Son toplantı, ses kaydı, 24.05.2019, 05.21 sn.).

“Renklendirelim”: Çocuklar Bahçe Çocuk Sınıfının koyu renkli olmasından dolayı boyamak istediklerini, eğlenceli ve neşeli bir yer haline getirmek istediklerini söylemişlerdir.

“P: Masaları falan boyayalım.

M2: Evet! Daha güzel daha neşeli olsun orası.

P: Simsiyah olunca insanın içi karartıcı oluyor. Kütükleri boyarız kurumasını bekleriz hepsini.” (Son toplantı, ses kaydı, 24.05.2019, 07.39 sn.).

Araştırmacı Bahçe Çocuk Sınıfı için önerilerini iletceğini, Bahçe Çocuk Sınıfında ve bahçede etkinlik yapmaya devam edeceklerini ama son kez bahçe turu ve poster sunumu yapacaklarını söylemiştir.

4.15.2. Çocuklarla bahçe turu ve fotoğraf çekimi (24.05.2019)

Bahçe turu dört grup halinde yapılmıştır. Çocuklarla bahçe turu yapıldıktan sonra bahçede bir yere oturularak görüşme soruları sorulmuştur. Çocukların sadece sorulara odaklanmaları istenmiştir (Araştırmacı günlüğü, 24.05.2019, s.86).

Çocuklara bahçede nasıl hissettikleri sorulduğunda yanıtlarda çeşitliliğin arttığı görülmüştür (Bkz. Tablo 4.31.).

Tablo 4.31. Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-1

Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?	f
Doğaya yönelik	9
Mutlu	7
Heyecanlı	2
Garip	1
Frekans toplamı	19

Doğaya yönelik: Çocukların “Doğanın güzelliğini”, “Ağaç kokuları”, “Çiçek kokuları”, “Temiz havayı”, “Ağaçların oksijenini ve havayı”, “Rüzgâr sesi”, “Kuşların sesi”, ve “Ormanı” şeklinde yanıtları bu koda dahil edilmiştir.

Mutlu: Çocukların “Güzellik”, “mutluluk” ve “mutlu” şeklindeki yanıtları bu kodda yer almıştır.

Heyecanlı: Bahçede olmaktan dolayı “Heyecanlı” hissettiğini söyleyen iki çocuk olmuştur (S, E4).

Garip: Üçüncü kez garip hissettiğini söyleyen çocuk (D2) “şaşkın” hissettiğini de ifade etmiştir:

Araştırmacı: Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?

D2: Garip hissettiriyor.

Araştırmacı: Neden?

D2: Bilmem garip hissettiriyor.

Araştırmacı: Nasıl garip?

A1: Krep mi garip mi?

D2: Garip (gülerek). Yani böyle nasıl desem şaşkın hissettiriyor.

Araştırmacı: Neye şaşıyorsun mesela?

D2: Çok bir şeye şaşırmiyorum ama yine de şaşırıyorum. Çok şey yapıyoruz ya çok farklı şeyler yapıyoruz ya çok şaşkına dönüyorum.

Araştırmacı: Peki bunlar hoşuna gidiyor mu hoşuna gitmiyor mu?

D2: Çok gitmiyor ama yine de gidiyor.

Araştırmacı: Gitmeyen kısmı ne?

D2: Çok uzun etkinlikler veriyorsun.” (Ses kaydı- 29, 24.05.2019, 08.13 sn.) yanıtı ile etkinliklerin uzun ve garip olduğunu ifade etmiştir.

Çocuklara bahçede nerede olmaktan mutlu oldukları sorulmuş ve daha önce söylemedikleri ama bahçede en başından beri olan yerleri de söylemişlerdir: Ahşap parkur alanında, Pasaklı'nın yanında (okulun kedisi), Mia'nın yanında (okulun köpeği), Böcek Otelinin olduğu yerde. “Her yerde” diyerek bahçede her yerde olmaktan mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Çocuk S: “*Hamaklar, Bahçe Çocuk (sınıfı), park ve kitap okuma yeri.*”. Birkaç tane yer söyleyen çocuklar olduğu için frekans değeri fazla çıkmıştır (Ses kaydı- 24, 24.05.2019, 02.45 sn.).

Tablo 4.32. Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-2

Bahçede nerede olmaktan mutluluk duyuyorsun?	f
Oyun parkı	9
Bahçe Çocuk Sınıfı	9
Her yerde	5
Ahşap oturma alanı	2
Hamakta	2
Ahşap parkur alanında	1
Çam ağacının yanında	1
Hobi bahçelerinde	1
Mia'nın yanında (okulun köpeği)	1
Pasaklı'nın yanında (okulun kedisi)	1
Böcek Otelinin olduğu yerde	1
Frekans toplamı	33

Çocuklara posterleri için fotoğraf makinesi verilmiş ve en çok ağaçların fotoğraflarını çektikleri görülmüştür. Daha önce fotoğraflarında yer almayan büyük

ağaçlarında fotoğraflarını çekmişlerdir. Okulun kedisini ve yaşadığı alanının da fotoğrafını çekmişlerdir (Bkz. Tablo 4.33.).

Tablo 4.33. Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-3

Bahçede senin için önemli olan yerin fotoğrafını çeker misin?	f
Ağaç	7
Okulun kedisi	5
Park	2
Bahçe Çocuk Sınıfı	2
Okul	1
Okulun köpeği	1
Kum havuzu	1
Frekans toplamı	19

Çocuklardan biri (E3) okulun fotoğrafını çekmesinin nedenini: “*Bak uyumlu olur diye düşündüm. Bahçe Çocuk’u çektim, kitap okuma yerini çektim, şimdi de okulu çekeceğim.*” diye açıklamıştır. Başka bir çocuk (M1) fotoğraf çekerken fikir değiştirmiştir:

M1: Okulu çekeceğim.

Araştırmacı: Neden okul?

M1: Çünkü okulda çok güzel etkinlikler yaptığımız için. Ya da orayı çekmeyeceğim ya.

Mm...(düşünüyor). Bahçe Çocuk’u çekeceğim.

Araştırmacı: Neden?

M1: Çünkü orada çok güzel etkinlikler yaptık.” (Ses kaydı- 32, 24.05.2019, 07.05 sn.).

Çocuklara en çok hoşlarına giden etkinlik sorulduğunda son ve ilk yapılan etkinlikleri söyledikleri görülmüştür (Bkz. Tablo 4.34.).

Tablo 4.34. Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-4

Bahçede yaptığımız etkinliklerden en çok hoşuna giden hangisidir?	f
“Büyük Ayı Takımı Yıldızı” etkinliği	5
“Bahçemizdeki Sesler” etkinliği	4
“Pirana balığı” etkinliği	4
Hepsi	3
“Seramikle saksı boyamak”	2

Tablo 4.34. (Devam) *Dördüncü tur görüşme sorusu ve yanıtları-4*

Bahçede yaptığımız etkinliklerden en çok hoşuna giden hangisidir?	f
Ayak izi	1
Frekans toplamı	19

Çocukların yanıtlarına bakıldığında son yapılan iki etkinliği ve Bahçe Çocuk Sınıfında yapılan ilk etkinlikleri söyledikleri görülmüştür.

4.15.3. Bahçe Çocuk Anı Posterlerinin ailelere sunumu

Çocuklar bahçe turu ve fotoğraf çekiminin ardından son posterlerini hazırlamışlardır (27.05.2019). Bahçe Çocuk Sınıfında çocuklar ailelerine *Bahçe Çocuk Günlerim* dosyasında yaptıkları etkinlikleri anlattıktan sonra bütün posterlerini sırayla anlatmışlardır. Çocukların son posterlerine yönelik detaylar tablo halinde gösterilmiştir (Bkz. Tablo 4.35.).

Tablo 4.35. *Bahçe Çocuk Anı Posterleri-4*

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DİŞİ DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
P	Yok	Köpek kulübesi, kelebek	<i>Okulun kedisi</i>
K1	Saksı etkinliği	Kendisi, çiçekler, 4. Poster olduğu için 4 rakamı, dinazor etkinliği, üzgün yüz “Bahçe Çocuk’ta öğreniyorum bittiği için üzülüyorum”	<i>Ağaç</i>
A1	“Böcekleri inceledik, doğadaki şeylerle yüzümüzü yaptık, harf avcılığı, doğadaki şeylerle müzik yaptık, pirana balığı, kedi ve köpekleri inceledik, taşlarla etkinlik yaptık”	“Armut yedik”	<i>Okulun kedisi</i>
A4	“Solucan inceledik”	Karpuz, Hindistan cevizi, pasta, tantuni, palmye ağacı “Süs olsun diye”	<i>Oyun parkı</i>
K2	Solucan	Gülen yüz, erik, karpuz, pasta, yılbaşı ağacı, muz, Hindistan cevizi, tantuni, muz “Sevdiğim şeyler”	<i>Ağaç</i>

Tablo 4.35. (Devam) Bahçe Çocuk Anı Posterleri-4

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DIŞI DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
M2	Solucan	Portakal, yılbaşı ağacı, gülen yüz, tantuni, erik, muz, Hindistan cevizi	<i>Bahçe Çocuk Sınıfı</i>
E1	“Örümcek, solucan, kırkayak”	Arkadaşları çizdiği için o da hindistan cevizi çizmiş	<i>Okulun köpeği</i>
M1	“Solucanlar güneşte kuruyor, benim harflerim, saksı boyadık, taşlarla (etkinlik) yaptık.”	Renkli boyamalar yapmış	<i>Bahçe Çocuk Sınıfı</i>
E4	“Solucanlar güneşte kuruyor, ağlıyor; vazo boyadık, taşlarla etkinlik yaptık”	Renkli boyamalar yapmış, ismini yazmış	<i>Okul</i>
Ö	“Rüzgar ve hava; isim yazmıştık; gündüz ve gece deneyi (Entomolog olalım etkinliği); kağıtları aradığımız (Doğadan fırça etkinliği).”	“Meyve yemiştik”	<i>Kum havuzu</i>
E3	“Güneş’teki lekeleri öğrendik; Dünya Güneş’e yaklaşırsa çok sıcak, uzaklaşırsa çok soğuk olduğunu; kara deliğin aslında sönmüş bir yıldız olduğunu öğrendim.”	Yok	<i>Okulun kedisi</i>
M3	“Toplama yaptık, solucanlar ne yiyor onu öğrendik.”	Pul yapıştırmış, ip ve ponponla sallanan bir süs yapmış	<i>Okulun kedisi</i>
A3	Kırkayak, solucan, toplama işlemi, kedi	Kuşlar, pullar, posteri asmak için kurdeleden tutamaç	<i>Ağaç</i>
M1	“Bahçe Çocuk Sınıfında toplama işlemi yapmıştık”	Bahçe Çocuk Sınıfındaki masa ve kütükler, desenler	<i>Ağaç</i>
S	Yok	“Kuşların kanatlarının şekilli olduğunu öğrendim.” Pullar, desenler, 3. Posteri olduğu için 3 rakamı.	<i>Ağaç</i>
A5	Ağaç	“Tohumları çizdim çiçekler büyüyor, okulun kedisi.”	<i>Çiçekler</i>

Tablo 4.35. (Devam) Bahçe Çocuk Anı Posterleri-4

ÇOCUK ADI	UYGULANAN ETKİNLİKLERE YÖNELİK DETAYLAR	ETKİNLİK DIŞI DETAYLAR	FOTOĞRAF VE ÇEKİLME NEDENİ
D2	Solucan	Kurdele parçası, 4. Posteri olduğu için birden çok 4 rakamı “Yaprakların damarları”	<i>Oyun parkı</i>
İ	Patisini yalayan kedi, yumurtadan çıkan solucan, saksı boyama “Yere yatıp ses dinlemiştik ya (kendini yere yatmış şekilde çizmiş ve kuş sesi duyduğu için kuş çizmiş).”	“Saksıya bir şey ektik, dinazor etkinliği”	<i>Okulun kedisi</i>
D1	Toplama işlemi ve solucanlar	Yok	<i>Ağaç (altında arkadaşları oturuyor)</i>

Posterlerini birlikte hazırlayan çocuklar olmuştur. Çizmeceklere ögelere birlikte karar vermişlerdir. Bazıları hangi etkinliklerde neler öğrendiklerini kararlaştırıp çizerken bazıları süslemelerini aynı yapmıştır. Eğlenceli şeyler eklemiştir (pasta, tantuni, karpuz vb.). Posterlerini hazırlarken süsleme için farklı detaylar ekleyenler olmuştur (pullar, gözler, ponpon, kurdele, asmak için tutamaç). Son uygulanan etkinliklere de posterlerinde yer vermişlerdir. Kaçınıcı posterleri olduğunu belirten sayı numarasını yazmışlardır. Bir çocuğun uygulanan etkinliklere yönelik hiçbir detaya yer vermediği görülmüştür (Çocuk P). Bir çocuğun yedi etkinlik detayına birden yer verdiği görülmüştür (Çocuk A1). Bir çocuk uygulamanın sona erdiği için üzülüğünü resmetmiştir. Aynı çocuk bir önceki posterinde arkadaşı okuldan ayrıldığı için üzülüğünü çizmiştir (Çocuk K1).

4.16. Genel Değerlendirme

Çocukların uygulama kapsamında yaptıkları etkinlikler, posterler ve görüşme sorularına verdikleri yanıtlar dinlendikten sonra ailelerle bireysel görüşmeler yapılmıştır. Ardından geçerlik komitesi toplantısı ile uygulama süreci sonlandırılmıştır. Alt komite toplantısı öğretmenlerle uygun bir zaman ayarlanamadığı için yapılamamıştır. Alt komite üyesi olan iki öğretmen aynı zamanda veli olduğu için veli olarak görüşlerine yer verilmiştir.

4.16.1. Çocukların tüm posterlerinin ailelerine sunumu

Her çocuk önce *Bahçe Çocuk Günlerim* dosyasında yer alan etkinliklerini, ardından sırasıyla *Bahçe Çocuk Anı Posterlerini* ailelerine anlatmıştır. Ardından araştırmacı, çocuklara yarı yapılandırılmış görüşme sorularını sormuştur.

Çocuklara “*Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?*” sorusu sorulmuştur (Bkz. Tablo 4.36.).

Tablo 4.36. *Son görüşme soruları ve yanıtları -1*

Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?	f
Mutluluk	13
Doğaya yönelik	4
Eğlenceli	1
“Böcek olduğumu”	1
“Orta”	1
Garip	1
Frekans toplamı	21

Mutluluk: Çocuklar “*Güzel*”, “*Çok güzel*” ve “*Mutluluk*” ifadelerinde bulunmuşlardır.

Doğaya yönelik: Çocukların “*Doğanın kokusunu*”, “*Yağmurun kokusunu*”, “*Kuşların sesini*” ve “*Temiz hava*” şeklinde verdikleri yanıtları bu koda alınmıştır. Bir çocuk (K1) “*Güzel şeyler hissettiriyor. Mesela yıldızları hissettiriyor.*” demiştir.

Eğlenceli: Bir çocuk (M1) “*eğlenceli*” hissettiğini söylemiştir.

“Böcek olduğumu”: Böcek olduğunu hisseden çocuk (A3) daha önceki görüşmede *çiçek* olduğunu hissettiğini söylemiştir. Araştırmacı ile arasında geçen konuşma şu şekilde olmuştur:

A: *Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?*

A3: *Bir böcek olduğumu.*

A: *Bir böcek olduğumu mu hissettiriyor bu sefer de. Nasıl bir böcek?*

A3: *Salyangoz gibi.*

A: *Ne yapıyor salyangoz?*

A3: *E sümklerini çıkartıp geziyor böyle (hareketlerini yapıyor).*

A: *Sen de öyle mi hissediyorsun? Mutlu mu, mutsuz mu bu salyangoz?*

A3: *Mutlu.*

A: *Yalnız mı?*

A3: Çok arkadaşları olan.

A: Ne yapıyor boş zamanında?

A3: Yiyecek toplamaya gidiyor ve arkadaşlarıyla oynamaya.” (V₃ – Çocuk sunum, 29.05.2019, 07.37 sn).

“Orta”: Çocuk K2 sunumlarını yaptıktan sonra “Bahçede kendini nasıl hissediyorsun?” sorusuna “orta” yanıtını vermiştir. Daha önceki yanıtlarının “güzel, mutlu ve ağaçların kokusu” olduğu görülmüştür.

A: Peki bahçede kendini nasıl hissediyorsun?

K2: Orta.

A: Orta yani ne demek?

K2: Yani yarımını demek işte.

A: Yani hem iyi hem kötü mü?

K2: Evet. Yarım iyi yarım kötü.

A: Neden iyi yarısı?

K2: Yani yarısını parkta oynadığımız için yarısını Bahçe Çocuk 'ta.

A: Bahçe Çocuk 'ta olanı mı sevmedim?

K2: Yani burası dar alan diye.

A: Hmm dar alan olduğu için burası, yarısı kötü diyorsun. Başka ne var yarısı kötü olan kısımda?

K2: Bu kadar.

A: Dar olduğu için mi sadece peki? Başka bir şeyler var mı?

K2: Yok.

A: Daha mı büyütelim burayı? Ne yapalım?

K2: Yani büyütülecek bir şey var mı diye bilmiyorum.

A: Hmm nasıl daha iyi olabilir?

K2: Renklendirerek.

A: Renklendirerek. Neleri?

K2: Burayı (posterlerinin asılı olduğu yeri gösteriyor)

A: Mesela masaları mı?

K2: Evet. Yani sandalyeleri falan.

A: Kütükleri renklendirelim. Başka ne yapalım?

K2: O kadar olabilir” (V₁₂- çocuk sunum, 31.05.2019, 08.14 sn).

“Garip”: Aynı çocuk (D2) yine “garip” hissettiğini söylemiştir.

A: Peki bahçede kendini nasıl hissediyorsun?

D2: Garip.

A: Yine garip. Neden?

D2: Bilmem garip hissediyorum. Etkinlikler çok garip oluyor.

A: Peki etkinlik yapmadığımız zaman, bahçede olduğumuz zaman nasıl hissediyorsun?

D2: O zaman güzel hissediyorum.

A: *Yaptığımız etkinlikler için mi garip hissediyorsun?*

D2: *Evet.*

A: *Neden? Garip derken ne demek istiyorsun?*

D2: *Etkinlikler çok garip o yüzden. Etkinlikler biraz daha böyle güzel olabilirmiş.*

A: *Öyle mi? Nasıl mesela?*

D2: *Hiç boyama yok. Mesela ne bilelim. Bu kadar şey veriyorsun bize daha ayrıntılı bir şeyler versene*

A: *Daha ayrıntılı derken?*

D2: *Daha çok ayrıntılı böyle.*

A: *Nasıl ekleyeyim? Nasıl değiştireyim?*

D2: *Ayrıntılı bir şeyler yapabilirsin yani.*

A: *Ayrıntıyı anlamadım ama.*

D2: *Mesela çocuğun ne bilim fiyongunu, kolyesini... Öyle şeyler.*

A: *Hmm boyama mı olsun?*

D2: *Evet boyamanın ayrıntıları göz bebeğini şey yap, dişlerini şey yap.*

A: *Tamam. Sen çizemedin mi? Ayrıntılı bir şey yapamadın mı?*

D2: *Yapamıyorum.*

A: *Ondan mı boyamak istiyorsun?*

D2: *Evet.*

A: *Sınıfta yapıyordun aslında.*

D2: *Çok ayrıntılı bir şeyler yapamıyorum ama.*

...

A: *Peki başka ne yapalım?*

D2: *Matematik yapabiliriz. Daha çok matematik!*

A: *Daha çok yapalım. Evet?*

D2: *Sonra daha çok uu... ne bilim daha çok bahçede kalalım.*

A: *Tamam.*

D2: *Bence de daha çok oyun oynayalım. Saklambaç oynayalım, körebe oynayalım, kulaktan kulağa oynayalım..." (V₅- Çocuk sunum, 30.05.2019, 12.03 sn).*

Ayrıca çocuklara “Bahçede yaptığımız etkinliklerden en çok hoşuna giden hangisidir?” ve “Bahçede yaptığımız etkinliklerden hangisini sevmedin?” soruları sorulmuştur (Bkz. Tablo 4.37-38).

Tablo 4.37. Son görüşme soruları ve yanıtları -2

Bahçede yaptığımız etkinliklerden en çok hoşuna giden hangisidir?	f
Hepsi	4
Pirana balığı etkinliği	3
Matematik etkinliği	3
“Harf avcısı” etkinliği	3
Solucan inceleme	3
“Planlamadan başka hepsini”	1
Ayak izi etkinliği	1
Takım yıldızları etkinliği	1
Boyama ve resim yapmak	1
“Doğadan bir şeyler bulup kendi resmimizi süslemek”	1
Frekans toplamı	21

Etkinliklerin *garip* olduğunu söyleyen D2 “*Peki en çok hangi etkinliği sevdin bahçede yaptıklarımız arasından?*” sorusuna D2: “*Hepsini sevdim diyebilirim.*” (V5-Çocuk sunum, 30.05.2019, 11.30 sn) yanıtını verdikten sonra “*ayrıntılı boyama, matematik, geleneksel oyun*” gibi etkinlikler yapmak istediğini ve bahçede daha çok zaman geçirmek istediğini söylemiştir.

Çocukların sevdikleri etkinliklerin, hemen hemen yapılan tüm etkinlikleri kapsadığı görülmüştür. Üç çocuk haricinde diğer çocuklar sevmediği etkinliğin olmadığını söylemiştir. Çocuklardan biri (K1) çocukları bahçe etkinliklerini hazırlama çalışmalarından olan planlama yapmayı sevmediğini söylemiştir. “Ağaçların sesi var mı?” adlı birinci etkinlik çocuğa saçma gelmiştir. Uygulama sona erdikten sonra yapılan kitap çalışması da bir çocuk (D1) tarafından sıkıcı bulunmuştur.

Tablo 4.38. Son görüşme soruları ve yanıtları -3

“Bahçede yaptığımız etkinliklerden hangisini sevmedin?”	f
“Hava ve rüzgâr olanı” (<i>Ağaçların sesi var mı?</i> etkinliği)	1
“Planlamayı” (Bahçede ne yapacağını planladığı hazırlık çalışmaları)	1
“El ele kitabını” (uygulama bittikten sonra Bahçe Çocuk’ta yapılan çalışma kitabı)	1
Toplam frekans	3

4.16.2. Velilerle görüşmeler

Araştırmacı her çocuğun ailesi ile iletişime geçerek uygun zaman dilimlerinde Bahçe Çocuk Sınıfında görüşme yapmıştır. Araştırmacı katılım gösteren ebeveynlerle baş başa kaldıktan sonra görüşme sorularını sormuştur. Toplam 20 veli ile görüşülmüştür. Çocuklardan ikiz kardeş olanlar vardır. 4 çocuğun hem annesi hem babası görüşmeye katılmıştır. Görüşmelerden elde edilen bulgular soruların her biri bağlamında ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

4.16.2.1. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum uygulamasına yönelik düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular

Velilere ilk olarak uygulamaya yönelik düşünceleri sorulmuştur. Bazı veliler soruyu çocuğunda meydana gelen değişimleri söyleyerek yanıtlamıştır. Bu yanıtlar bir sonraki soruda yer alan *çocuğa etkisi* başlığı altında incelenmiştir. ““Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar aşağıdaki kodlarla incelenmiştir (Bkz. Tablo 4.39.).

Tablo 4.39. Velilerle görüşmeler-1

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik düşünceleriniz nelerdir?	f
Yararlı	11
Kalıcı öğrenme sağlama	5
Güzel zaman geçirme	4
Eğitimde yer verilmesi gereken	3
Çocukların doğasına uygun	1
İstekle okula gelme	1
Güzel havada yapılması gereken	1
Toplam frekans	26

Toplam frekansın fazla çıkmasının nedeni aynı velinin yanıtlarının farklı kodları içermesinden dolayı olmuştur. kodlar aşağıda açıklanmıştır.

Yararlı: Uygulama hakkındaki görüşlerde en çok dile getirilen kod *yararlı* olmuştur. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının yararlı olduğu söylenmiştir.

(V₁₁) “...Yani çocukların yaparak yaşayarak bazı şeyleri dokunarak halletmesi o şekilde öğrenmeye çalışması çok yararlı bir şey o yüzden bence çok yararlı yani kesinlikle.”

(V₁₄) “Kesinlikle çok verimli olduğunu düşünüyorum çocukların doğasına bire bir uygun olduğunu düşünüyorum...”

(V₉) “Çok yararlı olacağını görsel ve uygulama ile çok daha kalıcı olacağını burada da görüyoruz çocuk anlatıyor mutlu dışarıda bir şeyleri uygulayarak yapıyor. Bunun yararlı olabileceğini hatta olmuş olduğunu görüyorum.”

Kalıcı öğrenmelerini sağlama: Uygulamanın, çocukların kalıcı öğrenmelerini sağladığı söylenmiştir.

(V₃) “...A3 bahçede kendini doğayla bütünleşmiş ya da kendini doğada daha rahat hissettiği için daha iyi anladığını ya da daha iyi öğrendiğini düşünüyorum...”

(V₁₆) “...Bence çok güzel bir uygulama. Özellikle çocukların dışarıda görselleri tanımaları hem toprakla hem havayla hem bitkilerle teması ile bu yaşta bir şeyleri öğrenmeleri gerek gelecek için gerekse şimdi için çok önemli. Mesela doğayı koruma, doğanın önemi, bitkiler, hayvanlar bunlar çocuklar için çok önemli hale geldi. Hem birbirleriyle paylaşımları... Eminim ilerideki hayatında doğa sever bir çocuk olacak...”

Güzel zaman geçirme: Çocukların bahçede bu uygulama ile birlikte güzel zaman geçirdikleri söylenmiştir.

(V₈) “...Çocukların özellikle bahçede zaman geçiriyor olması bizim için mutluluk verici çünkü anaokulundan benim temel beklentim çocukların sosyalleşmesini sağlaması ve çocuğun keyifli zaman geçirmesi. Zaten ilkokula geçtiğinde okuma-yazmayı, matematiği öğrenecek. O yüzden buradaki temel beklentim çocukların mutlu olması ve iyi zaman geçirmeleri. Bahçe Çocuk etkinlikleri de bunu sağladığından ben çok keyif aldım. Cidden güzel bir uygulamaydı bence...”

Eğitimde yer verilmesi gereken: Bahçe etkinliklerinin eğitimde özellikle yer verilmesi gerektiğini savunan veliler olmuştur.

(V₂) “...Bunun bütün okullarda yaygınlaşmasını tercih ederim. Çünkü hakikaten doğadan öğrenecekleri çok şey var...”

(V₉) “...Bu şekilde devam etmesi hem ülke eğitimi açısından hem de bizim çocuklarımız açısından daha yararlı olur diye düşünüyorum. Tabi illa kapalı ortamda da yapılması gereken eğitimler olacak ama bunların yeri ve alanı daha farklı...”

(V₁₁) “...Özellikle anaokullarında zaten bu tarz çalışmaların yapılması gerekli. Çok da yararlı oldu. En azından çevreyi tanımaları, okulun sınıftan ibaret olmadığını anladılar. Bir de çevrede yaşadıklarını da farkına vardılar. Böylelikle bence çok güzel bir uygulama oldu...”

Çocukların doğasına uygun: açık havanın ve uygulamanın çocukların doğasına uygun olduğu söylenmiştir.

(V₃) “Kesinlikle çok verimli olduğunu düşünüyorum. Çocukların doğasına bire bir uygun olduğunu düşünüyorum. Bahçe de çocukların özgür olduğunu düşünüyorum. Say say bitmez yani. Biz çok memnunuz çok seviyoruz Bahçe Çocuk Sınıfını...”

İstekle okula gelme: Çocuğunun istekle okula geldiği ifade edilmiştir.

(V₁₃) “...Birinci döneme göre, ikinci dönem daha mutlu geliyor okula. Ben göndermek istemediğim zamanlarda bile ısrarla “Ben etkinlikleri kaçırmak istemiyorum!” diye gelmek istedi...”

Güzel havada yapılması gereken: Bir veli (V₁) sorulan bu ilk soruda etkinliklerin güzel ama daha sıcak havalarda uygulanması gerektiğini vurgulamıştır.

(V₁) “...Güzel bir etkinlik. Çocuklar bahçeye çıksın. Daha çok, güzel hava da çıksaydı daha mutlu olurum. Bazı günler yağmurluydu, bazı günler soğuktu ama kesinlikle güzel hava da yapılması gereken bir etkinlik...”

Araştırmacı aynı veliye yağmurlu havada çıkılıp çıkılmadığı sormuştur. Velinin 23 Mayıs son etkinlik ve *Okul Dışarıda Günü* yağmurdan sonra bahçede geçirilen zamandan bahsettiği anlaşılmıştır. Bahçede geçirilen sürede çocuğunun ayağının ıslandığını, çorabını değiştirmesine karşın ayakkabısının ıslak olmasından dolayı sıkıntı yaşadıklarını söylemiştir. Hasta olmaması için evde çok uğraştığını ifade etmiştir.

(V₁) “...İşte o gün çok ıslanınca çok üzüldüm, hasta olacak diye korktum. Hemen eve gittik. Ayaklarını sıcak suyla yıkadık. O gece ben biraz endişelendim ateşi çıkacak diye. Bir başka gün ben yollamamıştım çünkü hava çok soğuktu hasta olmaya çok müsaitti. Belki hatırlarsınız yollamadım...”

4.16.2.2. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum uygulamasının çocuğunuzun üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular

Velilere uygulamanın çocuklarının üzerindeki olumlu veya olumsuz etkileri sorulmuştur. Verilen yanıtlar aşağıdaki gibi kodlanmıştır (Bkz. Tablo 4.40.).

Tablo 4.40. Velilerle görüşmeler- 2

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının çocuğunuzun üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?	f
Doğaya ilgi	8
Mutluluk	8
Böcek ve hayvan korkusu	8
Çevresel duyarlılık	7

Tablo 4.40. (Devam) Velilerle görüşmeler- 2

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının çocuğunuzun üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?	f
Günlük yaşamına yansması	7
Araştırma isteği	6
Farkındalığının artması	5
Öz güven	5
Aile ile iletişim	4
İlkokula hazırlık	3
Sağlık	3
Yaratıcılık	3
Beslenme	2
Uyku	2
Sorumluluk	2
İş birliği	2
Dil becerisi	2
Sosyalleşme	2
Enerjik olma	2
Tablete olan ilginin azalması	2
Dikkat süresi	2
Olumsuz etkiler	3
Toplam frekans	88

Doğaya ilgi: Çocuğun doğaya ve çevresine ilgisinin arttığı ifade edilmiştir.

(V₆) “Salyangoz topluyor, kelebek yakalıyor doğada daha mutlu ve daha çok da öğrendiğini düşünüyorum.”

(V₇) “Ağacın yaşını bile öğrenmiş, okuldaki bütün ağaçları bitkileri öğrenmiş. Her gün yetiştirdiği bitkilerle ilgileniyor.”

(V₁₅) “Zaten babaannemizin evi bahçeli orda okul çıkışlarında da, şimdi malum ekme zamanı, domateslerimizi biberlerimizi ektik. Çıkışlarda suluyoruz, yapıyoruz. M1’i gerçekten tamamlayan bir şeydi bu onun mutlu olacağı bir etkinlik grubuydu. O yüzden ben son derece mutlu oldum.”

(V₁₆) “Ben çok olumlu etkilendiğini düşünüyorum. En önemli etkisi doğayı severek büyüyor. Mesela evde durmaktan çok, diyor ki “anne yeşil alana gidelim, ormana gidelim, yürüyüş yapalım.”. Eskiden öyle değildi o kadar aktif olduğunda sıkılıyordu. Aman evde telefon oynayayım televizyon, tablet izleyim istiyordu. Şimdi bir piknik alanına, doğaya çikalım dediğimiz zaman daha mutlu çıkıyor çünkü alışık biliyor. Evde de toprakların dibini kazıyor, çiçekleri suluyor. Ona özel suluk aldık.”

(V₁₉) “Bir gün ormana gittik. Orada gözlem kutusunu çıkardı hemen bir tane böcek bulduk, koydu. “Ben yarın onu öğretmenime ve arkadaşlarıma götüreceğim.” dedi. Biz çok fark ettik doğaya karşı ilgisi arttı.”

(V₁₈) “Bahçe Çocuk’tan sonra bu sene çiçeklerle çok ilgilenmeye başladı evdeki çiçeklerimiz, bahçedeki çiçekler de çok ilgisini çekmeye başladı.”

Mutluluk: Çocukların okulda daha mutlu olduğu ve okula daha mutlu geldikleri ifade edilmiştir.

(V₆) “Doğada daha mutlu.”

(V₁₁) “Bugün Bahçe Çocuk’a çıktık yaşasın! diye daha fazla duyuyoruz. Sınıfta olmaksızın Bahçe Çocukta olmayı daha çok tercih ediyor. Yani onu hep bize dile getiriyor zaten.”

(V₁₃) “Zaten doğayı seven bir çocuk bahçede olması onu mutlu ediyor, yani kat kat mutlu oluyor. Birinci döneme göre, ikinci dönem daha mutlu geliyor okula.”

(V₁₄) “Çocukların içi içine sığmıyor yani o kadar mutlu ve pozitif bir geri bildirim oluyor ki bende mutlu oluyorum bu anlamda.”

Böcek ve hayvan korkusu: Çocukların hayvanlara ve böceklere olan korkularının büyük ölçüde azaldığı ifade edilmiştir.

(V₃) “Böceklere karşı müthiş tepkisi vardı. Onu tamamen kırdı. Zaten hayvanları seviyordu kedi köpek sevgisi dışında bütün hayvanları tanımak istemesi, böcekleri incelemek istemesi ya da onların işte dili, burnu vesaire daha ayrıntılarını bilmesi bu bizim için büyük bir şans oldu.”

(V₂) “Kedileri severdi ama kedilere mamayı eliyle veremezdi şimdi mesela verebiliyor daha korkusuzlaştı.”

(V₇) “Bahçe Çocuk’tan önceden hiç yaklaşmazdı, özellikle köpek Mia onun üstünde çok etkili oldu. Sürekli olarak ona sesleniyor, ona yaklaşmaya çalışıyor. Birkaç kere kedi ellediğini falan gördüm. Hayatta böcek ellemezdi demin böcek başına bacağına kondu mutlaka bağırarak ağlardı ama şimdi hiç öyle bir şey yapmadı. Hayvanlara karşı olan ilgisinin biraz daha arttığına seviniyorum.”

(V₁₅) “böceklerden uzak bir çocuk. Örümcekten hala korkuyor mesela onu eline alamıyor ama önceden uğur böceğini bile eline alamıyordu. Şimdi onu artık eline alabiliyor. Sinek gördüğünde bağırarak bir çocuktü. Evde bir tek sinek olsun çıkarın onu derdi ya da kendisi kaçardı. Bunları aşabildik. Arılardan hala çekiniyor.”

Çevresel duyarlılık: Çocukların ekolojik farkındalıklarının geliştiği, çevreyi önemseme ve davranış değişikliğinin görüldüğü ifade edilmiştir.

(V₃) “Çöp atma veya doğadaki herhangi bir canlıya zarar verenleri daha farklı görüyor. Mesela karıncaya basmamaya çalışıyor, tedirgin oluyor. Doğaya daha duyarlı. Dışarıya bir şey zaten atmıyordu kendi bilinçli olarak çöp atmamayı, toplamayı, işte çöpü kullanmayı farklı olarak yapıyor. Suyu sadece bizim kullanmadığımızı farkında. Dişlerini fırçalarken kapatıyor. Daha böyle açık bırakırdı mesela. Farkında ve su kaynaklarının tükenmemesi için gereksizce kullanmamamızın söylüyor.”

(V₆) “Yaptığınız planlamalar, etkinlikler ile farklı bir bakış açısı da gelişti. Mesela salyangoz görünce salyangoz deyip geçiyordu, şimdi alıp inceliyor. Bahçede de vardı şöyle olur, böyle olur, şunu yer, bunu yer gibi açıklamalar yapıyor. Daha farklı bakmayı öğrendi yani. Önceden yerde solucan görse solucana bakıyordu şimdi solucanın çıktığı deliği arıyor ya da faydasını anlatıyor.”

(V₇) “Çevresinin daha farkında oldu. Yani onlara zarar vermemesi gerektiğini öğrendi ağaçlara böcekler yani. Geçen baktığı bitkisinin yaprağı solmuş ne kadar üzüldü “anne ben sulamayı unuttuğum için böyle oldu.” dedi. Her gün bana çiçek getiriyordu mesela, çiçek koparıp geliyordu. Bazen de çiçekleri koparmaya kıyamaz “anne bunlar doğaya ait der mesela”

(V₁₆) “Doğaya, hayvanlara, ağaca kıymet veriyor her şeyden önemlisi. Bir ağaç kesildiği zaman çok üzülür bence. Hani böyle aman kesilirse kesilsin demiyor. “Kolay mı büyüyor anne o ağaç yıllarca! onun halkaları var onun yaşını belirtiyor” diyor. “Anne bak dikkat et böcekleri ezme ay anne bak şu bu böceği şu bu ağacı” diyor. Daha hissederek büyüyor böyle şeyleri.”

(V₁₇) “Yürüyüşe çıkalım mesela bir şey bulduğumuz da anneanneye getirip ekiyoruz çünkü biz apartmanda oturuyoruz. Ekmeyi biçmeyi öğrendi, suluyor. Böcekleri inceliyor atılmıyor. Kabımızda sürekli her akşam anneanneden solucanlar geliyor sonra hava alsın diye geri boşaltıyor sonra öbür akşam tekrardan solucan sürekli. Hayvan besleme isteği çok arttı bu ara.”

(V₁₉) “Çok büyük farkındalık oluştu doğa ile ilgili yani bu kadar farkında değildi. Canlıların yaşama hakları için mesela “bunu sakın öldürme o da bir canlı” onu çok söylüyor. Gözlem kutusuna koyduğunda ölecek diye de çok korkuyor ona yem yaprak veriyor.”

Günlük yaşamına yansması: Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum uygulamasında yapılan etkinliklerin izlerine çocuğun günlük yaşantısında rastlandığı söylenmiştir.

(V₆) “Mesela alışverişe gideceksek bunu çizerek anlatmaya çalışıyor ya da evde oyun oynayacaksa bir planlama yapıyor. “Şimdi şunu yapacağız sonra şunu” diyor mesela çizip getiriyor. “Planlamamızı yaptım, bugün bunları yapacağız” diyor.”

(V₁₀) “Posterlerini dinlerken şimdi anladım. Önceden de bir yerlere giderdik ama gördüğü yerleri çizme gereksinimi hiç duymazdı. Şu an mesela benim çantamda defterle kalem var. Her gittiğimiz yerde gördüğü şeyleri oradan döndüğümüz zaman, arabaya bindiğimizde, bir

yerden bir yere giderken hep çizdi. Mutlu olduğu şeyleri ve gördüğü şeylerin ince ayrıntılarıyla çizdi.”

(V₁₁) “Pikniğe gitmiştik orda mesela hemen kağıtlarını almak istedi. Bir dosyası var kağıtlarını koyduğu işte kalem kutusunu koydu. Biz sadece resim yapacağını düşünmüştük. Çevrede gördüklerini resmetmeye başladı. Mesela o hoşumuza gitti. Sonra işte çimlere yattı ondan sonra işte bakayım bu neymiş diye gördüklerinin resmini oraya aktarmaya.”

(V₁₆) “Markette tohumlar vardı ekinler, “baba bunları alıp ekelim mi?” dedi. Böyle baktı çiçeğin türüne. Turuncu ve lilyum diye bir bitki. Onun turuncu ve pembe şeyleri vardı. Görselde tohumu vardı yani çiçek yoktu. Sonra biz onları evde saksıya ettik. Soğan şeklinde ya onlar zaten. Sonra onlar çıkınca bir sabah çılglık atarak uyandık.”

(V₁₈) “Bahçe Çocuk çok olumlu geçti mesela evde karpuz çekirdekleri bile toprağa koymaya başladı. Kivinin çekirdeklerini çıkarttı bana. Onu ettik toprağa. Zaten evimizde çok çiçek olduğu için sulamalarını yapıyor.”

(V₁₉) “Böcek bilimcisinin ne olduğunu öğrenmiş mesela meslek olarak onu seçmiş.”

Araştırma isteği: Doğaya karşı araştırma isteğinin arttığı ifade edilmiştir.

(V₁₁) “Doğayı seviyordu ama şimdi daha çok ilgisi arttı yani dışarıda daha keyifli zaman geçirebiliyor ve çevresinde olanları sürekli bize soruyor. Merak duygusunu artırdı.”

(V₁₆) “Bu kadar inceleyici değildi. Mesela çıktığımız zaman taşı alıyor inceliyor, ondan sonra ağaca bakıyor, soruyor. Bizi şaşırtıyor, “anne çam ağacı!” falan diyor.”

(V₁₇) “Dışarıdaki etkinlikleri değişmeye başladı. Akşam biz dışarı çıkıyoruz taş buluyor, bizim ceplerimiz de doluyor. Dün mesela karıncaları takip ettik akşam 9’a kadar. Kardeşine de gösteriyor.”

(V₁₉) “Özellikle böceklerle daha çok ilgilenmeye başladı. Her gittiği yerden hemen böcek yakalayıp gözlem kutusuna koymuş, inceliyor.”

Farkındalığının artması: Çevresine daha detaylı bakabildiği, doğa farkındalığının arttığı söylenmiştir.

(V₁₀) “Önceden bu kadar ayrıntıları fark edemiyordu. Mesela bir keçi, keçinin boynundaki zile kadar çizmiş, kuyruğunun rengini boyamış. O renk ayrıntılarına falan dikkat etmiş. Beni çok şaşırtmıştı. Ayrıntılara daha fazla dikkat etmesini sağladı.”

(V₁₉) “Farkındalıkları arttı. Bu kadar böcek isimlerini falan söylüyor. Çoğu çocuk farkına varmadan geçip gidiyor. Etrafın daha farkında. Piknik için gittiğimiz bir yerde, derede balık gördü. Kurbağa yavrusunu gördü suyun içinde onu sordu bana. Daha dikkatli yani suyun içindeki canlıları bile fark etti.”

Öz güven: Çocukların doğada ve sosyal çevrelerinde kendine güvenlerinin arttığı söylenmiştir.

(V₅) “D2’de çok gelişme gördüm. Bu sene o kadar farklıydı ki düşüncelerini hemen söyleyebiliyor. Çok farklı konularda böyle birden söylüyor, ben şaşıyorum bazen nasıl aklına geliyor nasıl yapabiliyor diye. Çok çok değişti...”

(V₁₇) “Bu sene çekingenliğini biraz daha attı. Mesela ben bir kenarda oturdum yanıma gelirdi hiçbir yere gitmezdi. Arkadaşları da olsa öğretmeni de olsa kesinlikle gitmezdi. Çok

büyük etkisi olduğuna inanıyorum. Parka çıktığımız da sürekli beraber oluyorduk. Şimdi daha rahat kendiliğinden dalabiliyor her şeye. Kendine güveni daha çok geliştirdi. Parkta bir çocuk varken o parka girmezdi o kadar sevsin parkta sallanmayı o parkta bir çocuk olsun girmezdi.”

(V7) “Hiç korkmuyor. Bunlar çok güzel yani. Doğa ile iç içe olduğunda daha atak daha cesur. Önceden korkaktı. Çok çıkmadığı için tabii ki (Gülüyor). Doğa eşittir özgür ortam. Özgürleşti bence de. Dağa taşta böyle dağa tırmanmaya daha çok gözlemlemeye başladı. Daha bilinçlenmiş bir şekilde gördüm onu”

Aile ile iletişim: Çocukların okul hayatıyla ilgili ailesine bilgi verme, paylaşma, iletişime geçme konusunda artış olduğu ifade edilmiştir.

(V8) “Sınıfta yaptıkları şeyleri çok fazla anlatmıyor ama Bahçe Çocuk’ta öğrendiklerini özellikle gelip bana “sana şimdi bunları öğreteceğim” deyip anlatıyordu. Bir de büyük heyecanla “onu öğrendim, bunu öğrendim” deyip birkaç gün aradan sonra beni sınav yapıyor. “Onu öğrenmiştik neydi o?” diye soruyor. O da bana bir şey öğretiyor diye seviniyordu bir yandan da herhalde. Yaptıklarını anlattığı için de keyif alıyordu. Neler yaptığını bana anlatması benim de hoşuma gidiyor çünkü normalde hiç konuşmuyor.”

(V17) “Sınıfta yaptığı derslerden ben pek anlattığını görmedim. Böyle bir şey olduğu zaman (doğada zaman geçirildiğinde) anlatıyor mutlaka. Uyguluyor da hoşuna da gidiyor.”

İlkokula hazırlık: Uygulamanın çocuklar üzerindeki etkisi sorulduğunda ilkokula hazır olduğunu dile getiren iki velinin aksine (V5, V11) aynı zamanda alt komite üyesi ve okul öncesi eğitim öğretmeni olan veli (V19) farklı düşüncesini dile getirmiştir:

(V5) “...Hayatın her alanından bir şey öğrenmiş okulda. Bir konu geçtiğinde mutlaka onunla ilgili bir şey söylüyor. O açıdan bu sene verimli bir sene geçirdiğimize inanıyorum yani ilkokula iyi bir hazırlık oldu. Her zaman isteyerek geldi yani bir gün kalktığına “Ben okula gitmeyeceğim.” demedi çok mutlu oldu...”

(V11) “...Bitkilerin dikilmesi, yetiştiğini görmesi bunları daha anasınıfından somut bir şekilde alarak ilkokula geçmesi ciddi anlamda bir bilgi. Çünkü bir bitkinin büyümesini biz 4 sene boyunca veriyoruz (velinin mesleği sınıf öğretmeni). Yani ısı, ışık, su bunlar gerekli deyip yani bir bitkinin nasıl büyüdüğünü görmesi onu anlatmasından çok daha etkili burada da onu yaşıyorlar zaten o yönden yararlı olduğunu düşünüyorum...”

(V19) “...Ben daha önceki alt komite toplantımızda da söylemiştim. Daha akademik olarak da biraz daha beklentim oluşmuştu ara ara. Ama çocukta onun geriliğini de hiç hissetmedik gerçi. Burada farklı bir lezzet sundun bize. Düşünmediğimiz hayal etmediğimiz bir şeydi. Bizim için de farklı bir deneyimdi teşekkürler. Memnunuz çok...”

Sağlık: Beklenenin aksine çocuklarda sağlık problemi çok fazla yaşanmadığı veliler tarafından ifade edilmiştir.

(V16) “Bahçeye çıkacağız eyvah bir 10 şişe de bu sene kullanırız demiştim bu sene mesela hiç hasta olmadı.”

(V17) “Geçen sene hastalık yüzünden 2 ay devamsızlık yaptık. Ama bu sene daha iyi oldu, daha az hasta oldu. En fazla 3 defa falan gitmediği olmuştur.”

(V₁₉) “Geçen sene daha çok hasta olmuştu. Bu sene ilk başlarda bir iki kez çıktıktan sonra hasta oldu ama normal okula gelirken de hasta oldu. Dışarı çıktıkça bağışıklığı mı güçlendi ya da hava şartlarına mı alıştı bilmiyorum.”

Yaratıcılık: Çocuklarda farklı bakış açısına sahip olma ve yaratıcı oyunlar, etkinlikler geliştirme becerisinin arttığı görülmüştür.

(V₁₀) “*Hep aynı şeyleri yapardı. Bahçe Çocuk’tan sonra her şeye daha farklı açılardan bakmaya ve farklı şeyler üretmeye başladı. Özellikle yeni keşfediyorum taşlardan hep böyle şato yapmaya çalışırdı. Şimdi çok farklı tasarımlar, köprüler falan yapmaya başladı. Saat yapmaya başladı. En basitinden gördüğü bir şeyi, bulutu, yaprağı farklı bir şeye benzetmeye çalışıyor artık.*”

(V₂) “*Bu sene oyuncaklarımızla hiç oynamadık. Önceden boya, defter isterken şimdi attığım bir plastik kapağı istiyor. “Ben bununla bir şey yaratacağım” diyor. Evdeki her bulduğumuz şeyi değerlendiriyor, birleştirebiliyor. Daha küçük şeyleri görmeye başladı. Bunlardan ne yapabilirim diye artık düşünüyor”*

Beslenme: Çocukların beslenme alışkanlığında değişimler görülmüştür.

(V₇) “*Hiç yemediği rokayı yiyor artık.*”

(V₃) “*Yemek yemeyen bir çocuğu artık iştahı açıldı.*”

Uyku: Çocukların kaliteli uyku uyudukları söylenmiştir.

(V₃) “*Açık havada daha fazla oksijenden vesairenden daha çok yorulup uykuya geçmeleri daha kolay oluyor. Yorulduğu için daha kaliteli uyku sağlıyor.*”

(V₇) “*Dışarıda enerjisini atıyor, erken uyuyor.*”

Sorumluluk: Ev yaşantısında kendine ait sorumluluk bilincinin arttığı görülmüştür.

(V₁₄) “*Zaten disiplinli bir çocuğu ama disiplini de arttırdı.*”

(V₇) “*Kendi diktiği bir şeyin yetiştigini görmek onu mutlu ediyor. Evde bir sürü limonumuz oldu. Yani kendisi uğraşiyor, kendi bitkisine bakıyor, sorumluluk kazandı.*”

İş birliği: Çocukların yaş grubuyla iş birliği yapma becerisinin geliştiği görülmüştür.

(V₁₈) “*(İkiz kardeşler) sadece tek başına değil mesela oyun kursalar bile birbirlerine görev veriyorlar, iş bölümü yapıyorlar.*”

(V₁₄) “*Bazı etkinlikleri (okulda) gözlemlene şansı buldum. İş birliği yapıyorlar, doğada iş birliği arttı diyebiliriz.*”

Dil becerisi: Kendini ifade etme becerilerinin geliştiği görülmüştür.

(V₅) “*Kendini ifade etme açısından kendini buldu diye düşünüyorum. Kelime haznesinde duyduğu, gördüğü, yaptığı etkinliklerden dolayı çok fazla değişiklik var. Kullandığı ifadelerde falan çok büyük gelişmeler var.*”

Sosyalleşme: Sosyal becerilerinin, akranlarıyla iletişime geçme, iletişimi başlatabilme becerilerinin geliştiği görülmüştür.

(V₇) “*Arkadaşlarıyla beraber dışarı da bir şey yapıyor olması da herhâlde arkadaşlık ilişkilerini de kuvvetlendirdi. Geçen seneye göre falan çok çok iyiyiz.*”

(V₉) “*Sosyallik bazında dışarıdaki uygulamalarda daha fazla arkadaşlarıyla yardımlaştığını düşünüyorum. Dışarıda daha aktif paylaşım sağlayabiliyorlar oyun oynarken, kaydırağı ortak kullanma gibi durumlarda daha akıcı olabiliyor diye düşünüyorum.*”

Enerjik olma: Çocukların güçlü, hareketi ve aktif olma durumlarının artması

(V₃) “*Daha aktif her anlamda bir kere.*”

(V₁₄) “Enerjik geliyor bir şeyleri öğrenmiş keşfetmiş. Enerji patlaması inanılmaz seviyede. Oksijen aldığı için, sınıf ortamında tabii hep böyle temiz hava alma şansları olmuyor, açık hava enerjilerini daha böyle bir açıyor.”

Tablete olan ilginin azalması: Tablete olan ilginin doğaya yöneldiği görülmüştür.

(V₁₆) “...Evde telefon oynayayım televizyon, tablet izleyim istiyordu. Şimdi bir piknik alanına, doğaya çıkalım dediğimiz zaman daha mutlu çıkıyor yani çünkü alışık biliyor...”

(V₃) “3 aydır tablet almıyor eline. Bu çok büyük bir olumlu bir gelişme bizim için. Aşırı bağımlı değildi ama bir kaptırdığı zaman kendini mesela atıyorum 2-3 günde bir uzun zaman geçiriyordu tablette. Onu engellemeye çalışıyordum ama baskı yapmamak için adım adım yaklaşıyordum. Ama bu sene ne oldu bilmiyorum şu son 3 aydır özellikle, belki Bahçe Çocuk’un katkısı daha etkili olmuştur, hiç aramıyor. Tablet nereden olduğunu bile bilmiyoruz evde.”

Dikkat süresi: Bir işe odaklanma süresinin arttığı görülmüştür.

(V₁₈) “Dikkat dağınıklığımız vardı mesela o uzadı dikkatleri baya uzun sürüyor eskisine göre bu sene daha iyi. Önceden daha çok sıkılırdı “Of! yapmayacağım.” derdi ama şu anda iyiyiz daha iyi ilerleme var.”

Olumsuz etkiler: Uygulamanın çocuklara olumsuz etkisi olup olmadığı ayrıca sorulmuştur. Çoğu veli olumsuz bir etkisi olmadığını dile getirirken farklı yanıtlar aşağıda gösterilmiştir.

(V₆) “...Polen zamanı tam dışarı çıktınız alerjik bünyesi olduğu için tam bir kaostu aslında sürekli burnu tıkanıyordu ama ben bunu eğitimin dezavantajı olarak görmüyorum. Bahçede olmasa eve gidip gelirken de ondan etkileniyor...”

(V₂₀) “Sadece mevsimsel geçişlerde, çok terleyen bir çocuk olduğu için, terleyip de biraz soğuk aldığı zaman biraz sağlığında problem oluyor ama bu konuda yapacak bir şey yok yani...”

(V₁) “Evde çok anlatmadı, çok bahsetmedi. Onun için yanıt veremiyorum.”

4.16.2.3. “Bu uygulamanın bahçede yapılması konusunda olumlu ve olumsuz düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular

Velilere “Uygulamanın bahçede yapılması hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilerek bahçeye bakış açılarının ne olduğu ortaya koyulmak istenmiştir. Bütün veliler uygulamanın bahçede yapılmasına olumlu bir düşünceye sahip oldukları görülse de vurguladıkları konular olmuştur (Bkz. Tablo 4.41.).

Tablo 4.41. Velilerle görüşmeler- 3

Bu uygulamanın bahçede yapılması konusunda olumlu ve olumsuz düşünceleriniz f nelerdir?"	f
Bahçenin çocuklara uygunluğu	7
Hava koşulları	5
Yararlı	5
Güzel bir uygulama	2
Vicdan	1
Toplam frekans	20

Bahçenin çocuklara uygunluğu: Çocukların bahçede olmalarının daha doğru bir seçenek olduğunu vurgulamışlardır.

(V₃) "...Zaten çocukların olması gereken bir yer gibi geliyor bana. Hareketleri kısıtlanmıyor daha rahat hareket edebiliyorlar ..."

(V₆) "...Yani ben sınıfta kalmanz dansa bahçede bütün seneyi geçirmenizi daha çok tercih ederdim. Çünkü sınıflar havasız, hijyen koşulları bence yeterli değil. Sizin sınıf olarak değil genel olarak okullar için söylüyorum. Çocuk bahçede toprağa oturabilir ama sınıfta parkeye oturmasını istemem mesela. Bahçenin ben dezavantajı olduğunu düşünmüyorum..."

Hava koşulları: Beş veli hava koşullarının iyi olması gerektiğini vurgulamıştır:

(V₁₆) "Bence kesinlikle bahçede olmalı. Tabi hava soğuk olunca mecburen içeride yapılıyor. Ama hava güzel olduğu sürece, güzel dediğim yani ince bir montla veya montuyla dışarıda olduğu sürece, bence hiçbir problem yok yani kesinlikle dışarıda olsun. Hatta bence okulların hepsi açık havada olmalı. Bahçede arkadaşlarıyla birlikte, yeşil alan, hayvanlar var burada, güzel ağaçlar var. Yani şu koku bile işte kokusu ne güzel bir koku çocuk için!"

(V₁₉) "... Bence çok güzel açık havada yani böyle bir fırsat eline geçmez. Hava şartları elverdiği müddetçe çok keyifliydi. Ben de birkaç kere kendi sınıfımla çıktım. Keşke dedim daha önce çıksaydım..."

(V₂₀) "...Ya ben aslında seviyorum bahçede olmasını istiyorum ama tabi işte hava şartları ne kadar müsaade eder onu takip etmek gerekiyor. Ben memnunum yani evet..."

(V₁₄) "...Çok iyi olduğunu düşünüyorum ben. Yaz boyunca böyle olabilir..."

(V₅) "...Tabi ki ben uygulamanın D2 açısından hasta olmadığı sürece çok verimli olduğunu düşünüyorum. Bizim çünkü hastalıkla ilgili sıkıntılarımız var. Terleyen bir çocuk. Terleyip soğumasıyla ilgili bir sıkıntı olmadığı sürece eğitimin sınıf dışında başka bir yerde yapılması özellikle anaokulunda bence çok iyi bir şey..."

Yararlı: Çocukların bahçede olmalarının onlara yarar sağladığını vurgulamışlardır.

(V₂) "...Yaratıcılıklarını arttırdığını düşünüyorum. Çocuklukta en önemli şey yaratıcılığın geliştirilmesi bence. Onun dışındaki şeyler öğrenmeye dayalı olduğu için eninde sonunda öğrenecekler. Yaratıcılık, görsel olarak bir şeyleri görüp kafada birleştirip onları

oluşturmak. Bir ev ortamını ya da sınıf ortamında belirli malzemeler var ama bahçede ufak buldukları bir şeyle bile çok değişik şeyler yapabiliyorlar...”

(V₁₁) “...Bence de kesinlikle bahçede olmalı. Tabi ki sınıfta da belli bir eğitim alınmalı ama hani mesela burada toplama yapmanız bile çok önemli bir şey. Buradaki tahtaları, ağaçları, işte taşları kullanarak belki bu işi yaptınız. Somut şeylerle çocuklar bunları yaparak yaşayarak görmeleri daha etkili olmuştur diye düşünüyorum...”

(V₁₄) “...Keşfetmesi önemli yani bu yaştaki çocukların deneyimleyerek keşfetmesi çok önemli yani artık bilgiye ulaşabiliyorlar yani internet çağı özellikle z kuşağı denilen kuşak ama doğadan koptuğu anda o bilginin bir anlamı olmadığını düşünüyorum Mira da onu çok seviyor yani doğayı ablası da öyle.

Güzel bir uygulama: Uygulamayı beğendiklerini dile getirmişlerdir.

(V₂) “...Bu şekilde çok çok güzel bir yıl geçirdik gerçekten çok memnunuz ben hiç böyle tahmin etmiyordum bu kadarını yani kendi çocuğumdaki farkları direk gördüm zaten çok teşekkür ederiz gerçekten

(V₃) “...Yani bence çok güzel bir uygulama oldu çok da güzel götürdünüz çok da güzel ilerlettiniz size de teşekkür ederiz.

Vicdan: Çalışan bir veli çocuğunu açık havaya çıkaramadığı için vicdan azabı duyduğunu ve bahçede olan bu uygulamadan çok memnun olduğunu dile getirmiştir.

(V₁₀) “...Gerçekten ben bu anlamda çok vicdan yapıyorum. Kendim de çalıştığım için çocuklar apartman ortamında kalıyorlar. Bahçede geçirdiği zaman beni çok mutlu ediyor. Hava soğukmuş şöyleymiş hiç önemli değil. Yeter ki çocuk doğaya doysun. Ben bu uygulamadan çok mutlu oldum gerçekten ve çocuğumda da zaten artılarını hissettiğim için size de teşekkür ederim...”

4.16.2.4. “Uygulanan etkinlikler hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular

Velilere uygulama kapsamında yapılan etkinlikler hakkındaki düşünceleri sorulmuştur.

Tablo 4.42. Velilerle görüşmeler-4

Uygulanan etkinlikler hakkında neler düşünüyorsunuz?	f
Geliştirici	11
Farkındalık yarattı	6
Kirlenme	1
Motive eden	1

Tablo 4.42. (Devam) Velilerle görüşmeler-4

Uygulanan etkinlikler hakkında neler düşünüyorsunuz?	f
Süper değil	1
Toplam frekans	20

Geliştirici: Etkinliklerin çocuklarına yararlı ve onlar için geliştirici olduklarını ifade etmişlerdir.

(V₁₁) “Ayakkabının izini çıkartması güzel bir etkinlik bence hani sonuçta o da bir algı. Farklı bir şey düşünmesine yönelik bir durum. Aynı zamanda el becerisi ve görsel anlamda zekasını arttıran bir durum olduğunu düşünüyorum...”

(V₈) “Güneşin üstünde lekelerin olması ya da kara deliğin nasıl oluştuğunu bilmeleri akademik anlamda da öğrendiklerini ve doğayla iç içe zaman geçirdikleri için de güzel olduğunu ve geliştirici olduğunu söyleyebilirim...”

(V₁₆) “Bence çok hafızada kalıcı mesela tırtıl çizmiş. Belki de o tırtılı görmeyecekti hiç okula başlayana kadar. Lalenin nasıl bir bitki olduğunu biliyor, en sevdiğim bitki lale dedi mesela ben çok etkilendim. Bitkinin anatomisini bile bilmesi kalıcı yani ileride kitaplarda açıp baktığımda zaten ben biliyorum bunu diyecek. Hem eğitim anlamında hem de beyinde kaldığından, mutluluk açısından bence çok yararlı buldum...”

Farkındalık yarattı: Çocukların çevrelerine ve doğaya karşı farkındalık yarattığını dile getirmişlerdir.

(V₁₀) “Bir solucan incelemiştiniz onun doğaya nasıl katkısı var veya kedi köpeklerin nasıl farkları var. En azından bir hayvan sevgisi aşılanmış oldu. Birçok şeyi bir arada aldı. Çocuğun farkındalığı arttı bence hocam bunu da diyorum ya çocuk da fark ediyorum cidden fark ediyorum artık bakış açısı gerçekten değişmiş...”

(V₂) “Hayvanlarla daha iç içe oldular. Yani ne kadar hayvanları sevseler de bu sene sınıfta sizin bahçenizde olan kedi ve köpek sayesinde daha çok hayvan sevgisi oluştu, daha duyarlı oldular. Mesela biz daha önce de böyle sokak hayvanlarına mama vermeyi seviyorduk ama bu sene sürekli para biriktirip sokak hayvanlarına bağış yapmayı düşündük. Böylece daha fazla düşünmeye başladılar. Aslında bu çocukların bu tarz sosyal durumlarını etkiledi. Barınakları daha çok merak ettiler hepsi birbirini tetikliyor aslında çok güzel oldu yani.”

Kirlenme: Bir veli etkinlikleri güzel bulduğunu ama çocuğunun giysilerinde boyaların çıkmasından dolayı sıkıntı yaşadığını dile getirmiştir.

(V₅) “Uygulanan etkinlikler güzel. Etkinlikleri beğeniyorum. Bahçe Çocuktan hiçbir sıkıntı yaşamadık. Yani üzerinin kirlenmesi dışında herhangi bir sıkıntımız yok. Onu da aştık “Anneciğim çok kirli ama. Bir tek sen mi böylesin anneciğim?” diyorum “öğretmenim bir keresinde demişti ki kirlenmek güzeldir.” diyor...”

Motive eden: Etkinliklerin çocukları motive ettiği vurgulanmıştır.

(V₇) “Hepsi çok güzel hocam yani şimdi hangisini söyleyeyim ki hepsi. O seramik çalışmaları, çocukların onlara dokunması... Yani burada birçok etkinlik yaptınız. Hepsi yaşına uygun hepsi de (çocukların) mutluydu. Onları motive eden şeylerdi.”

Süper değil: Bir veli (V₁) etkinliklerin güzel olduğunu ancak kendileri için süper olmadığını dile getirmiştir:

(V₁) “Güzeldi. Çocuklar solucanlarla tanıştı, böceklerle tanıştı. Biz de zaten bahçeye yakın oturduğumuz için bahçeye çıkıyoruz. A4 her şeyi biliyor bahçeye gidiyor suluyor, ekıyor. Onun için, benim için çok süper olmadı. Biz bahçeye yakın olduğumuz için başka aileler belki biraz daha sevinmişlerdir.

Araştırmacı: Neden süper olmadı dediniz?

(V₁): Bizim yaptığımız bir şey çünkü ama tabii ki arkadaşlarıyla yapmaları daha farklı olabilir.”

4.16.2.5. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum uygulamasını geliştirmek için neler yapılabilir? Önerileriniz ve eleştirileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular

Uygulamayı geliştirebilmek adına velilerden öneri ve eleştiride bulunmaları istenmiştir. Velilerin yanıtları Tablo 4.43’te gösterilmiştir.

Tablo 4.43. Velilerle görüşmeler-5

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasını geliştirmek için neler yapılabilir? Önerileriniz ve eleştirileriniz nelerdir?	f
Güzel ve yeterli	4
Farklı hayvanlar ekleme	3
Farklı sebze yetiştirme	3
Gezi	2
Böcek gözlemi	1
Bir yılı kapsama	1
Gölge etkinlikleri	1
Teknoloji kullanma	1
Oryantiring	1
Arkeolojik kazı	1
Hava durumu	1
Hijyen ve kendini koruma	1
Toplam frekans	20

Güzel ve yeterli: Uygulama için “gayet güzel”, “çok güzeldi”, “yeterliydi” gibi yanıtları bu kod altında toplanmıştır.

(V₂) “Bahçe Çocuk etkinliğini aslında kendi kendini geliştiren bir etkinlik güzel tarafı da o zaten. Bahçede buldukları şeylerle farklı şeyler yaratmak benim hoşuma giden yanları olduğu için pek bir geliştirmeye gerek olduğunu düşünmüyorum zaten.”

Farklı hayvanlar ekleme: Çocukların okulun kedisi ve köpeğine olan ilgisinden dolayı okulda farklı hayvanlarında yer alabileceği önerilmiştir: “Tavuk”, “tavşan”, “kaplumbağa”, “kuş”.

(V₁₆) “...Daha farklı hayvanlarla çocuklar buluşturulabilir: tavşan olabilir, kaplumbağa olabilir hani onlara özel küçük yuvalar yapılabilir...”

Farklı sebze yetiştirme: Çocukların hobi bahçesinde yetiştirdiği sebzelere ilgilerinin fazla olmasından dolayı farklı sebzeleri de yetiştirip deneyimlemeleri önerilmiştir: “Salatalık”, “maydanoz”, “marul”.

Gezi: Çocukların farklı alanlarda deneyim kazanmaları önerilmiştir: “Kent ormanı”, “Sazova parkı”.

(V₁₉) “...Orman gezileri eklenebilir. Heyecanlı, bilim içeren geziler olabilir. Ufak bir tepeye turmanıp oradan işte kayarak ilerlemesi maceradır mesela...”

Böcek gözlemi: Entomolog olan veli (V₂₀) çocukların kelebek yakalama, karınca yuvalarını ve ipekböceklerini incelemelerini önermiştir.

(V₂₀) “...karınca yuvası onları gözlemleyebilirler. Birbirleriyle olan iletişimlerini yuva organizasyonunu görebilirler. Bulduğunuz örnekleri saklama olabilir. Okulunuzda mesela bir yerde camdan olabilir...”

Bir yılı kapsama: Bir veli (V₈) uygulamanın bütün bir yılı kapsayan eğitim öğretim yılında yapılmasını önermiştir.

(V₈) “...Bu dönem yaptınız sadece Bahçe Çocuk da uygulamasını ama kış döneminde de uygun hava şartlarında yapılabilir yani 1 yıla uygulanabilir yayılabilir bu süreç hem kışın da farklı bilgiler gözlemleyebilirler ya da yağmurlu havada... Mesela yağmur botlarını ve şemsiyelerini alarak farklı şeyler deneyimleyebilirler. O yüzden bir dönem değil de belki 1 yıla da yayılabilir, farklı şeyleri görebilmeleri için.”

Gölge etkinlikleri: Sınıf öğretmeni olan bir veli (V₁₁) çocukların gölgeyle ilgili etkinlikler yapmasını önermiştir.

(V₁₁) “...gölge oyunu olabilir. Oyuncakların sabahleyin gölge fotoğrafını çekiyorlar başka zamanlarda yine çekip gölgenin uzamış mı kısalmış mı... değişimlerini fark edebilir.”

Teknoloji kullanma: Teknolojiye çocukların ilgisi olduğu için bahçe etkinliklerinde teknolojinin kullanılabilmesini öneren bir veli (V₁₂) olmuştur. Çocuğunun açık hava etkinliklerine çok ilgi göstermediğini ifade etmiştir.

(V₁₂) “...Bilmiyorum ki, yani teknoloji kullanılabilir. Çocuklar çok ilgili ya ama tabii imkanlar ne kadar şey olur bilemiyorum. K1 beklediğimin aksine çok ilgilenmedi bahçe etkinliklerinde. Zaten parka bahçeye de çok çıkan bir çocuk değil...”

Oryantiring: Basitleştirilmiş yön bulma etkinliklerinin okul bahçesinde ve orman gezisinde yapılabileceği önerilmiştir.

Arkeolojik kazı: Çocuklara arkeolojiyle ilgili bilgiler sunan kazı çalışmaları yapılabileceği önerilmiştir.

Hava durumu: Soğuk havalarda etkinliklerin yapılmaması gerektiğini söyleyen bir veli (V₁) olmuştur.

(V₁) “Yok, hepsi güzeldi bir tek hava durumunu biraz takip etsek daha güzel olurdu, daha verimli bir etkinlik olabilirdi.”

Hijyen ve kendini koruma: Bir veli (V₆) çocukların olası kazalardan ve mikroplardan kendileri korumaları için önlem alınması gerektiğini vurgulamıştır.

(V₆) “Böcek ısırması, zararlı böcekler, kendini koruma gibi konularda bilgilendirme yapılabilir, kene gibi böceklerle karşı orman gezilerinde önlem alınabilir. Hijyen konusunda bilgilendirme yapılabilir. Eli ağza götürülmemesi ot tutarken mesela o sıra da ağzı kaşınıyor bir şey yapıyor onu önemsemiyorlar. Bu şekilde temizlik ile ilgili çocuklara bu kadar doğa ile iç içeyiz böcekleri inceliyoruz, taşta toprağa dokunuyoruz ama hijyenimize daha dikkat etmeliyiz gibi ya da işte. Bence bu konu eksik kaldı.”

4.16.2.6. Görüşme soruları dışında ortaya çıkan bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı bazı velilerin endişeli olduklarını düşündüğü için farklı bir soru yöneltmiştir. Velilere uygulamayla ilgili yapılan ilk toplantıda *Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum* uygulamasının detayları anlatıldıktan sonra neler düşündükleri, endişelerinin olup olmadığı sorulmuştur.

- Altı veli hastalık konusunda endişelerinin olduğunu dile getirmiştir.

(V₅) “Biz duyunca eşimle bu sene kesinlikle hasta olacak dedik. Çünkü çok terlediği için. Bizim en büyük sıkıntımız bu. Yoksa çok hasta olan bir çocuk değil. Terlediği zaman anında biz müdahale edip çıkardığımız için atletini falan daha az hasta oluyor. Çıktığı dönem mesela çok hasta oldu. Okula devamsızlık yapmadı ama her gün akşam evde kustu. Buharla, zencefille, balla falan hastaneye götürmeden, okulu aksatmadan halletmeye çalıştık. Hastalık haricinde herhangi bir sıkıntı yok yani. Güvenlik problemi yok, ilgi alakayla ilgili zaten bir sıkıntımız yok, dışarıda yapılacak etkinliğin sınıftan daha farklı olduğunu bildiğimiz için o açıdan da bir sıkıntımız yok. Yani biz çok memnunduk Bahçe Çocuk'tan herhangi bir problem yaşamadık.”

(V₇) “Endişe oluştu. Acaba bahçe de üşür mü, düşer mi, şaşar mı...? Bir de böyle yerlerde biliyorsunuz hareketli çocukla uğraşmak zordur. Kafamda soru işaretleri vardı. Şimdi kış dönemi acaba soğukta çıkarlar mı, özellikle rüzgârda cereyanda kalırsa hasta olur mu endişesi yaşadım. Ama bazen kendi saf düşüncemiz ya da o andaki bulunduğum sosyal ortamdaki tepkiler de etkileyebiliyor insanı diye düşünüyorum. Bahçe Çocuk Sınıfını gördüğümde E2 buralara çıkıp buralardan atlar, tırmanır dedim ama yapmadı. Burayı tam sınıf olarak kullandı. Hem oyun alanı hem sınıf gibi. Mesela ağaca tek başına çıktığını gördüm ben olsam izin vermezdim ama yapabiliyormuş yani, çocuğum ipten tırmandığını gördüm. Biz olsak kolundan ameliyatlı olduğu için izin vermezdik. Acaba dedim tereddütlerim vardı ama çıktığını görünce bana da bir özgüven geldi.”

(V₁₆) “Tabi ilk duyduğumuzda havalar da soğuk olunca ben kesin hasta olur, üşütür falan dedim. Ama dışarıya çıkmaya başladıkları zaman, kışın da çıkartıyordunuz siz mesela kar yağdığında, dışarı çıktığı için ekstra mutlu geliyordu eve. Biz tabi korumacı anneler, aman fanusta dursun, hiçbir şey olmasın, böcek mi sokar, düşer mi, yaralanır mı... biz öyleyiz yani. Hep böyle olumsuz düşünüyordum ilk başlarda ama öyle olmadığını gördüm. Çocukların doğada çok mutlu olduğunu gördüm.”

(V₁₇) “İlk başlarda biz karşı çıkmıştık aslında. Çünkü geçen sene hasta oldu iki ay devamsızlık yaptık. Islak geldiği zamanlarda söylendiğimiz de oldu, koşup da terlediği zamanlar da... Çünkü biz de tembihliyoruz. “Bir dahaki seneye seni bu şekilde uyarın olmayacak kendini bilmen gerekiyor.” diyoruz. Ama daha iyi oldu, daha az hasta oldu. Endişeliydik ama baktık şu an iyi. Daha az hasta oldu. Evet terli geldi ama belki de alıştı, belki de iyi geldi (açık hava).”

(V₁₉) “Ben en çok soğuktan veya hasta olur diye çok tedirgin oldum. Geldim şapka taktım. Montunu iliklediğim çok oldu. Yani kendini koruyamaz diye düşündüğüm için. Sonra baktığımda zaten bunları öğrendiğini de gördüm. Hemen şapkasını falan takıyordu çıktığında...İlk başlarda evet yine çok hasta oldu. Mesela bir iki kez çıktıktan sonra hasta oldu. Sonra herhalde bağışıklığı mı gelişti ya da hava şartlarına mı alıştı vücudu... ama normal okula gelirken de hasta oldu. Onu tamamen bahçeye çıkmaya bağlayamam da şimdi haksızlık olur. Bir de biz de dışarı çıkarmıyoruz zaten hasta olmasın diye. Alışkın değil yani. Daha sonra benim de kaygım azaldı. Sonlarına doğru hiç kalmadı zaten hiç ilgilenmedim.”

- Yarı yapılandırılmış görüşme sırasında sorulmamasına karşın velilerin yanıtlarına göre uygulamanın aile üzerinde de etkisi olduğu görülmüştür. Doğanın çocuklar üzerindeki etkisine yönelik bakış açıları değişmiş ve daha çok doğaya yöneldikleri görülmüştür:

(V₇) “...Sizinle görüşüp birçok fikir geldi aklıma. Mesela çocuğumla daha çok zaman geçirmem gerektiğini anladım. Siz Bahçe Çocuk’a çıktığımız zaman biz de kent ormanına gittik ailece. Mesela hayvanların pisliklerini bile inceledi. Yoldaki izleri takip etti. Doğada olduğu için doğa sesleriyle yani hoşuna gitti demek ki doğa onu dinlendirdi, daha motive olduğunu gördüm. Enerjisini attı. Sadece parklar oyun alanları değil de doğa ile iç içe olması gerektiğini anladım yani. Yaz, kış... bir de ben anladım ki çocuk soğukta hastalanmaz. Ben

onu anladım çünkü soğukta hasta olsa olurdu yani. Soğuk hasta etmiyor ama direnç kazandığını gördüm yani. Buradan biz de görerek doğaya yöneldik. AVM'lerinden uzaklaştık yani..."

- Aynı zamanda veli olan bir ilkokul öğretmeni (V₁₁) ve aynı okulda görev yapan okul öncesi eğitim öğretmeni (V₆) *Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum* uygulamasının mesleki olarak kendilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

(V₆) "Avantaj oldu benim için Bahçe Çocuk uygulaması. Bunu bizimle paylaşman bence bize öğretmenlere de katkı sağladı. Benim aklıma gelmemiştir mesela planlama yapmak. Benim için de 12 yıllık meslek hayatımda bir ilk oldu. Denemeye çalıştım, sınıfta yapmaya çalıştım."

(V₁₁) "Bahçe Çocuk etkinliğini ben okulda kendi 2. sınıf öğrencilerimle yaptığımda çok farklı etkinlikler yaptık ve neden bunu daha sık ve daha önce yapmadım diye kendimi de eleştirdim. Çünkü onlar çok keyif aldılar ve sınıfta zorlandığım daha soyut, matematiksel işlemlerde dışarıda çok daha kolay yaptık. Oyuncaklarını getirmelerini istemiştim öğrencilerimden. Bahçede oyuncaklarla hikayeler kurdular, problemler oluşturdular onları kendileri çözdüler. Sınıfta yapmıştık aslında çubuklarla falan ama dışarıda oturdular minderlerin üzerine, orada daha büyük bir etkileşim oldu. Sınıf ortamının dışında farklı bir ortama geçince açık alana algılarının daha çok arttığının farkına vardım. Daha sık yapma kararı aldım kendi öğrencilerim adına sınıf öğretmeni olarak."

Araştırmacı: Planları dışarı taşıma konusunda zorluk yaşadınız mı?

(V₁₁): Tabi ki yani koordinasyon problemi yaşayabilirim diye düşündüm. Acaba dikkatleri çok fazla mı dağılır, acaba toplayamaz mıyım diye düşündüm ama tam tersi oldu. Aslında dikkatleri daha çok bende oldu. Çünkü daha keyif aldılar dışarıda olmaktan. Oksijenin etkisi de bence daha çok ilgilerini arttırdı. Biz bütün günü dışarıda geçirmemize rağmen çok yararlı etkinlikler yaptık. Ara ara şimdi yapıyoruz artık. Yani seneye de yapacağım. Hatta kendi velilerimle de görüşüp soğukta da tekrar çıkartabilirim. Çok sorun olacağını düşünmüyorum ama en azından karda da sonbaharda da her mevsimde bunu ara ara yapmak çocuklara kazandırmak istediklerimiz daha somut bir şekilde kazandırmak için çok güzel bir yöntem. Bu konuda bana çok şey kattınız."

4.16.2. Geçerlik komitesi toplantısı (28.06.2019)

Geçerlik komitesi toplantısı tüm üyelerin katılımıyla gerçekleşmiştir. Son uygulama süreci incelendikten sonra ailelerle yapılan görüşmeler paylaşılmıştır (Geçerlik komitesi-3, Ses kaydı, 28.05.2019, 54.45 sn.).

- Çocukların, birinci uygulamada gerçekleştirilen solucanları inceleme etkinliğiyle böceklere ilgilerinin artması ve ilgilerinin aylarca devam etmesi göze çarpan bir bulgu olmuştur. Bahçe Çocuk Sınıfını kendi sınıfıyla kullanan komite üyesi öğretmene (Y2), çocuklarında benzer davranışlar gözlemleyip gözlemlemediği

sorulmuştur. Çocukların böcek ya da solucan arama davranışları kompost alanında gerçekleştiği öğrenilmiştir. Kompost alanını böcek arama için kullandıklarından Bahçe Çocuk Sınıfında böyle bir davranış sergilemediklerini söylemiştir. Aynı şekilde Bahçe Çocuk Sınıfının yanındaki köpeğe olan ilginin sürekli olup olmadığı sorulmuştur. Köpek Mia'ya verilen tepkilerin diğer sınıfla aynı olduğu görülmüştür.

(Y2): *“Bahçe Çocuk'ta da yaptığım bütün etkinliklerde çocuklar muhakkak köpekle ilgileniyorlar, sürekli gözleri onda oluyor. Bir şey atmak istiyorlar, çırpınsın istiyorlar. Bir dönüt bekliyorlar sürekli köpekten.”* (Geçerlik komitesi-3, Ses kaydı, 28.05.2019, 11.28 sn.).

- Araştırmacı bahçede sınıf yönetiminde çocukların ilgilerine yanıt vermenin önemli olduğunu vurgulamış ve *“Mia ya olan ilgiyi ben olumsuzluk olarak algılamadım. Aynı şekilde böcek arama ve ağaca tırmanma davranışlarını da... Etkinliği bitiren çocuklar ağaca çıktı, köpeğe baktı. Etkinlik öncesinde de çocuklara kısa bir süre merak ettikleri şeyle ilgilenmesine fırsat tanıdım.”* Şeklinde ifade etmiştir (Geçerlik komitesi-3, Ses kaydı, 28.05.2019, 13.05 sn.).
- Araştırmacı bahçede sınıf yönetiminin başarılı bir şekilde yürütülmesinde çocuklara sorumluluk vermekten geçtiğini ifade etmiştir. İhtiyaç duyacağı malzemeyi alma sorumluluğunda olan çocuk öğretmenin de yükünü azaltmış olduğu söylenmiştir. Bunun üzerine öğretmen olan komite üyesi (Y2) *“Çocuklar gerekli bir malzemeyi yanına almadığı zaman kriz yaşandı mı?”* diye sormuştur (Geçerlik komitesi-3, Ses kaydı, 28.05.2019, 18.32 sn.). Araştırmacı bu süreçte çocukların kademeli olarak alıştığını ifade etmiştir. Çocuklar unuttukları malzemeleri için ya sınıftan gidip alarak ya da araştırmacı yanında getirdiği yedek malzemelerden çocuğa verilerek çözüm bulunmuştur.
- Daha önce yapılan alt komite toplantısında araştırmacı velilerin akademik kaygılarının olabileceğini dile getirmiştir. Aynı zamanda hem veli hem öğretmen olan alt komite üyesi (Y8) bu fikri desteklemiştir. Araştırmacı bu kaygıyı önemseyerek etkinlik planlarında düzenleme yapmış, çocukların bir gününü daha uzun süre oturarak çalışma kağıtlarıyla etkinlik yapma şeklinde düzenlemiştir.

“Araştırmacı: Etkinlikte sıkılmadılar. Sıra sıra yaptılar.”

(Y3): *“Çünkü ortam onları motive ettiği için sıkılmadılar. Birkaç gün üst üste yapsan sıkırlardı da ilk anda güdülenmiş pozisyonda oraya gidiyorlar ya.”*

(Y1): *“Bir de ilk etkinlikte olsa olumsuz olurdu diye düşünüyorum.”* (Geçerlik komitesi-3, Ses kaydı, 28.05.2019, 21.05 sn.).

- Çocuklar *Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum* uygulamasının sonlandırma toplantısında Bahçe Çocuk Sınıfının daha büyük olması gerektiğini söylemişlerdir. Masaların ve oturdukları kütükleri boyayıp renklendirilmesini önermişlerdir (Araştırmacı günlüğü, 24.05.2019, s.86). Sınıfın genişletebileceği komite üyelerince de önerilmiştir.
- Bir çocuğun üç aydır tabletle ilgilenmiyor olmasının *Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum* uygulamasıyla bağlantılı olup olmadığı tartışılmıştır. Çünkü ikinci dönem başında okul rehberlik servisi, ailelerin teknoloji tüketim farkındalığını ortaya koyan bir çalışma yapmıştır. Ailelere gönderilen formda aile bireylerinin bir haftalık teknolojiyle ve birbirleriyle geçirdikleri zamanların çizelgesi yer almaktadır. Uygulamanın doğrudan etkisinin olup olmadığı bilinmese de çocuğun ilgisinin yönelmiş olması bir yarar sağladığını göstermektedir. Çünkü veli çocuğunun vaktinin büyük kısmını bahçede geçirdiğini söylemiştir. Saat 9 gibi eve geldiği, bunun ebeveynler için de olumlu bir sonuç olduğu açıklanmıştır. Evdeki vaktinde de yazma, çizme, kesme gibi etkinliklere yöneldiğini ifade etmiştir (Ses kaydı- V₃, 12.20 sn.).
- Bazı veliler çocuklarında matematiğe karşı ilgilerinin arttığını dile getirmiştir. Uygulamanın direkt etkisi olup olmadığı tartışılmıştır. Çocukların ortamdaki kaynaklı ve doğal nesnelere yapılan matematiğe ilgi duymuş olabilecekleri düşünülmüştür

(V₁₀) “Yani hem matematik hem zihinsel olarak ilerleme çok ...”

(V₄) “... Artık böyle parmaklarıyla sayıyor, hesaplıyor. Geçen sene böyle değildi. Bu sene pekiştiriyor. Bir dondurma alsak bile... dondurmaları paketten çıkarıyor, onları sayıyor, ondan onu çıkarıyor, hoşuna gidiyor.”

(V₁₄) “...Rakamları, toplama işlemlerini, çıkarma işlemlerini de deneyimlemek yaşamak gerekiyor. Çocuk daha yaratıcı ve yapıcı olabiliyor diye düşünüyorum. M3 çok seviyor, çok olumlu yani.”
- İlkokul 2.sınıf öğretmeni olan bir veli bu uygulama sayesinde bahçede öğrenme deneyimini kendi sınıfı için fırsat yarattığını ifade etmiştir. Öğrencilerinden soyut bir kavram olan matematik işlemlerini bahçede daha rahat algıladıklarını söylemiştir. Komite üyeleri araştırmanın çocuklara ve araştırmacıya olduğu kadar çevredeki öğretmenlere katkıları olduğunu ifade etmiştir.
- Bir veli “Bizim için süper olmadı.” şeklinde uygulamayı değerlendirirken soğuk havada etkinlik yapıldığı için olumsuz eleştiride bulunmuştur (Ses kaydı- V₁,

06.37 sn.). Aynı veli tatile gideceği için çocuğunun dışarı çıkmasını istememiş ve çıkarsa hasta olacağını düşündüğü için o gün çocuğunu okula yollamamıştır (Araştırmacı günlüğü, 17.04.2019, s.43). Aynı veliden görüşme sonrası ses kaydı kapatıldığında bir başka olumsuz eleştiri daha gelmiştir: “*Hep oyun, oyun! nereye kadar?*” diyerek bu seneki eğitiminin yetersiz olduğunu, hatta devlet okullarını beğenmediğini söylemiştir. Çocuğunun ilkokula hazır olmadığına dair endişesini dile getirmiş, aldığı çizgi çalışması gibi hazırlık setlerini çocuğuna yaptıramadığını söylemiştir. Aslında çocuğunu göndermek istediği özel eğitim kurumunun okul öncesi eğitiminde okuma yazma derslerinin olduğunu, birinci sınıfa geçtiğinde bu yüzden geri kalacağını dile getirmiştir. (Araştırmacı günlüğü, 30.05.2019, s.90). Komite üyeleri ile okul öncesi eğitim çağındaki çocuğun asıl işinin oyun olduğu, aile eğitiminin okul öncesi eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğu ve velilerin kaygılarının okullardaki farklı uygulamaların buna yol açtığı tartışılmıştır.

- Sınıf temsilci velinin her gün öğretmenle görüşüp dışarı çıkıp çıkılmayacağını sorduğu, bazı çocukların aileleri tembihlediği için bahçeye çıkmadıkları, okulda çalışan velinin kendi çocuğunu dışarıdayken hasta olmaması için sürekli gözettiği gözlemlenmiştir. Ancak bahçede geçirilen sürede çocuklarının hastalanacaklarına dair kaygılandıklarını ifade eden veliler beklenenin aksine çocuklarının daha az hasta olduklarını söylemişlerdir. Bu durum komitede en çok tartışılan konu olmuştur. Araştırmanın yapıldığı il karasal iklime ve soğuk havalara sahip olduğundan aslında çocukların da soğuk havaya alıştırılması gerektiği konuşulmuştur. Çocukların alıştırılmasından ziyade fiziksel yapılarının uygun olduğu ancak ailelerin bu konuda bilinçlendirilmeye gereksinim duydukları fikri ortaya çıkmıştır. Komite üyesi (Y3) bu konu hakkında deneyimlerini paylaşmıştır:

“2 yıl önce okul gözlemlemeye Finlandiya’ya gittik. Eksi 15 dereceye kadar devlet 1 saat bahçe zamanını zorunlu tutuyor. Eksi 16’da bahçe zamanı okul inisiyatifine kalmış durumda. Ayrıca orman anaokuluna da gittik. Tamamen ormandalar. Çocuklar donmuş gölün üzerinde saatlerce durup balık tutmak için bekliyorlar. Çocuk gayet öz denetimli, kontrollü, sırasını bekliyor. Ama bizim ülkemizde anne babalar iyi çocuk yetiştirmeyi koruyucu kollayıcı tutum ile karıştırıyor.”

- Velilerin çoğu çocuklarıyla birlikte zaten bahçe ekimi, piknik gibi açık hava etkinlikleri yaptıklarını söylemelerine karşın çocuklarının doğada artık daha farklı olduklarını ifade ettikleri görülmüştür. Komite üyeleri, yapılan bu uygulamayla

hem velilere hem çocuklara doğayı nasıl kullanabileceklerine dair farkındalık oluşturulduğu fikrine varmıştır (Geçerlik komitesi-3, Ses kaydı, 28.05.2019, 30.22 sn.).

- Bahçede kendini *garip* hissettiğini söyleyen çocuğun video kaydı izlenmiştir. Okul öncesi eğitime, aynı okula, üç yıl devam ettiği için alıştığı etkinlik yapısının, materyallerin, ortamın değişmesinin garip hissettirmiş olabileceği düşünülmüştür. Aynı zamanda annesinin “*Üzerinin kirlenmesi dışında herhangi bir sıkıntımız yok. Onu da aştık “Anneciğim çok kirli ama. Bir tek sen mi böylesin anneciğim?” diyorum...*” şeklindeki ifadesi çocuğun ailesinin yorumlarından da etkilenmiş olabileceği düşüncesini oluşturmuştur.

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yönelik sonuçlar, tartışma ve öneriler başlıkları yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

Erken çocukluk dönemindeki çocuklar aileleri dışında zamanlarının büyük bir kısmını okul öncesi eğitim kurumlarında geçirmektedirler. Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarına bakıldığında eğitimin büyük bir bölümünün sınıf içerisinde geçirildiği görülmektedir. Çocuklar çalışan ebeveynleri ve değişen toplum yapısı nedeniyle çoğunlukla kapalı ortamlarda kalmakta doğa ile teması oldukça azalmaktadır. Okul Öncesi Eğitim Programında açık hava etkinlikleri yapılmasına yönelik öneriler geliştirilmiş olmasına karşın uygulama tamamen öğretmenlerin önceliğine bırakılmıştır. Öğretmenlerin açık hava etkinliklerine çok sık yer vermeme nedenlerine bakıldığında sınıfların kalabalık olması, çocukların hastalanacağına dair öğretmenlerin ve velilerin kaygısı, fiziksel koşulların yetersizliği gibi benzer kaygılar ortaya çıkmaktadır (Alat, Akgümüş ve Cavali, 2012). Araştırmacı olan öğretmen bulunduğu anaokulunun uygun bahçe ortamının olması ve açık havada eğitim deneyimlerini iyileştirmek, verimli bahçe etkinlikleri uygulayabilmek için bu araştırmayı planlamıştır. Açık havada öğrenme sürecinin çocuklar, öğretmen ve veliler açısından deneyimlerini ortaya koymak istemiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

5.1.1. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının planlanma sürecinde ortaya çıkan sonuçlar

- Planlama sürecinde çocuklara fikirlerini sormak uygulamanın daha verimli geçmesini sağlamıştır. Çocuklara bahçe hakkındaki fikirlerini sormak onların sürece dahil edilmesini sağlamış ve uygulamayı daha çok benimsedikleri anlaşılmıştır.
- Planlama için çocuklarla uzun toplantılar yapmak ya da etkinlik türlerine karar verecekleri kadar detaylara inmek istenilen verimli planlama yapmayı sağlayamamıştır.
- Çocukların bahçede yapmak istedikleri etkinliklerin ilgi alanlarına göre şekillendiği görülmüştür.

- Bahçede çocukların serbest zaman geçirmelerini sağlamak ve davranışlarını incelemek, yapılması gereken etkinliklerin oluşturulmasında ve düzenlenmesinde yarar sağlamıştır.
- Etkinlikler planlanırken hava durumu göz önünde bulundurulmuş etkinlikler sınıf içi ve sınıf dışında uygulanabilecek şekilde düzenlenmiştir.
- Araştırmacı bahçe etkinlikleri planlarken belirli başlıklar ortaya çıkarmıştır:
  - ❖ Etkinlik alanını düzenleme,
  - ❖ Etkinlik malzemelerini düzenleme,
  - ❖ Öğretmen malzemelerinin kontrolü,
  - ❖ Hava koşullarına göre önlem,
  - ❖ Bahçe kontrolü.

Etkinlik alanını düzenleme, etkinlik saatinden önce bahçenin düzenlenmesidir. Bu daha çok çocukların nerede oturacağı, etkinliğin nerede yapılacağı, gerekli büyük malzemelerin yerleştirilmesi vb. olmaktadır. *Etkinlik malzemelerini düzenleme*, kutuya ya da bez çantaya gerekli malzemelerin konulmasıdır. Kullanılacak materyal küçük poşetlerle ayrıştırılarak büyük kutuya yerleştirilmektedir. Malzemelerin dışarı taşınmasında çocuklar yardımcı olmaktadır. Her çocuk bireysel eşyasını taşımaktan sorumlu olduğu gibi etkinlik malzemelerini taşımaya da gönüllü olmuşlardır. Tabi ki kendi malzemesini taşımakta isteksiz çocuklar olmaktadır ama bunun bir kural olduğunu kabul ettiklerinde herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. *Öğretmen malzemelerinin kontrolü*, araştırmacı bahçede sürekli ihtiyacı olabilecek malzemeleri bir kutu olarak ayarlamıştır. Araştırmacının sürekli bulundurduğu malzemeler;

- ❖ A4 kâğıt
- ❖ Tükenmez kalem
- ❖ Makas
- ❖ Gözlem kutusu (Minik Tema)
- ❖ Bant, patafix (hamur yapıştırıcı)
- ❖ Kuru kalem, pastel boyalar ve tebeşir
- ❖ Kalemtraş
- ❖ Islak mendil ve peçete
- ❖ Küçük poşet

Hava koşullarına göre önlem, araştırmacı etkinlikleri oluştururken hava koşullarına göre düzenleme yapabileceği şekilde etkinlikleri planlamıştır. Etkinliğin bazı bölümlerini

içeride de yapılabilecek şekilde düzenlemiştir. Hava durumuna göre bahçenin hangi tarafında etkinliği yapabileceğini, nasıl önlemler alabileceğini eklemiştir. *Bahçe kontrolü*, etkinlikler bahçede yapılacağı için etkinlik öncesi güvenlik amaçlı bahçeyi kontrol etmek gerekmektedir. Ayrıca Bahçe Çocuk Sınıfında bir önceki sınıftan kalma eşyaların kontrolü, temizlik amaçlı kontrol yapılmıştır.

5.1.2. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının uygulanma sürecinde ortaya çıkan sonuçlar

- Çocukların bahçe ortamındaki kurallara kolaylıkla uyum sağladıkları görülmüştür. Öğretmen etkinliği merkeze koyduğunda sürecin dış uyananlarla bölündüğünü fark etmiş, etkinliği ikinci plana almış, önceliği çocukların ilgilerine vermiştir. Çocukların, ilgileri doğrultusunda, derinlemesine kendi öğrenmelerini gerçekleştirdikleri görülmüştür. Etkinlikler çocukların ilgileri göz önünde tutularak yenilenmiştir. Çocuklar için bahçede etkinlik zamanı, bahçede serbest zaman kadar heyecan verici olmuştur. Sonuç olarak çocuğu merkeze alan bir bakış açısıyla her şey yolunda gitmiştir.
- Çocuklara sorumluluk vererek bahçe sınıf yönetiminin kolaylaştığı görülmüştür. Çocuklara etkinlik materyallerine dair (taşıma, kontrol etme) sorumluluk verilmiş bu konuda istekli oldukları gözlemlenmiştir.
- Etkinlikte kullanılmayacak olan malzemelerin bahçeye çıkarılmaması gerektiği görülmüştür. Aksi durumda çocuklar getirilen malzemeyle ilgilendikleri için zaman kaybı yaşanmıştır.
- Bahçe sınıf yönetiminde çocukların çevrelerindekiilere karşı meraklarını gidermesine fırsat verildiğinde sürecin daha verimli geçtiği görülmüştür.
- Bahçede çocukların gidebileceği sınırlar belirlenmiş bu yolla etkinlik sürecinde gerekli yönergeleri duymaları ve öğretmenin süreci kontrol edebilmesi sağlanmıştır.
- Çocuklara açık havadayken aynı şekilde seslenilmiştir: “Sarı sınıf!”. Açık havada net ve kısa açıklamalar kullanılmıştır.
- Etkinliğe başlarken çocukların dikkatini çekmek için parmak oyunu, şarkı ve tekerlemelerden veya farklı ses tonlarından yararlanılmıştır. Bütün çocukların ilgisi çekilemediğinde çocuklar hareketlendirilmiştir: Çocuklar bir köşeye ya da alana çağırılmıştır.

5.1.3. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının değerlendirme sürecinde ortaya çıkan sonuçlar

- *Bugün Ne Öğrendim?* değerlendirme kağıdında çocuklar etkinlikle ilgili detayların yanı sıra çevrelerinden hissederek öğrendikleri şeyleri de çizmişlerdir: Güneşin hareketi, kelebeklerin rengi vb. Duygu durumlarını işaretlerken etkinlik anı dışında bütün bir günün de değerlendirmelerini yapmışlardır.
- Bahçe Çocuk Anı Posterlerinde etkinlik detaylarına yer vermişlerdir. Aynı zamanda bahçede daha önceden yapılan kendileri açısından önemli gördükleri etkinliklere de yer vermişlerdir. Posterlerini birlikte hazırlayanalar ve süsleyenler de olmuştur.
- Çocukların bahçede nasıl hissettiklerine dair daha çok “*mutlu, güzel*” yanıtları alınmıştır. Uygulamanın sonuna doğru bahçedeki hislerinin doğaya yönelik olduğu görülmüştür: *Ağaçların kokusu, temiz hava, kuşların sesini* hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bir çocuk doğa ile kendini bütünleştirip *çiçek ve salyangoz olduğunu* hissettiğini ifade etmiştir.
- Aynı okulda eğitiminin üçüncü yılı olan çocuğun alıştığından farklı bir biçimde yapılan bahçe etkinlikleri nedeniyle kendini *garip* hissettiği, aynı zamanda ailesinin bahçe etkinliklerine karşı bakış açısının da böyle bir yanıt vermesinde etkili olmuş olabileceği düşünülmüştür.
- Çocukların bahçede önemli gördükleri alanların (Bahçe Çocuk Sınıfı, oyun parkı, ahşap oturma alanı) arkadaşlarıyla birlikte zaman geçirdikleri alanlar, bahçede yeni olan şeyler (kedi) ve ağaçlar olduğu görülmüştür.
- Çocukların kendi oyunlarını kurdukları ve özgür hareket edebildikleri oyun parkı ve geniş alanlarda olmayı daha çok istedikleri görülmüştür.
- Çocukların açık hava etkinliklerini sınıf ortamına tercih ettikleri, bahçede istekli, heyecanlı ve hareketli oldukları görülmüştür.
- Çocukların bahçede olmasını tercih ettikleri şeylerin daha çok fiziksel becerilerini kullanacakları alanlar olduğu görülmüştür (Tırmanma duvarı, futbol sahası, jimnastik için yumuşak alan, parkur). Meyve ağacının da istekleri arasında olduğu belirlenmiştir. Bahçede yer alan doğal çiçekler ve yapay çiçekler çocukların ilgisini çekmiştir.

- Çocukların açık alanda sınırlanmış, dar alanları istemedikleri, rahatça dolaşabilecekleri geniş alanlar istedikleri; Bahçe Çocuk Sınıfının doğal görüntüsünü “renkli ve eğlenceli” bir hale çevirmek için boyamak istedikleri ortaya çıkmıştır.

5.1.4. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin sonuçlar

- Bahçe etkinliklerinde sınıf yönetiminde zorluk yaşayan öğretmen sistematik bir plan doğrultusunda deneyim edindikçe sürecin verimli bir şekilde ilerlediğini görmüştür.
- Bahçede çocukların en çok ilgilerini çeken ve etkinliklere odaklanmalarını engelleyen alanlarda serbest zaman geçirmeleri sağlanmıştır.
- Çocukların oyun parkına olan ilgilerine yanıt oluşturabilmek için öğrenme merkezlerinde oyun zamanının bir bölümü oyun parkında geçirilmiştir.
- Açık hava etkinliklerinde bahçe ortak kullanım alanı olduğu için bir gün önceden düzenlenmesi ve etkinlikten hemen önce düzenlenen alanın kontrol edilmesi gerektiği görülmüştür.
- Etkinlik sürecinde aksaklıklara neden olan eksik malzemeler için bahçeye çıkarılacak bireysel malzemelerden çocukların kendilerine sorumluluk verilmiş, bahçe deposunda sürekli bulundurulması sağlanan yedek materyal kutusu oluşturulmuştur.
- Velilerle toplantı yapılmış, uygulamaya yönelik bilgilendirici mesajlar paylaşılmış ve açık havada aile katılımı etkinlikleri yapılmıştır. Velilerin uygulamaya ve uygulamanın bahçede yapılmasına yönelik düşünceleri olumlu yönde olmasına karşın soğuk havalarla ilgili tepkileri sürekli olmuştur.
- Velilerin çocuklar hasta olacak kaygısıyla öğretmene sürekli müdahale içinde oldukları görülmüştür. Öğretmen kararlı bir şekilde etkinlikleri yapmaya devam etmiştir. Etkinlik günlerini ve sürelerini velilere bildirmiştir.
- Çocuklar zamanla *Bugün Ne Öğrendim?* değerlendirme kağıdını yapmak istememişler bu durumda soru yanıt ya da ürünlerin anlatımı gibi etkinlik değerlendirme yöntemlere başvurulmuştur.

- Poster hazırlama tekrarlanan bir şey olduğunda çocuklara sıkıcı gelmiş ve posteri anlamlandırmak için öğretmen tarafından bir karakter yaratılmıştır. Poster hazırlama, uygulama sürecinin velilere aktarılması için önemli görülmüştür.

5.1.5. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının çocuklar üzerindeki yansımalarına ilişkin sonuçlar

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının çocuklar üzerindeki yansımalarına ilişkin sonuçlar ortaya konulan üç tema üzerinden incelenmiştir: *Etkinliklere olan ilgileri, Gelişimsel süreçlerine yönelik ve Doğa deneyimlerine yönelik.*

Etkinliklere olan ilgileri:

- Çocuklara bahçede ilgileri doğrultusunda serbest zaman sağlandıktan sonra etkinliklere çok rahat odaklanabildikleri gözlemlenmiştir.
- Etkinlik anında çocukların zamanla dış uyaranlardan neredeyse hiç etkilenmedikleri görülmüştür.
- Çocukların yeni ortamlara beklenenden daha çabuk alıştıkları gözlemlenmiştir.
- Çocukların açık havada etkinliklere uzun süre odaklanabildikleri görülmüştür.
- Çocukların bahçe etkinliklerinde keyifli oldukları, hep birlikte şarkı, tekerleme söyleyerek etkinliklerine devam ettikleri, sık sık espri yaptıkları görülmüştür.
- Çocukların etkinliklere aktif katıldıkları, gerekli yerlerde arkadaşlarından ya da öğretmenden yardım istedikleri görülmüştür.
- Etkinliğin sonunda ya da aralarında ağaca çıkma davranışları alışkanlık haline gelmiştir.
- Çocuklar etkinliklerini erken bitirdikleri ve arkadaşlarının bitirmesini bekledikleri dönemlerde, açık alanda kendi ilgilerine dair öğrenme deneyimleri elde edebilmişlerdir.

Gelişimsel süreçlerine yönelik:

- Açık havada öğrenmenin her çocuğa kendi stiline göre öğrenme fırsatı verdiği, özgürlük tanıdığı ve en önemlisi çocukların kendilerini ifade edebilmeleri için ortam yarattığı görülmüştür.
- Çocuklardaki en belirgin gelişmenin öz güvenlerinin ve birbirleriyle olumlu iletişimlerinin artması olduğu gözlenmiştir. Uygulamada planlama, uygulama ve değerlendirme sürecinde söz sahibi olmaları, bahçede arkadaşlarıyla sınıf ortamından

daha farklı etkileşimlere girmeleri, paylaşma ve yardımlaşma davranışlarının artmasına, iş birliği yapmalarına, birbirlerine yol gösterici olmalarına, akran öğretiminin artmasına, birbirlerini koruma ya da duygusal olarak incinmelerini önlemelerine fırsat vermiştir.

- Çocukların bahçe etkinliklerinde meraklarının yüksek olduğu, neden sonuç ilişkisi kurdukları, çıkarım yaptıkları, yaratıcı çözümler buldukları, çözümlerini denedikleri ve özeleştiri yaptıkları gözlemlenmiştir.
- Öğretmenin çocuklar üzerindeki müdahalelerinin azalması, çocukların fikirlerine ve isteklerine göre günlük işleyişin şekillenmesi ve çocukların kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları sürecin dengeli bir şekilde ilerlemesini sağlamıştır.
- Bahçede geçirilen serbest zaman ile çocukların sosyal-duygusal alanda gelişimlerinin desteklendiği, parkta oynadıkları oyunları sınıf ortamındaki oyunlarından daha kalabalık olduğu, çocukların fiziksel becerilerini daha rahat sergiledikleri, birbirlerini cesaretlendirdikleri görülmüştür. Bahçedeyken ağaca, tellere tırmanma; dar yerler üzerinde denge sağlayarak yürüme davranışları gözlemlenmiştir.

Doğa deneyimlerine yönelik:

- Çocukların doğa ve hayvanlar ile teması, kendilerini ve çevrelerini keşfetmelerini sağlamıştır.
- Çocukların bahçede geçirdikleri zaman arttıkça doğa ile etkileşimlerinin arttığı görülmüştür. Doğaya ilgilerinin arttığı, çevreyi detaylı görebilme becerilerinin, çevreyi önemseme ve koruma davranışlarının, ekolojik farkındalıklarının, merak duygularının arttığı ve doğada kendilerine güvenlerinin geliştiği gözlemlenmiştir.
- Etkinliklerden farklı olarak doğaya yönelik kendi ilgi alanlarına göre öğrenmeler gerçekleştirmişlerdir.
- Doğayı nasıl kullanabileceklerini öğrenmiş, doğayı kullanarak yaratıcı çözümler bulmuşlardır
- Çocuklarının doğaya karşı meraklarının ve araştırma isteklerinin arttığını görülmüştür.
- Çocukların hayvanlara karşı ilgilerinin sürekli olduğu, hayvan ve böcek korkularının azaldığı gözlemlenmiştir.
- Ağaca çıkma ve böcekleri inceleme vazgeçilmez davranışları olmuştur.
- Sınıfa ait olan hobi bahçesindeki sebzeleri gözlemlemek çocukların vazgeçemediği bahçe planı olmuştur. Ancak çocukların diktiği sarmaşık beklenen ilgiyi çekmemiştir.

5.1.6. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik velilerin görüş ve önerilerine ilişkin sonuçlar

- Velilerin uygulamaya yönelik düşüncelerinin olumlu yönde olduğu görülmüştür. Çocuklarına yararlı olduğu, kalıcı öğrenmeyi sağladığı, çocukların doğasına uygun olduğu, okula istekle geldikleri, güzel zaman geçirdikleri söylenmiştir. Açık hava uygulamalarına eğitimde yer verilmesi gerektiğini savunmuşlardır.
- Veliler uygulamanın çocuklarının tüm gelişim alanlarında becerilerinin artmasına neden olduğunu belirtmişlerdir.
- Uygulamanın bahçede yapılmasına yönelik başta endişelerinin olmasına karşın memnun olduklarını dile getirmişler ancak soğuk olmayan havalarda yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. Soğuk havalara karşı hassas velilerin olmasına karşın bir veli uygulamanın bütün bir yıla yayılmasını önermiştir. Veliler beklenilen aksine çocuklarının daha az hasta olduklarını dile getirmişlerdir.
- İlkokula hazırlık konusunda uygulamanın bir yararı olmadığını düşünen velinin bir yıl sonra bu fikrinde yanıldığını ifade ettiği görülmüştür.
- Uygulamanın velilere de etkilerinin olduğu görülmüştür. Çocuklarını daha çok açık havayla buluşturduklarını, buradaki etkinliklerinin değiştiğini, çocuklarına açık havada risk alma konusunda daha fazla güven duyduklarını dile getirmişlerdir. Hem çocukların hem kendilerinin doğayı nasıl kullanabilecekleri konusunda bu çalışmanın örnek olduğu görülmüştür.
- Doğada zaman geçiren aileler uygulamadan sonra çocukların daha bilinçli bir şekilde doğayla temasa geçtiklerini ifade etmişlerdir.
- Uygulanan etkinliklerin çocuklar için geliştirici olduğu, farkındalık yarattığı ve motive ettiğini savunan veliler olduğu gibi bahçede çocuğunun giysilerinin kirlendiğini ve bahçe etkinlikleri zaten yaptıkları için kendileri için çok da önemli olmadığını söyleyen veliler de olmuştur.
- Velilerin etkinlikleri güzel ve yeterli buldukları gibi farklı önerileri de olmuştur: Farklı hayvanların bakımı, sebze ekiminde çeşitlilik, gezilere yer verme, farklı böcek türlerinin yaşamlarını inceleme, arkeolojik kazı yapma, oryantiring, gölge etkinlikleri ve teknolojinin kullanımı gibi.

- Olumsuz eleştiriler olarak; açık havada öğrenme uygulamalarının daha sıcak havalarda yapılması, hijyen ve kendini kazalardan koruma adına bilgilendirmenin eksik kaldığı yönünde eleştiriler olmuştur.
- Uygulama, öğretmen olan velilerde mesleki olarak farkındalık sağlamış açık hava etkinliklerine yer vermeye başladıkları öğrenilmiştir.

5.2.Tartışma

Bu bölümde “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” adlı açık hava uygulamasından elde edilen sonuçlar araştırma soruları açısından değerlendirilmiştir.

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının planlama sürecinde ortaya çıkan sonuçlara göre çocukların keşif yapmalarına fırsat verecek, yaratıcılıklarının ve olumlu davranışlarının gelişmesini sağlayacak açık hava öğrenme ortamlarını düzenlemek öğretmenlerin tek seferde yapabilecekleri bir şey değildir. Kararlı bir şekilde kısa ve uzun dönemli planlar yapılarak zaman ayırmak gerekmektedir (Nur, 2019). Ihmeideh ve Qaryouti, (2015), yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim öğretmenleri açık havada çocukların gereksinimlerini gözlemleyerek bahçede gerekli düzenlemeler de bulduklarını ifade etmişlerdir. Uygulama sırasında çocukların davranışları incelenerek doğru bir düzenleme olup olmadığının anlaşıldığını vurgulamışlardır. Yapılan bu çalışmada da araştırmacı bahçede gözlemleri sonucu çocukların daha çok nelere ilgi göstereceklerini tahmin edebilmiştir. Çocukların ilgilerine yönelik hazırlanan etkinliklerde daha yoğun çalıştıkları ve kendi stillerine göre kalıcı öğrenme gerçekleştirdikleri görülmüştür. Araştırmacı çocukların zihinsel süreçlerini dinlemenin ve gözlemenin temel nokta olduğunu ifade etmiştir. Yapılan bir çalışmada öğretmenlerin bahçede en çok oyun etkinliklerine en az matematik etkinliklerine yer verdikleri; okuma yazmaya hazırlık etkinliklerine hiç yer vermedikleri görülmüştür (Tepedağ, Aktaş Arnas, 2017). Bu çalışmada araştırmacı tüm etkinlik türlerini bahçede uygulayabilmiştir. Genelde bütünleştirilmiş ve yarı yapılandırılmış etkinlikler hazırlamıştır. Çocukların yarı yapılandırılmış etkinliklerde daha keyifli olduklarını gözlemlenmiştir. Çocuklar için düzenlenen açık hava etkinliklerinde onların da planlama ve uygulama aşamalarında etkin katılımları sağlanmalıdır. Çocuklar çevrelerine karşı duyarlı ve çevresindeki şeylerle ilgili hızlı bir algılama yeteneğine sahiptirler. Duygu ve düşüncelerini çeşitli yollarla ifade edebilirler. Bu nedenle çocuklarla ilgili durumlarda onların da katılım gösterebileceği ortamlar yaratılmalıdır (Gürkan ve Koran, 2014). Bahçe etkinliklerini planlama sürecinde

çocukların etkin katılımını sağlamak araştırmacı açısından başta zor bir iş gibi görünse de çocukların alışması ve ne yapacaklarını çabuk algılamaları bu fikri ortadan kaldırmıştır. Araştırmacının bir şey öğretme kaygısı ile etkinlik yazma aşamasında başta çok fazla zaman harcansa da çocuklarda gözlenen değişimler doğru bir adım olduğunu göstermiştir. Zamanla araştırmacı bu konuda pratiklik kazanmıştır. Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin kendilerini açık hava eğitimi ile ilgili yetersiz görmeleri (Yalçın, 2015; Yıldırım, 2017) ve yaptıkları etkinlikleri verimli bir şekilde gerçekleştiremediklerini düşünmeleri nedeniyle açık havada öğrenmeye çok fazla yer vermedikleri görülmüştür. Oysaki öğretmenler alanında uzman kişiler oldukları için verimli açık hava etkinlikleri planlayabilirler (Nur, 2019). Araştırmacı bahçe etkinliklerinde en çok sınıf yönetiminde zorlanmıştır. Çocukların ilgisini etkinlikte tutmakta, sesini duyurmakta, çocukları takip etmekte zorluk yaşamıştır. Etkinlik için bahçeye çıkıldığında ya da etkinlik geçişlerinde çocuklar bahçede farklı yerlere gitmişlerdir. Ama etkinlikler bahçede yapılmaya devam edildikçe çocuklar da sürece alıştıkları için her şey yolunda gitmiştir.

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının uygulama sürecinde ortaya çıkan sonuçlara göre çocukların bahçede gidebilecekleri sınırların belirlenmesi gerektiği görülmüştür. Araştırmacı çalışma sürecinde, bir açıklama ya da yönerge vermeden önce çocuklara grup olarak seslenmekte net ve kısa açıklamalar yapmıştır. Eğer çocukların ilgileri yoğun bir şekilde başka bir yerdeyse çocukları hareketlendirdikten sonra açıklama yapmış, parmak oyunları ya da bir yere çağırarak hareketlendirmektedir. Yararlanılan parmak oyunlarının sıklıkla sınıfta kullanılan çocukların bildikleri ve sevdikleri parmak oyunları, konuyla ilgili (elleri dürbün yapma, boya fırçası yapma, avucunda hayali böcek tutma gibi) hızlı bir canlandırma olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmacı bahçede bir köşeye gidip “Sarı sınıf yanıma gelsin!” diye seslenmiş eğer hareketlenme yoksa geri sayım yapmıştır. Geri sayım yaparken (10-9-8-7...) çocukların heyecanlanıp düşmemeleri için sayma işleminin hızını ayarlamıştır. Çocukların dışarıdan gelen uyarıcılardan etkilenmeleri (uçak, araba, tramvay, kedi, köpek, farklı kişiler, yüksek ses, tohum yaprak vb.), çocukların bahçe kullanımına alışık olmamaları etkinliğe geçişleri güçleştirmiştir. Araştırmacı çocukların çevresindekilere ilgileri sönene kadar süre tanıdıktan sonra etkinliğe geçmiştir. Çocukların devam eden ilgilerini o an geliştirdiği etkinliğe de çevirebilmeyi başarmıştır. McClintic ve Petty (2015) tarafından yapılan araştırmada, açık havada öğretmenler çocukları gözlemleyerek dinlenmeyi tercih etmişler, denetleme

rolünü benimsemişlerdir. Açık havada öğretmenin rolü eğitim ortamında denetleme yapmak değildir (Nur. 2019). Bu araştırmada çocukların açık havada öğrenme deneyimleri arttıkça araştırmacının etkinlik sürecinde daha rahat olduğu, çocukları denetlemediği, rehber rolünü üstlendiği araştırmacı tarafından belirtilmiştir. Bjørgen ve Svendsen (2015) yaptığı çalışmada öğretmenler açık hava etkinliklerine yer verdikçe öğretmenlerin de bahçe etkinliklerinden daha fazla keyif aldıkları, çocuklara daha iyi rol model oldukları belirlenmiştir. Araştırmacı yaptığı uygulamada süreci stressiz ve keyifle geçirdiğini ifade etmiştir. Araştırmacı uygulama sürecinin ilk aşamalarında, yapılan bir araştırmada ortaya çıkan; öğretmenlerin çocuklara yönelik hasta olma, kaza- yaralanma kaygılarına, bahçede sınıf yönetiminin zor olması nedeniyle bahçe etkinliklerini tercih etmeme durumlarına (Tepedağ ve Aktaş Arnas, 2017; McClintic ve Petty, 2015; Alat, Akgümüş ve Cavalı, 2012) hak vermiştir. Sınıfın kalabalık olması ve velilerin soğuk hava konusundaki baskılarının buna neden olduğu görülmüştür. Araştırmacı, açık hava etkinliklerinde 2. uygulamadan sonra çocuklardaki hızlı adaptasyonu ve kişisel gelişimini fark etmiştir.

Resmi okul öncesi eğitim kuramlarında sınıfta bir tane okul öncesi eğitim öğretmeni bulunmaktadır ve çocuk sayısı otuzlu sayılara kadar çıkabilmektedir. Tuvalet, giysi değiştirme gibi konularda okulda bulunan yardımcı personel çocuklara yardımcı olabilmektedir. Yardımcı personel birden fazla sınıftan sorumlu olduğu için genelde okul binasının içinde beklemektedir. Bahçede öğretmen kendi sınıfından sorumludur. Bütün sınıf bahçedeyken tuvalet ya da giysi değişimi gibi konularda (ıslanma, terleme, üşüme vb.) çocuğun yardımcı personelden yardım istemesi beklenmektedir. 5 yaş grubu çocuklar alışık olduklarında okul binasındaki lavaboları rahatça kullanmaktadırlar. Ancak çocuğun takibi için yeterli personel olmadığına ya da ilkökul, ortaokul gibi farklı binalarda bulunan anasınıflarında bu durum zor olabilmektedir. Yalçın'ın (2015) yaptığı bir araştırmada öğretmenlerin aynı sorunları yaşadığı görülmüştür. Okul bahçesinde musluk/lavabo etkinliklerde gereksinim duyulan bir unsur olmuştur. Aynı zamanda tuvaletlerin içeride olması, yardımcı personel eksikliği öğretmenlerin bahçe etkinliklerinde strese girmelerine ve açık hava etkinliklerini tercih etmemelerine neden olmaktadır (Yıldırım, 2017). Araştırmacı bahçeye çıkılmadan önce çocuklara tuvalet gereksinimlerini gidermeleri konusunda ilk zamanlarda uyarı yaptıktan sonra çocukların zamanla hatırlatmaya gerek kalmadan tuvalete gittikleri görülmüştür. Bahçedeyken tuvalet ihtiyacı olduğunda çocuklar sorunsuz bir şekilde gereksinimlerini gidermişlerdir.

Bahçede etkinliklerde suya gereksinim olduğunda veya boyayla, toprakla kirlenmeye neden olan işler yapılıyorsa kova ile bahçeye su taşınmıştır. Okul bahçesine yapılan musluk bahçe zamanını verimli kullanmak adına iyi bir uygulama olmuştur. Okul öncesi eğitim öğretmenleri daha çok sıcak havalarda açık hava etkinliklerini yapmayı tercih etmektedirler (Yalçın, 2015; Cevher Kalburan ve Yurt, 2011). Araştırmacı çocukların sağlığını etkilemeyecek kadar iyi olan soğuk havalarda da etkinlikleri sürdürmeye çalışmıştır. Bu konuda velilere bilgilendirmeler yapılmış uygun giysilerin tercih edilmesi her seferinde hatırlatılmıştır. Bahçede etkinlik yapmak için hava durumuna en uygun yerin seçilmesi gerektiği görülmüştür. Rüzgârlı veya güneşli bir günde çocukların bu durumdan etkilenmeyecekleri alan bulmak hem çocukların sağlığı hem de etkinlik akışı için yarar sağlamıştır. Hafif rüzgârlı bir günde etkinlik yapılıyorsa ve kağıtlar kullanılacaksa kağıtların uçmaması için kalem kutularından ya da getirilen küçük taşlardan yararlanılmıştır. Güneşli havalarda çocukların rahatsız olmamaları için çocuklara gölge alanlar gösterilip yer değiştirmeleri istenmiştir. Daha sonraki süreçlerde çocukların kendilerini güneşten ve rüzgârdan korudukları gözlemlenmiştir. Çocuklar gölge yerleri kendileri bulmuşlar, kulaklarını ve montlarını kapatarak kendilerini korumayı öğrenmişlerdir.

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının değerlendirme sürecine bakıldığında çocukların bahçede olmaktan mutlu oldukları, arkadaşlarıyla birlikte zaman geçirdikleri alanların onlar için önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Tuğrul vd., (2019) yaptığı çalışmada çocukların arkadaşlarıyla birlikte açık alanlarda zaman geçirmek istedikleri bulgusu ve Civelek’in (2016) çocukların açık havada yaptıkları etkinlikleri daha keyifli buldukları, bahçede olmayı tercih ettikleri bulgusu ile bu araştırmanın sonuçları örtüşmektedir. Çocukların açık havada kendi oyunlarını kurdukları ve özgür hareket edebildikleri, oyun parkı ve geniş alanlarda olmayı tercih ettikleri Erdoğan ve arkadaşlarının yaptığı çalışmanın (2003) sonuçlarında da görülmüştür. Bu çalışmada çocukların en çok ağaç ve okulun kedisinin fotoğrafını çektikleri görülmüştür. Bahçe Çocuk Anı posterleri için çekilen fotoğrafları ağaçları önemsedikleri için ve büyüyünce hatırlamak için çektiklerini açıklamışlardır. Okulun kedisi okulda yeni olduğu için ilgileri ona yönelmiştir. Çocuklarla yapılan son toplantıda Bahçe Çocuk Sınıfının küçük ve renksiz olduğunu dile getirmişlerdir. Çocukların geniş alanları ve rengarenk olmalarını tercih ettikleri görülmüştür. Aslan’ın (2010) yaptığı çalışmada, çocukların bahçede doğal yapıları (çiçek, ağaç gibi) ve kapalı alanlar yerine açık alanları tercih ettikleri ortaya

çıkıştır. Bu sonuç elde edilen veriyi destekler niteliktedir. Çocuklardan biri bahçede kendini garip hissettiğini birkaç kez dile getirmiştir. Çocuğun bulunduğu okulda üçüncü yılı olduğu ve bahçede yapmak istediği etkinlik türlerinin alışlagelmiş şeyler olduğu (boyama, süsleme) göz önünde bulundurulursa yapılan uygulamanın onun için farklı olduğu söylenebilir. Annesinin, havanın soğuk olması ve çocuğun temiz giysilerle eve dönmesi konusunda ısrarlarının bulunması nedeniyle evde bu tarz yorumlarda bulunulduğu ve çocuğun bunlardan etkilenmiş olabileceği düşünülmektedir.

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasında yaşanan sorunlar velilerin olumsuz yaklaşımları açısından olmuştur. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin çocukların açık havada yaralanma riskleri, velilerin çocuklarının hasta olacakları kaygıları ve olumsuz tepkileri (Kos ve Jerman, 2013; Renick, 2009) ile uğraşmanın psikolojik olarak yorucu olduğunu dile getirdikleri görülmüştür (Şirin Kaya, 2020). Araştırmacı daha uygulama yapmadan velilerden olumsuz tepkiler almaya başlamıştır. Velilerin açık hava etkinliklerine karşı aşırı tepkileri olabilmekte, açık hava etkinliği olacağı zaman çocuklarını okula göndermeyen aileler çıkabilmektedir (Alat, Akgümüş ve Cavalı, 2012). Ailelerin açık hava etkinliklerine olumsuz bakış açılarına ilişkin durumu araştırmacı kendi velilerinde de yaşamıştır. Araştırmacı açık hava etkinliklerinde kararlı ve net olarak süreci yürütmeye çalışmıştır. Okulda öğretmen olarak çalışan veli soğuk havada çocuğunun hastalanmasından kaygılandığı için bahçe etkinliklerine karşı tepkili olmuştur. Kendi çocuğu da bu kaygıyı sınıf ortamına yansıtmıştır. Açık camları kapatmış, bahçede yapılan bazı etkinliklere katılmamıştır. Çocuk havanın kapalı ve soğuk olduğu günlerde bahçeye çıkmamıştır. Aynı şekilde arkadaşından ya da velilerinden etkilenen birkaç çocuk da bahçeye çıkmamıştır. Araştırmacı böyle günlerde dışarıda geçirilen süreyi sınırlı tutmasına karşın başka bir veliden etkinlikleri daha sıcak havalarda yapılması gerektiği konusunda olumsuz eleştiri almıştır.

“Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” isimli açık havada öğrenme deneyimleri çocuklar açısından incelendiğinde, bahçe etkinliklerinde çocukların davranışlarında zamanla değişimler olduğu görülmüştür. Çocuklar açık havada deneyimleri sonucu kendi becerilerine güvenerek hareket edip akranları ve öğretmenleriyle daha iyi iletişime girmekte, daha rahatlamış bir şekilde öğrenmeye istekli bir halde davranış sergilemektedirler (O’Brien ve Murray, 2006). İlk zamanlarda çocuklar bahçeye çıktıklarında olmaları gereken alandan uzaklaşmış, ilgilerini çeken şeyle meşgul olmuş ve etkinlikte ne yapacağını bilememişlerdir. Etkinlik aralarında bahçede farklı alanlara

gidip kendi oyunlarını kurmuşlardır. Açık havada çok fazla uyarının olması (oyun parkı, kedi, köpek, böcekler gibi) etkinliğe ve öğretmene odaklanmalarını etkilemiştir. Bu süreçte araştırmacının sınıf yönetimindeki eksik yönlerinin de etkili olduğu düşünülmüştür. Öğrenme merkezlerinde oyun zamanının bir kısmı oyun parkında serbest oyun ve etkinlik zamanı etkinlik yapıldığında çocukların bu duruma alışıp ilgilerini etkinliklere verdikleri görülmüştür. O'Brien ve Murray'ın da belirttiği gibi çocukların açık havada deneyimleri arttıkça öğrenmeye daha istekli oldukları görülmüştür. Doğadaki bitkiler, hayvanlar, canlı ve cansız diğer şeyler çocukların meraklarını diri tutmakta ve ilgilerini çekmektedir (Pramling ve Samuelson, 2011). Bu araştırma sonucunda çocuklar için bahçede yeni olan şeylerin her zaman keşfedilmeyi bekleyen bir hazine gibi olduğu görülmüştür. Meraklarını ve isteklerini gidermek için çocuklar zamana gereksinim duymuşlardır. Bahçeye yeni yapılan musluk, ağacın budanan dalları, bir ağaca bağlanan ip, bahçedeki kedi vb. çocukların ilgisini çekmiştir. Güvenlikleri gözetilerek yeni şeyleri keşfetmeleri için fırsat verilmiştir. Yapılan bir çalışmada öğrenme deneyimlerinden önce çocukların açık havada oyun oynamaları ile görev başında etkinliklerine daha iyi odaklandıkları görülmüştür (Lundy, Trawick Smith, 2020). Bu çalışmada oyun parkına serbest zamanda mutlaka yer verilmeye çalışılmıştır. Haftanın belirli bir günü bahçe günü olarak belirlenmiştir. Etkinlik sürecinde çocukların ilgisi anında çevresindeki şeylere yönelebiliyorken ilerleyen süreçte tamamen etkinliğe odaklanabilmişlerdir. Çocuklardan birinin köpeğe olan yoğun ilgisi okul kapanana kadar sürse de etkinlik anındaki sorumluluklarını öğrenmiş önceliğini etkinliğine vermeyi başarabilmiştir. Çocukların bahçe etkinliklerinde uzun süreli odaklanabildikleri görülmüştür. Yapılan araştırmalarda açık havada öğrenme deneyimine sahip olan çocukların öz güven duygularının arttığı, farkındalıklarının ve sosyal becerilerinin geliştiği görülmüştür (Muranen, 2014). Açık havada çocukların akranları ile olan iletişimi incelendiğinde çatışma ve anlaşmazlık durumlarından çabuk vazgeçtikleri ve bu nedenle iş birliği yapma ortamının daha kolay sağlandığı görülmüştür (Ouvry, 2003). Bu uygulamadan elde edilen, çocukların öz güven duygularının arttığı, çevrelerine farkındalıklarının, iş birliği becerilerinin ve sosyal becerilerinin olumlu yönde geliştiği sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Çocukların bahçedeki davranışları olumlu yönde gelişmiştir. Bahçe Çocuk Sınıfında bulunan ağaç çocukların her zaman ilgisini çekmiştir. Ağaca tırmanma konusunda önce davranmaya çalışan çocuklar zamanla arkadaşlarının da tırmanmaları için cesaretlendirici tavırlar sergilemişlerdir. Aralarındaki diyaloglarda birbirlerini kırmamak için duyarlı

davranışlar sergiledikleri gözlemlenmiştir. İki çocuk arasında geçen bir konuşma birinin alınacağı şekilde ilerliyorsa üçüncü bir çocuk araya girip arkadaşının üzülmelerini engellemeye çalışmıştır. Etkinlik anında ya da serbest zamanlarda birbirlerine yardımcı oldukları görülmüştür. Açık havada çocukların hep birlikte şarkı söyleyerek etkinliklere devam etmeleri buldukları andan memnun olduklarını göstermektedir. Açık havada yapılan etkinliklerde çocukların ilgileri doğrultusunda etkinlik dışı detaylara dikkat ettikleri ve farklı şeyler öğrendikleri görülmüştür. Doğaya temas edip kendi yöntemleriyle öğrenmişlerdir. Güneşin farklı renklerde olduğuna, hareketine, kelebeklerin renklerine, ağacın köklerine vb. posterlerinde ve dosyalarında yer verdikleri görülmüştür. İlk elden deneyimleyerek öğrenmişlerdir. Doğa deneyimlerinin düzenli ve olumlu yönde olması çocukların doğada kendini rahat hissetmesine, canlılarla empati kurmasına ve doğa sevgisi kazanmasına yarar sağlamaktadır. Çocukların açık havaya ulaşmaları düzenli ve uzun süre açık havada zaman geçirme şansı olursa doğaya olumlu yaklaşım kazanmakta olduklarını söyleyen araştırma (Moore ve Marcus, 2008) bu sonuçları desteklemiştir. Çocuklar öğrendiklerini uygulamış, doğaya karşı nazik davranışlar sergilemişlerdir. Solucanı güneşte kurumaktan koruma, küçük ağaçların büyümesini önemseme, beslenmesi için solucanları marul ve kompost bahçesine bırakma, yanlışlıkla kırdıkları/ kopardıkları yaprak ve dalları tekrar canlanması için gömmeye çalışma gibi davranışları gözlemlenmiştir. Doğa ile ilişkisi olmayan çocukların çevreyi koruma ve doğaya saygılı olma bilincinden uzak olabilecekleri alan yazında yer almaktadır (Wells ve Lekies, 2006). Veli görüşmelerinden elde edilen bilgilere göre çocukların doğaya ilgilerinin ve saygılarının arttığı, çevreyi koruma davranışı sergiledikleri görülmüştür. Doğaya karşı olumsuz tepkilerden kurtulmak, olumlu etkilerinden yararlanabilmek ve yakınlığı artırabilmek için çocukların doğada keşfetme ve deneyim kazanmasına fırsat verilmesi gerekmektedir (Sobel, 2014). Çocuklarda fark edilen değişimlerden biri de böceklere ve hayvanlara olan korkularının azalması olmuştur. Böcek ve hayvan korkusunun çevreden öğrenilmiş tepkiler olduğu bilinmektedir (Ulrich, 1993). Böceklere ve hayvanlara dokunmaktan çekinen çocuklar ve araştırmacı diğer çocuklardan cesaret alarak dokunma, tutma ve sevmeye davranışı göstermişlerdir. Veli görüşmelerinden elde edilen bulgulara göre çocukların doğaya ve çevresine olan ilgilerinin arttığı, çevreyi önemseme ve koruma, ekolojik farkındalığa ve bu yönde olumlu davranış değişikliğine sahip oldukları, çevrelerine daha detaylı baktıkları, doğaya karşı araştırma isteklerinin arttığı, hayvan ve böcek korkularının büyük

ölçüde azaldığı görülmüştür. Yapılan çalışmalarda çocukların açık havada akranlarıyla iletişime geçerek deneyim kazanmaları doğayı tanımasına, doğaya sevgi ve sorumluluk duymasına (Blair, 2009; O'Brien, 2009; Palmberg ve Kuru, 2000) yardımcı olduğu görülmüştür. Velilerle yapılan görüşmelerde uygulamanın bir etkisi olarak çocukların okula istekle geldikleri ortaya çıkmıştır. Yapılan bir araştırmada çocukların bahçeye çıktıktan sonra motivasyonlarının arttığı ve okula karşı olumlu tutum sergiledikleri ile ilgili bulgular bu sonucu desteklemektedir. (Blair, 2009) Doğalarına uygun olduğu için çocukların doğada daha rahat oldukları ve doğa ile temasa geçerek kalıcı öğrenmeler gerçekleştirdikleri görülmüştür. Yapılan bir araştırmada, açık hava etkinliklerinin çocukların fiziksel, sosyal ve dil becerilerinin gelişimini ve motivasyonlarının artmasını sağlamanın yanı sıra çocukların açık hava deneyimlerini aileleri ve arkadaşlarıyla paylaşımında buldukları ortaya konulmuştur (O'Brien, 2009). Bu çalışma araştırmada elde edilen çocukların kendini ifade edebilme ve akranlarıyla iletişim kurma becerilerinin geliştiği, iş birliği yaptıkları, okuldaki yaşantılarını aileleriyle paylaştıkları, aileleriyle olan etkinliklerin değiştiği sonuçlarıyla örtüşmektedir. Araştırmanın uygulama yönteminden dolayı da çocuklara farklı katkıları olduğu görülmüştür. Çocukların uygulamanın planlama sürecine katılımlarını sağlamak için birlikte plan çizimleri, etkinliklerin nasıl olacağına dair yapılan toplantılar onlarda olumlu etkilere neden olmuştur. Çocukların günlük hayatlarında planlama yapma, açık hava gezilerinde defter kalem taşıma alışkanlığı, çevresine detaylı bakış açısı ve çevresindekileri çizerek ifade etme isteği, tohum ve çiçek yetiştirme isteği, açık havadaki etkinliklerinin değiştiği gibi gelişmeler gözlemlendiğini belirten veliler olmuştur.

“Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik velilerin görüş ve önerileri incelenmiş, yapılan uygulamaya yönelik velilerin görüşlerinin olumlu yönde olduğu görülmüştür. Çocuklar için yararlı, kalıcı öğrenmenin gerçekleştiği, güzel zaman geçirdikleri, çocukların doğasına uygun olduğu, istekle okula geldikleri ve okul yaşantılarıyla ilgili sohbet etmeye başladıkları veliler tarafından ifade edilmiştir. Koyuncu araştırmasında (2019) çocukların açık havadaki heyecanlı ve keyifli deneyimlerini aileleriyle paylaştıklarını ifade etmiştir. Aynı sonuç bu araştırmada da elde edilmiştir. Açık havada öğrenme deneyimleri arttıkça çocukların okul yaşantısıyla ilgili aileleriyle sohbet ettikleri, iletişimlerini arttırdıkları ortaya çıkmıştır. Birkaç veli, çocukların doğadan öğrenecekleri çok şey olduğu için bahçe uygulamalarına eğitimde özellikle de anaokullarında yer verilmesinin ve yaygınlaşmasının hem çocukların hem de

ülkenin gelişimi için gerekli olduğunu söylemişlerdir. Uygulamaya yönelik gelen olumsuz eleştiriler, etkinliklerin daha sıcak havalarda yapılması ve daha fazla akademik bilgi içermesi gerektiği ile ilgili olmuştur. Yalçın (2015), yaptığı çalışmada Fin ebeveynlerden farklı olarak Türk ebeveynlerin soğuk havanın çocukların açık hava etkinlikleri yapması açısından olumsuz bir etken olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çocukların soğuk havada hastalanacakları kaygısını taşıyan çoğu veli uygulama bittiğinde bu endişelerinin yersiz olduğunu söylemişlerdir. Bekledikleri kadar sağlık problemi yaşamadıklarını, çocukların açık havada bağışıklıklarının güçlendiğini, eskiye göre okuldayken daha az hasta olduklarını ifade etmişlerdir. Terleyen ve alerjik bünyeye sahip olan çocukların önceki yıllarda daha az bahçeye çıkmalarına karşın bu yıl yine aynı şekilde hastalık süreçlerini atlattıklarını söylemişlerdir. Bu sonuçlara paralel olarak yapılan araştırmalar çocukların açık havada oynarken güneş ışığına, doğal elementlere ve temiz havaya maruz kalmalarının kemik gelişimleri ve daha güçlü bağışıklık sistemine sahip olmaları üzerinde etkili olduğunu göstermiştir (Dyment ve Bell, 2008; Bilton, 2010; Bento ve Dias, 2017). Akademik beklentisi olan iki velinin daha çok matematik ve okuma yazmaya hazırlık etkinliği yapılmasını istediği görülmüştür. Bu beklentiye sahip olan bir velinin çocuğu okuma ve yazma bilmektedir ve veli okul öncesi eğitim öğretmenidir. Araştırmacı bu veli ile aynı okulda iş arkadaşıdır. Veli bir yıl sonra birinci sınıfı bitiren çocuğu için bu söylemini düzeltmek istediğini söylemiştir (31.08.2020). Aslında kendisinin çok yanıldığını, çocuğunun anaokulunda daha çok şey öğrendiğini dile getirdiğini söylemiştir. Ayrıca sınıf öğretmeni olan başka bir veli bu uygulamanın çocukların tam anlamıyla ilkokula hazır-bulunmuşluklarını sağladığını ifade etmiştir. Uygulamanın daha sıcak havalarda yapılması gerektiğini ve çocuğuna bir etkisinin bulunmadığını söyleyen velinin farklı kaygılar yaşadığı görülmüştür. Görüşme bitiminde ses kaydı kapandıktan sonra okulda hep oyun oynandığını ama çocukların ilkokula hazırlanamadıklarını ifade etmiştir. Araştırmacı okul öncesi eğitimin amaçlarından söz edip okuma yazma öğretimiyle ilgili bir kazanımlarının olmadığını söylemiştir. Veli çocuğunun özel okula gideceğini ve özel okullardaki okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazma derslerinin olduğunu söylemiş, birinci sınıfa başladığında kendi çocuğunun geri kalacağı ile ilgili kaygısını vurgulamıştır. Evde kendi kitap setleri aldığını ancak çocuğunu çalıştıramadığını, gerekirse okuma yazma için özel ders aldıracağını söylemiştir. Tuğrul vd., (2019) yaptığı çalışmada bu sonuca benzer olarak ebeveynlerin okuldaki oyun oynama süresini azaltarak okuma yazma öğretiminin yapılmasını talep

ettikleri görülmüştür. Okul öncesi eğitimin amaçlarından biri olan ilkokula hazırlığın, ebeveynler tarafından akademik başarı beklentisi olarak algılandığı anlaşılmıştır. Çocukların gelişimlerine uygun olarak verilen oyunlaştırılmış eğitimin, ebeveynler açısından boşa geçirilen zaman olarak değerlendirildiği söylenebilir. Uygulamanın velilere de farklı bakış açısı kazandırdığı görülmüştür. Çocuklarıyla zamanlarını çoğunlukla doğada ve doğadayken de daha verimli bir biçimde geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Çocukların doğaya bakış açıları değiştiğinde ebeveynler çocuklarındaki ilgiye göre kendilerini şekillendirmişlerdir. Alışveriş merkezi gibi kapalı alanları tercih etmek yerine açık alan, orman gezileri gerçekleştirdiklerini söylemişlerdir. Çocuklarının neler yapabileceklerini fark edip onlara karşı güvenleri gelişmiş, onları doğayla daha çok buluşturmışlardır. Açık hava etkinlikleri doğaya yönelik olmuştur. Yapılan başka bir çalışmada ebeveynlerin doğada çocuklarına yönelik daha esnek davrandıkları, çocukların keşifleri ve ilgilerine göre etkinliklere yöneldikleri, onları kontrol etmek yerine çocuk liderliğine fırsat tanıdıkları görülmüştür (Bento ve Dias, 2017). İlkokul ve okul öncesi eğitim öğretmeni olan iki veli uygulamanın kendilerine de farklı bakış açısı kazandırdığını ve sınıflarında açık hava etkinliklerine yer verdiklerini söylemişlerdir. Ernst ve Louv öğretmenlerin doğayı ve doğal materyalleri eğitim ve öğretim aracı olarak nasıl kullanacaklarına dair yeterince bilgi ve deneyime sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir (Ernst, 2014; Louv, 2017). İlkokul öğretmeni olan veli matematik gibi soyut kavramlar içeren bir dersi bahçede yaptığında öğrencilerinin daha çabuk ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirdiklerini ifade etmiş, açık hava etkinliklerine bundan sonra daha çok yer vereceğini söylemiştir.

5.3. Öneriler

Bu uygulama ile çocukların, öğretmenin, velilerin ve meslektaşların da olumlu yönde etkilendikleri görülmüştür.

Araştırmanın bulgularına ve sonuçlarına göre şu önerilerde bulunulabilir:

- Öğretmenlerin bilgi birikimlerine ve mesleki deneyimlerine güvenerek açık hava etkinliklerine her gün yer vermesi gerektiği,
- Olumsuz tepkilerden, deneyimsiz olmaktan dolayı öğretmenlerin açık hava etkinliklerini göz ardı etmeleri yerine bir an önce bahçeye çıkıp çocukları gözlemlemeye başlamaları ve kişisel notlar alarak öğretim yöntemlerini geliştirmeleri,

- Öğretmenlerin çocuklara okul öncesi eğitim sürecinde söz hakkı tanıyarak birlikte etkinlikler planlamaları,
- Okul yönetiminin açık hava etkinliklerini desteklemesi ve en azından haftanın belirli günü bahçe günü yapılarak mutlaka çocukları açık havada bulunmalarını sağlamaları,
- Öğretmenlerin bahçe düzenlemeleri için aile katılımı etkinlikleri yapmaları (çiçek dikimi, tarla, kompost, seramik saksı, böcek oteli, su yolu yapımı vb.),
- Bahçe düzenlemelerinin çocukların özgürce oynayabileceği kadar büyük ve renkli alanlar şeklinde düzenlenmesi,
- Açık hava etkinliği yapan öğretmenlerin işini kolaylaştırmak adına açık havanın çocuklara yararları hakkında veli seminerlerinin rehberlik servisi ile düzenlenmesi,
- MEB Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan günlük eğitim planı akışında “bahçe zamanı” olarak bir zaman dilimine yer verilmesi önerilebilir.
- Velilerin ilkokulda çocuklarının başarısız olacaklarından dolayı kaygıları ve bu yüzden açık havayı boşa harcanan zaman olarak görmeleri eğitim sistemindeki farklılıklardan kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki farklılıkların ortadan kaldırılması adına düzenleme yapılarak özellikle özel okullarda ve anasınıflarında okuma ve yazmaya hazırlık etkinliklerinin yerine çocukların oyun hakkı gözetilerek gelişimlerine uygun eğitim almalarına olanak sağlanması önerilmektedir.

Yapılan araştırmanın sınırlılıklarından dolayı aynı uygulama

- Farklı yaş grupları için,
- Özel gereksinimli çocukların olduğu grupta,
- Bir yılı kapsayan bir süreçte,
- Bahçe saatlerini daha fazlalaştırarak,
- Yapılandırılmamış etkinlik türleri uygulanarak,
- Farklı açık sınıf tasarımlarıyla denenebilir.
- Uygulamanın kapsam alanı genişletilebilir. Orman ortamında düzenli yapılan bir uygulama ya da farklı açık hava deneyimleri sunan ortamlar eklenebilir.

KAYNAKÇA

- Acer, D. (2016). Erken çocukluk eğitiminde fiziksel ortam ve özellikleri. İ. H. Diken (Editör). *Erken çocukluk eğitimi* içinde. (s. 370-395). Ankara: Pegem Akademi.
- Aktaş Arnas, Y. ve Sarıbaş, Ş. (2020). An Investigation of Pre-School Children's and Their Parents'Outdoor Play Experiences. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 10 (2), s. 373-397.
- Aktaş Arnas, Y. ve Ördek İnceoğlu S. (2019). Okul Öncesi Çocuklarda Gelişim, Öğrenme ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Öğrenme Ortamları. Y. Aktaş Arnas (Editör). *Çocuk Merkezli Öğrenme Ortamları: Okul Öncesi Çocuklar için Bir Okul Tasarla* içinde (s. 1-34). Ankara: Pegem Akademi.
- Alat, Z., Akgümüş, Ö. ve Cavalı, D. (2012). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen görüş ve uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, (3), s. 47-62.
- Aslan, F. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekân tasarımında çocukların beklentilerinin belirlenmesi*. Yayımlanmış doktora tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Atabey, D., Yurt. Ö. ve Ömeroğlu, E. (2009). Okul öncesi Eğitim Kurumları Açık Hava Oyun Alanlarının İncelenmesi. *Uluslararası 5. Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi*, Edirne, s. 651- 653.
- Atay, D. Y. (2003). *Öğretmen eğitiminin değişen yüzü*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baran, M., Yılmaz, A. ve Yıldırım, M. (2007). Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Okul Öncesi Eğitim Yapılarındaki Kullanıcı Gereksinimleri: Diyarbakır Huzurevleri Anaokulu Örneği. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, s. 27-44.
- Başal, H. (2005). Okul Öncesi Eğitiminde Uygulamalı Çevre Eğitimi. M. Sevinç (Ed.), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar 2* içinde (s.366-378). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bento, G. ve Dias, G. (2017). The importance of outdoor play for young children's healthy development. *Porto Biomedical Journal*, 2 (5), s. 157-160.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2444866416301234#bib10005> (Erişim tarihi: 11.10.2019)

- Bilton, H. (2010). *Outdoor learning in the early years: Management and innovation*. New York: Routledge. Oxon.
- Bisson, C. (1996). The Outdoor Education Umbrella: A Metaphoric Model to Conceptualize Outdoor Experiential Learning Methods. *ERIC Digest*, s. 40-46.
- Björger, K. ve Svendsen, B. (2015). Kindergarten practitioners' experience of promoting children's involvement in and enjoyment of physically active play: Does the contagion of physical energy affect physically active play? *Contemporary Issues in Early Childhood*, 16(3), s. 257-271.
- Blair, D. (2009). The child in the garden: An evaluative review of the benefits of school gardening. *The Journal of Environmental Education*, 40(2), s. 15-38.
- Campbell, H. (2013). *Landscape and child development. A design guide for early years kindergarten play learning environments*. Toronto: Toronto District School Board and Evergreen.
- Casey, T. (2007). *Environments for outdoor play: A practical guide to making spaces for children*. London: Paul Chapman Publishing.
- Chakravarthi, S. (2009). *Preschool teachers' beliefs and practices of outdoor play and outdoor environments*. Yayınlanmış doktora tezi. North Carolina: The University of North Carolina.
- Civelek, P. (2016). *Açık Alan Etkinlikleriyle Desteklenmiş Okul Öncesi Eğitimin Öğrencilerin Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Clark, A. (2001). How to listen to very young children: The mosaic approach, *Child Care in Practice*, 7(4), s.333-341.
- Clark, A. (2005a). Talking and listening to children. M. Dudek (Ed.), *Children's Spaces* içinde, (s. 1-13). Amsterdam: Architectural Press.
- Clark, A. (2005b). 'Ways of seeing: using the Mosaic approach to listen to young children's perspectives'. A. Clark, ve P. Moss (eds.) *Beyond Listening. Children's perspectives on early childhood services* içinde, (s. 29-49). Bristol: Policy Press.
- Cevher Kalburan, N. ve Yurt, Ö. (2011). School playgrounds as learning environments: early childhood teachers' beliefs and practices. *Science activities*, 14, s. 11-21.

- Çelik, A (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli Örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43 (1), s. 79-88.
- Çukur, D. (2011). Okul öncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış ortam tasarımı. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12, s. 70-76.
- Day, C. Ve Midbjer, A. (2007). *Environments and children: passive lessons from the everyday environment*. Oxford: Architectural Press.
- Dikmen, F. ve Sevde, Z. (2016). *Yeşil Günlük*. İstanbul: Taze Kitap.
- Dyment, J. E., Bell, A. C. (2008). Grounds for movement: green school grounds as sites for promoting physical activity. *Health Education Research*, 23, s. 952-962.
- Erdoğan, S., Haktanır, G., Köksal Akyol, A., Çakır İlhan, A. (2003). ‘Oyun oynamak istediğim yer’altı yaşındaki çocukların resimleri üzerine bir inceleme Türkiye örneği. OMEP Bildiri Kitabı.
- Ernst, J. (2014). Early childhood educators’use of natural outdoor settings as learning environments: An exploratory study of beliefs, practices, and barriers. *Environmental Education Research*, 20(6), s. 735-752.
- Frost, J., Brown, P., Sutterby, j. Ve Thorton, C. (2004). The developmental benefits of playgrounds. *Childhood Education International*. 81(1), s. 42-44.
- Geney, F., Özsoy, Z., Bay, D. N. (2019). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Dış Mekân Özellikleri: Eskişehir İli Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, s. 735 – 767.
- Güleş, F. (2013). *Okul öncesi eğitimde fiziksel çevreye ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürgür, H. (2017). Eylem araştırması. A. Saban, A. Ersoy (Editörler.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde* (s. 31-78). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gürkan, T. ve Koran, N. (2014). 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programının çocuğun katılım hakkına yer verme durumu açısından incelenmesi. *Journal of Teacher Education and Educators*, 3 (2), s. 203-226.
- Ilhmeideh, F. M. and Al-Qaryouti, I. A. (2015). Exploring kindergarten teachers’views and roles regarding children’s outdoor play environments in Oman. *Early Years*, 36(1), s. 81-96.

- Johnson, A. P. (2015). *Eylem Araştırması El Kitabı*. (Çev: Y. Uzuner, M. Özten Anay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaçan, M. O., Halmatov, M. ve Kartaltepe, O. (2016). Okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1 (1), s. 60-70.
- Kalburan, N. (2014). Denizli ilinde bulunan resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırılmalı olarak incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, s. 99-113.
- Kanat, T. (2020). *Orman Okulu Uygulamalarının Okul Öncesi Dönem Çocukları Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaküçük, S. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/mekânsal koşulların incelenmesi: Sivas ili örneği. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), s. 307-320.
- Kesicioğlu O. S. ve Alisinanoğlu, F. (2009). Ebeveynlerin okul öncesi dönemdeki çocuklarına yaşattıkları doğal çevre deneyimlerinin incelenmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 8 (29), s. 1-14.
- Kiewra, C. ve Veselack, E. (2016). Playing with nature: Supporting preschoolers' creativity in natural outdoor classrooms. *The International Journal of Early Childhood Environmental Education*. 4(1), s. 70-95.
- Koçer, H. (2012). Açık Eğitim. Z. F. Temel (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar* içinde. (s.101-139). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Korkmaz, H. İ. (2017). *Doğal açık alanlarda uygulanan sorgulama temelli etkinliklerin çocukların geometrik ve uzamsal düşünme becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kos, M. ve Jerman, J. (2013). Provisions for outdoor play and learning in Slovene preschools. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 13(3), s. 189-205.
- Köklü, N. (2001). Eğitim Eylem Araştırması-Öğretmen Araştırması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi (JFES)*, 34 (1), s. 35-43.
- Kuru, N. (2020). Erken çocukluk eğitiminin tanımı, kapsamı ve önemi. G. Haktanır (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitime Giriş* içinde (s. 9-30). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuzu, A. (2009). Öğretmen Yetiştirme ve Meslek Gelişiminde Eylem Araştırması.

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(6), s. 425-433.

Louv, R. (2017). *Doğadaki son çocuk*. (Çev. C. Temürcü). Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.

Mertler A. C. (2014). *Action research improving schools and empowering educators*. (4th ed.). UK: Sage Publications.

McClintic, S. ve Petty, K. (2015). Exploring early childhood teachers'beliefs and practices about preschool outdoor play: Aqualitative study. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 36(1), s. 24-43.

Millî Eğitim Bakanlığı, (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı.

<http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> (Erişim Tarihi: 15.04.2018).

Miller, D., Tichota, K. ve White, J. (2013). Young children's authentic play in nature explore classroom supports foundational learning: A single case study. Lincoln, NE: Dimension Educational Research Foundation.

Mills, E. G. (2003). *Action Research A Guide For The Teacher Researcher*. (2nd ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Moore, R. C, ve Marcus, C. C. (2008). Healthy planet, healthy children: Designing nature into the daily spaces of childhood. S: Kellert, J. Heerwagen ve M. Mador (Editörler), *Biophilic design: The theory, science, and practice of bringing buildings to life* içinde, (s. 153- 203). Hoboken, NJ: Wiley.

Muranen J. (2014). *The Importance of Out-of-School Environmental Education Entities for Integrating Environmental Education into School Curriculum. Perspectives from Finnish and Dutch Environmental Education Experts*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Finland:University of Tampere.

Norðdahl, K. ve Jóhannesson, I., Á. (2016). Let's go outside': Icelandic teachers'views of using the outdoors. *International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*. 44(4), s. 391-406.

Nur, İ. (2019). Açık Hava Oyun/Öğrenme Alanlarının Tasarımı ve Düzenlenmesi. Y. Aktaş Arnas (Ed.). *Çocuk Merkezli Öğrenme Ortamları: Okul Öncesi Çocuklar için Bir Okul Tasarla* içinde (s. 93-140). Ankara: Pegem Akademi.

O'Brien, L. (2009). Learning outdoors: the Forest School approach. *International Journal*

- of Primary, Elementary and Early Years Education*, 37(1), s. 45- 60.
- O'Brien L. ve Murray R. (2006). A marvellous opportunity for children to learn a participatory evaluation of forest school in England and Wales, Forest Research. Hampshire: Colourgraphic Arts.
- Ouvry, M. (2003). Exercising muscles and minds: outdoor play and the early years curriculum, London: National Early Years Network.
- Öztürk, Ş. (2009). Okulda Eğitimle Bütünleştirilmiş Mekân Dışı Eğitim. *Milli Eğitim, Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Education and Social Sciences*, 181 (37), s. 131- 144.
- Özkan, S. (2018). *Soso'nun Kompost Kitabı*. İstanbul: Redhouse Kidz Yayınları.
- Palmberg, I., Kuru, J. (2000). Outdoor Activities as a Basis for Environmental Responsibility. *The Journal of Environmental Education*, 31(4), s. 32-36.
https://www.researchgate.net/publication/249038459_Outdoor_Activities_as_a_Basis_for_Environmental_Responsibility (Erişim tarihi: 15.09.2020).
- Polat, Ö. (2010). Aktif Öğrenme. R. Zembat (Ed.), *Okul Öncesinde Özel Eğitim Yöntemleri'nin içinde* (s. 127-152). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Pramling Samuelsson, I., (2011). Why we should begin early with ESD: The role of Early Childhood Education. *International Journal of Early Childhood*, 43 (2), s.103-118.
- Priest, S. (1986). Redefining Outdoor Education: A Matter Of Many Relationships. *Journal of Environmental Education*, 17(3), s. 13-15.
- Renick, S. E. (2009). Exploring early childhood teachers'beliefs and practices about preschool outdoor play: A case study. Unpublshied master's thesis, Texas Women's University, Denton.
- Roca, N. (2008). *Haydi Öğrenelim: Dört Element*. Ankara: Tübitak Yayınları.
- Rosen, L. D., Lim, A., Felt, J., Carrier, L. M., Cheever, N. A., Lara-Ruiz, J., ve Rokkum, J. (2014). Media and technology use predicts ill-being among children, preteens and teenagers independent of the negative health impacts of exercise and eating habits. *Computers in Human Behavior*, 35, s. 364–375.
- Sobel, D. (2014). *Ekofobiyi aşmak: Doğa eğitiminde kalbin yeri*. (Çev. İ. Urkun Kelso). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

- Soydan, O., Benliay, A. ve Cüce, B.(2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekân peyzaj tasarımının 5-6 yaş çocuk grubu algısı üzerindeki etkisi. *Niğde Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 3 (1), s. 37-47.
- Stone, M. R., Faulkner, G. E. J. (2014). Outdoor play in children: Associations with objectively-measured physical activity, sedentary behavior and weight status. *Preventive Medicine* 65, s. 122–127.
- Şahin, B. E. ve Dostoğlu, N. (2014). Erken çocukluk döneminde çocukların araştırma sürecine katılımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(35), s. 609-620.
- Şener, E. A. (2001). *Okul Öncesi Çocuk Eğitim Merkezleri İçin Değişebilir/Dönüşebilir/Esnek Bir Fiziksel Çevre Modeli*. Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Şirin Kaya, Ş. (2020). *Bahçede uygulanan okul öncesi eğitim etkinliklerinin çocukların problem davranışlarına ve sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük: Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Talay, İ., Aslan, F. ve Belkayalı, N. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında doğa dostu ve çocuk katılımı temelli dış mekân tasarım yaklaşımları bir proje önerisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1), s. 317-322.
- Tepedağ, D. ve Aktaş Arnas, Y. (2017). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin okul bahçesini eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2 (2), s. 50-67.
- Townsend, A. (2014). Weaving the Threads of Practice and Research, F. Rauch vd. (Editörler.). *Promoting Change through Action Research* içinde (7–22). Sense Publishers.
- https://www.researchgate.net/publication/266854348_Promoting_Change_through_Action_Research (Erişim tarihi: 02.03.2019).
- Tuğrul, B., Boz, M., Uludağ, G., Metin Aslan, Ö., Sevimli Çelik, S., Sözer Çapan, A. (2019). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okuldaki Oyun Olanaklarının İncelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9 (2), s. 185-198.
- Türk Dil Kurumu, 2020. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 02.09.2020).

- Tüzün, Ü. (2002). Gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisi. *Düşünen Adam Dergisi*, 15(1), s. 46–50.
- Ulrich, R. S. (1993). Biophilia, biophobia, and natural landscapes. R. S. Kellert ve E. O. Wilson (Editörler), *The biophilia hypothesis* içinde, (s. 73-137). Washington: Island Press.
- Waters, J. ve Maynard, T. (2010). What’s so interesting outside? A study of child-initiated interaction with teachers in the natural outdoor environment. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(4), s. 473-483.
- Wells, N. M., ve Lekies, K. S. (2006). Nature and the life course: Pathways from childhood nature experiences to adult environmentalism. *Children Youth and Environments*, 16(1), s. 1-24.
- Wilson, R. (2012). *Nature and young children. Encouraging creative play and learning in natural environments*. New York: Routledge.
- Ulset, V., Vitaro, F., Brenndgen, M., Bekkhus, M., Borge A. I. H. (2017). Time spent outdoors during preschool: Links with children's cognitive and behavioral development. *Journal of Environmental Psychology*, 52, s. 69-80.
- Wiseman, N., Harris, N. ve Downes, M. (2019). Preschool children’s preferences for sedentary activity relates to parent’s restrictive rules around active outdoor play. *BMC Public Health*, 19, s. 946-958.
- Yalçın, F. (2015). *A crosscultural study on outdoor play: Parent and teacher perspectives*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Ankara: ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yalçın, F. (2017). Doğanın kalbinde oyun temelli eğitim: Orman okul yaklaşımı. E. Aktan Acar (Ed.) E), *Erken çocukluk eğitimi mozaigi* içinde (s.35-68). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Yıldırım, G. ve Özyılmaz Akamca G. (2017). The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children. *South African Journal of Education*, 37 (2), s. 22-35.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, S. (2016). Outdoor Environment and Outdoor Activities in Early Childhood

Education. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), s. 423-437.

Zamani, Z. (2016). The woods is a more free space for children to be creative; Their imagination kind of sparks out there': exploring young children's cognitive play opportunities in natural, manufactured and mixed outdoor preschool zones. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. 16(2), s. 172-189.

http-1: (Acartürk E.) <https://okul.com.tr/okul-oncesi/makaleleri/bagimsiz-anaokullari-52#:~:text=Ba%C4%9F%C4%B1ms%C4%B1z%20Anaokullar%C4%B1%20i se%20bina%20olarak,t%C3%BCm%20ya%C5%9F%20gruplar%C4%B1n%C4%B1%20bar%C4%B1nd%C4%B1ran%20kurumlard%C4%B1r.&text=Bina%20ve%20bah%C3%A7e%20olarak%20sadece,%C3%A7ocuklar%20daha%20%C3%B6zg%C3%BCr%20hareket%20edebilmektedirler.> (Erişim tarihi: 10.12.2020).

EK-1

ÇOCUK GÖRÜŞME SORULARI

1. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamamızda neler yaptık?
2. Bahçede olmak sana ne hissettiriyor?
3. Bahçede nerede olmaktan mutluluk duyuyorsun?
4. Bahçede senin için önemli olan yerin fotoğrafını çeker misin?
5. Bahçede hoşlanmadığın bir şey var mı?

VELİ GÖRÜŞME SORULARI

1. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
2. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasının çocuğunuzun üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?
  - a. Sizce çocuğunuzun hayatında olumlu neler değişti?
  - b. Sizce çocuğunuzun hayatında olumsuz neler değişti?
3. Bu uygulamanın bahçede yapılması konusunda;
  - a. olumlu düşünceleriniz nelerdir?
  - b. olumsuz düşünceleriniz nelerdir?
4. Uygulanan etkinlikler hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. “Bahçe Çocuk’ta Öğreniyorum” uygulamasını geliştirmek için neler yapılabilir? Önerileriniz nelerdir?

ÇOCUKLARIN BİREYSEL PLANLAMA VE DEĞERLENDİRME KAĞITLARI (05.03.2019)

Çocuğun adı	“Ne Yapacağım?/Planım”	Malzemeler	Değerlendirme
K1	1. Köpeğe bakmak 2. Sek sek oynamak 3. Parkta ve kum havuzunda oynamak 4. Ebelemece oynamak	Kürek Gözlem kutusu	Şaşkın yüz artı üzgün yüz eşittir mutlu yüz. Amcalar beton sürdüğü için şaşkın, eline kıymık battığı için üzgün ama sonuç olarak mutlu.
M3	Köpeğe bakmak, parkta oynamak, ıspanaklara bakmak, böcek incelemek, dışarıdaki tekerleklerle oynamak.	Doğa gözlem defteri, gözlem kutusu, kalem, kürek, suluk.	Bir şey yapmayı unutmuş, bacakları yorulmuş.
İ	Parkta oynamak, köpeğe bakmak, ıspanaklara bakmak.	Adını yazmış.	Mutlu. Yaptığı ve yapmağı planlamalarına tik ve çarpı koymuş. Tik olanlar: parkta oynamak, köpeğe bakmak. Çarpı olanlar: ıspanaklara bakmak.
P	Kazı yapmak, köpeğe bakmak, kaydırdaktan kaymak, salıncakta sallanmak, ıspanak bahçesine bakmak, böcek oteline bakmak.	Kürek, tohum.	Yaptığı ve yapmadığı planlamalarına tik ve çarpı koymuş. Tik olanlar: kazı yapmak, köpeğe bakmak, salıncakta sallanmak, ıspanak bahçesine bakmak. Çarpı olanlar: kaydırdaktan kaymak, böcek oteline bakmak.
A5	Köpeğe bakmak, tohum toplamak ve ekmek, ıspanaklara bakmak, kaydırdaktan kaymak.	Su ve kürek.	Yaptığı ve yapmadığı planlamalarına kalp ve çarpı koymuş. Kalp olanlar: köpeğe bakmak, suyunu yanına alması, tohum toplayıp ekme. Çarpı olanlar: kaydırdaktan kaymak, ıspanaklara bakmak, kürek.

E4	Minecraft , ftl ve zombi oyunlarını oynamak,	Kürek ve tırmık.	Büyük bir tik işareti.
A2	Parkta oyun, köpeğe bakmak, tohum ekmek.	Su, güneş, tohum, toprak, kürek.	Gülen yüz.
E2	Köpeğe ve kediye bakmak, Bahçe Çocuk sınıfına gitmek, parkta oynamak, tohum ekmek.	Gözlemeleme (gözler çizmiş), gözlem defteri.	Oyuncağıyla kendini çizip tik atmış. Gözlemlemiş ve çok yorulmuş.
M2	Köpeğe bakmak, salıncakta sallanmak, oyun parkında oynamak, kovalamaca oynamak.	Plastik oyun evi (daha önce bahçede olup atılan)	Gülen yüz ve tik.
K2	Böcek oteline bakmak, kovalamaca oynamak.	Plastik oyun evi, dürbün ve el.	Böcek oteline gitmediği için şaşkın yüz.
A4	Kovalamaca oynamak ve parkta oynamak.	Yok.	Kalp ve gülen yüz.
D3	Köpeğe bakmak, kaydıraftan kaymak, salıncakta sallanmak, çimenlere bakmak(tohum aramak), kazma ve tırmık.	Yok.	Gülen yüz.
A1	Boş alanda oyun oynamak, köpeğe bakmak, parkta oynamak, ıspanaklara bakmak	Kürek, tırmık, kabuk.	Üzgün yüz ve çarpı işareti. Bir şey yaptığı için üzgün. Tik işareti olan: parkta oyun oynamak. Diğerleri çarpı.
D2	Boş alanda oyun oynamak, salıncakta sallanmak, tohum ekmek, parkta jimnastik alanında oynamak.	Kürek, tırmık, su.	Bacakları yorulmuş (tik), mutlu, kaydırak ve salıncakta oynadığı için mutlu. "kandil tohumunu taşıırken su döktüm": tik ve çarpı arası bir işaret. Tohum ekemediği için çarpı işareti.
S	Salıncakta sallanmak, kaydırafta kaymak, köpeğe bakmak, ağaca bakmak, yakalamaca oynamak, kum havuzu, kitap okumak.	Dürbün, tırmık, kova, çatal kaşık.	İki tane gülen yüz ve iki tane tik işareti.
M1	Harita şeklinde: kafana göre oyun, yakalamaca, k2'den kaçış oyunu, köpeğe bakmak.	Yakalama için el.	Üzgün yüz ve çarpı. Yakalamaca ve kafana göre oyunu oynamamış. Bir tane tik işareti.

A3	Ispanak bahçesine bakmak, minecraft oynamak, kaydırakta kaymak.	Su, kürek, toprak, tohumlar.	Büyük bir el resmi: ellerim yoruldu.
D1	Köpeğe bakmak, parkta jimnastik alanında oynamak, sek sek oynamak.	İsmini yazmış.	Gülen bir çocuk, tik işaret, ve parmak işareti.
Ö	Böcek oteli, park tırmanma ipi (1 kez), kaydırak (1 kez)	Kürek, dürbün. Kürek iptal edildi. M2 kürek oynamayacaktım.	Üzgün yüz ve çarpı: kaydırdan 1 kez çıkacağım yere 2 kez çıktım. Gülen yüz ve tik işareti.
E3	Parkta jimnastik alanında oynamak, kaydırdan kaymak, ıspanaklara bakmak, köpeğe bakmak, kum havuzunu kazmak.	Kürek ve tırmık.	Başarılı anlamına gelen el işareti.

EK-4

ÖRNEK ETKİNLİK

ETKİNLİK 1 : AĞAÇLARIN SESİ VAR MI?

Etkinliğin Çeşidi : Drama ve müzik etkinliği (Büyük grup)

Yaş Grubu : 60+ ay

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELER	ÖĞRENME SÜRECİ
MOTOR GELİŞİM Kazanım 5: Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. SOSYAL DUYGUSAL GELİŞİM Kazanım 3: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Kazanım 15: Kendine güvenir. Göstergeleri: Grup önünde kendini ifade eder.	Çocuklara bahçeye çıkılacağı söylenir. <i>“Bahçeye adımını attığın an rüzgar gibi nerelerden geçtiğine neler duyduğuna dikkat et. En son bir ağaca sarıl ve onu duymaya çalış. Hiç sesi var mı?”</i> Çocuklar iki gruba ayrılır. Müzik eşliğinde ilk gruptaki çocuklar ritimle beraber, sanki bir ağaçmış gibi belirlenen alanda istediği gibi yerleşir. Hareket etmeden durmaya çalışır. İlk grubun hepsi yerleşince bekleyen diğer gruptaki çocuklar ritme ayak uydurarak seçtiği bir arkadaşının ağaç formunu tamamlar. Bu şekilde iki çocuk beraber bir ağacı oluşturmuş olur. Nasıl bir ağaç oldukları çocuklara sorulur. Yanıtları dinlenir. Çocukların ilgilerine göre ilk gruptaki çocuklar özgür kalarak başka bir ağacı tamamlayabilir. Bu şekilde süreç devam edebilir. Öğretmen hazırladığı ağaç görsellerini belirli aralıklara yere bırakır. Çocukların resimleri incelemeleri ve tartışmaları için fırsat tanınır. Herkesin bir resmi seçip yanında durması söylenir.
BİLİŞSEL GELİŞİM Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir. Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.	<i>“Resmin bir sesi olsa nasıl bir ses çıkarırdı?”</i> Çocuklardan resmin sesini oluşturmaları beklenir. Her grubun oluşturduğu ses dinlenir. Öğretmen koro şefi gibi hareket eder ve ağaç seslerinden bir müzik oluşturmaya çalışır. Süreçte neler yapıldığı hatırlatılır ve etkinliği nasıl sonlandırılabilceği sorulur.

MATERYALLER Müzik ve müzik çalar, ağaç görselleri, kağıt ve boyalar.	SÖZCÜKLER VE KAVRAMLAR Ağaç, ses, müzik, şef
AİLE KATILIMI Yapılan etkinliği çocuğun evde aile bireylerine canlandırılması istenir.	DEĞERLENDİRME <i>Bugün Ne Öğrendim?</i> kağıdı çocuklara dağıtılır. Çocukların ilgisine göre etkinlik boyunca canlandığı ağacın resmini çizmesi istenir.

EK-5 (Devam) Resmi İzin Yazısı

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12377788-604.01.02-E.3996139
Konu : Araştırma İzni

25/02/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Yazı İşleri Müdürlüğü'nün 14/02/2019 tarih ve 19997 sayılı yazısı.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özge FİDAN'ın "Okul Öncesi Eğitimde Açık Havada Öğrenme Deneyimlerine Yönelik Bir Eylem Araştırması: Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamındaki uygulama çalışması Müdürlüğümüz Araştırma ve Sosyal Etkinlik İzinleri İnceleme Komisyonu tarafından değerlendirilmiş ve uygulanmasında sakınca görülmediği bildirilmiştir.

Müdürlüğümüzce de uygun görülmüş olan,Okul Öncesi Eğitimde Açık Havada Öğrenme Deneyimlerine Yönelik Bir Eylem Araştırması: Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum konulu araştırma çalışmasının, 2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde ve eğitim öğretimi aksatmamak kaydıyla, Tepebaşı İlçesi Cemal Eremzi Anıtkolunda uygulanmasını takdirlerinize arz ederim.

Hakan CIRIT
İl Millî Eğitim Müdürü

Ö L U R
.../02/2019

Dr.Erdiñç YILMAZ
Vali e.
Vali Yardımcısı

Büyüköğretim Bakanlığı BİS - No 247 ESKİŞEHİR
Elektronik Adı: www.eskisehir.ankg.gov.tr
E-posta: bilgi@eski26@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Özel İlhan
Tel: (0 222) 239 72 00/355
Faks: (0 222) 234 38 22

Devlet görevi dışında hiçbir amaçla kullanılmamalıdır. <https://www.kayitli.eskisehir.gov.tr> adresinden: b5cf-4bd7-36d3-93cb-b024 Anka ile tebliğ edilebilir.

EK-5 (Devam) Resmi İzin Yazısı

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Öge FİDAN
Kurumu / Üniversitesi	Anadolu Üniversitesi
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	Cemal Ererli Anadolulu
Araştırmanın Konusu	Okul Öncesi Eğitimde Açık Havadaki Öğrenme Deneyimlerine Yönelik Bir Eylem Araştırması: "Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum"
Üniversite / Kurum Onayı	Var
Araştırma / Proje / Ödev / Tez Önerisi	Tez
Veri Toplama Araçları	1. Etkinlik Planı (2 Sayfa) 2. Çocuk Gözlem Soruları (1 Sayfa – 5 Soru) 3. Veli Görüşme Soruları (1 Sayfa – 5 Soru) 4. Gönüllü Katılım Formu (2 Sayfa) 5. Veli İzin Formu (1 Sayfa)
Görüş İstenecek Birimler	

KOMİSYON GÖRÜŞÜ

İlgili Millî Eğitim Bakanlığı'nın 23.08.2017 tarih ve 12807291 sayılı 2017/25 Nolu Genelge Kapsamında Araştırma, Yanışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri Genelgesi,
Genelgenin ilgili maddeleri gereğince yapılan incelemede 2018-2019 öğretim yılını aksatmayacak şekilde uygulanmasında sakınca yoktur.

Komisyon Kararı	KABUL (aybiriği ile)
(Varlık) Muhalif Önerin Adı ve Soyadı	Gerekçesi : .....

KOMİSYON

20/02/2019

Özge ERER
Öğretmen

Gülseren TOPUZ
Öğretmen

Cemile KARALAR
Öğretmen

Ayşe AYDIN AKKURT
Öğretmen

Büyükdere Mah. Atatürk Bld. No: 347 ESKİŞEHİR
Elektronik Ad: www.eskisehir.meb.gov.tr
e-posta: bagodurme26@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Özel Büro
Tel: (0 222) 239 72 00/355
Faks: (0 222) 235 39 22

EK-5 (Devam) Resmi İzin Yazısı

ANKET VE ARAŞTIRMA İZİN KOMİSYONU ARAŞTIRMA ÖN İNCELEME FORMU

Adı Soyadı : Özge FİDAN

Kurumu : Anadolu Üniversitesi

Konu : Okul Öncesi Eğitimde Açık Havada Öğrenme Deneyimlerine Yönelik Bir Eylem Araştırması:
"Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum"

Tarih : 30.02.2019

MEB 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017/25 Nolu Genelge Kapsamında Araştırma, Yarıyım ve Sosyal Etkinlik İznilerinde Dikkat Edilecek Hususlar	Uygun	Uygun Değil	Açıklama
Anayasa, Millî Eğitim Temel Kanunu ve Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarına uygunluğu,	X		
Millî ve manevî değerlere uygunluğu,	X		
Kişilik haklarına uygunluğu (kişisel bilgiler ispatlanmamalı, ad-soyad vb.),	X		
Öncüyet, din, dil ve renk gibi farklılıkları istememeye durumu,	X		
İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve uluslararası bağlayıcılığı olan diğer belgelerle suç kabul edilen hususları içermemesi,	X		
Kişisel ve ailevi mahremiyetini ifşa eden sorular, ifadeler, resimler ve simgeler yer almaması,	X		
Veri toplama araçlarında kıyı, karım ve kuruluşlara yönelik reklam veya tanıtım gibi ifade ve bilgiler yer almaması,	X		
Araştırma önerisi ile veri toplama araçlarının tamamının idariye sunulması,	X		
Araştırma, veri toplama araçlarının okul ve kurumlarda uygulanması, eğitim-öğretim faaliyetini aksatmaması için ilk ve ikinci yarıyıl bitimine en az üç hafta kalıncaya kadar yapılması,	X		
Uygulamanın sadece Eskişehir ilinde yapılmasıdır.	X		

Komisyon Üyeleri	Uygun	Uygun Değil	İmza
Ökan ERER	X		
Gülseren TOPUZ	X		
Coriile KARALAR	X		
Ayşe AYDIN AKKURT	X		

Büyükdere Mah. Atalar 3. Sk. No:247 ESKİŞEHİR
Elektronik Ağ : www.ekisehir.meb.gov.tr
e-posta: bilgiedinme26@meb.gov.tr

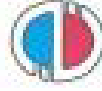
Ayrıntılı bilgi için: Genel Büro
Tel : (0 222) 239 72 00/355
Faks: (0 222) 239 39 22

EK- 6 Etik Kurul İzin Belgesi

Etik Kayıt Tarihi: 17.12.2018

Protokol No: 118022

Tarih: 23.01.2019

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	BAP Projesi-Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Okul Öncesi İğiminde Açık Havada Öğretme Deneyimlerine Yönelik Bir Eylem Araştırması: "Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum"
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Dr. Öğr. Üyesi Özlem Melik ERBİL KAYA
TEZ YAZARI:	Özge FIDAN
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu
Prof.Dr. Çiğdem BAYRAK (Başkan-Eğitim Fak.)	
Prof.Dr. T. Velihan YÜZER (Başkan Yardımcısı-Appl.Öğretim Fak.)	KATILMADI Prof.Dr. Esra CEYHAN (Eğitim Fak.)
Prof.Dr. Münevver ÇARLI (Gözetim Bilimleri Fak.)	Prof.Dr. M. Erkan ÖYÜMEZ (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
Prof.Dr. Hande BİLİR DEVECİ (Eğitim Fak.)	Prof.Dr. Emel ŞİKLAR (İkt. ve İdari Bil. Fak.)

GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Okul Öncesi Eğitimde Açık Havada Öğrenme Deneyimlerine Yönelik Bir Eylem Araştırması: "Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum" başlıklı bu çalışma, açık havada öğrenmeye yönelik örnek bir uygulama geliştirme amacını taşımaktadır. Çalışma, Özge FİDAN tarafından yürütülmekte ve araştırma sonuçları ile açık havada öğrenme deneyimlerine yönelik çocuk, veli, öğretmen bakış açılarını da ortaya koyması planlanmaktadır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, sizlerle görüşme yapılarak ve görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınarak veriler toplanacaktır.
- Araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı aşağıda iletişim bilgileri bulunan araştırmacıya yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Özge FİDAN
Adres: Cemal Ezerdi Anaokulu Öğretmeni

İş Tel : 2223150404
Cep Tel : 5544399244

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:
İmza:
Tarih:

VELİ İZİN FORMU

Sayın veli,

Okul Öncesi Eğitimde Açık Havada Öğrenme Deneyimlerine Yönelik Bir Eylem Araştırması: "Bahçe Çocuk'ta Öğreniyorum" isimli çalışma sınıf öğretmeni tarafından yürütülecektir. Çocukların açık havada öğrenmelerini desteklemek ve buna yönelik bir uygulama geliştirmek amacıyla çocuklarla birlikte bahçe etkinlikleri planlanacaktır. Çocukların fikirlerinden yola çıkılarak bir haftalık uygulamayı kapsayacak etkinlikler yazılacaktır. Nisan ayının ilk haftası planlanan etkinlikler okulun bahçesinde uygulanmaya başlanacaktır. Uygulanan her etkinliğin sonunda çocuklar, kendi öğrenmelerini değerlendirmeleri ve uygulama süreçlerini unutmamaları için bireysel olarak "Bahçe Çocuk Günlerim" uygulama değerlendirme dosyaları hazırlayacaklardır. Uygulama sonrası yapılacak görüşmeler ile bu dosya incelenip sonraki uygulama için alacakları kararda etkili olacaktır. Sonraki uygulama ilk sürecin değerlendirilmesinden sonra aynı şekilde tekrar edecektir. Çocukların ve araştırmacının kararlarına göre bu döngüler devam edecektir. Bu süreçlerde video ve ses kaydı yapılacak olup bu görüntüler sadece araştırma bulgularını ortaya koymak amaçlı kullanılacaktır.

Lütfen bu araştırma için çocuğunuzun katılım durumunu aşağıdaki uygun alanı doldurarak ve imzanızı atarak belirtiniz.

- a) Bu araştırmaya çocuğum .....'nın katılımcı olmasına izin veriyorum. Çalışmayı istediğim zaman yarıda kesip sonlandırabileceğimi biliyorum ve verilen bilgilerin bilimsel amaçlı olarak kullanılmasını kabul ediyorum.

Baba Adı-Soyadı ..... Anne Adı-Soyadı .....

İmza ..... İmza .....

- b) Bu araştırmaya çocuğum .....'nın katılımcı olmasına izin vermiyorum.

Baba Adı-Soyadı ..... Anne Adı-Soyadı .....

İmza ..... İmza .....